ÚVOD – ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi

Obstarávateľ:
obec Hrušovany
Obecný úrad Hrušovany
Hrušovany 346
956 13 Koniarovce

Štatutárny zástupca:
Ing. Jozef Benca, starosta obce

Osoba odborne spôsobilá na obstarávanie:
Ing. Gertrúda Čuboňová

Zhotoviteľ:
AK Csanda-Piterka, s.r.o.
sídlo: Riečna 2, 94901 Nitra

Štatutárny zástupca:
Ing. arch. Milan Csanda, konateľ
Ing. Marián Piterka, konateľ
Ing. Milan Koniar, konateľ

Hlavný riešiteľ úlohy:
Ing. arch. Milan Csanda, autorizovaný architekt, Slovenská komora architektov reg. č.: 1121 AA

Stratégia rozvoja obce a demografia:
Ing. arch. Milan Csanda

Prírodná štruktúra a životné prostredie:
RNDr. Ľuboš Halada, CSc.; RNDr. Peter Mederly

Urbanistická štruktúra:
Ing. arch. Milan Csanda, Ing. Lucia Lintnerová

Sídelná vegetácia:
Ing. arch. Anna Dobrucká

Verejné dopravné vybavenie:
Ing. arch. Milan Csanda

Zásobovanie elektrickou energiou:
Zoltán Janík

Zásobovanie vodou, odvádzanie splaškových vôd, zásobovanie plynom:
Ing. Patrik Deák

Socio-ekonomická štruktúra:
Ing. arch. Milan Csanda

Dátum spracovania dokumentácie:
december 2019 – apríl 2020

Vymedzenie predmetu obstarania

Predmetom obstarania je v zmysle zmluvy o poskytnutí služby spracovanie územnoplánovacej dokumentácie „Územný plán obce Hrušovany – zmeny a doplnky č.1 (skrátene UPNO Hrušovany ZaD1)“ v rozsahu a obsahu špecifikovanom v zmluve.

Pre predmet obstarania je zo strany obstarávateľa vymedzené územie na riešenie: katastrálne územie obce Hrušovany. Hranica riešeného územia je zdokumentovaná na všetkých výkresových prílohách. Celková plocha riešeného územia je 5,47km^2.

Dôvody pre obstaranie UPNO Hrušovany ZaD1 a ciele riešenia a popis vymedzenia riešených plôch v zmenách a doplnkoch

Územný plán obce Hrušovany bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva obce Hrušovany. Záväzná časť územného plánu bola vyhlásená VZN obce Hrušovany 11.9.2008 (číslo uznesenia 22/2008).

UPNO Hrušovany ZaD1 budú vypracované v úplnom znení. Textová a výkresová časť bude nahradená ako celok.

Potreba spracovania ZaD1 vyplynula predovšetkým z nutnosti aktualizácie dokumentácie, ktorá je potrebná pri riadení rozvoja obce Hrušovany a súčasne bolo nutné zapracovať nové požiadavky a doplnky, ktoré boli získané v priebehu rokov 2009 až 2019 (zoznam zmien je spracovaný aj graficky a jednotlivé dotknuté lokality sú označené písmenami A-G):

1) Aktualizovať a zapracovať do územného plánu požiadavky a verejnoprospešné stavby z nadradenej dokumentácie (územný plán regiónu Nitrianskeho kraja v znení zmien a doplnkov 1)
- rýchlostnú komunikáciu R8 a nové väzby vyplývajúce z jej umiestnenia v katastri obce Hrušovany. V rámci UPNO Hrušovany sa jedná o verejno-prospešnú stavbu Rýchlostná cesta Nitra – Topoľčany – hranica kraja (U16), ktorú bude potrebné aktualizovať a zapracovať. **LOKALITA A1**.
- cyklotrasu regionálneho významu Ponitrianska magistrála. V rámci UPNO Hrušovany sa jedná o verejnoprospešnú stavbu Cyklotrasa Topoľčany – Nitra, cez Hrušovany (U18). Nakoľko táto cyklotrasa je v rámci UPNR vedená v súbehu s cestou I/64, čo sa javí z priestorových podmienok a z podmienok bezpečnosti ako nevhodné, navrhujeme preloženie tejto trasy na korunu pravostrannej hrádze rieky Nitra. **LOKALITA A2.**

2) Aktualizovať a zapracovať do územného plánu zrealizovanú výstavbu rodinných domov V PFČastiach 102, 103, 104, 105, 110, 115, 116, 119, 120, 126. **LOKALITA B1 až B10**.

3) Aktualizovať a zapracovať do územného plánu zrealizovanú výstavbu vybavenostných objektov V PFČasti 110 (pneuservis). **LOKALITA C**.

4) Zapracovať do územného plánu pripravovaný zámer výstavby rodinných domov a jednoduchých pozemkových úprav
- v PFČasti 116. Súčasne túto PFČasť ako aj PFCelok Hrušovany rozšíriť / zväčšiť južným smerom. Je potrebné aktualizovať aj zábery PPF. **LOKALITA D1.**
- v PFČastiach 122, 123, 124, 125. Vznikne nové usporiadanie tohto územia a PFČasti 122, 123 a 124, PFČasť 125 bude zrušená. **LOKALITA D2.**

5) Zapracovať do územného plánu zámer výstavby rodinných domov:
- v PFČasti 118. **LOKALITA E1**
- v PFČasti 120. Súčasne túto PFČasť ako aj PFCelok Hrušovany rozšíriť / zväčšiť južným smerom. Je potrebné aktualizovať aj zábery PPF. **LOKALITA E2.**
- v PFČasti 103. **LOKALITA E3.**
- v PFČasti 110. **LOKALITA E4.**

6) V PFČasti 126 navrhnúť nové – efektívnejšie rozčlenenie plôch určených pre zástavbu a verejné priestranstvá za účelom vytvorenia väčšieho počtu pozemkov určených pre výstavbu rodinných domov. V danom území rešpektovať trasu diaľkového vodovodu a už postavených rodinných domov. Súčasne túto PFČasť ako aj PFCelok Hrušovany rozšíriť / zväčšiť západným smerom. Je potrebné aktualizovať aj zábery PPF. **LOKALITA F**.

7) Zapracovať do územného plánu úpravu stavby obecného záujmu Lesopark v rámci biokoridoru Rieka Nitra (P01). Upraviť polohu navrhovanej vodnej plochy tak, aby sa nachádzala v rámci pôvodného koryta rieky, popri hrádzi rieky Nitra vytvoriť komunikáciu, ktorá bude prepájať PFČasti 103 a 116 a bude plniť rekreačné účely (peší a cyklistický chodník) a bude sprístupňovať tento lesopark. Súčasne je potrebné upraviť veľkosť lokality vzhľadom na rozšírenie PFČasti 116 južným smerom. **LOKALITA G.**

8) Zapracovať do územného plánu zmenu funkčného využitia:
- v rámci PFČastí 110, 111, 113 zrušiť plochu / pás environmentálnej vegetácie oddeľujúci verejné priestranstvo a plochu zástavby. Túto plochu zahrnúť do plochy výstavby. Uvedené plochy ponechať ako zástavbu pre bývanie s priestorovým využitím voľná uličná zástavba do 2NP. **LOKALITA I1 až I3**.

9) Zapracovať do územného plánu zámer vytvorenia novej ulice a výstavby rodinných domov odčlenením západnej časti PFČasti 107. **LOKALITA J.**

10) Upraviť trasovanie a polohu všetkých prírodných strategických prvkov a vzrastlej vegetácie v PFCelku Pahorkatina nad dedinou a Niva rieky Nitra. Jedná sa o úpravu polohy vzhľadom na vlastnícke vzťahy tak, aby tieto plochy vegetácie sa nachádzali najmä pri existujúcich poľných cestách alebo na rozhraní vlastníckych vzťahov, čím sa sleduje ich prípadná jednoduchšia realizácia. **LOKALITA CELÉ KATASTRÁLNE ÚZEMIE.**

11) Znížiť ochranné pásmo existujúceho cintorína z pôvodných 50m na 10m od hranice areálu.

12) Do všetkých grafických príloh zakresliť aktuálny stav katastra nehnuteľností register C a doplniť stav katastra nehnuteľností register E. Táto požiadavka sa týka všetkých grafických príloh a celého katastrálneho územia.

13) Aktualizovať a zapracovať do územného plánu závery s aktuálneho Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre roky 2015-20.

obr. 1 Pred zmien a doplnkov UPNO Hrušovany ZaD1 v zastavanom území

Požiadavky na obsah a rozsah územnoplánovacej dokumentácie

Obstarávateľ špecifikoval rozsah spracovania UPNO Hrušovany ZaD1 v rámcovej zmluve na poskytnutie služby v súlade s príslušnou vyhláškou o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii (lit. 46) s rozdelením spracovania na jednotlivé etapy takto:
- I. etapa – spracovanie návrhu UPNO Hrušovany ZaD1 (§12 lit. 46), vrátane súčinnosti pri verejnom prerokovávaní – poskytnutie odborného výkladu a spolupráca pri vyhodnotení pripomienok;
- II. etapa – spracovanie čistopisu UPNO Hrušovany ZaD1 po schválení návrhu UPNO Hrušovany ZaD1 schvaľujúcim orgánom

Predmetom obstarania tejto práce je I. etapa – spracovanie návrhu UPNO Hrušovany ZaD1.

Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši

Úloha územného plánu obce je definovaná ako koordinácia municipálnych a vyšších spoločenských (obecných, štátnych) záujmov s dosiahnutím optimálneho rozvoja potenciálu riešeného katastrálneho územia v správe samosprávy.

Medzi všeobecne platné ciele, stanovené územným plánom obce sa radí najmä:

- stanovenie želateľného trvalo udržateľného rozvoja sídla;
- urbanistická koncepcia priestorového usporiadania;
- účelné, čo najoptimálnejšie využitie územia – koncepcia funkčného usporiadania;
- skvalitnenie životného prostredia;
- ochrana kultúrneho dedičstva a prírodného prostredia;
- stabilizácia sociálneho zloženia obyvateľstva;
- odstránenie funkčných a priestorových disproporcií;
- koordinácia záujmov v území;
- regulácia a koordinácia investorských činností a zámerov (časová a priestorová);
- uplatnenie ekonomických predstáv v územných opatreniach – manažment územia;
- aktivizácia identity občanov s bydliskom, získanie ich záujmu na rozvoji obce, mesta, krajiny.

Okrem všeobecne platných cieľov sa pre jednotlivé obce stanovujú osobité zámery, ktoré sú podrobne stanovené v zadávacom dokumente k návrhu územného plánu obce (lit. 82).

Predchádzajúce súvisiace a nadradené územnoplánovacie dokumentácie vrátane ich vyhodnotenia

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) - v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001.

Táto územnoplánovacia dokumentácia (lit. 77), predstavuje základné koncepčné princípy priestorového rozvoja štátu definované v koncepcii sídelného systému na podklade krajinnej štruktúry s krajinnoekologickým potenciálom pre využívanie a socioekonomickej infraštruktúry ako hospodárskych a sociálnych aktivít človeka v území.

Sídelné systémy vytvárajú siete ťažísk osídlenia, rozvojových osí, sídelných centier a ostatných sietí mestských a vidieckych sídiel, ktoré spolu vytvárajú sídelnú štruktúru Slovenska.

Ťažiská osídlenia sú definované ako polycentrický systém v troch úrovniach. Obec Hrušovany v okrajovom pásme ťažiska osídlenia prvej úrovne (nitrianske ťažisko osídlenia).

Rozvojové osi sú definované takisto v troch úrovniach. Obec Hrušovany sa nachádza na Ponitrianskej rozvojovej osi (rozvojová os druhého stupňa).

Dopravný systém je členený na

- dopravnú sústavu pre medzinárodnú dopravu (TINA, doplnková sieť TINA, AGR, AGC, AGTC, AGV)
- dopravné koridory celoštátnej úrovne
- dopravné koridory nadregionálnej úrovne.

Obec Hrušovany leží na dopravnom koridore celoštátnej úrovne.

Záväzné regulatívy súvisiace s obcou Hrušovany

V oblasti celoštátnych a nadregionálnych súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry:

- Formovať základnú makrokoncepciu sídelných štruktúr Slovenskej republiky v smere vytvárania polycentrickej siete ťažísk osídlenia a miest, ktorých prepojenia budú podporované rozvojovými osami. Rozvojom polycentrickej sídelnej štruktúry sledovať naviazanie sa na celoeurópsku polycentrickú sídelnú sústavu a komunikačnú kostru prostredníctvom medzinárodne odsúhlasených dopravných koridorov;
- Podporovať predpoklady vytvorenia homogénneho bratislavsko-trnavsko-nitrianskeho ťažiska osídlenia medzinárodného významu s prepojením na najvyššiu európsku polycentrickú sústavu aglomerácií a miest.

Podporovať ako rozvojové osi druhého stupňa:

- ponitriansku rozvojovú os: Trenčín – Bánovce nad Bebravou – Topoľčany – Nitra – Nové Zámky – Komárno,

V oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom:

- Podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a prírodných, kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností pričom pri ich rozvoji zohľadniť koordinovaný proces prepojenia sektorových strategických a rozvojových dokumentov;
- Zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov.
- Pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich ekonomické danosti, špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.
- Vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrám, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.

V oblasti zachovania, zhodnotenia a využívania kultúrneho dedičstva:

- Posudzovať pri rozvoji územia význam a hodnoty jeho kultúrno-historických daností v nadväznosti na všetky zámery v sociálno-ekonomickom rozvoji.
- Zohľadňovať a revitalizovať v územnom rozvoji: územia lokalít zapísaných v Zozname svetového dedičstva, pamiatkový fond, ktorý tvoria pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a národné kultúrne pamiatky, ako aj ochranné pásma všetkých kategórií pamiatkového fondu, územia historických jadier miest a obcí, známe a predpokladané archeologické náleziská a archeologické nálezy, územia miest a obcí, kde je zachytený historický stavebný fond, novodobé architektonické a urbanistické diela, areály architektonických diel s dotvárajúcim prírodným prostredím, historické technické diela, historické krajinné štruktúry vrátane území s rozptýleným osídlením.
- Rešpektovať objekty, súbory alebo areály objektov, ktoré sú navrhované na vyhlásenie za národné kultúrne pamiatky, územia navrhované na vyhlásenie za pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ochranné pásma, ako aj objekty vedené v evidenciách pamätihodností miest a obcí.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov, nerastného bohatstva a starostlivosti o krajinu a tvorby krajinnej štruktúry:

- Zabezpečovať nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia pri rešpektovaní a skvalitňovaní územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni národnej, regionálnej aj lokálnej.
- Rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností. V chránených územiach (európska sústava chránených území NATURA 2000 vrátane navrhovaných, národná sústava chránených území, chránené územia vyhlásené v zmysle medzinárodných dohovorov), v prvkoch prírodného dedičstva UNESCO, v NECONET, v biotopoch európskeho významu, národného významu a v biotopoch druhov európskeho a národného významu zosúladiť využívanie územia s funkciou ochrany prírody a krajiny s cieľom udržania resp. dosiahnutia priaznivého stavu druhov, biotopov a častí krajiny.
- Rešpektovať pri umiestňovaní činností do územia hodnotovo-významové vlastnosti krajiny integrujúce v sebe prírodné a kultúrne dedičstvo, nerastné bohatstvo, vrátane energetických surovín, zohľadňovať ich predpokladané vplyvy na životné prostredie, na charakteristický vzhľad krajiny a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov, ako aj elimináciu nežiaducich zmien v charakteristickom vzhľade krajiny.
- Zabezpečovať zvýšenie ekologickej stability, prípadne obnovu biotickej integrity a biologickej rozmanitosti v územiach a krajinných segmentoch s narušeným prírodným, resp. životným prostredím.
- Zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť integritu a zabezpečiť dlhodobo priaznivé existenčné podmienky pre akvatickú a semiakvatickú biotu vodných ekosystémov.
- Identifikovať stresové faktory v území a zabezpečovať ich elimináciu.
- Zabezpečovať vhodnú delimitáciu pôdneho fondu v súlade s potenciálom územia.
- Uplatňovať účinné krajinnoekologické a technické opatrenia na elimináciu negatívnych vplyvov pri využívaní prírodných zdrojov a kultúrno-historických štruktúr.
- Rešpektovať kvalitnú poľnohospodársku pôdu ako základný pilier potravinovej bezpečnosti štátu. Zabezpečiť ochranu najkvalitnejších a najprodukčnejších poľnohospodárskych pôd pred ich zástavbou už v rámci územnoplánovacej činnosti. Zabezpečovať ochranu pôdnych zdrojov vhodným a racionálnym využívaním poľnohospodárskej a lesnej krajiny a to aj s dôrazom na zamedzovanie erózie pôdy.
- Zabezpečovať trvalo ochranu krajiny v zmysle Európskeho dohovoru o krajine smerujúcu k zachovaniu a udržaniu významných alebo charakteristických čŕt krajiny vyplývajúcich z jej historického dedičstva a prírodného usporiadania, alebo ľudskej aktivity.

V oblasti poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva:

- Stabilizovať výmeru najkvalitnejších pôd, najmä pôd pod závlahami, pôd vinohradov a najlepších bonít a ochranu výmery a kvality pôdy uskutočňovať nielen ako ochranu hospodársko-sociálneho potenciálu štátu, ale aj ako súčasť ochrany prírodného a životného prostredia. V územnom rozvoji rešpektovať zachovalé a prevádzkyschopné závlahové sústavy a odvodňovacie kanálové siete a čerpacie stanice.
- Stabilizovať a revitalizovať poľnohospodárske odvetvie diferencovane podľa poľnohospodárskych produkčných oblastí.
- Rozvíjať tradičnú remeselnú výrobu, doplnkové výroby a nevýrobné činnosti súvisiace s poľnohospodárskou a lesnou činnosťou, ako integrovanú súčasť hospodárenia na pôde podporujúce rozvoj vidieka.
- Zabezpečiť pri reštrukturalizácii krajiny vrátane projektov pozemkových úprav podmienky pre uplatňovanie zásad tvorby krajiny s rešpektovaním špecifických foriem osídlenia a historických krajinných štruktúr v typickom charaktere poľnohospodárskej krajiny.

V oblasti rozvoja rekreácie a turizmu:

- Na podporu rozvojových smerov turizmu využívať železničnú a cestnú dopravu, rozvoj a prepájanie cyklotrás, ako aj budovanie príslušnej technickej infraštruktúry.

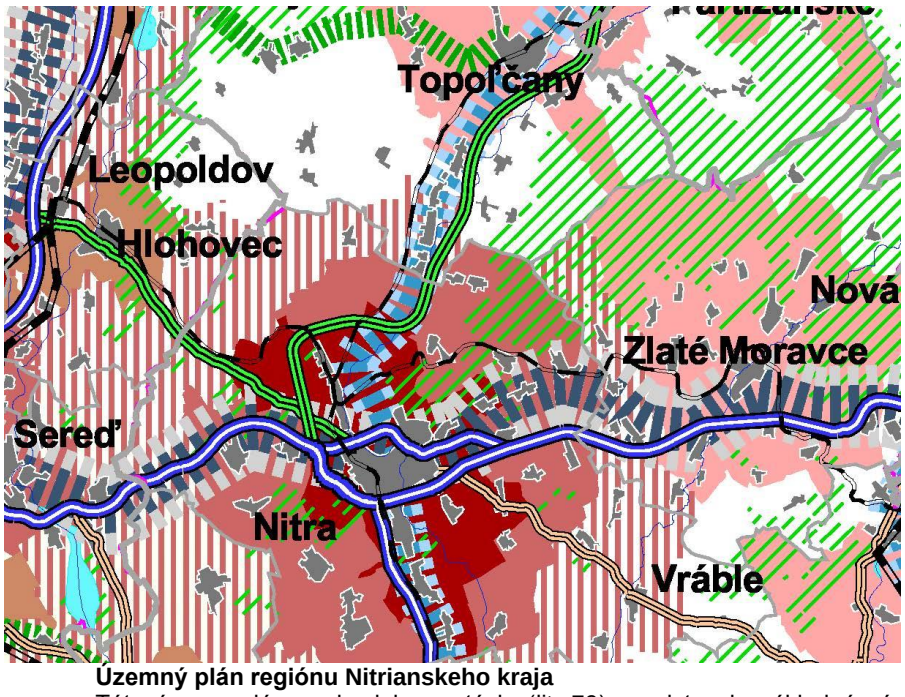
V oblasti rozvoja nadradeného dopravného vybavenia

- Rešpektovať dopravnú infraštruktúru celoštátnej úrovne – koridory ciest: Nitra – Topoľčany – Partizánske – Prievidza – Nitrianske Pravno – Turčianske Teplice, s vetvami Topoľčany – Chynorany – Bánovce nad Bebravou, Nitra – Hlohovec – Leopoldov,
- Rešpektovať dopravnú infraštruktúru nadregionálnej úrovne – koridory konvenčných železničných tratí: Šurany – Nitra – Prievidza – Horná Štubňa,

V oblasti rozvoja nadradeného technického vybavenia

- Vodné hospodárstvo: Zvyšovať podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom približovať sa postupne k úrovni vyspelých štátov EÚ; Zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne znižovať rozdiel medzi podielom odkanalizovaných obyvateľov a podielom zásobovaných obyvateľov pitnou vodou; Vodné hospodárstvo zamerať na zadržanie vody v povodiach. S týmto cieľom zabezpečiť" obnovu povodí tak, aby plnili funkciu zadržiavania a postupného prepúšťania vody, zvlášť pri mimoriadnych situáciách.

Obec Hrušovany patrí do kategórie malých obcí. Z hľadiska KURS 2001 je charakterizovaná ako vidiecke územie ležiace na ponitrianskej rozvojovej osi druhého stupňa, ktorá prepája centrá osídlenia Trenčín, Topoľčany, Nitra, Nové Zámky, Komárno.

Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja

Táto územnoplánovacia dokumentácia (lit. 79), predstavuje základné zásady usporiadania územia Nitrianskeho kraja a limity jeho využívania určené v záväzných regulatívoch funkčného a priestorového usporiadania územia. Záväzná časť je rozčlenená na regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia a na verejnoprospešné stavby.

Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry.

Podporovať územný rozvoj v smere rozvojových osí ležiacich na území Nitrianskeho kraja výstavbou príslušných zariadení infraštruktúry a komunikačných zariadení a to:

- ponitrianskej rozvojovej osi druhého stupňa (Bánovce nad Bebravou) – Topoľčany – Nitra – Nové Zámky – Komárno,

Podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia, adekvátne k forme sídelného rozvoja v jednotlivých historicky vyvinutých charakteristických tradičných kultúrnohistorických regiónov na území Nitrianskeho kraja, s cieľom vytvoriť rovnocenné životné podmienky obyvateľov, čo znamená:

- podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrnohistorických a urbanisticko-architektonických daností,
- zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavy a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov
- a dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru,
- vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrám, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.

Vytvárať podmienky pre kompaktný územný rozvoj zastavaných území jednotlivých obcí a nepripúšťať výstavbu nových oddelených samostatných častí obce, ako aj vylúčiť výstavbu v inundačných územiach vodných tokov a na pobrežných pozemkoch vodných tokov.

Pokračovať v systematickom prieskume radiačnej záťaže obyvateľstva a vyčleniť územia a oblasti, kde sú potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektov alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia v už existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred touto záťažou; na území, na ktorom je potrebné vzhľadom na výsledky monitorovania záťaže radónom realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, nemocníc, školských a predškolských zariadení a liečební.

Zásady a regulatívy rozvoja rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva

Vytvárať podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu a jej formy agroturizmu.

Podporovať rozvoj vinohradníctva a vinárstva zachovaním a udržiavaním viníc ako prírodných zdrojov a súčasne cenných historických prvkov v krajinnom obraze vidieckej i mestskej krajiny.

Podporovať rozvoj spojitého, hierarchicky usporiadaného bezpečného, šetrného systému cyklotrás, slúžiaceho pre rozvoj cykloturistiky ale aj pre rozvoj urbanizačných väzieb medzi obcami/mestami, rekreačnými lokalitami, významnými územiami s prírodným alebo kultúrno-historickým potenciálom (rozvoj prímestskej rekreácie, dochádzanie za zamestnaním, vybavenosťou, vzdelaním, kultúrou, športom, ...)

Regulovať rozvoj rekreácie v lokalitách tvoriacich prvky ÚSES, rekreačný potenciál v lesných ekosystémoch využívať v súlade s ich únosnosťou.

Zásady a regulatívy z hľadiska rozvoja hospodárstva a regionálneho rozvoja kraja

V oblasti hospodárstva

- Vytvárať územnotechnické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania predovšetkým v suburbanizačných priestoroch centier osídlenia miest Nitra, Topoľčany, ...

V oblasti priemyslu a stavebníctva

- Vychádzať predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov.
- Podporovať rôzne typy priemyselných parkov na základe zhodnotenia ich externých lokalizačných faktorov v lokalitách, kde sú preukázané najvhodnejšie územnotechnické podmienky a sociálne predpoklady pre ich racionálne využitie, so zohľadnením podmienok susediacich regiónov.
- Vychádzať pri rozvoji priemyslu a stavebníctva nielen z ekonomickej a sociálnej, ale aj územnej a environmentálnej únosnosti územia v súčinnosti s hodnotami a limitami kultúrno-historického potenciálu územia a historického stavebného fondu so zohľadnením miestnych špecifík a využívaním pritom predovšetkým miestnych surovín.
- Vychádzať pri vytváraní a prevádzke výrobných kapacít z využitia komparatívnych výhod regiónu (poloha, ekonomický potenciál, disponibilné zdroje).

V oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

- Rešpektovať poľnohospodársku a lesnú pôdu ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj.
- Rešpektovať a zachovať prírodné, kultúrne a historické dedičstvo vo vinohradníckych oblastiach a vylúčiť urbanistické zásahy na plochách, ktoré predstavujú historicky vytvorenú charakteristickú kultúrnu krajinu v danej oblasti.
- Zabezpečovať protieróznu ochranu poľnohospodárskej pôdy prvkami vegetácie v rámci riešenia projektov pozemkových úprav a agrotechnickými opatreniami zameranými na optimalizáciu štruktúry pestovaných plodín, v nadväznosti na prvky územného systému ekologickej stability.
- Vytvárať podmienky pre výsadbu izolačnej zelene v okolí hospodárskych dvorov.
- Rešpektovať výmeru lesnej pôdy na plochách poľnohospodársky nevyužitelných nelesných pôd a na pozemkoch porastených lesnými drevinami, evidovaných v katastri nehnuteľnosti v druhu poľnohospodárska pôda.

Zásady a regulatívy z hľadiska rozvoja sociálnych vecí

V oblasti školstva

- Podporovať a optimalizovať rovnomerný rozvoj siete škôl, vzdelávacích, školiacich a preškoľovacích zariadení na území kraja v závislosti na vývoji obyvateľstva v území.

V oblasti zdravotníctva

- Rozvíjať rovnomerne na území kraja zdravotnú starostlivosť vo všetkých formách jej poskytovania – ambulantnej, ústavnej a lekárenskej.
- Vytvárať územno-technické predpoklady pre rozvoj agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti, domov ošetrovateľskej starostlivosti, geriatrických centier, stacionárov a zariadení liečebnej starostlivosti v priemete celého územia kraja.

V oblasti sociálnych vecí

- Rekonštruovať a obnovovať budovy a zariadenia sociálnych služieb, komplexne modernizovať sociálnu infraštruktúru v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb.
- Zabezpečovať rovnomernú sieť zariadení sociálnych služieb a terénnych služieb tak, aby územie Nitrianskeho kraja bolo v tejto oblasti sebestačné a vytvoriť z hľadiska kvality aj kvantity sieť dostupnú všetkým občanom v sociálnej a hmotnej núdzi
- Očakávať nárast podielu obyvateľov v poproduktívnom veku v súvislosti s predpokladaným demografickým vývojom a zabezpečiť vo vhodných lokalitách primerané nároky na zariadenia poskytujúce pobytovú sociálnu službu (pre seniorov, pre občanov so zdravotným postihnutím).

V oblasti duševnej a telesnej kultúry

- Podporovať rozvoj zariadení kultúry v súlade s polycentrickým systémom osídlenia.
- Rekonštruovať, modernizovať a obnovovať kultúrne objekty, vytvárať podmienky pre ochranu a zveľaďovanie kultúrneho dedičstva na území kraja formou jeho vhodného využitia pre občiansku vybavenosť.
- Podporovať stabilizáciu založenej siete zariadení kultúrno-rekreačného charakteru lokálneho významu.
- Rozvíjať zariadenia pre športovo–telovýchovnú činnosť a vytvárať pre ňu podmienky v urbanizovanom aj vidieckom prostredí v záujme zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva.

Zásady a regulatívy z hľadiska starostlivosti o životné prostredie, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability a ochrany pôdneho fondu

V oblasti starostlivosti o životné prostredie

- Zohľadňovať pri umiestňovaní činnosti na území kraja ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.
- Uprednostňovať pri budovaní nových priemyselných areálov a prevádzok zariadenia a technológie spĺňajúce národné limity a zároveň limity stanovené v environmentálnom práve EÚ.
- Zabezpečovať podmienky pre postupnú účinnú sanáciu starých environmentálnych záťaží – bývalé skládky komunálneho odpadu, odkaliská a iné pozostatky z banskej ťažby.
- Podporovať výsadbu ochrannej a izolačnej zelene v blízkosti železničných tratí, frekventovaných úsekov ciest a v blízkosti výrobných areálov.
- Podporovať, v súlade s projektmi pozemkových úprav území, revitalizáciu skanalizovaných tokov, kompletizáciu sprievodnej vegetácie výsadbou pásov domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov, zvýšenie podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, čím vzniknú podmienky pre realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov.

V oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny

- Vytvárať územnotechnické podmienky pre ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovenie funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni národnej, regionálnej aj lokálnej, čo v území Nitrianskeho kraja znamená venovať pozornosť predovšetkým vyhláseným chráneným územiam podľa platnej legislatívy, územiam NATURA 2000, prvkom územného systému ekologickej stability.
- Odstraňovať pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov územného systému ekologickej stability.
- Zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznu ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, prevažne v oblastiach Podunajskej pahorkatiny.
- Vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu výsadby pôvodných a ekologicky vhodných druhov drevín v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinovej vegetácie (hlavne pozdĺž tokov, kanálov a ciest a v oblasti svahov Podunajskej pahorkatiny).
- Vytvárať územnotechnické podmienky pre priechodnosť existujúcich prekážok na vodných tokoch a líniových stavbách v krajine pre migrujúce živočíchy dodatočnými technickými opatreniami.

- Zachovávať pri rekultiváciách vo vinohradníckych oblastiach prirodzené biokoridory a pri vinohradoch s eróziou zvyšovať podiel ekostabilizačných prvkov.
- Podporovať aby podmáčané územia s ornou pôdou v oblasti Podunajskej roviny a pahorkatiny boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou.
- Podporovať a ochraňovať územnoplánovacími nástrojmi nosné prvky estetickej kvality a typického charakteru voľnej krajiny (prirodzené lesné porasty, historicky vyvinuté časti kultúrnej krajiny, lúky a pasienky, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradí, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi a pod.) a podporovať miestne krajinné identity rešpektovaním prírodného a kultúrno-historického dedičstva.
- Rešpektovať požiadavky ochrany prírody a krajiny vyplývajúce z medzinárodných dohovorov (Bonnský, Bernský, Ramsarský, Haagský, Dunajský, Európsky dohovor o krajine a pod.)
- Rešpektovať krajinu ako základnú zložku kvality života ľudí v mestských i vidieckych oblastiach, v pozoruhodných, všedných i narušených územiach.

V oblasti využívania prírodných zdrojov
- Sledovať environmentálne ciele na zabezpečenie ochrany vôd a ich trvalo udržateľného využívania ako sú: postupné znižovanie znečisťovania prioritnými látkami, zastavenie alebo postupné ukončenie emisií, vypúšťania a únikov prioritných nebezpečných látok.
- Uprednostňovať prirodzenú drevinovú skladbu porastov na jednotlivých stanovištiach za účelom potrebného zvyšovania infiltračnej schopnosti a retenčnej kapacity lesných pôd.
- Minimalizovať pri územnom rozvoji možné zábery poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov a funkčné využitie územia navrhovať tak, aby čo najmenej narušalo organizáciu poľnohospodárskej pôdy a jej využitie so zachovaním výraznej ekologickej a environmentálnej funkcie, ktorú poľnohospodárska pôda a lesné pozemky popri produkčnej funkcii plnia.

Zásady a regulatívy usporiadania územia z hľadiska kultúrno-historického dedičstva

Rešpektovať kultúrne dedičstvo s jeho potenciálom v zmysle Európskeho dohovoru o kultúrnom dedičstve, Európskeho dohovoru o ochrane archeologického dedičstva a Deklarácii NR SR o ochrane kultúrneho dedičstva, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené a navrhované na vyhlásenie urbanistické súbory (mestské pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma).
Akceptovať a nadväzovať pri novej výstavbe na historicky utvorenú štruktúru osídlenia s cieľom dosiahnuť ich vzájomnú funkčnú a priestorovú previazanosť pri zachovaní identity a špecifičnosti historického osídlenia.
Rešpektovať kultúrno-historické urbanistické celky a architektonické objekty a areály ako potenciál kultúrnych, historických, spoločenských, technických, hospodárskych a ďalších hodnôt charakterizujúcich prostredie.
Rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu jednotlivé etnokultúrne a hospodársko-sociálne celky a prírodno-klimatické oblasti, dominantné znaky typu kultúrnej krajiny so zachovanými vinohradníckymi oblasťami, oblasťami štálov a rôznych foriem vidieckeho osídlenia, vrátane rozptýleného osídlenia.
Rešpektovať a akceptovať v diaľkových pohľadoch a v krajinnom obraze historicky utvorené dominanty spolu s vyhlásenými a navrhovanými ochrannými pásmami pamiatkového fondu.
Zohľadňovať a revitalizovať v územnom rozvoji kraja:
- územia historických jadier miest a obcí ako potenciál kultúrneho dedičstva, ako aj časti rozptýleného osídlenia,
- známe a predpokladané lokality archeologických nálezísk a nálezov, v zmysle pamiatkového zákona,
- národné kultúrne pamiatky, ich súbory a areály a ich ochranné pásma ...,
- objekty, súbory alebo areály objektov, ktoré sú navrhované na vyhlásenie za kultúrne pamiatky, ako aj územia navrhované na vyhlásenie za pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny a ochranné pásma,
- pamätihodnosti, ktorých zoznam vedú jednotlivé obce.

Rešpektovať objekty, súbory alebo areály objektov, ktoré sú navrhované na vyhlásenie za kultúrne pamiatky, ako aj územia navrhované na vyhlásenie za pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny a ochranné pásma.
Zohľadňovať archeologické lokality a náleziská, ktoré v Nitrianskom kraji majú mimoriadny význam najmä z hľadiska pravekého a starovekého osídlenia. Kultúrne dedičstvo a pamiatkový fond s dôrazom na ochranu archeologických lokalít a nálezov je podľa pamiatkového zákona limitujúcim faktorom využívania územia nielen nad terénom, ale najmä pod terénom, kde sa nachádzajú rôzne vrstvy a stopy hmotnej časti kultúrneho dedičstva.

Zásady a regulatívy verejného dopravného vybavenia

Rešpektovať dopravnú infraštruktúru celoštátnej úrovne – koridory ciest
- Nitra – Topoľčany – (Partizánske), ...

Rešpektovať dopravnú infraštruktúru nadregionálnej úrovne – koridory konvenčných železničných tratí:
...
- Šurany – Nitra – (Prievidza)

Rezervovať koridory pre výhľadové trasy rýchlostných ciest R3, R7 a R8 na území Nitrianskeho kraja:
- koridor rýchlostnej cesty R8 v trase vedenej od napojenia na rýchlostnú cestu R1 západne od Nitry v polohe západne od cesty I/64, východne od Topoľčian, ...

Pre cesty I. triedy zabezpečiť územnú rezervu pre výhľadové usporiadanie v základnej kategórii C 11,5/80-60, v kategórii C9,5/80-60 (v súbehu s rýchlostnými cestami), prípadne v štvorpruhovej kategórii C 22,5/100-70 (ak sa preukáže potreba na základe prognózy intenzity dopravy)
Dodržiavať vyhlásené ochranné pásma letísk na území kraja.

Zásady a regulatívy verejného technického vybavenia

V oblasti vodného hospodárstva
- Na úseku všeobecnej ochrany vôd vytvárať územnotechnické podmienky pre všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine.
- rešpektovať a zachovať v riešení všetky vodné prvky v krajine (sieť vodných tokov, vodných plôch, mokrade) a s nimi súvisiace biokoridory a biocentrá,
- dodržiavať princíp zadržiavania vôd v území,
- navrhovať v rozvojových územiach technické opatrenia na odvádzanie vôd z povrchového odtoku na báze retencie (zadržania) v povodí, s vyústením takého množstva vôd do koncového recipienta, aké odtekalo pred urbanizáciou jednotlivých zastavaných plôch,
- zlepšovať vodohospodárske pomery na malých vodných tokoch a v povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov v extrémnych situáciách tak povodňových, ako aj v období sucha,
- revitalizovať odstavené korytá, Starú Nitru, ... a do odstavených korýt tokov zabezpečovať dostatočné množstvo kvalitnej vody,
- podporovať výstavbu objektov protipovodňovej ochrany územia a nenavrhovať v inundačnom území tokov výstavbu a iné nevhodné aktivity,

Na úseku verejných vodovodov:
- vytvárať územnotechnické predpoklady pre komplexné zabezpečenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou, zvyšovanie podielu zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom približovať sa postupne k úrovni vyspelých štátov EÚ,
- chrániť v maximálnej možnej miere zdroje pitnej vody, rešpektovať vymedzené vodárenské zariadenia regionálneho významu, vrátane ich ochranných pásiem,
- zabezpečovať územnú prípravu zdrojov vody tak, aby sa docielil súlad medzi predpokladaným nárastom obyvateľov a ostatných sídelných aktivít a rozvojom vodného hospodárstva, ochranou prírody a ekologickou stabilitou územia,
- zabezpečovať integrovanú ochranu vodárenských zdrojov pre trvalo udržateľné využívanie zdrojov pitnej vody, rešpektovanie pásiem ochrany vodárenských zdrojov (pásma hygienickej ochrany),
- zabezpečovať ochranu lokálnej, ako aj nadradenej vodárenskej infraštruktúry (ochranné pásma vodovodov, vodojemov, CS a pod.), v prípade možností aj s ponechaním manipulačných pásov,
- rezervovať územie pre vybudovanie vodovodov v obciach bez vodovodu.

Na úseku verejných kanalizácií:
- preferovať v návrhu skupinové kanalizácie pre aglomerácie viacerých sídiel so spoločnou COV,
- vymedziť územné rezervy plôch a koridorov pre kanalizačné stavby nadradeného významu,
- preferovať v návrhu odkanalizovania menších obcí delené sústavy so zadržiavaním dažďových vôd v území,
- zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne zvyšovať úroveň v odkanalizovaní miest a obcí v súlade s požiadavkami legislatívy EU,
- zabezpečiť, ak je v aglomeráciách s veľkosťou pod 2000 EO vybudovaná stoková sieť, územnotechnické podmienky pre primeranú úroveň čistenia komunálnych alebo splaškových odpadových vôd tak, aby bola zabezpečená požadovaná miera ochrany recipienta; opatrenia realizovať priebežne v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,

V oblasti energetiky
- Rešpektovať existujúce koridory vedení 220kV a 400kV a navrhované siete v existujúcich, či novo navrhovaných koridoroch.
- Rešpektovať existujúce koridory vedení 110kV a navrhované siete v existujúcich, či novo navrhovaných koridoroch.
- Rešpektovať koridory súčasných plynovodov a novo navrhované siete koridorov alebo siete plynovodov určené na rekonštrukciu.
- Rešpektovať koridory medzištátnych plynovodov.
- Presadzovať uplatnením energetickej politiky SR, regionálnej energetickej politiky a využitím kompetencie miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla a tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom.
- Utvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike.
- Obnoviteľné a druhotné zdroje energie situovať mimo zastavané a obytné zóny.

V oblasti telekomunikácií
- Rešpektovať jestvujúce trasy a ochranné pásma telekomunikačných vedení a zariadení.
- Rešpektovať situovanie telekomunikačných a technologických objektov.
- Akceptovať potrebu budovania telekomunikačnej infraštruktúry v nových rozvojových lokalitách.
- Vytvárať územnotechnické podmienky pre rozširovanie mobilnej siete GSM a umožniť aj služby mobilnej siete tretej generácie – UMTS s vysokorýchlostnou dátovou sieťou.
- Vytvárať územnotechnické podmienky pre budovanie prístupovej telekomunikačnej siete v optickom prevedení s maximálnym prístupom až k zákazníkovi.
- Vytvárať územnotechnické podmienky pre rozširovanie rozsahu telekomunikačných služieb v pevnej aj mobilnej sieti.

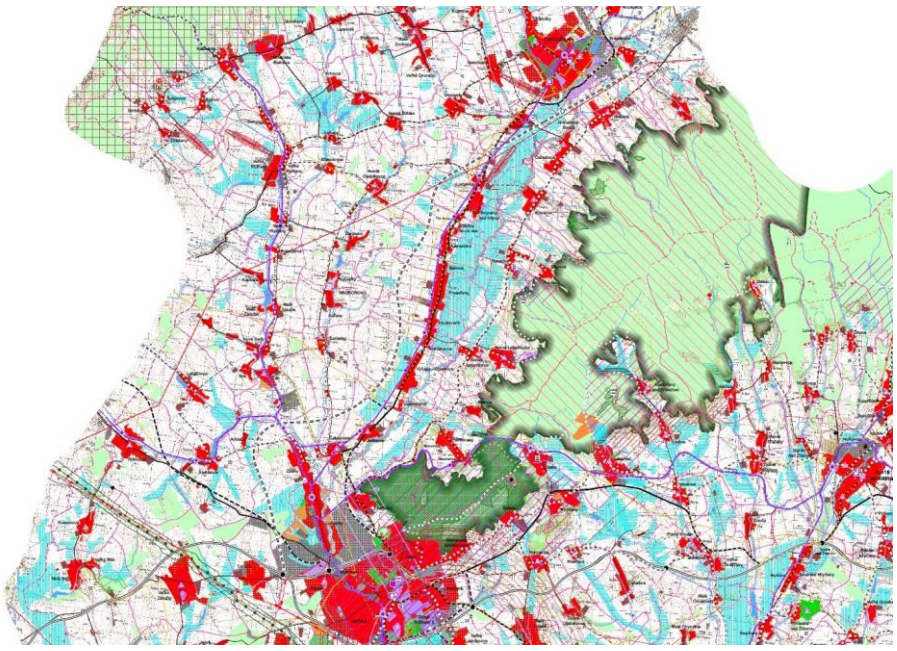
V oblasti odpadového hospodárstva
- uprednostňovať separovaný zber využiteľných zložiek s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu,

Verejnoprospešné stavby

V oblasti cestnej dopravy
- Rýchlostné cesty R3, R7 a R8 a ich zariadenia na území Nitrianskeho kraja.
- Homogenizácia ciest prvej triedy na kategóriu C11,5/80, ...

V oblasti vodného hospodárstva
- Odtokové pomery, vodné nádrže a prevody vôd, stavby spojené s revitalizáciou odstavených korýt: ..., Starej Nitry,
- Verejné vodovody, stavby spojené s výstavbou nových (rozšírením alebo obnovou existujúcich) verejných vodovodov, vrátane objektov na týchto vodovodoch (čerpacie stanice, vodojemy, vodné zdroje....)
- Verejné kanalizácie, stavby spojené s výstavbou nových (rozšírením alebo obnovou existujúcich) verejných kanalizácií, vrátane objektov na týchto, kanalizáciách (čerpacie stanice, nádrže, čistiarne odpadových vôd....),

V oblasti energetiky
- Novonavrhované siete plynovodov alebo siete plynovodov určené na rekonštrukciu v zmysle navrhovaného riešenia a podrobnejšej projektovej dokumentácie

Územný plán sídelného útvaru Hrušovany

K tejto územnoplánovacej dokumentácii nemal spracovateľ prístup, spomína sa v rámci lit. 80. UPN SÚ Hrušovany (nie je zrejmý ani názov dokumentácie – nespomína sa) bol vypracovaný v roku 1975 Stavoprojektom v Nitre, projektant Dr. J. Krajčík. Žiadne bližšie údaje k tejto dokumentácii nie sú známe, preto nie možné jej vyhodnotenie.

Prieskumy a rozbory SÚ Preseľany

Dokumentácia (lit. 80) bola určená pre obce Preseľany, Koniarovce, Hrušovany, Belince, Kamanová z dôvodu zlúčenia vtedajších MsNV pod jeden úrad. Hlavným cieľom tejto dokumentácie malo byť postupné zlúčenie týchto piatich obcí na jeden sídelný útvar s názvom Preseľany, kde by malo byť aj utvorené centrum. Ako ďalšie ciele boli proklamované riešenie novej výstavby len v rámci intravilánu obce, navrhnúť chýbajúce objekty občianskej vybavenosti, riešiť technickú vybavenosť pre všetky časti SÚ, skultúrniť a ozdraviť životné prostredie.

Z uvedených skutočností vyplýva, že táto územnoplánovacia dokumentácia bude zdrojom informácií predovšetkým vo svojej prieskumnej a rozborovej časti, kde poskytne databázu informácií, vhodnú pre porovnanie so súčasným skutkovým stavom.

Územný plán Sídelného útvaru Preseľany

Dokumentácia spracovateľovi tohto územného plánu nebola dostupná, jej existencia sa spomína v rámci zmien a doplnkov k Územnému plánu obce Preseľany (lit. 87).

Prieskumy a rozbory obce Hrušovany

Východisková dokumentácia pre spracovanie návrhu územného plánu (lit. 81).

Krajinno-ekologický plán obce Hrušovany

Východisková dokumentácia pre spracovanie návrhu územného plánu (lit. 85).

Údaje o súlade riešenia územia so zadaním

Predkladaný Územný plán obce Hrušovany ZaD1 je v súlade so zadávacím dokumentom UPNO Hrušovany (lit. 82) v celom svojom rozsahu.

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE: TEXTOVÁ ČASŤ

1 ŠIRŠIE VZŤAHY, ÚZEMNÉ SÚVISLOSTI A VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

V oddiele Širšie vzťahy, územné súvislosti a vymedzenie riešeného územia stanovujeme základné východiskové poznatky pre skúmanie širšieho okolia a územných súvislostí z toho vyplývajúcich. V rámci tohto oddielu je špecifikované aj vymedzenie riešeného územia. Pozri aj výkresovú časť, prílohu č.1: Širšie vzťahy, územné súvislosti a vymedzenie riešeného územia.

1.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Riešené územie

Vymedzenie riešeného územia – súčasný stav

Vymedzenie riešeného územia predstavuje rozsah a záber tejto práce. Stanovuje ho obstarávateľ a predstavuje celú plochu katastrálneho územia obce Hrušovany. Riešené územie je vyznačené na mapovom podklade. Katastrálne územie obce Hrušovany sa nachádza Nitrianskom kraji v okrese Topoľčany a hraničí spolu s 4 inými katastrami, na severnej strane to je katastrálne územie obce Preseľany, na západnej strane je to katastrálne územie obce Hruboňovo (okres Nitra), na južnej strane je to katastrálne územie obce Koniarovce, na východnej strane je to katastrálne územie obce Dolné Lefantovce (okres Nitra).

Celková plocha katastrálneho územia je 5,55km^2 pri obvode 12,65km. Hranica riešeného územia je zdokumentovaná v grafickej časti (všetky výkresy).

Problémy spojené s vymedzeným územím

Na severnom okraji obce a obdobne na južnom okraji obce sa nachádzajú hranice katastrálnych území vedené osou verejného priestranstva, čím prichádza k javu obsluhy priľahlej zástavby dopravou a technickou infraštruktúrou do dvoch rôznych katastrov. Je preto nevyhnutné najmä v týchto okrajových polohách pri akýchkoľvek zámeroch a realizáciách koordinovať vzájomné postupy.

1.2 PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA NITRIANSKEHO KRAJA

Územie Nitrianskeho kraja má mimoriadne dôležitú polohu z hľadiska fungovania ÚSES. Je to styčné územie biogeografických provincií Carpaticum Occidentale, Eucarpaticum a Pannonicum. V tomto území vybiehajú na juh južné výbežky karpatských pohorí Považský Inovec, Tribeč, Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská vrchovina, zároveň na tomto území sú najsevernejšie výbežky Podunajskej nížiny pozdĺž riek Váhu, Nitry, Hrona a Ipľa.

Nitriansky kraj má preto významné nadregionálne a regionálne biocentrá horského, pahorkatinného aj nížinného typu. Tieto sú usporiadané v pásmach podľa prírodných zákonitostí v zásade v smere sever - juh, t.j. v smere hlavných hrebeňov pohorí a v smere dolín hlavných riek, v najjužnejšej časti kraja pozdĺž Dunaja v smere západ - východ. Po prepojení týchto biocentier biokoridormi by tento systém mal tvoriť biokoridor provincionálneho významu medzi biogeografickými provinciami Pannonicum a Carpaticum (oblasti Praecarpaticum, Eupannonicum a Matricum).

Najvýznamnejším a vlastne jediným koncepčným prírodným prvkom, ktoré prechádza katastrom obce Hrušovany je regionálny biokoridor ***(Rieka Nitra)***, ktorý je tvorený a charakterizovaný vodným tokom rieky Nitra a jeho priľahlého územia a porastu. Tento biokoridor už zo svojej podstaty nemôže plnohodnotne tvoriť prepojenie medzi významnými biocentrami – prechádza najmä urbanizovanou krajinou a úlohou tohto prvku je skôr v polohe „vťahovania“ prírodných fenoménov do takéhoto územia, napriek tomu tento biokoridor prechádza celým územím Nitrianskeho kraja zo severu od Topoľčian až ku Komárnu so sporadickou sieťou regionálnych a miestnych biocentier, kde tento biokoridor končí vo svojej najvýznamnejšej polohe v nadregionálnom biocentre *Apáli* pri sútoku rieky Nitra a Váh.

V širšom okolí (cca do 30 km) sa nachádzajú veľmi významné prírodné prvky: nadregionálne biocentrum **Zobor,** ktoré sa nachádza južne od katastra obce, prechádza do regionálneho biocentra *(Žibrica)* v okolí vrchu Žibrica a ďalej prostredníctvom nadregionálneho biokoridoru *(Tribeč)* severným až severovýchodným smerom opúšťa územie Nitrianskeho okresu smerom k regionálnemu biocentru *(Súlovce)* a k nadregionálnemu biocentru **Hrdovická** a ďalej týmto smerom mimo územie Nitrianskeho kraja, pričom medzi nimi sa nachádza sieť regionálnych biocentier, ktoré tvoria nielen významné ekologické jadro celého okolia, ale ovláda ho aj priestorovo, pretože sú umiestnené na pohorí - najvýraznejšia prírodná dominanta je línia vrchov pohoria Tribeč (Zobor, Žibrica, Veľký Tribeč), ktoré veľmi výrazným a jedinečným spôsobom uzatvárajú krajinu okolia Hrušovian v južnom, východnom až severovýchodnom smere.

1.3 URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA NITRIANSKEHO KRAJA

Základná urbanistická koncepcia Nitrianskeho kraja je ovplyvnená a vychádza zo súvislostí a faktorov, ako aj z existujúcich a predpokladaných aglomeračných väzieb vytvorených okolo jednotlivých miest ležiacich na jeho území aj mimo neho. Aglomeračné účinky mesta Bratislavy totiž pôsobia ďaleko za hranice Bratislavského kraja a už v súčasnosti aktívne pôsobia aj na mestá Trnava, Hlohovec, Galanta, Dunajská Streda a dokonca aj na mesto Nitra. V budúcnosti sa predpokladá, že účinnosť aglomeračných väzieb mesta Bratislavy sa ešte viac posilní a plošne rozšíri v smere uvedených miest. Preto možno konštatovať, že rozvoj sídelnej štruktúry Nitrianskeho kraja v širších – celoslovenských súvislostiach, je potrebné hodnotiť v súčinnosti so sídelnou štruktúrou Bratislavského a Trnavského kraja. Z týchto daností sa charakteristika sídelného systému kraja nemôže orientovať iba na vlastné územie kraja, ale musí vychádzať zo širších súvislostí, o ktorých z pohľadu rozvoja sídelnej štruktúry pojednáva celoštátny materiál Koncepcia územného rozvoja Slovenska.

Vo vnútri kraja sa formujú, ťažiská osídlenia okolo najvýznamnejších urbanistických centier nadregionálneho až regionálneho charakteru a to nitrianske ťažisko osídlenia (ťažisko osídlenia 1. úrovne), novozámocko-komárňanské ťažisko osídlenia (ťažisko osídlenia 2. úrovne), levické ťažisko osídlenia, topoľčianske a zlatomoravecké ťažisko osídlenia (ťažiská osídlenie 3. úrovne). Topoľčianske ťažisko osídlenia presahuje Nitriansky kraj a rozprestiera sa aj na Trenčianskom kraji a zahrňuje Bánovce nad Bebravou a Partizánske s priľahlými obcami. Prepojenie jednotlivých ťažísk osídlenia či už v rámci kraja alebo mimo jeho hraníc je definované rozvojovými osami. Rozvojové osi sídelné sa na území Nitrianskeho kraja vyformovali pozdĺž tokov riek Váh – Nitra a Hron a v smere západo-východnom Nitra – Pohronie. Rozvojové osi komunikačno-sídelné sa na území Nitrianskeho kraja formujú v smere existujúcich (cesta 1/75) i uvažovaných cestných prepojení (južný cestný ťah). Tieto rozvojové osi budú v zásade smerodajné pre ďalší rozvoj sídelného systému kraja. Popri nich však sú a budú sa rozvíjať rozvojové osi na regionálnej úrovni.

Najvýznamnejším urbanistickým prvkom aktívne ovplyvňujúcim obec Hrušovany je prirodzene nadregionálne urbanistické centrum ***Nitra***, ako sídlo kraja, s ktorým je obec prepojená prostredníctvom rozvojovej osi druhého stupňa ***Ponitrianska rozvojová os,*** ktorá vytvára prepojenie Nitry a Topoľčian (Trenčín – Bánovce nad Bebravou – Topoľčany – Nitra – Nové Zámky – Komárno). Hlavnou nosnou osou kraja je ***Nitriansko-pohronská rozvojová os*** (rozvojová os prvého stupňa) prepájajúca Trnavu – Nitru – Zvolen.

Počet obyvateľov v SR sa v poslednom období (2011-2018) zvýšil o 46084 osôb, v rokoch 2001-2011 o 17581 osôb a v rokoch 1991-2001) zvýšil o 105120 osôb. Napriek miernemu zvýšenému nárastu počtu obyvateľ za poslednú neúplnú dekádu, demografický vývin zaznamenal za posledných 30 rokov výrazné spomalenie, ktoré má tendenciu pokračovať, prípadne je možné hovoriť už o jeho stabilizácii. V súvislosti s klesajúcim prírastkom obyvateľstva sa zhoršujú aj trendy v demografickom správaní sa obyvateľstva (spomalenie reprodukcie, pokles uzavretých manželstiev, vzrast počtu rozvodov, spomaľovanie vývoja obyvateľstva prirodzenou menou, pokles prirodzeného prírastku, zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva – znižovanie osôb v predproduktívnom a produktívnom veku a nárast osôb v poproduktívnom veku).

Nitriansky kraj vykazuje nepriaznivé trendy vývoja prirodzeného pohybu obyvateľstva, ktorý sa odráža v celkovom úbytku obyvateľstva. V období 1991-2001 tu bol dosahovaný úbytok obyvateľstva (4163 osôb), ktorý sa v nasledujúcej dekáde (2001-2011) ešte navýšil (úbytok 23555 osôb). V rokoch 2011-2018 proces úbytku obyvateľstva naďalej pokračoval (úbytok 11175 osôb). V roku 2018 žilo v Nitrianskom kraji 678692 obyvateľov. V okrese Topoľčany bol tento trend obdobný, v rokoch 1991-2001 bol úbytok obyvateľstva 47 osôb, v rokoch 2001-2011 1832 osôb a v rokoch 2011-2018 to bol úbytok 1640 osôb. V roku 2018 žilo V Topoľčianskom okrese 70617 obyvateľov. Aj v polohe demografického správania sa dosahuje Nitriansky kraj nepriaznivé hodnoty a obyvateľstvo tvorí regresívny typ populácie. Veková štruktúra obyvateľstva SR sa postupne mení v prospech starších vekových kategórií – prehlbuje sa proces starnutia populácie (znižuje podiel obyvateľov v predproduktívnom a produktívnom veku a zvyšuje sa podiel obyvateľov v poproduktívnom veku). Nitriansky kraj má v tomto pohľade stagnujúci typ populácie. Z hľadiska národnostnej štruktúry má SR pestrú národnostnú štruktúru, na území Nitrianskeho kraja prevláda okrem dominantnej slovenskej národnosti, najmä maďarská národnosť pričom v okrese Topoľčany má minimálne zastúpenie. Vzdelanostná štruktúra Nitrianskeho kraja oproti celej republike je priemerná (12% vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva v roku 2011).

2 STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

V oddiele Stratégia rozvoja obce navrhujeme základné možnosti budúceho rozvoja v úrovni tzv. základných koncepčných prvkov. Oddiel pozostáva:

- **Základná stratégia rozvoja obce**: základný strategický princíp formovania obce, základné predstavy o formovaní budúcnosti obce ako celku;
- **Prírodná stratégia rozvoja obce (územný systém ekologickej stability)**: čiastkový strategický princíp formovania obce z pohľadu formovania prírodnej štruktúry obce resp. katastra;
- **Urbanistická stratégia rozvoja obce**: čiastkový strategický princíp formovania obce z pohľadu formovania urbanistickej štruktúry obce resp. katastra;
- **Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce**: čiastkový strategický princíp formovania obce z pohľadu formovania socio-ekonomickej štruktúry obce;

Všetky základné koncepčné princípy sú zakreslené vo výkresovej časti na prílohe č.2: Stratégia rozvoja obce.

2.1 ZÁKLADNÁ STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

Východiskové predpoklady

Katastrálne územie obce Hrušovany je charakteristický typ vidieckeho sídla. Prírodná časť (extravilán – neurbanizované územie) je charakterizovaná ako poľnohospodárska krajina, ktorá sa rozprestiera okolo urbanizovanej časti (intravilán), ktorý je typom vidieckeho sídla formujúceho sa v súvislom urbanizovanom páse medzi mestami Nitra a Topoľčany, zomknutého na východnej strane riekou Nitra, na západnej strane železničnou traťou a na severnej a južnej strane zastavanými územiami obcí Preseľany resp. Koniarovce.

Výraznými prírodnými prvkami územia je najmä regionálny biokoridor rieka Nitra, ktorý sa tiahne vo východnej časti katastra a tvorí východnú prírodnú bariéru obce a na západnej strane katastra je to nezalesnená pahorkatina využívaná na intezívnu poľnohospodársku výrobu.

Najvýznamnejším a určujúcim urbanistickým prvkom územia je Ponitrianska rozvojová os, ktorá má dve vetvy (cestnú a železničnú). Táto os prepája obec s mestami Nitra a Topoľčany.

Základná stratégia rozvoja obce

Predstava o budúcom rozvoji obce Hrušovany je založená na kontinuálnom pokračovaní historického vývoja, tak ako je zachovaný do súčasnosti. Prírodné neurbanizované územie sa bude naďalej obopínať okolo urbanizovanej časti, ktoré bude dopĺňať dosiaľ neurbanizovaný priestor v zomknutí na východnej strane riekou Nitra, na západnej strane železnicou a na severnej a južnej strane zastavanými územiami susediacich obcí.

Z pohľadu budúceho formovania prírodných prvkov je dôležité zvýšiť dôležitosť najmä regionálneho biokoridoru rieka Nitra.

Urbanistický rozvoj je preto sústredený do zvýšenia kvality sídelnej štruktúry obce s významným postavením centra obce, ktoré je označené dominantou budovy kostola s možnou výstavbou novej dominanty, ktorá by označovala umiestnenie obecného úradu a návestia. Určujúcim faktorom urbanizovaného územia bude však naďalej urbanistická Ponitrianska os regionálneho charakteru.

Víziu v socio-ekonomickej oblasti (do roku 2020) pomenúva dokument Plán sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce (lit. 84):

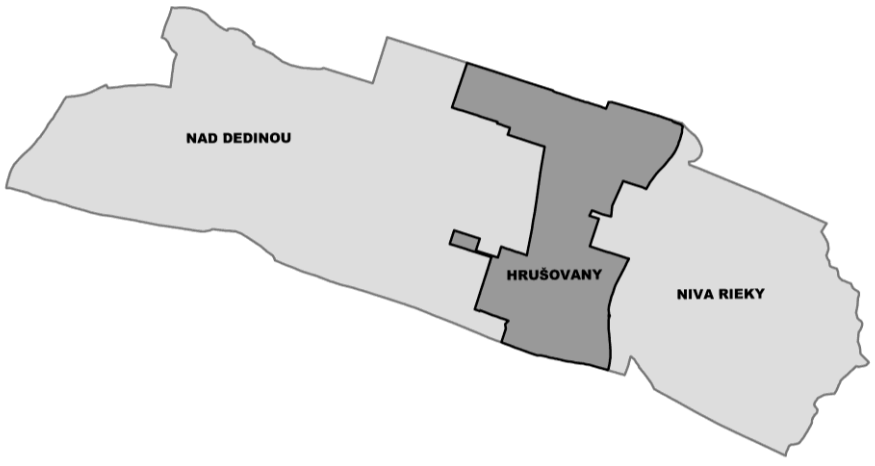
Obec Hrušovany vďaka svojmu príjemnému prostrediu a výhodnej dopravnej polohe je vhodným miestom pre bývanie, prácu, spoločenský a aktívny športový život svojich obyvateľov a vďaka zabezpečeným kvalitným službám spolu s infraštruktúrou poskytuje možnosti k ďalšiemu rozvoju vo všetkých oblastiach.

Strategický cieľ sa bude dosahovať prostredníctvom špecifických cieľov, ktoré sa budú napĺňať na základe stanovených opatrení a aktivít zaradených do prioritných oblastí:

- ľudské zdroje (zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov prostredníctvom rekvalifikačných kurzov, školení a výmenných pobytov, budovanie partnerskej spolupráce a vytváranie spoločných projektov);
- infraštruktúra a vybavenosť (zvyšovanie kvality poskytovaných služieb v obci a úrovne života obyvateľstva prostredníctvom dobudovania technickej a sociálnej infraštruktúry v rôznych oblastiach);
- životné prostredie (zvyšovanie environmentálneho povedomia a kvality životného prostredia prostredníctvom budovania environmentálnej infraštruktúry, odpadového hospodárstva a ochrany životného prostredia);
- cestovný ruch (zvýšenie atraktívnosti obce pre obyvateľov a turistov, vytvorenie podmienok pre posilnenie návštevnosti obce a pritiahnutie investorov).

tab. 1: Zoznam PFCelkov s posúdením zmeny pôvodného a navrhovaného stavu

	PFCelok (pomenovanie)	Typ PFCelku (charakteristika)	Rozloha návrh (ha)	Podiel návrh (%)
P1	Niva rieky	prírodný regionálny	164,9	29,7
P2	Nad dedinou	prírodný miestny	288,5	52,0
U1	Hrušovany	urbanistický miestny	101,7	18,3
	Krajinné celky spolu		**453,4**	**81,7**
	Urbanistické celky spolu		**101,7**	**18,3**
	Kataster Hrušovany		**555,1**	**100,0**

obr. 2: Rozčlenenie katastrálneho územia obce Hrušovany na základné PFCelky (svetlá šedá – prírodné PFCelky a tmavá šedá – urbanistický PFCelok)

2.2 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY (PRÍRODNÁ STRATÉGIA ROZVOJA OBCE)

Súčasná koncepčná prírodná štruktúra

Základná charakteristika

PFCelok Nad dedinou a **PFCelok Niva rieky** sú celky krajinného typu a zaberajú podstatnú časť katastrálneho územia obce Hrušovany. Tieto dva krajinné celky sú navzájom rozdelené PFCelkom urbanistického typu, a súčasne sú charakteristické aj rozdielnou geomorfologickou charakteristikou, kým PFCelok Rieka Nitra je nížinného typu PFCelok Nad dedinou je pahorkatinného typu. PFCelok Rieka Nitra je svojou rozlohou raz taký veľký ako PFCelok Hrušovany a s veľkosťou 164,9ha tvorí takmer 30% katastra. PFCelok Nad dedinou je svojou rozlohou 288,5ha najväčším celkom a tvorí 52% katastra.

V súčasnosti je prakticky nemožné hovoriť o žiadnej ploche v území ako o možnom biocentre akéhokoľvek druhu. Kataster obce je v extraviláne prakticky úplne využívaný pre poľnohospodársku produkciu a ojedinelé stromové porasty sú s dominanciou najmä nepôvodných porastov. Je však možné označiť niektoré lokality, za potencionálne biocentrá miestnej úrovne (lokálne), ktoré by v prípade zrealizovania určitých opatrení mohli tvoriť významné krajinné prvky. Z tohto pohľadu je možné označiť za takéto lokality najmä: priestor na ľavom brehu rieky Nitra v medzihrádzovom priestore (PFČasť 205), Hlinisko (PFČasť 309), Hlboké jarky (PFČasť 303).

Biokoridor **Rieka Nitra**, vyčlenený v rámci Generelu nadregionálneho ÚSES, vedúci nivou rieky Nitry, viazaný na ekosystémy vodného toku, brehové porasty, ďalšie porasty drevín na nive vodného toku a trávobylinné porasty medzihrádzového priestoru a protipovodňových hrádzí. Tento biokoridor s nadregionálnym dosahom prepája horské oblasti centrálnej časti západokarpatskej oblasti s panónskou nížinou, je zároveň významnou migračnou cestou vtáctva. Samotný vodný tok je v záujmovom území upravený, ohrádzovaný. Drevinné porasty sú tvorené úzkym pásom drevín prevažne prirodzeného zloženia, v ktorých prevažujú vŕba krehká a jelša lepkavá. Katastrálnym územím Hrušovany vedie NRBK Nitra v dĺžke cca 1,3 km a plocha medzihrádzového priestoru je 0,153 km^2. Tento biokoridor je v súčasnosti najvýznamnejším ekosystémom katastrálneho územia Hrušovany.

V rámci katastra obce sa nachádzajú ešte jeden biokoridor: **Oponický kanál – Dolné Lúky**, hydrický biokoridor, tvorený kanálom s vlhkomilnou vegetáciou a roztrúseným porastom drevín na brehoch, a ďalšie lokality, ktoré v prípade určitých opatrení mohli takéto priestory tvoriť: V údolí, hydrický biokoridor popri melioračnom kanáli, okrem vysadených kultivarov topoľov sa tu vyskytujú viaceré pôvodné druhy drevín a Kopanice-Vinohrady, čiastočne existujúci terestrický biokoridor – medza popri poľnej ceste.

Problémy spojené so súčasnou prírodnou koncepčnou štruktúrou

V riešenom území prevláda vysoký podiel krajinných prvkov s nízkou ekostabilizačnou hodnotou (orná pôda, zastavané plochy a ostatné plochy), tvoria absolútnu väčšinu celkovej rozlohy územia. Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pri zachovaní ekologickej stability územia sú najvýznamnejšie lesné pozemky, trvalé trávnaté porasty a vodné plochy. Tieto spolu predstavujú len nepatrný podiel celkovej rozlohy územia (pričom lesné porasty sa tu nenachádzajú vôbec). Na základe hore uvedeného možno konštatovať, že riešené územie spadá medzi územia s nízkou ekologickou stabilitou. V záujme zvýšenia ekologickej stability riešeného územia je potrebné vyčleniť krajinné prvky, ktoré majú potenciál pre doplnenie ÚSESu ako biokoridory, biocentrá a interakčné prvky miestneho významu a realizovať systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

Prírodná stratégia obce

Princíp stratégie

Základom prírodnej stratégie obce je zachovanie jestvujúcich prvkov územnej stability a smerovanie k realizovaniu takých opatrení, ktoré by zabezpečili zvýšenie ekologickej stability územia. V kontakte s urbanizovaným územím príde k prerozdeleniu pôvodného územia prírodných celkov v prospech novo urbanizovaných oblastí obce. Z pohľadu prírodnej štruktúry pôjde predovšetkým o plochy poľnohospodárskej pôdy.

Najvýznamnejším prírodným prvkom územia naďalej ostáva rieka Nitra, ktorému je potrebné venovať zvýšenú pozornosť.

Pahorkatinná oblasť v západnej časti katastra by mala postupne dosiahnuť výrazne premenu charakteru so vznikom resp. doplnení viacerých biokoridorov, biocentier a interakčných prvkov.

Celkovo navrhujeme, aby krajinnoekologicky významné prvky (plochy ekostabilizačnej a environmentálnej vegetácie a vodstva v krajine) tvorili v budúcnosti takmer 13% podiel všetkých plôch katastra (75,8ha).

Pri započítaní aj významných sídelných ekostabilizačných prvkov (plochy environmentálnej vegetácie v sídle, plochy rekreačnej a/al. vybavenostnej vegetácie, plochy obytnej a/al. extenzívnej produkčnej vegetácie) navrhujeme podiel v rámci katastra takmer 23% (130,7ha).

Ukazovateľ ekologickej stability územia KES bude takto perspektívne zvýšený na hodnotu 0,30 čo by znamenalo, že v klasifikácii ekologickej stability územia bude kataster obce Hrušovany klasifikovaný ako územie intenzívne využívané najmä poľnohospodárskou veľkovýrobou avšak ešte stále autoregulačné pochody budú oslabené čo v ekosystémoch bude spôsobovať ich značnú ekologickú labilitu a neustále bude vyžadovať vysoké vklady dodatkovej energie.

Prepočet ukazovateľa KES pre návrh:

KES = (EKSVG + EKRKVG + ENVVG + PEKVG + RKVVG + OEPVG + OBTVG + EKSVD) / (PRDVG + ZST +SPL) = (57,6 + 7,2 + 6,2 + 0 + 0,3 + 23,8 + 30,8 + 4,8) / (381,4 + 30,8 + 20,3) = 130,7 / 433 = **0,30**

EKSVG (ekostabilizujúca vegetácia)..... 57,6ha
EKRKVG (ekostabilizujúca vegetácia s doplnkovo rekreačnou funkciou)..... 7,2ha
ENVVG (environmentálna vegetácia krajinná a sídelná – započítaný 10% podiel verejných priestranstiev)..... 15,66 x 0,1 + 4,6 = 6,2ha
PEKVG (produkčná vegetácia s významnou ekostabilizujúcou a al. environmentálnou funkciou)..... 0,0ha
RKVVG (rekreačná a/al. vybavenostná vegetácia)..... 0,3ha
OEPVG (obytná a/al. extenzívna produkčná vegetácia)..... 23,8ha
OBTVG (obytná vegetácia a vegetácia nádvorí, vybavenostných a priemys. objektov – stanovená ako 50% podiel zastavaných plôch a nádvorí).....61,66 x 0,5 = 30,8ha
EKSVD (ekostabilizujúce vodstvo)..... 4,8ha
PRDVG (produkčná vegetácia)..... 381,4ha
ZST (zástavba – stanovená ako 50% podiel zastavaných plôch a nádvorí, vybavenostných a priemys. objektov)..... 61,66 x 0,5 = 30,8ha
SPL (spevnené plochy – stanovená ako 90% podiel verejných priestranstiev + 100% plochy tranzitných komunikácií)..... 15,66 x 0,9 + 6,7 = 20,3ha

V katastri obce Hrušovany možno hovoriť o neúplnom systéme ekologicky významných prvkov, z ktorých je najvýznamnejší existujúci prvok s regionálnym významom – biokoridor rieka Nitra, ktorý prechádza územím. Ostatné prvky majú miestny význam. Cieľom návrhu je doplnenie kostry ÚSES tak, aby bolo dosiahnuté prepojenie systému biocentier a biokoridorov a ich doplnenie interakčnými prvkami.

Popis jednotlivých koncepčných prvkov

Navrhované biocentrá a biokoridory

V rámci PFCelku Niva rieky Nitra je najvýznamnejší biokoridor **Rieka Nitra**, vyčlenený v rámci Generelu nadregionálneho ÚSES, vedúci nivou rieky Nitry, viazaný na ekosystémy vodného toku, brehové porasty, ďalšie porasty drevín na nive vodného toku a trávobylinné porasty medzihrádzového priestoru a protipovodňových hrádzí. Biokoridor s nadregionálnym dosahom prepája horské oblasti centrálnej časti západokarpatskej oblasti s panónskou nížinou, je zároveň významnou migračnou cestou vtáctva. Samotný vodný tok je v záujmovom území upravený, ohrádzovaný. Drevinné porasty sú tvorené úzkym pásom drevín prevažne prirodzeného zloženia, v ktorých prevažujú vŕba krehká a jelša lepkavá. Vhodná je realizácia renaturačných zásahov, doplniť a rozšíriť drevinné porasty a pravidelne kosiť trávobylinné porasty, na pravom brehu rieky v mieste pôvodného meandru rieky vytvoriť plochu s ekostabilizačnými prvkami využívanými aj pre rekreačné účely (lesopark). Katastrálnym územím Hrušovany vedie NRBK Nitra v dĺžke cca 1,3km a plocha medzihrádzového priestoru je 15,3ha.

Lokálne biocentrum **Pri rieke**

Navrhované biocentrum o veľkosti 0,6ha (časť územia s presahom do katastra obce Preseľany) na súčasne nevyužívanej ploche na ľavom brehu rieky Nitra v dotyku s medzihrádzovým priestorom. V súčasnosti nevyužívaný bylinný porast so zvyškami drevín. Územie je vhodné na výsadbu lužných drevín – vytvorenie lužného lesíka z pôvodných drevín (topoľ biely, topoľ čierny, jelša lepkavá, vŕba biela, vŕba krehká).

Lokálne biocentrum **Hlinisko**

Navrhované biocentrum o veľkosti 14,3ha s čiastočným presahom do katastra obce Preseľany (v katastri obce Hrušovany 12,3ha) v súčasnosti plošne pomerne rozsiahly priestor s porastmi, vzniknutými samovoľným zarastaním ťažobnej jamy hliniska. Z drevín sa tu vyskytujú najmä viaceré druhy vŕb a topole, v znížených častiach sa uplatňujú aj vlhkomilné druhy – plošné porasty trste obyčajnej (*Phragmites australis*) s výskytom pálky širokolistej (Typ*ha latifolia*). Územie je vhodné rekultivovať, ponechať vzrastlú vegetáciu, odstrániť odpad a navážky materiálu, naviesť humusovú vrstvu, realizovať dosadenie vlhkomilných druhov drevín. Vhodné je aj vytvorenie trvalej mokrade (vodnej plochy).

Lokálne biocentrum **Vinohrady**

Plošne pomerne rozsiahly porast (3,6ha) charakteru širokej medze. V súčasnosti ide o značne zruderalizovaný porast s dominanciou nepôvodného agáta bieleho (Robinia pseudoacacia). Navrhujeme postupnú zmenu druhového zloženia – nahrádzanie agáta pôvodnými druhmi drevín. Nejde o jednoducho realizovateľné opatrenie nazdávame sa však, že je potrebné a výsledok môže byť výrazným prínosom k biologickej kvalite územia.

Lokálne biocentrum **Kopanice**

Novonavrhované biocentrum o veľkosti 1,0ha v pahorkatinnom území. Navrhujeme založiť trávnatý porast, ktorý je potrebné niekoľko rokov kosiť a potom ponechať samovývoju. Na ploche realizovať výsadbu niekoľkých skupiniek pôvodných drevín (stromov s krovitým podrastom). Do tohto biocentra je zahrnutý aj existujúci mohutný jedinec duba cerového (*Quercus cerris*), ktorý je vyhlásený za chránený strom.

Lokálne biocentrum **Na plošine**

Navrhované biocentrum o veľkosti 0,5ha v katastri obce Hrušovany s presahom do susedného katastra, na mieste súčasného agátového lesíka a pozdĺž priľahlej medze. Vhodná je dosadba pôvodných druhov drevín a postupná zmena druhového zloženia lesíka.

Lokálny biokoridor **Oponický kanál – Dolné Lúky**

Existujúci hydrický biokoridor, tvorený kanálom s vlhkomilnou vegetáciou a roztrúseným porastom drevín na brehoch. Dĺžka biokoridoru v katastri obce Hrušovany a bezprostrednom okolí je 1,0km. Vhodná je realizácia renaturačných zásahov, doplnenie a rozšírenie porastov.

Lokálny biokoridor **Úpätie pahorkatiny**

Navrhovaný terestrický biokoridor na rozhraní pahorkatiny a nízkej terasy rieky Nitry. Hlavným účelom je prepojenie biocentier Vinohrady a Hlinisko a biokoridorov Kopanice – Vinohrady a V údolí. Navrhujeme založiť pás trvalých trávnych porastov minimálnej šírky 10-15m s výsadbou línie drevín a krovinného plášťa pôvodného druhového zloženia. Dĺžka biokoridoru je 1,0km.

Lokálny biokoridor **Chrbát pahorkatiny**

Navrhovaný terestrický biokoridor situovaný na okraji katastra v plošinovej polohe. Hlavným účelom je prepojenie biocentra Na plošine s biokoridormi Kopanice-Vinohrady a V údolí. Navrhujeme rozšíriť existujúcu medzu popri poľnej ceste (založiť pás TTP v šírke 10-15m a vysadiť pôvodné dreviny). Dĺžka biokoridoru v k.ú. obce je cca 600m.

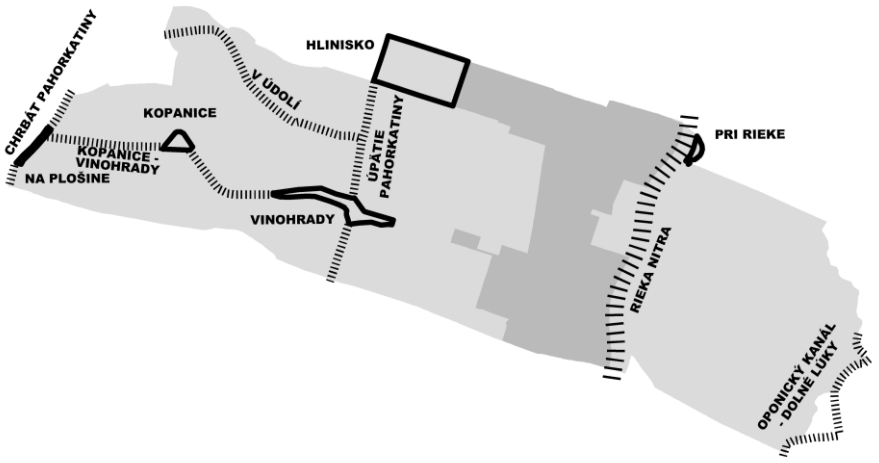
Lokálny biokoridor **V údolí**

Existujúci hydrický biokoridor popri melioračnom kanáli v údolí. Okrem vysadených kultivarov euroamerických topoľov sa tu vyskytujú viaceré pôvodné druhy drevín. Potrebné je západnú časť biokoridoru zatrávniť na šírku min. 10-15m a po niekoľkých rokoch kosenia ponechať samovývoju resp. rozšíriť, doplniť a predĺžiť porast až po západnú hranicu katastrálneho územia. Jestvujúce topole postupne nahrádzať pôvodnými druhmi drevín, najmä vŕb a topoľov. Dĺžka biokoridoru je 1,3km.

Lokálny biokoridor **Kopanice - Vinohrady**

Čiastočne existujúci terestrický biokoridor – medza popri poľnej ceste. Hlavným účelom je prepojenie biocentier Vinohrady, Kopanice, Na plošine. Navrhujeme založiť pás TTP popri poľnej ceste (šírka 10-15m), vysadiť pás pôvodných druhov drevín až k západnej hranici katastra, v existujúcich častiach postupne nahradiť agát pôvodnými drevinami. Dĺžka biokoridoru je 1,2km.

obr. 3: Prírodná stratégia obce

2.3 URBANISTICKÁ STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

Súčasná koncepčná urbanistická štruktúra

Základná charakteristika

PFCelok Hrušovany je celok urbanistického typu a tvorí najmenšiu časť katastrálneho územia pri veľkosti 0,786 km^2 avšak vďaka svojej členitosti má obvod až 6,525 km. Táto členitosť je „zavinená“ historickými súvislosťami – resp. rozhodnutím niekedy v rokoch 1945 až 1960 kedy sa začalo s výstavbou novej časti obce pri katastrálnej hranici s obcou Preseľany a postupne tak obec Hrušovany svojím zastavaným územím „prepojila“ zastavané územia obcí Preseľany a Koniarovce, a tak sa PFCelok Obec stal súčasťou viacerých podobných urbanistických celkov susediacich obcí, pričom v hraničných polohách sa nachádzajú prístupové komunikácie, ktoré tvoria katastrálnu hranicu a zástavba jednej ulice je zástavbou dvoch rôznych obcí.

Urbanistické centrum.

Urbanistické centrum obce má predstavovať skĺbenie urbanistickej priestorovej a funkčnej kvality. Táto jednota sa obyčajne tvorí určitý historický čas a má svoje korene často v dávnej minulosti a táto hodnota pretrváva. Najzvyklejšie centrum obce definuje jeho najvýznamnejšia stavba – kostol umiestnený vo významovo najdôležitejšom priestore – návestí. V týchto priestoroch sa obyčajne nachádza aj budova obecného úradu, farský úrad, škola, obchod a pod. Tento priestor je napojený na obdobné centrá iných obcí prostredníctvom urbanistickej osi, ktorá je zvyčajne definovaná dopravným koridorom okolo ktorého sa sústreďuje najstaršia časť zástavby, a tvorí ho najmä cestná komunikácia.

Urbanistické jadro obce (urbanistické centrum) v Hrušovanoch z pohľadu chápania všetkých súvislostí historických, priestorových a funkčných nie je možné definovať, je však možné jednoznačne určiť potencionálne takéto miesto – a to PFČasť ulica M. R. Štefánika (108). Táto poloha najmä z hľadiska historických súvislostí a priestorových možností si nielen „zaslúži“, aby bola prirodzeným jadrom obce ale je prakticky asi nemožné uvažovať s inou vhodnou ústrednou obecnou plochou – i keď sa to nedá vylúčiť. Toto miesto je „podporované“ aj významovo plnohodnotnou obecnou dominantou – kostolom sv. Martina. Rozhodne však bude potrebné toto miesto povýšiť z hľadiska funkčného významu obce – teda najmä aby sa tu nachádzali funkcie, ktoré sú reprezentantmi obce (obecný úrad, kostol, škola a pod.) alebo sú významné aj z hľadiska základných vybavenostných potrieb (obchod).

Z hľadiska historických súvislostí je tento priestor vyformovaný minimálne od polovice minulého storočia. Na mapových podkladoch z obdobia začiatku 20. storočia toto „návestie“ viditeľné. Na tomto mieste je možná úvaha dôvod vzniku takéhoto miesta mimo hlavnej cestnej komunikácie, resp. kolmo na túto os. Na základe podobnej situácie, ktorú sme riešili ako spracovatelia územnoplánovacej dokumentácie pre obec Jelšovce, kde sme identifikovali indíciu o existencii starej ceste na Topoľčany, ktorá sa nachádzala súbežne so súčasnou štátnou cestou (východne od nej, medzi súčasnou cestou a riekou) a bola podstatne „kľukatejšia“ a nepravidelnejšia. Jej trasu je možné viac-menej tušiť v niektorých polohách celkom zrejme, miestami sa stráca – nie je však možné jednoznačne tvrdiť, že naša indícia je správna, pretože nie je spomínaná v žiadnych iných materiálov, ktoré by ju potvrdzovali. Celkom určite je však možné povedať, že v súvislosti s výstavbou železničnej trate v 70 rokoch 19. storočia bola ustálená aj trasa súčasnej cesty v trase ako ju poznáme dnes. Na základe spomenutej domnienky tvrdíme, že sa tieto úvahy môžu stať podporujúcou pre návrh územného plánu.

Z hľadiska súčasného využitia je tento priestor využívaný najmä ako voľná uličná zástavba najmä jednopodlažná s dominujúcim funkčným využívaním pre bývanie. Toto využitie je dominujúce. V západnom okraji tejto PFČasti je prevažujúce využitie cestná komunikácia s cestným tranzitom a súčasne s dopravným napojením (na autobusovú hromadnú dopravu) a ešte západnejšie, prakticky na okraji tejto časti železničná komunikácia so železničným tranzitom. Ostatné priestorové a funkčné využitie sa prakticky podriaďuje dominantným funkciám.

obr. 4: Centrálna časť obce s dominantou kostola sv. Martina

Urbanistická os

Z hľadiska širších súvislostí je zrejmé, že obcou prechádza urbanistická os regionálneho charakteru, ktorú tvoria cestná komunikácia (štátna cesta č. 64) a železnica (trať č. 140). Napriek tomu že, železničná trať je z hľadiska katastrálneho územia obce Hrušovany len tranzitnou (železničná dopravná vetva urbanistickej osi – PFČasť 121 Železničná trať) nemožno povedať, že neslúži pre využívanie obce – železničná stanica, resp. železničná zastávka sa nachádzajú v tesnej blízkosti hraníc zastavaného územia obce v susedných obciach Koniarovce a Preseľany. Tieto miesta preto možno považovať za dopravné napojenia obce. Cestná komunikácia na rozdiel od železničnej trate je nielen tranzitnou, ale aj prístupovou komunikáciou pre obec ako aj jednotlivé nehnuteľnosti popri tejto ceste takže tvorí súčasne stavebnú vetvu a cestnú dopravnú vetvu urbanistickej osi. Prístup do obce hromadnou autobusovou dopravou po tejto osi vytvára v polohe autobusových zastávok dopravné napojenie obce.

Z hľadiska historických súvislostí treba spomenúť v podstate rovnaké súvislosti ako boli popísané v súvislosti popisom urbanistického centra.

Z hľadiska súčasného využitia je dominujúca funkcia tranzitná doprava, najmä pri železničnej komunikácii, keďže pri cestnej komunikácii je tu pridružená aj funkcia bývania a sčasti aj poľnohospodárska výroba, napriek tomu však aj v polohe cestnej komunikácii musíme hovoriť najmä o funkcii tranzitu a nie o rovnocennosti tranzitu a bývania, okrajovo môžeme hovoriť o rovnocennosti tranzitu a výroby. Ako kladné priestorové a funkčné využívanie možno túto os hodnotiť z pozície je vhodného smerovania k centru obce, čo je podporované aj umiestnením dominanty v pohľadových uzáveroch.

Periféria

Z hľadiska prevažujúceho využitia je dominujúca voľná uličná zástavba jednopodlažných objektov s absolútne dominujúcou funkciou bývania, ktorá je približne uprostred rozdelená areálovou zástavbou, ktorá slúži najmä poľnohospodárskej výrobe. Nielen plošne je významná aj areálová halová zástavba s funkciou priemyselnej výroby a ťažby (ťažba hliny a tehelne), ktorá sa nachádza na severozápadnom okraji zastavaného územia, v rámci ktorej sa nachádzajú aj dve výrazné priestorové dominanty – komíny.

Problémy spojené so súčasnou urbanistickou štruktúrou

Najvýraznejším problematickým prvkom urbanistickej štruktúry je nečitateľnosť centrálnej časti – centra obce. Napriek skutočnosti, že takýto priestor je vyformovaný (PFČasť 108) a je podporený niekoľkými významnými funkciami (kostol, škola) chýba tomuto priestoru adekvátne stvárnené verejné priestranstvo s vhodným zapojením verejných funkcií do jeho života.

Stratégia rozvoja urbanistickej štruktúry

Základná charakteristika

Jestvujúcu urbanistickú štruktúru obce Hrušovany je nutné považovať za základ akéhokoľvek budúceho rozvoja. Hlavným motívom je zjednotenie dvoch samostatných urbanistických štruktúr (Stará obec a Domovina) do uceleného sídla s vytvorením jediného ústredného priestoru obce – centra v existujúcej polohe PFČasti 108 (Ulica M. R. Štefánika).

Takýmto spôsobom sa vyformuje PFCelok Hrušovany o veľkosti 1,017km^2, čo predstavuje nárast voči súčasnému stavu o 0,231km^2 (23%). Všetky nové časti tohto celku sa nachádzajú v priestore medzi pôvodnými časťami Stará dedina a Domovina.

Všetky ostatné existujúce urbanistické princípy sa v žiadnom smere nezmenia a naďalej určujúcim faktorom urbanistického rozvoja bude kvalita urbanistickej regionálnej osi Ponitrianska os a najmä strategické umiestnenie urbanistického miestneho centra Hrušovianske centrum na tejto osi. Pre zvýraznenie tejto kvality navrhujeme ďalšie označenie obecného návestia novou urbanistickou dominantou.

Určitým veľmi dôležitým medzníkom vo vývoji bude vznik samostatnej cestnej vetvy tejto urbanistickej osi (výstavba rýchlostnej komunikácie vo východnej časti katastrálneho územia). Nakoľko však napojenie celej obce ako aj centra obce Hrušovany bude prostredníctvom dnešných komunikácií (I/64) nebude takáto zmena vyvolávať zmenu urbanistickej situácie.

obr. 5: Urbanistická stratégia obce

2.4 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

2.4.1 DEMOGRAFIA

Súčasná demografická štruktúra Slovenska (podľa lit. 73)

Demografická situácia je odrazom spoločenskej situácie, demografický vývoj úzko súvisí s vývojom spoločenských podmienok. Až do konca 80-tych rokov minulého storočia patrilo Slovensko ku krajinám s najvyššou sobášnosťou a pôrodnosťou v Európe, malo však vysokú úmrtnosť a potratovosť. V 90-tych rokoch minulého storočia začali v Slovenskej republike výrazné zmeny v demografickom vývoji, ktoré je možné označiť ako prechod na nový model reprodukčného správania sa obyvateľstva. Tento model je v podmienkach Slovenska charakteristický výrazným poklesom sobášnosti a plodnosti, pretrvávajúcim mierne rastúcim trendom rozvodovosti, stabilnou, ale nie veľmi priaznivou úrovňou úmrtnosti, zmenami vo vývoji potratovosti.

Začiatkom 21. storočia ešte pokračovali trendy z 90-tych rokov, ale obdobie posledných rokov má vo vzťahu k predchádzajúcemu vývoju kompenzačno-stabilizačný charakter. V roku 2018 mala Slovenská republika 5 450 421 obyvateľov.

Súčasná demografická štruktúra obce

Obec Hrušovany v súčasnosti (k 31. 12. 2019) obýva 1121 obyvateľov čím sa zaraďuje medzi malé obce hustotou osídlenia 1412 obyvateľov/km^2 zastavaného územia a 202 obyvateľov/km^2 katastrálneho územia. Jeden byt obýva priemerne 3,49 obyvateľov. Trvale žijúce obyvateľstvo má z veľkej časti národnosť slovenskú (vyše 99%). Z hľadiska náboženského vierovyznania sa vyše 97% hlási k rímsko-katolíckemu vyznaniu. Pomer zastúpenia mužského a ženského pohlavia je 48:52 v prospech žien.

tab. 2: Počet obyvateľov, veková štruktúra, národnosť

	Trvalo bývajúce obyvat. (počet)	Predprod. vek (0-14) (%)	Produktív. vek (%)	Poprodukt. vek (65+) (%)	Slovens. Národ. (%)	Maďar. národ. (%)	rómská národ. (%)
Hrušovany 2019	**1121**	**12,9**	**67,1**	**20,0**			
Hrušovany 2011	**1103**	**12,9**	**71,4**	**15,7**			
Hrušovany 2001	**1142**	**17,2**	**69,8**	**13,0**	**99,56**	**0,26**	**0,00**
Hrušovany 1991	**1177**				**99,83**	**0,08**	**0,00**
Topoľčiansky okres 2019	69947	13,5	68,3	18,2			
Topoľčiansky okres 2011	72231	13,6	72,6	13,8			
Topoľčiansky okres 2001	74016	17,0	70,6	12,5	98,3	0,2	
Topoľčiansky okres 1991	74136						
Nitriansky kraj 2019	**674306**	**13,8**	**68,0**	**18,2**			
Nitriansky kraj 2011	689564	13,6	72,4	14,0			
Nitriansky kraj 2001	712312	17,0	70,4	12,6	70,1	27,6	0,7
Nitriansky kraj 1991	716846				68,2	30,2	0,6
Slovensko 2018	**5450421**	**15,7**	**68,2**	**16,1**			
Slovensko 2011	5404322	15,4	71,8	12,8			
Slovensko 2001	5378951	18,7	69,9	11,4	85,8	9,7	1,7
Slovensko 1991	5295877				-	-	-

V štruktúre obyvateľstva podľa pohlavia prevládajú v obci ženy. V roku 2019 žilo v obci 573 žien čo predstavuje 51,8% z celkovej populácie.

Veková štruktúra obyvateľstva sa pomerne výrazne mení v prospech starších vekových kategórií, v obci žije 224 obyvateľov v poproduktívnom veku (20,0%) čo hodnota prevyšujúca celookresný priemer), obyvateľstvo v predproduktívnom veku počtom je nižšie ako celookoresný priemer.

Štruktúra obyvateľstva podľa jednotlivých národností preukazuje takmer absolútnu prevahu slovenskej národnosti a z hľadiska náboženského vierovyznania sa takmer absolútna väčšina hlási k rímsko-katolíckemu vyznaniu.

Prognóza demografickej štruktúry

Výhľadový počet obyvateľov obce Hrušovany je v koncepcii v rámci týchto zmien a doplnkov aktualizovaný k roku 2040. Vychádza sa pritom z demografických projekcií podľa ÚPN-R Nitrianskeho kraja, kde sa stanovili výhľadové tendencie pre Nitriansky kraj a okres v dvoch variantoch, pričom sa zohľadnili založené tendencie dané vekovou štruktúrou a vývojom plodnosti a úmrtnosti.

Úvaha o projekcii obyvateľstva pre obec je vypracovaná v dvoch alternatívach:

- nízky variant uvažuje v celom projektovanom období s pokračujúcim poklesom plodnosti a so stagnujúcou príp. mierne rastúcou úmrtnosťou. Predpokladá sa, že v projektovanom období bude aj podiel migrácie minimálny.

tab. 3: Projekcia obyvateľstva s migráciou – nízky variant

	2005 (obyv.)	2020 (obyv.)	rv (%)	2030 (obyv.)	rv (%)	2040 (obyv.)
Hrušovany	**1133**	**1121**	**-0,20**	**1099**	**-0,30**	**1066**

	2005 (obyv.)	2020 (obyv.)	rv (%)	2030 (obyv.)	rv (%)	2040 (obyv.)
Topoľčany okres	74054	69947	-0,26	68140	-	-
Nitriansky kraj	708498	674306	-0,11	667055	-	-
Slovensko	5389180	5450421	-0,03	5434905	-0,25	5299636

– vysoký variant predpokladá zastavenie poklesu plodnosti resp. mierny nárast a súčasne predpokladá mierne zlepšovanie úmrtnostných pomerov. Taktiež predpokladá vzrast migračného prírastku ako pozitívny dopad snahy obce o „získanie“ nového obyvateľstva vytvorením nových plôch pre bytovú výstavbu.

tab. 4: Projekcia obyvateľstva s migráciou – vysoký variant

	2005 (obyv.)	2020 (obyv.)	rv (%)	2030 (obyv.)	rv (%)	2040 (obyv.)
Hrušovany	**1133**	**1121**	**0,70**	**1200**	**1,40**	**1368**
Topoľčany okres	74054	69947	-0,26	68140	-	-
Nitriansky kraj	708498	674306	-0,11	667055	-	-
Slovensko	5389180	5450421	0,37	5653541	0,17	5749902

Projekcia obyvateľstva - vysoký variant bude v územno-plánovacej dokumentácii obce Hrušovany jeden zo základov pre bilančné úvahy, pretože predstavuje jeden z možných reálnych predpokladov možného rozvoja obce. Vzrast obyvateľstva za roky 2020 až 2040 je v rámci tohto optimistického variantu približne 235 obyvateľov.

2.4.2 EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATEĽSTVA

Ekonomická aktivita obyvateľstva v kontexte Slovenska

V roku 2018 bolo v Slovenskej republike 2 746,3 tis. ekonomicky aktívnych osôb, z toho bolo 1 240,4 tis. žien. Do ekonomického procesu bolo zapojených 59,8% obyvateľov SR. Ekonomická aktivita mužov dosahovala 67,8% a žien 52,3%. Miera nezamestnanosti dosiahla úroveň 6,6%.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

Pri sčítaní ľudu v roku 2011 bolo v obci ekonomicky aktívnych obyvateľov vyše 49% (oproti roku 2001 je to pokles o 2 percentuálne body) a počet nezamestnaných dosiahol podiel z ekonomicky aktívnych vyše 13% (pokles o vyše 5% oproti roku 2011).

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje buď v obci alebo musí dochádzať za prácou do okolitých sídel. Najčastejšie dochádzajú obyvatelia do okresného mesta Topoľčany, ktoré ponúka rôzne pracovné miesta v rôznych oblastiach. Najviac obyvateľov obce Hrušovany pracuje v odvetviach ako stavebné práce, verejná správa, maloobchod, rôzne druhy výroby a v neposlednom rade v pestovaní plodín a chove zvierat.

3 PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽÍVANIE ÚZEMIA

V oddiely Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia stanovujeme základné regulatívy a limity pre využívanie územia podľa jednotlivých prvkov – fenoménov prírodného charakteru (substrát, reliéf, klíma, vodstvo, vegetácia), urbanistického charakteru (zástavba, verejné dopravné vybavenie, verejné technické vybavenie) a socio-ekonomického charakteru, pričom kritériá stanovovania opatrení a návrhov sú diferencované podľa konkrétneho prvku. Všetky opatrenia, návrhy, regulatívy a limity sú vykreslené vo výkresovej časti na prílohe č.3: Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia. Keďže najmä priestorové rozloženie jednotlivých fenoménov neumožňuje ich prehľadné vykreslenie na jednom mapovom podklade, vo výkresovej časti sú tieto prílohy označené postupne 3A až 3F, tak aby bola zachovaná celková čitateľnosť.

3.1 PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA ÚZEMIA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

3.1.1 GEOLOGICKÉ POMERY

Z hľadiska geologického členenia patrí katastrálne územie obce do oblasti Vnútrohorské panvy a kotliny, podoblasti Podunajská panva, okrsku Trnavsko-dubnická panva, podokrsku Rišňovská priehlbina.

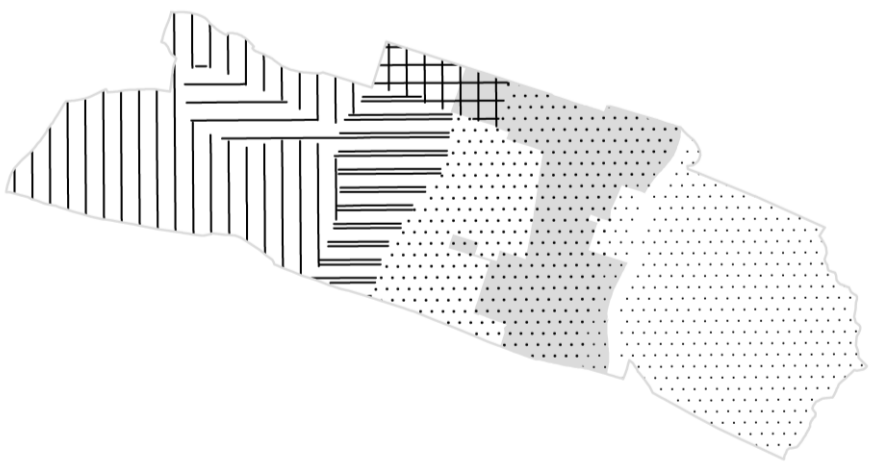
Katastrálne územie obce Hrušovany je z geologicko-litologického hľadiska pomerne monotónne. Budované je prevažne súvrstviami neogénu, ktoré sedimentovali v širšom hodnotenom území od vrchného bádenu až do dáku. Podložie je tvorené granitoidnými a mezozoickými horninami v rôznej hĺbke.

Sedimenty dáku tvoria najvrchnejšiu vrstvu neogénnych usadenín a predstavujú podložie kvartérnych sedimentov. Tvorené sú sladkovodnými limnickými sedimentami v piesčitom vývoji (hrubé štrkové a piesčité komplexy rozšírené na úpätí Tríbeča) alebo v ílovitom vývoji (monotónne striedanie sivozelených a sivých piesčitých ílov až aleuritov s polohami pieskov). V podloží sedimentov dáku sa nachádza súvrstvie pontských sedimentov, tvorené svetlosivými až zelenosivými piesčitými ílmi s aleuriticko-piesčitými polohami.

Pôdotvorný substrát prakticky v celom katastrálnom území Hrušovian tvoria kvartérne sedimenty, a to ich nasledovné typy:

- hliny, piesčité hliny, hlinité piesky a štrky nivy (holocén) – vyvinuté sú na fluviálnej nive rieky Nitra vo východnej časti územia;
- piesčité štrky spodnej strednej terasy s pokryvom spraší a sprašových hlín (stredný pleistocén - mladší rias) – vyvinuté sú v súvislom páse územia po pravej strane rieky Nitra v zastavanom území obce a v podsvahových polohách pahorkatiny;
- proluviálne hliny, piesky a piesčité hliny (holocén) – nachádzajú sa na vyústení úvalinovitých dolín do plošiny nízkej terasy rieky Nitra západne od obce;
- deluviálno-fluviálne sedimenty: splachové piesčité a ílovité hliny (holocén) – tvoria výplň úvalinovitých dolín v pahorkatine,
- prachovité až piesčité hliny, spraše (vrchný pleistocén–wurm) – tvoria substrát na väčšine pahorkatinného územia, ich hrúbka kolíše v rozmedzí 10-15(20) m;

obr. 6: Geologické pomery (jemné bodky – hliny, piesčité hliny, hlinité piesky a štrky nivy; tmavé bodky – piesčité štrky spodnej strednej terasy s pokryvom spraší a sprašových hlín; vodorovný zdvojený šraf – proluviálne hliny, piesky a piesčité hliny; vodorovný šraf - deluviálno-fluviálne sedimenty: splachové piesčité a ílovité hliny; zvislý šraf - prachovité až piesčité hliny, spraše; sieťový šraf – odkryv neogénnych sedimentov v priestore hliniska tehelne)

Ochrana a starostlivosť o horninové prostredie – prieskumné územia, chránené ložiskové územia a dobývacie priestory

V riešenom území sa nachádza chránené ložiskové územie a dobývací priestor - výhradné ložisko tehliarskych surovín s určeným dobývacím priestorom Preseľany (určený organizácii Tehelňa Preseľany s.r.o.), ktoré je potrebné chrániť podľa banských predpisov (lit. 53).

3.1.2 GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

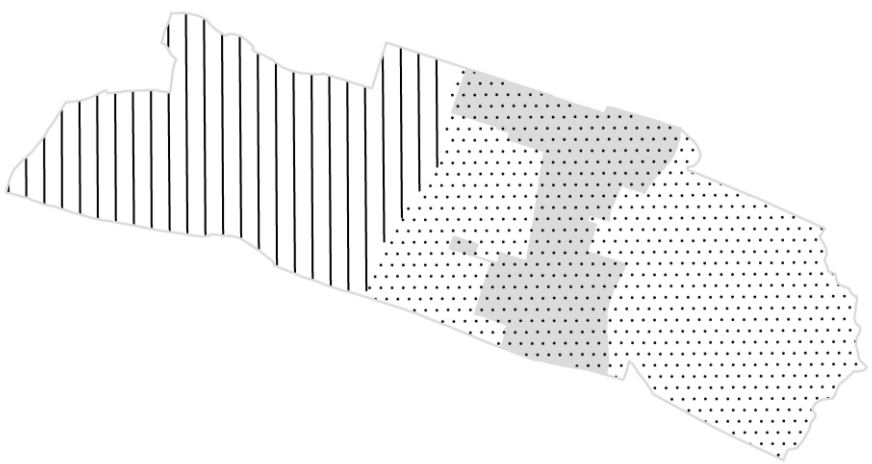
Širšie okolie katastrálneho územia obce Hrušovany patrí do geomorfologickej provincie Panónska panva, subprovincie Západopanónska panva, oblasti Podunajská nížina a celku Podunajská pahorkatina, pričom sa tu nachádzajú dva oddiely:

- oddiel Nitrianska niva, pododdiel Stredonitrianska niva.
- oddiel Nitrianska pahorkatina, pododdiel Bojnianska pahorkatina,

Reliéf oddielu *Bojnianskej pahorkatiny* v okolí obce Hrušovany je tvorený hladko modelovanými miernymi až stredne strmými svahmi členenými plytkými periglaciálnymi úvalinami. Nadmorská výška chrbtov pahorkatiny sa pohybuje v rozpätí 230-250m, pričom najvyšší bod katastrálneho územia dosahuje 256m. Sklonitosť svahov je priemerne 5-7°, miestami dosahuje 7-10°.

Stredonitrianska niva je typická rovinným až mierne zvlneným reliéfom so sklonitosťou 0-1°. Nadmorská výška sa v oblasti Hrušovian pohybuje v rozpätí 150-160 m.

obr. 7: Geomorfologické pomery (bodky – niva, šraf – pahorkatina)

Vybrané geodynamické javy v riešenom území

Náchylnosť územia na zosúvanie je slabá, mierna vodná erózia pôd (0 – 4 t/ha/rok), erózia postihuje svahy už od sklonitosti 3-4°, intenzívne sa prejavuje na svahoch so sklonitosťou nad 7°, a to najmä v prípade veľkoblokového spôsobu využívania pozemkov.

Z tohto dôvodu územia, ktoré sú postihované eróziou sú v návrhu územného plánu riešené najmä zmenšovaním jednotlivých blokov pre poľnohospodárske využívanie (tvorba interakčných prvkov) resp. niektoré plochy sú zmenené na TTP.

3.1.3 KLIMATICKOGEOGRAFICKÉ POMERY

Katastrálne územie obce Hrušovany a jeho okolie patrí do teplej klimatickej oblasti, a to jej *teplého suchého okrsku*, s miernou zimou a dlhším slnečným svitom. Okrsok je charakterizovaný teplou nížinnou klímou s dlhým až veľmi dlhým, teplým a suchým letom, krátkou, mierne teplou, suchou až veľmi suchou zimou s veľmi krátkym trvaním snehovej pokrývky. Priemerná ročná teplota sa pohybuje v rozpätí 8,5-10°C (priemerné teploty júla sú 18 až 20°C a januára -1,5 až -3°C), priemerné ročné zrážky sú 550-650mm. Trvanie snehovej pokrývky je 35-45 dní v roku. Oblasť je zrážkovo vysoko deficitná (nedostatok vlahy v celom vegetačnom období, deficit 200-280 mm), celkový zrážkový deficit v priebehu roka je 80-150mm.

V tab. 5 a tab. 6 sú uvedené vybrané klimatické ukazovatele, sledované v meteorologických staniciach v širšom okolí. Uvedené sú údaje o globálnom žiarení, teplote vzduchu, vlhkosti a tlaku, oblačnosti a slnečnom svite, atmosferických zrážkach, snehovej pokrývke, vlahových pomeroch (evapotranspirácia a klimatický ukazovateľ zavlaženia) a veterných pomeroch. Zdrojom údajov sú publikované údaje v ročenkách SHMÚ.

tab. 5: Vybrané klimatické parametre územia (lokalita Nitra)

parameter	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
žiarenie (kWh.m^{-2})	26	49	88	134	166	178	171	147	111	64	30	20	1184
ø teplota vzduchu (°C)	-1,7	0,5	4,7	10,1	14,8	18,3	19,7	19,2	15,4	10,1	4,9	0,5	9,7
Rel. vlhkosť vzd. (%)	83	80	73	65	67	69	67	68	71	76	83	85	74
Tlak vodnej pary (hPa)	4,6	5,2	6,2	8,0	11,4	14,7	15,4	15,1	12,5	9,4	7,3	5,5	9,6
Sýtost. doplnok (hPa)	1,0	1,3	2,6	4,9	6,1	7,2	8,5	8,1	5,8	3,4	1,5	1,0	4,3
ø oblačnosť (%)	73	69	63	55	53	53	49	45	47	54	74	77	59
ø počet jasných dní	2,7	2,2	3,5	5,0	4,1	4,1	5,9	6,7	6,4	6,4	1,5	1,6	50,1
ø zamračených dní	15,9	12,1	11,0	8,0	6,7	5,8	5,0	6,3	5,8	8,2	15,1	16,9	116,8
ø slneč. svitu (hod)	45	75	129	173	217	226	236	221	181	129	54	36	1722
Rel.trvanie sl.svitu (%)	16	26	35	42	46	47	49	50	48	39	20	14	38
ø zrážky (mm)	31	32	33	43	55	70	64	58	37	41	54	43	561
ø dní so sneh. > 1 cm	16,3	9,1	3,1	0,1							1,4	8,7	38,7
ø dní so sneh. > 5 cm	7,6	5,5	1,7	0,0							0,6	2,9	18,3

tab. 6: Veterné pomery územia

Klimatický parameter	**S**	**SV**	**V**	**JV**	**J**	**JZ**	**Z**	**SZ**	**C**
ø častosť vetra za zimu (XII-II) v %	8,6	14,3	20,4	8,4	3,1	3,0	10,7	17,0	14,5
ø častosť vetra za leto (VI-VIII) v %	14,5	10,7	8,9	5,4	5,4	5,0	13,4	22,5	14,2
ø častosť vetra za rok v %	11,6	12,5	14,1	7,9	4,7	3,9	11,7	19,4	14,2
ø rýchlosť vetra za zimu (XII-II) v ms^{-1}	3	2	2,8	2,4	1,5	1,8	2,2	3,2	2,6
ø rýchlosť vetra za leto (VI-VIII) v ms^{-1}	2,4	1,4	1,6	2,1	2	1,6	2,2	2,6	2,1
ø rýchlosť vetra za rok v ms^{-1}	2,8	1,7	2,4	2,4	2	1,8	2,2	2,8	2,4

C - bezvetrie (smer vetra), resp. priem. rýchlosť vetra vo všetkých smeroch

Starostlivosť o ovzdušie a jeho ochrana

Z pohľadu starostlivosti a ochrane ovzdušie je nevyhnutné dodržiavať ustanovenia legislatívnych predpisov (lit. 51, lit. 52, lit. 63)

3.1.4 PEDOLOGICKÉ POMERY

Charakteristika pedologických pomerov – pôdne typy a druhy

Pôdny kryt katastrálneho územia obce Hrušovany je odrazom pôsobenia substrátovo-reliéfových a klimatických podmienok. V širšom okolí obce prevládajú kvalitné vysokoprodukčné pôdy vhodné na intenzívnu poľnohospodársku výrobu. Na nive Nitry sú vyvinuté predovšetkým fluvizeme (kvalitné hlboké vysokoprodukčné orné pôdy), na spraši Nitrianskej pahorkatiny sú okrajovo vyvinuté černozeme (patria medzi veľmi až vysokoprodukčné orné pôdy) a dominujú tu pôdy hnedozemného typu (väčšinou produkčné až veľmi produkčné orné pôdy). V rámci katastrálneho územia obce Hrušovany sa vyskytujú nasledovné pôdy (interpretované na základe mapovania bonitovaných pôdnoekologických jednotiek BPEJ):

Fluvizem (FM) je pôdnym typom recentných aluviálnych nív s vysokou hladinou podzemnej vody, často s periodickými záplavami. Má ochrický humusový horizont, pod ktorým je pôdotvorný substrát – zvrstvené nivné sedimenty rôznej zrnitosti a zastúpenia riečnych štrkov. Ide o veľmi heterogénny pôdny typ rôznej hrúbky pôdneho profilu, rôznej zrnitosti a skeletnatosti. V posudzovanom území sú to pôdy dominujúce na ľavobreží rieky Nitry, rozšírené sú ako dva subtypy:

- fluvizeme modálne karbonátové (PEJ 0102002) a fluvizeme modálne (0106002) na nivných sedimentoch, prevažne stredne ťažké, hlboké, bezskeletnaté – vyskytujú sa na nive Nitry, najmä v jej ľavostrannej časti.
- fluvizeme glejové na nivných sedimentoch, stredne ťažké až ťažké, hlboké, väčšinou bezskeletnaté (PEJ 0111002, 0112003) – vyskytujú sa na časti nivy Nitry, v blízkosti kanála na východnom okraji katastrálneho územia, väčšinou ako ťažšie ílovito-hlinité pôdy.

Černozem (ČM) je pôdnym typom substrátovo-klimaticky podmieneným - vyskytuje sa na karbonátových sprašiach, pieskoch a slieňoch v teplej klimatickej oblasti, kde sa ešte neprejavuje proces iluviácie pôd. Typická je veľkou hrúbkou humusového horizontu i celkového pôdneho profilu. V rámci posudzovaného územia sa vyskytuje ako jeden subtyp:

- černozeme modálne až černozeme hnedozemné na sprašiach, stredne ťažké, hlboké, bezskeletnaté (PEJ 0139002) – vyskytujú sa na malej ploche západne od železničnej stanice.

Hnedozem (HM) je pôdou teplejšej klimatickej oblasti, avšak vlhšej ako v prípade černozemí, so zreteľnými znakmi iluviácie v podpovrchovom B-horizonte. Pôdy majú tenší humusový horizont ochrického až melanického typu a hrubší luvický

najrozšírenejším pôdnym typom, dominujú takmer v celej pahorkatinnej časti. Vyvinuté sú tu nasledovné subtypy:

- hnedozeme modálne na sprašiach, stredne ťažké, hlboké, bezskeletnaté (PEJ 0144002, 0144202) – sú rozšírené na nízkej terase rieky Nitra západne od obce a na úpätných svahoch pahorkatiny v centrálnej časti katastra
- hnedozeme modálne až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, hlboké, bezskeletnaté (PEJ 0145402) – vyskytujú sa na veľkej ploche svahov pahorkatiny v oblasti Príloh
- hnedozeme na sprašových hlinách, hlboké, bezskeletnaté, ťažké (PEJ 0146003, 0146403) – vyskytujú sa na menšej ploche južne od hliniska tehelne, dominujú na západnom okraji katastra v plošinových a svahových polohách.
- hnedozeme erodované až regozeme na sprašiach, stredne ťažké, hlboké, bezskeletnaté (PEJ 0147402, 0147502) – vyskytujú sa na strmších svahoch pahorkatiny v severnej časti katastra
- hnedozeme pseudoglejové na sprašových hlinách, hlboké, bezskeletnaté, ťažké (PEJ 0151203, 0151403) – vyskytujú sa ostrovčekovito v západnej a centrálnej časti pahorkatiny.

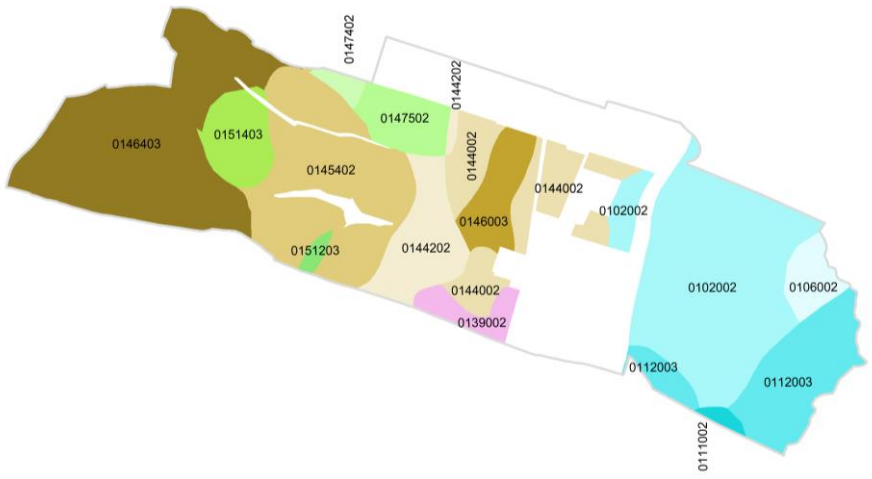
Okrem uvedených pôd na poľnohospodárskom pôdnom fonde sa v rámci katastrálneho územia vyskytujú aj tzv. *antropické pôdy* - pôdy s výskytom povrchového antropického horizontu, čiastočne alebo úplne pozmenené, prípadne vytvorené činnosťou človeka. Zaraďujú sa do dvoch hlavných typov – kultizemí a antrozemí.

Kultizem (KT) je pôdou na prirodzených pôdotvorných substrátoch, ale s úplne pozmenenými vlastnosťami (prevažne v dôsledku kultivácie počas poľnohospodárskeho využívania). Patria sem prevažne pôdy záhrad, vinohradov, ovocných sadov - v katastrálnom území sa viažu najmä na intravilán obce.

Antrozem (AN) je človekom vytvorenou umelou pôdou na nepôvodných substrátoch. V k.ú. obce Hrušovany sú vyvinuté *antrozeme modálne* (pôdy na umelých substrátoch – navážky v rámci intravilánu a v blízkosti technických objektov, násypy ciest a železnice) a *antrozeme degradačné* (zastavané plochy a plochy neumožňujúce rast rastlín).

Špecifický z hľadiska pôd je priestor hliniska tehelne Preseľany – zväčša ide o degradované plochy s nevyvinutými, resp. *iniciálnymi pôdami*.

obr. 8: Pedologické pomery – bonitované pôdno-ekologické jednotky BPEJ

Ochrana a starostlivosť o pôdne zdroje

Poľnohospodárska pôda je nenahraditeľným výrobným prostriedkom na výrobu potravín. Ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu vychádza zo zákona (lit. 61), ktorý chráni pôdu s vyššou bonitou, s najlepšou produkčnou schopnosťou ako aj osobitne chránené pôdy, na ktorých boli vykonané hydromelioračné a iné opatrenia. Zákon ukladá za povinnosť pred každou investičnou výstavbou, pri ktorej dochádza k záberu pôdy na nepoľnohospodárske aktivity využívať menej kvalitné pôdy, zastavané hranice miest a obcí a pri trvalom zábere poľnohospodárskej pôdy vykonať náhradné rekultivácie. V zmysle tohto zákona (lit. 61) je povinnosť chrániť pôdy prvej až štvrtej kvalitnej skupiny.

V riešenom území sú to nasledovné BPEJ:

- druhá kvalitná skupina (0102002, 0106002, 0139002);
- tretia kvalitná skupina (0111002, 0144002, 0144202, 0146003).

Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde (PP)

Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde je spracované pre obec Hrušovany na lokality navrhované v územnom pláne pre zastavanie alebo iné nepoľnohospodárske funkčné využitie v rámci 1.etapy s návrhovým obdobím do roku 2040. Ostatné plochy začlenené do 2.etapy sú charakterizované ako územná rezerva.

V roku 2008 pri prerokovaní UPNO Hrušovany bol Krajským úradom v Nitre, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva udelený súhlas s možným budúcim použitím poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely:

- v rámci 1.etapy navrhované celkové zábery PP v úhrne 6,8ha (všetka pôda je osobitne chránenej bonitnej skupiny 3). Tieto zábery sa nachádzajú vo vyznačených lokalitách 1 až 4, ktoré vymedzujú celkové územie 11,8ha.
- v rámci druhej etapy navrhované celkové zábery PP v úhrne 7,1ha (všetka pôda je osobitne chránenej bonitnej skupiny 3; jedná sa však o jestvujúce výhradné ložisko hliny, kde prebieha ťažba a ornica už bola odstránená).

Celkový záber PP pre obidve etapy je 13,9ha.

V rámci Zmien a doplnkov č. 1 sa navrhujú nasledovné zmeny:

- Lokalita 1 až 5 sú bezo zmeny, spresňujú sa predpokladané výmery záberu;
- Lokalita 1b – nová lokalita, ktorá rozširuje lokalitu č. 1, kde v súčasnosti je už spracovaný a realizovaný zámer jednoduchých pozemkových úprav;
- Lokalita 3b – nová lokalita, ktorá rozširuje lokalitu 3. Jedná sa o úpravu lokality vzhľadom na existujúce vlastnícke vzťahy a možnosť sprístupnenia územia pre lokalitu L;
- Lokalita 6 – nová lokalita, nová zástavba pri existujúcej komunikácii.

Vyhodnotenie záberov PP je graficky spracované na mapovom podklade v M 1:5000 vo výkrese č. 3B: Zábery poľnohospodárskej pôdy. Je potrebné upozorniť, že miera podrobnosti sa danou mierkou grafického spracovania znižuje. Pre schválené lokality záberov v ÚPNO Hrušovany bude potrebné pri realizácii jednotlivých záberov PP spresniť výmery záberov PP na úrovni spracovania podrobnejšieho stupňa ÚPD (napr. plánu zóny alebo projektu zóny) alebo predprojektovej a projektovej prípravy daného investičného zámeru.

Zdôvodnenie navrhovaných záberov PP mimo zastavané územie

V kontaktnom území po obvode zastavaného územia obce sa nachádzajú pôdy zaradené bezvýhradne v bonitnej skupine druhej a tretej. Zastavané územie obce je vyformované do dvoch samostatných oblastí a návrh UPNO preto prirodzene využíva na nové rozvojové plochy najmä priestory medzi týmito časťami obcí, čím sleduje postupné vytvorenie uceleného kompaktného územia.

Navrhované zábery plôch PP sú vyvolané potrebou územného rozvoja obce Hrušovany v oblasti zabezpečenia najmä nových plôch pre bývanie, vybavenosť a výrobné prevádzky. Koncepcia územného rozvoja vychádza z prirodzeného postupu kontinuálneho rozvoja urbanistickej štruktúry t.j. kontinuálnej väzby novej výstavby na plochy a priestory jestvujúcej stavebnej a priestorovej štruktúry. Takýto postup má svoje opodstatnenie jednak z hľadiska urbanistickej kontinuity ako aj z hľadiska kontinuity dopravnej a technickej infraštruktúry. V rámci plôch určených na záber PP sa nenachádzajú hydromelioračné zariadenia.

Zoznam parciel dotknutých vonkajšími rozvojovými lokalitami – 1. etapa

Lokalita 1

Zoznam parciel a druh pozemku podľa registra C-KN: 367/2, 367/32 (orná pôda)
Zoznam parciel podľa registra E-KN: 940/3, 940/2, 939/1, 937/2, 937/1, 936/1, 935, 934, 933, 932, 931, 930, 929, 928/201, 940/1, 939/2, 938, 936/2, 939/3, 809/00

Lokalita 1b

Zoznam parciel a druh pozemku podľa registra C-KN: 367/32 (orná pôda)
Zoznam parciel podľa registra E-KN: 933, 932, 931, 930, 929, 928/201, 928/202, 809/00, 805, 804, 803

Lokalita 2

Zoznam parciel a druh pozemku podľa registra C-KN: 366/6, 366/8, 366/9, 366/44, 366/43, 366/42, 366/41, 366/40, 366/36 (orná pôda), 366/10, 366/11, 366/38, 366/32 (ostatná plocha), 366/24, 366/23, 366/22, 366/21, 366/20, 366/19, 366/18, 366/16, 366/27, 366/26, 366/25 (zastavaná plocha nádvorie)
Zoznam parciel podľa registra E-KN: 893/200, 892/200, 891/200, 890/200, 889/200, 889/200, 888/202, 887/200, 886/200, 885/200, 884/200, 883/200, 882/200, 881, 880, 879, 878, 877, 876, 875, 874, 873, 872, 871, 870, 869, 868, 867

Lokalita 3

Zoznam parciel a druh pozemku podľa registra C-KN: 11064/1, 11888/1 (orná pôda), 11883/2 (ostatná plocha)
Zoznam parciel podľa registra E-KN: 1139, 1140, 1143, 1144, 1147/1, 1147/2, 1147/3, 1151/1, 1151/2, 1883, 1863/200

Lokalita 3b

Zoznam parciel a druh pozemku podľa registra C-KN: 11888/1 (orná pôda)
Zoznam parciel podľa registra E-KN: 1863/200

Lokalita 4

Zoznam parciel a druh pozemku podľa registra C-KN: 679 (orná pôda)
Zoznam parciel podľa registra E-KN: 1073, 1070, 1069, 1066, 1065, 1062, 1061/3, 1061/2, 1061/3 1058, 1057, 1054, 1053, 1050, 1049/2, 1049/1, 1047/1, 1046, 1042, 1041, 1038, 1037, 1034, 1033, 1032, 1022, 1021, 1018, 1017, 1014/2, 1014/1, 1013, 1010, 1009, 1006, 1005, 1002, 1001, 998, 997, 994, 993, 990, 989, 986, 985, 982, 981, 978, 977, 973, 970, 969, 966, 965, 962, 961, 958/2, 958/1, 957/1, 957/2, 957/3

Lokalita 6

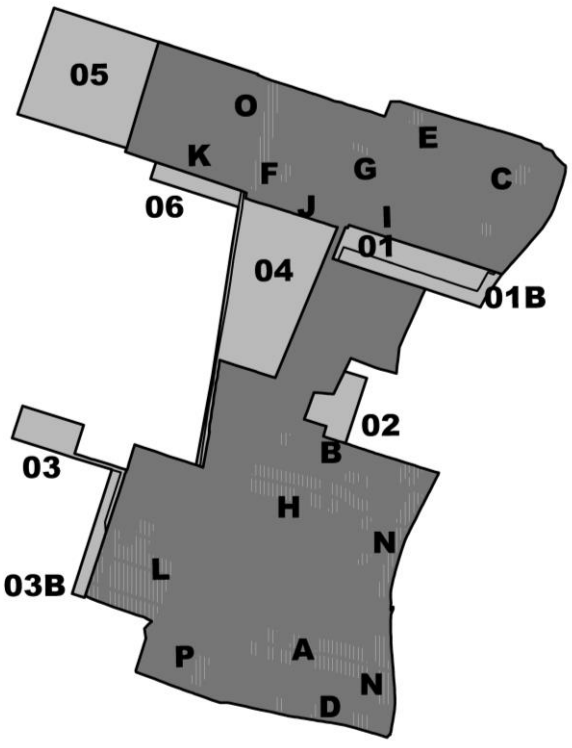
Zoznam parciel a druh pozemku podľa registra C-KN: 11064/1, 11064/2 (orná pôda), 10951 (ostatná plocha)
Zoznam parciel podľa registra E-KN: 964/5, 964/4, 963, 960, 959/1, 956/3, 956/2, 956/1, 951

Zoznam parciel dotknutých vonkajšími rozvojovými lokalitami – 2. etapa

Lokalita 5

Zoznam parciel a druh pozemku podľa registra C-KN: 735/24, 735/2 (zastavaná plocha nádvoria), 735/9 (ostatná plocha)
Zoznam parciel podľa registra E-KN: -

obr. 9: Schéma záberov PP (tmavá šedá – jestvujúce zastavané územie, stredná šedá – plochy záberov v 1. etape, svetlá šedá – plochy záberov v 2. etape, šraf – plochy záberov v zastavanom území)

tab. 7: Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde v rámci obidvoch etáp – mimo zastavaného územia vymedzeného hranicou k 1. 1. 1990 (všetky lokality sú v katastrálnom území Hrušovany)

	Funkčné využitie	Výmera lokality (ha)	Predpokladaná výmera PP (ha)			Užívateľ PP	Hydro. zar.	Časová etapa realizácie	Iná informácia
			spolu (ha)	BPEJ (skup.)	výmera (ha)				
01	nová bytová výstavba	1,9	1,9	0102002 (2)	0,4	družstvo	nie sú	1. etapa	alt. 0; jestvujúca infraštruktúra
				0144002 (3)	1,5				
02	športovo-rekreačný areál	1,3	1,1	0144002 (3)	1,1	družstvo	nie sú	1. etapa	alt. 0; rozšírenie jestvujúceho šport. areálu
03	základná vybavenosť, cintorín	1,5	1,5	0144002 (3)	0,3	družstvo	nie sú	1. etapa	alt. 0;
				0144202 (3)	0,7				
				0146003 (3)	0,5				
04	nová bytová výstavba	7,5	7,0	0144002 (3)	7,0	družstvo	nie sú	1. etapa	alt. 0;
05	priemyselná výroba	7,0	7,0	0144002 (3)	2,3	tehelňa	nie sú	2. etapa	ornica už odstránená – výhradné ložisko hliny
				0144202 (3)	4,7				
01B	nová bytová výstavba	1,3	1,3	0102002 (2)	0,5	družstvo	nie sú	1.etapa	
				0144002 (3)	0,8				
03B	nová bytová výstavba	0,8	0,8	0144002 (3)	0,8	družstvo	nie sú	1.etapa	
06	nová bytová výstavba	0,9	0,8	0146003 (3)	0,7	družstvo	nie sú	1.etapa	
				0144002 (3)	0,1				
	spolu 1.etapa	**15,2**	**14,4**						
	spolu 2.etapa	**7,0**	**7,0**						
	spolu celkom	**22,2**	**21,4**						

Prehľad nezastavaných plôch v zastavanom území určených pre výstavbu

Celkovo je v rámci zastavaného územia identifikovaných 6,4ha nezastavaných plôch v rámci návrhu tohto územného plánu navrhovaných na zástavbu. Prakticky všetky tieto plochy sú jestvujúce záhrady po majetko-právnej stránke patriace súkromným vlastníkom, čím navrhované využitie týchto pozemkov je závislé od dohody s týmito vlastníkmi.

Všetky uvedené plochy a parcely sú zdokumentované vo výkresovej časti.

tab. 8: Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde v rámci zastavaného územia obce k 1.1.1990:

	Funkčné využitie	Výmera lokality (ha)	Poľnohospodárska kultúra	Užívateľ PP	Zoznam všetkých dotknutých parciel (katastrálne územie Hrušovany)
A	nová bytová výstavba	1,10	Záhrada, orná pôda zast. plocha nádvorie	súkromný užívateľ	C-KN: 153, 110/1, 142, 141, 123/2, 123,4, 122, 119, 118/1, 118/2, 118/3, 111, 170/1, 169/2, 169/1, 162/2, 68/4, 74, 75, 76/1, 76/2, 79/1, 80, 81, 90, 91, 92, 95/2, 96, 97, 98/1, 99, 100, 101/1, 102, 104, 105/1, 106, 95/1, 101/2, 134/1, 134/3 E-KN: 226, 9225, 224, 305, 326, 327, 9155, 154, 9133/201
B	nová bytová výstavba	0,40	Záhrada, orná pôda zast. plocha nádvorie	súkromný užívateľ	C-KN: 356/2, 359, 335, 307, 306, 305, 304, 301, 333/35, 333/6, 333/36 E-KN: -
C	nová bytová výstavba	0,20	záhrada	súkromný užívateľ	C-KN: 549, 546, 483, 484, 447, 448 E-KN: 942/110, 942/65
D	nová bytová výstavba	0,20	záhrada, orná pôda	súkromný užívateľ	C-KN: 109/4, 110/1, 81, 96, 97 E-KN: -
E	nová bytová výstavba	0,08	záhrada	súkromný užívateľ	C-KN: 522, 521 E-KN: -
F	nová bytová výstavba	0,07	záhrada	súkromný užívateľ	C-KN: 635, 673/1, 672/1 E-KN: -
G	nová bytová výstavba	0,04	orná pôda	súkromný užívateľ	C-KN: 560 E-KN: -
H	nová bytová výstavba	1,20	záhrada, orná pôda	súkromný užívateľ	C-KN: 196, 201, 202, 205, 206, 212, 213, 222, 223, 229, 230, 236/2, 236/1, 236/4, 242, 243, 26/2, 267, 330, 329, 328, 327, 326/1, 325/1, 324/1, 323, 320, 319, 316, 315, 309, 302, 299, 285/1, 271/2, 284, 310, 307, 306, 305, 304, 301 E-KN: 22, 56/2, 60, 87/23, 9082/2
I	už zastavané				
J	už zastavané				
K	už zastavané				
L	nová bytová výstavba	2,20	orná pôda, zast. plocha nádvorie	súkromný užívateľ	C-KN: 1888/2, 778/1, 779, 780/3, 783/1, 783/5, 785, 784, 788, 789, 792, 793/3, 793/2, 796/1, 796/2, 797/1, 797/2, 799, 800, 793/4 E-KN: 1863/100, 1864/100, 1867, 1868, 1869, 1870, 1873, 1878, 1879, 1880
N	nová bytová výstavba	1,02	záhrada, orná pôda, zast. plocha, nádvorie ostatná plocha, trávnatý porast	súkromný užívateľ obec	C-KN: 291/17, 291/18, 294/1, 291/19, 292/4, 289/1, 289/3, 288/1, 288/4, 288/3, 285/1, 282/1, 281/1, 275/4, 275/3, 115/1, 114, 111, 110/1, 110/4, 296/2, 296/1, 291/16, 291/21, 291/22, 282/6, 113/1, 333/3, 333/2, 193/1, 291/5, 291/4, 291/2, 291/3 E-KN: 519/400 103/1, 9103/2, 272/7, 811
O	nová bytová výstavba	0,70	záhrada	súkromný užívateľ	C-KN: 598, 600, 602, 603, 605, 608, 609, 612/1, 617, 618, 621, 622, 625, 626/1, 629, 630, 633/1 E-KN: -
P	nová bytová výstavba	0,20	záhrada	súkromný užívateľ	C-KN: 52, 55/1, 56, 61 E-KN: -
	spolu celkom	**7,41**			

3.1.5 HYDROLOGICKÉ POMERY

Povrchové vody

Historické súvislosti

V súčasnosti nie sú k dispozícii materiály na základe, ktorých by bolo možné popísať a hodnotiť situáciu povrchových vôd v území v dávnejšej minulosti, jednako však treba pripomenúť skutočnosť, že rieka Nitra sa v súčasnom ohrádzovanom koryte nachádza približne od 60-tych rokov, kedy bola zrealizovaná regulácia rieky a takto boli zlikvidované meandre rieky, tok sa zrýchlil a hladina spodnej vody v širokom okolí rieky poklesla. Pri regulácii rieky boli vybudované v katastri obce dva betónové prahy, ktoré zabraňujú odnášaniu štrkových vrstiev dna rieky. Brehy rieky boli spevnené lomovým kameňom, ktorý sa počas desaťročí zakryl hlineným nánosom. Známa poloha pôvodného koryta rieky je vyznačená aj vo výkresovej časti.

Súčasný stav

Katastrálne územie obce Hrušovany a jeho širšie okolie patrí do povodia rieky Nitry (číslo hydrologického poradia 4-22-02). *Rieka Nitra* patrí k väčším vodným tokom na území Slovenska - má celkovú dĺžku 196,7km a plochu povodia 5140,6km^2. Nad ústím Oponického kanála má plochu povodia 2307km^2 a dĺžku 94,7km. Takmer v celom strednom a dolnom toku je upravená na prietok Q_{100}, je obojstranne ohrádzovaná. Južne od územia nad obcou Jelšovce je vybudovaná hať (účelom je odber vody a malá vodná elektráreň). Okrajom katastrálneho územia obce Hrušovany preteká závlahový kanál – *Oponický kanál* (plocha povodia 36,1km^2, dĺžka 7,6km), v pahorkatinnej časti územia sa nachádza niekoľko občasných tokov charakteru kanálov. Miestne vodné toky širšieho dotknutého územia patria do dažďovo-snehového režimu odtoku s akumuláciou vôd v decembri až januári, vysokou vodnosťou vo februári až marci (najvyššie prietoky koncom februára a začiatkom marca), s najnižšími prietokmi v septembri, s výrazným podružným maximom v druhej polovici novembra až začiatkom decembra, s nízkymi stavmi od polovice júla do konca septembra. Pre túto oblasť je typický nízky koeficient odtoku (0,1-0,3) a špecifický odtok z územia (1-6l.s^{-1}.km^{-2}). Väčšie nížinné toky odvádzajúce vody aj z pohorí (sem patrí aj rieka Nitra) majú rovnako dažďovo-snehový režim odtoku, avšak s posunom maximálnych stavov na koniec marca, s vyššími prietokmi v apríli (dlhšie zimné obdobie akumulácie vôd). Koeficient odtoku je pre tieto toky vyšší (cca 0,3), rovnako aj špecifický odtok z územia (6-10l.s^{-1}.km^{-2}). V tab. 9 a tab. 10 uvádzame vybrané odtokové a prietokové charakteristiky pre rieku Nitra (publikované údaje z materiálov SHMÚ).

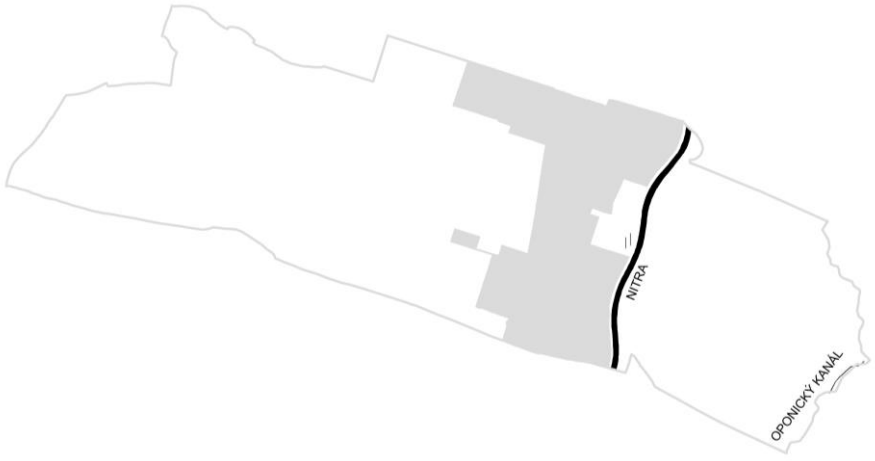
tab. 9: Dlhodobé odtokové charakteristiky rieky Nitry

Stanica		Plocha povodia (km^2)	Priemerné ročné zrážky (mm)	Odtok (mm)	Koeficient odtoku (odtok/zrážky)	Špecifický odtok (l.s^{-1}.km^2)	Priemerný ročný prietok (m^3.s^{-1})
Nitra	nad Oponickým p.	2307,3	750	220	0,29	6,96	16,0
Oponický kanál	ústie	36,1	606	131	0,22	4,15	0,15

tab. 10: Dlhodobé priemerné mesačné prietoky rieky Nitry (1931-80) a ich rozdelenie v priebehu roka (% Qa)

Stanica		XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Rok
N. Streda	$m^3.s^{-1}$	13,6	17,3	14,9	20,9	29,9	26,2	15,7	12,2	10,4	8,5	6,6	8,4	15,3
	% Q_a	89,0	112,7	97,2	136,2	194,7	170,5	102,3	79,4	67,8	55,2	43,0	54,9	100,0
Nitra	$m^3.s^{-1}$	15,5	19,6	17,5	24,0	34,2	30,1	18,1	14,1	12,0	9,9	7,7	9,4	17,64
	% Q_a	89,0	111,0	98,0	136,0	193,0	170,0	102,0	80,0	68,0	56,0	43,0	53,0	100,0

obr. 10: Hydrologické pomery – povrchové vodstvo

V rokoch 2007-8 bolo realizované zvýšenie ochranných hrádzí v katastri obce Hrušovany.

Podzemné vody

V oblasti Nitrianskej pahorkatiny sú významnejším zdrojom podzemnej vody štrkopiesčité fluviálne sedimenty nivy Nitry, ktorých hrúbka je v okolí Nitry do 10 - 20m. V tejto oblasti bola dosiahnutá výdatnosť vrtov 2-8$l.s^{-1}$ pri znížení hladiny podzemných vôd o 3 - 3,5m. Zdrojom podzemných vôd sú povrchové toky, v blízkosti pohoria Tríbeč aj zrážkové vody a vody prestupujúce z mezozoických vrstiev pohoria. Chemicky ide o kalcium-bikarbonátové vody s vysokou mineralizáciou (500 - 1100 $mg.l^{-1}$) a sekundárnym znečistením najmä dusičnanmi.

V pahorkatine sa kvartérne podzemné vody s voľnou hladinou vyskytujú v dolinách potokov, prípadne v nadložných kvartérnych a priepustných neogénnych horizontoch. Celkovo sú neogénne sedimenty hydrogeologicky nepriaznivé, nepriepustné, s výskytom zvodnených vrstiev pieskov až štrkov s artézskymi vodami prevažne s negatívnou hladinou (0,5 až 1m pod terénom). Ich hĺbka je väčšinou nad 50 m a do 150 m, výdatnosť vrtov nepresahuje 2-4$l.s^{-1}$ (najčastejšie je v rozpätí 0,1 - 1$l.s^{-1}$). Výskyt týchto kolektorov je nerovnomerný, závisí od miestnych stratigrafických podmienok. Dopĺňanie artézskych vôd je najčastejšie z plytkých podzemných vôd kvartérnych náplavov a vodných tokov, menej zo zrážok. Chemicky sa jedná o vody s vysokým obsahom Fe a Mn, vysokou tvrdosťou a mineralizáciou okolo 500$mg.l^{-1}$.

Podľa režimu patria podzemné vody celej nitrianskej oblasti do prvého výškového stupňa (do 450-600mn.m.), s najvyššími stavmi hladiny podzemných vôd a výdatnosťami prameňov koncom marca a začiatkom apríla, minimálnymi stavmi v septembri až novembri.

Hydrologické opatrenia a návrhy

Popis opatrení a návrhov

Katastrálne územie obce Hrušovany je obdobne ako takmer všetky nížinné oblasti Slovenska v súčasnosti charakterizované nepriaznivým hydro-ekologickým stavom. Tento vyplýva z celkovej deficitnej zrážkovo-odtokovej bilancie územia (nízke zrážky, vysoký výpar, vlahový deficit, zrýchlený odtok vody do dolných častí povodí), ako aj z nepriaznivého stavu vodných tokov (vodné toky sú upravené bez priamej komunikácie s okolím, pravdepodobné je ich znečistenie najmä v dôsledku veľkoplošného poľnohospodárstva). Z tohto hľadiska by bola potrebná realizácia nápravných a renaturačných opatrení, ktoré by aspoň čiastočne mohli zmierniť súčasný nepriaznivý stav.

Tieto opatrenia je možné zhrnúť do dvoch hlavných oblastí - spôsob hospodárenia v hydro-ekologicky významných oblastiach a realizácia renaturačných opatrení pre vodné toky a plochy. Osobitnou problematikou sú protierózne opatrenia a riešenie ochrany pred prívalovými dažďami.

Spôsob hospodárenia v hydro-ekologicky významných oblastiach

Niva rieky Nitry, ktorá je významná aj z hydro-ekologického hľadiska, patrí medzi územia veľmi ovplyvnené činnosťou človeka. Vodné bohatstvo je sústredené v zásobách podzemných vôd v kvartérnych náplavoch, veľkým problémom je však ich sekundárne znečistenie najmä vplyvom poľnohospodárskej výroby, ale aj infiltráciou znečistených vôd rieky. Za účelom postupného odbúrania znečistenia je potrebné dodržiavať počas obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov, ako aj pri inej ľudskej činnosti (doprava, priemyselná a remeselná výroba) rovnaké zásady (regulatívy), ako sú stanovené príslušnými normami pre PHO vodných zdrojov II. stupňa vonkajšieho.

Realizácia renaturačných opatrení pre vodné toky a plochy

Hydromelioračnými opatreniami, ktoré boli v minulosti realizované aj v rámci k.ú. obce Hrušovany, sa síce zvýšila poľnohospodárska produktivita územia, avšak za cenu podstatného zníženia diverzity krajiny, kvality ekosystémov vodných tokov a narušenia prirodzeného režimu obehu vody v krajine. Celkovo prišlo k zrýchleniu odtoku vôd z územia, k strate prirodzených interakčných väzieb vodných a priľahlých ekosystémov, drénovaniu podzemnej vody zahĺbenými korytami kanálov a k následnému vysušovaniu krajiny. Sprievodnými negatívnymi javmi ovplyvnenia vodných ekosystémov je znečistenie vody, devastácia brehov a ich znečistenie odpadmi, zhoršenie samočistiacich i iných autoregulačných účinkov v upravených úsekoch tokov z dôvodu odstraňovania turbulentnosti prúdenia vody v korytách, zhoršenie životných podmienok pre biotu.

Princípy renaturácie vodných ekosystémov sú rozpracované najmä v zahraničnej literatúre (napr. Petersen, Petersen, Lacoursiére, 1992), návrh metodiky revitalizácie vodných tokov bol vypracovaný aj v SR (Gemeran a kol. 2000). Hlavným princípom pri ovplyvňovaní odtokových pomerov vodných tokov by malo byť zadržiavanie vody v tokoch a v ich nivách prirodzenými a prírode blízkymi prostriedkami (posilňovanie retenčnej schopnosti ekosystémov, zvyšovanie hydraulickej drsnosti korýt), ktoré sú z dlhodobého hľadiska ekologicky i ekonomicky najefektívnejšie (minimum nákladov na údržbu a iných vkladov dodatkovej energie). Pre prípadné nové investičné zámery úprav tokov je vhodné používanie metodiky vychádzajúcej z predpokladu neustáleného prúdenia vody v korytách, ktorá je v súlade s ekologickými kritériami a umožňuje minimalizovať investičné vstupy.

Pri renaturácii vodných tokoch je možný celý rad opatrení rôznej náročnosti. Najjednoduchším opatrením je doplnenie porastu drevín na brehoch vodných tokov. Potrebné je používať pôvodné druhy drevín - pre vodné toky územia obce Hrušovany je to najmä vŕba krehká (Salix fragilis), vŕba biela (Salix alba), jelša lepkavá (Alnus glutinosa), topoľ biely (Populus alba), topoľ čierny (Populus nigra), čremcha obyčajná (Padus avium), z krov vŕba trojtyčinková (Salix triandra), vŕba purpurová (Salix purpurea), krušina jelšová (Frangula alnus). Doplňovanie porastu drevín musí byť diferencované - kým v prípade rieky Nitry je možné čo najväčšie zapojenie drevinného porastu, v prípade Oponického kanála a iných malých vodných tokov s dobre vyvinutou bylinnou vodnou a litorálnou vegetáciou je vhodnejšie voliť redší porast drevín (zatienením by mohlo dôjsť k ustúpeniu tých druhov, ktoré sú v území dosť vzácne). Naopak, odstraňovať z porastov by bolo potrebné nepôvodný javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), ktorý je v území značne rozšírený, najmä popri rieke Nitre. Ďalším z možných opatrení je rozšírenie porastu drevín či už priamou výsadbou alebo ponechaním širšieho pásu sukcesii (šírka porastu by mala byť minimálne 10 m na každom brehu). Vhodným opatrením je vytvorenie nárazníkového pásu trvalých trávnych porastov, neošetrovaných chemicky. Možné je zošikmenie, zníženie sklonu brehov a zväčšenie plochy pre mokraďnú a brehovú vegetáciu, možné je i úmyselné vytváranie plošných mokradí rôznej veľkosti pri toku. Vhodnými miestami pre zmenu koryta a vytvorenie plošných mokradí sú najmä sútoky kanálov na východnom okraji územia.

Plochy hrádzí a medzihrádzového priestoru rieky Nitry odporúčame pravidelne kosiť.

Protierózne opatrenia

V k.ú. obce Hrušovany je v pahorkatinnom území aktuálny výskyt vodnej erózie pôdy. Protierózne opatrenia je potrebné aplikovať v tých polohách, kde sklonitosť svahov dosahuje viac ako 5°. Takéto územie je vhodné na využívanie ako orná pôda za predpokladu dodržiavania protieróznych opatrení – možné je napr. zvýšenie podielu viacročných krmovín v osevných postupoch, prípadne pestovanie špeciálnych kultúr (vinohrady, ovocné sady) s vrstevnicovým smerom radov výsadby. Obilniny a širokoriadkové plodiny (okopaniny, technické plodiny) je vhodné pestovať len za predpokladu obrábania pôdy a výsevu plodín v pásoch vo vrstevnicovom smere, pričom je vhodné obmedziť dĺžky honov po spádnici a zakladať pevné hranice (najlepšie medze) v smere vrstevníc. Dĺžka honov po spádnici by v prípade pestovania obilnín mala byť maximálne 200m, avšak pri okopaninách len 50m.

Ostatné územie tvorené rovinou až zvlnenou rovinou na nive a nízkych terasách rieky Nitry je možné intenzívne využívať pre všetky plodiny na ornej pôde a špeciálne kultúry bez potreby ochrany pred nepriaznivými reliéfotvornými procesmi.

Ochrana pred prívalovými dažďovými vodami

Z hľadiska riešenia ochrany pred povodňami nie je hrozba plošnej záplavy územia obce. Je však nutné v súčasnosti zhodnotiť vplyvy a občasné zaplavovanie kontaktného územia okolo vodných tokov v časoch veľkých dažďových prívalových vôd. Problémom je periodické zanášanie dažďových rigolov a korýt vodných tokov splavenou zeminou pri nárazových zrážkach. V tejto súvislosti je potrebné realizovať aj opatrenia na zníženie negatívnych dôsledkov vodnej erózie pôdy.

Pre potreby odvádzania povrchových dažďových vôd z vyššie položených oblastí sú navrhované technické riešenia (viď. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd na strane 32).

Starostlivosť o vodu a jej ochrana

V princípe platí všeobecná ochrana vôd a vodných zdrojov podľa zákona (lit. 62) v plnom rozsahu pre celé územie. Environmentálne ciele sú obsiahnuté v §5 vodného zákona. Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov je osobitne zdôraznená v piatej časti vodného zákona.

Pre účely ochrany výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú, vyhlasujú pásma hygienickej ochrany vôd (§32 vodného zákona), v riešenom území sa nachádza jeden vodný zdroj s vyhláseným ochranným pásmom 30m.

Do riešeného územia nezasahuje chránená vodohospodárska oblasť.

Je nevyhnutné rešpektovať ochranné pásmo vodohospodársky významného vodného toku rieka Nitra 10m od brehovej čiary a ochranné pásmo drobných vodných tokov O Dolné Lúky 5m od brehovej čiary na každú stranu.

Podľa §33 vodného zákona citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd:

- v ktorých dochádza, alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd,
- ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje, alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje,
- ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

Za zraniteľné oblasti podľa §34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých koncentrácia dusičnanov je vyššia ako 50 $mg.l^{-1}$ alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Vymedzené zraniteľné oblasti sa pravidelne prehodnocujú. V zmysle nariadenia Vlády SR (lit. 36) je evidovaná ako zraniteľná oblasť okrem iného aj obec Hrušovany.

3.1.6 VEGETÁCIA A ŽIVOČÍŠSTVO (BIOSFÉRA, BIOLOGICKÉ PODMIENKY)

Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska patrí záujmové územie do oblasti panónskej flóry, fytogeografického okresu Podunajská nížina. Podľa zoogeografického členenia Slovenska patrí územie do panónskej oblasti, jej juhoslovenského obvodu a dunajského okrsku. Toto začlenenie znamená, že v druhovom zložení vegetácie i živočíšstva prevažujú najmä teplomilné, často stepné druhy.

Potencionálna prirodzená vegetácia

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula, keby na krajinu nepôsobil svojou činnosťou človek. Štruktúra záujmového územia z hľadiska rekonštruovanej prirodzenej vegetácie je pomerne jednoduchá – vyskytujú sa tu iba tri jednotky rekonštruovanej prirodzenej vegetácie:

- lužné lesy nížinné,
- dubovo-hrabové lesy panónske
- dubovo-cerové lesy.

Lužné lesy nížinné zahrňujú vlhkomilné a mezohygrofilné lesy, rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov, patriace do podzväzu *Ulmenion*. Zo stromov bývajú zastúpené jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*), dub letný (*Quercus robur*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor poľný (*Acer campestre*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*) a dreviny mäkkých lužných lesov, najmä druhy rodov vŕb (*Salix* sp. div) a topoľ (*Populus* sp. div). V krovinnom poschodí sú to svíb krvavý (*Swida sanguinea*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), druhy rodu hloh (*Crataegus* sp. div.). Bylinný podrast je druhovo relatívne bohatý. Jednotka v území rozšírená na nive rieky Nitry – zaberá celé územie katastra obce Hrušovany východne od intravilánu.

Dubovo-hrabové lesy panónske. Spoločenstvá dubovo-hrabových lesov v najteplejších oblastiach Slovenska alebo v teplejších kotlinách a dolinách, kde má klíma zvýšenú kontinentalitu. Podmieňujú ich predovšetkým piesočnaté a štrkovité treťohorné a štvrtohorné terasy, pokryté sprašovými hlinami alebo náplavové kužele. V stromovom poschodí dominuje dub letný (*Quercus robur*), častý je dub sivastý (*Quercus pedunculiflora*), javor poľný (*Acer campestre*), javor mliečny (*Acer platanoides*), trvalo sa vyskytuje aj javor tatársky (*Acer tataricum*). Bežné sú bresty *Ulmus minor* a *Ulmus laevis*, lipa malolistá (*Tilia cordata*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*). Krovinné poschodie je dobre vyvinuté. Jednotka sa v území vyskytuje v súvislom páse v nižších častiach svahov Nitrianskej pahorkatiny, t.j. v samotnom intraviláne obce a západne od neho v dolnej polovici svahov.

Dubovo-cerové lesy. Do tejto jednotky sú zaradené xerotermofilné dubové lesy na alkalických podložiach v strednej Európe. Viažu sa najmä na ilimerizované hnedozeme na sprašových príkrovoch alebo na degradované černozeme na spraši. Pôdy sú sezónne vysychavé, ťažké, mierne kyslé až kyslé. Dominantou v týchto porastoch je dub cerový (*Quercus cerris*), ďalej sa vyskytujú dub žltkastý (*Quercus dalechampii*), dub sivozelený (*Quercus pedunculiflora*), niekedy aj dub zimný (*Quercus petraea*) a dub letný (*Quercus robur*). Z ďalších drevín sa v stromovom poschodí vtrúsene vyskytujú javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), lokálne aj jaseň mannový (*Fraxinus ornus*). Krovinné poschodie býva pomerne bohaté, tvorené najmä druhmi zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža galská (*Rosa galica*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus cathartica*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*), hloh krivokališný (*Crataegus curvisepala*). V bylinnom poschodí sa vyskytujú ostrica horská (*Carex montana*), nátržník biely (*Potentilla alba*), lipnica úzkolistá (*Poa angustifolia*), pľúcnik Murínov (*Pulmonaria murinii*), hrachor čierny (*Lathyrus niger*), kosienka farbiarska (*Serratula tinctoria*), králik chocholatý (*Pyrethrum corymbosum*), iskerník mnohokvetý (*Ranunculus polyanthemos*), vika kašubská (*Vicia cassubica*), medunica medovkolistá (*Melittis melissophyllum*). Väčšina týchto lesov bola premenená na polia s náročnejšími kultúrami, vinice a sady. Lesné porasty, ktoré zostali, sú dnes väčšinou antropogenizované, výmladkové alebo vysadené agátom. V území je jednotka viazaná na chrbáty a horné časti svahov v západnej časti územia.

Zoogeografické pomery

Živočíchy tvoria nedeliteľnú zložku všetkých typov spoločenstiev biosféry. Rozšírenie živočíchov v krajine je závislé od nárokov na potravu a vhodné životné prostredie.

Z hľadiska zoogeografického sa riešené územie nachádza v oblasti kde sa stretávajú dve oblasti:

- Západné Karpaty s vnútorným obvodom;
- Panónska oblasť s juhoslovenským obvodom

V závislosti od stanovištných podmienok v riešenom území sa potenciálne nachádzajú spoločenstvá viazané na mokraď, teplomilné spoločenstvá lúčneho charakteru.

Na vodné toky je viazaná aj skupina obojživelníkov (napr. ropucha obyčajná, mlok veľký). V suchých a teplých polohách je možné pozorovať jaštericu zelenú, jaštericu múrovú, užovku stromovú.

V riešenom území sa nachádzajú aj druhy, ktoré znášajú vplyv poľnohospodárskej činnosti, sú viazané na agrocenózy, vinohrady a ovocné sady, alebo znášajú blízkosť človeka a jeho obydlia.

Pozdĺž rieky Nitra vedie vedľajšia migračná cesta vtákov.

Katastrálne územie obce Hrušovany je v zmysle legislatívy (lit. 42) zaradené do poľovnej oblasti Horná Nitra, poľovnícka podoblasť Veľké Ripňany pre malú zver (napr. zajac poľný, bažant, jarabica).

Súčasná krajinná vegetácia

Extravilán obce Hrušovany z hľadiska priestorového využitia je tvorený najmä bylinným porastom, ktorí tvorí vyše 96% plochy tohto územia najmä s funkčným využitím poľnohospodárskej výroby. Len zanedbateľná časť je tvorená stromovým porastom, ktorý tvorí len 2% plôch mimo zastavaného územia obce.

Z hľadiska funkčného využitia je dominantná najmä funkcia poľnohospodárskej výroby, ktorá zaberá 90% plôch extravilánu, prirodzene bez výnimky tvorenej bylinným porastom a len 4% plôch možno zaradiť medzi ekostabilizujúcu zeleň.

Vegetácia, vyskytujúca sa v súčasnosti v území je podstatne odlišná od pôvodnej vegetácie. Vysokú prevahu majú agrocenózy, ktorých celková biotická významnosť je nízka až veľmi nízka. K relatívne bioticky významnejším možno zaradiť iba niekoľko málo lokalít. Je to predovšetkým rieka Nitra spolu s jej medzihrádzovým porastom. Sú tu zvyšky lužných lesov, avšak obmedzené iba na úzky pás popri samotnom vodnom toku. Vo východnej časti územia – väčšinou na hranici katastra – sa nachádza kanál s občasnou vodnou hladinou. Drevinné brehové porasty sú síce väčšinou slabo vyvinuté, šírka brehových porastov je malá, bylinné poschodie má však prirodzený charakter a je druhovo pomerne bohaté s výskytom niektorých vzácnejšie sa vyskytujúcich druhov. Zvyšná časť územia a najmä pahorkatinná (západná) časť katastra obce je odlesnená, porasty drevín sú obmedzené na niekoľko medzí, porastov popri poľných cestách a solitérov. Tieto porasty majú prevažne nepôvodný charakter, väčšinou s dominanciou šľachtených topoľov (*Populus x canadensis*) alebo agáta bieleho (*Robinia pseudacacia*). V takto zmenenej krajine môžeme za bioticky významnú lokalitu považovať aj hlinisko tehelne v SZ časti katastra. Ide o rozsiahlu plochu, ktorá je po vyťažení hliny ponechaná prirodzenej sukcesii. Najmä v najnižších častiach sú vyvinuté vlhkomilnejšie bylinné i drevinné porasty, ktoré majú v danom území svoj význam.

Opatrenia a návrhy krajinnej vegetácie

Všeobecné opatrenia a návrhy

Pri dopĺňaní a výsadbe nových porastov drevín treba vytvárať druhovo zmiešané porasty s použitím pôvodných druhov drevín. Pre vlhšie stanovištia na nivách vodných tokov odporúčame použiť najmä tieto druhy: vŕba krehká (*Salix fragilis*), vŕba biela (*Salix alba*), vŕba rakytová (*Salix caprea*), jelša lepkavá (A*lnus glutinosa*), topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny *(Populus nigra*), topoľ sivý (*Populus x canescens)*, topoľ osikový (*Populus tremula*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), javor poľný (*Acer campestre*), dub letný *(Quercus robur),* z krovín svíb krvavý (*Swida sanguinea*), vŕba trojtyčinková (S*alix triandra*), vŕba purpurová (*Salix purpurea*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), druhy rodu hloh (*Crataegus monogyna* agg., *C. laevigata* agg.), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*).

Na ostatných stanovištiach sú to najmä javor poľný (*Acer campestre*), javor mliečny (*Acer platanoides*), dub letný (*Quercus robur*), dub sivastý (*Quercus pedunculiflora*), dub cerový (*Quercus cerris*), dub mnohoplodý (*Quercus polycarpa*), dub zimný (*Quercus petraea*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), brest väzový (*Ulmus laevis*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), hrab obyčajný (*Carpinus butulus*). Z krovín je možné použiť druhy slivka trnková (*Prunus spinosa*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), druhy rodu hloh (*Crataegus monogyna* agg., *C. laevigata* agg.), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus cathartica*), krušina jelšová (*Frangula alnus*) a i..

Keďže v území sa vyskytuje viacero inváznych a agresívnych druhov drevín, ktoré predstavujú akútne nebezpečenstvo pre zvyšky pôvodnej vegetácie, viacero opatrení je zameraných na elimináciu

Nitra v dotyku s medzihrádzovým priestorom. V súčasnosti nevyužívaný bylinný porast so zvyškami drevín. Územie je vhodné na výsadbu lužných drevín – vytvorenie lužného lesíka z pôvodných drevín (topoľ biely, topoľ čierny, jelša lepkavá, vŕba biela, vŕba krehká).

Biocentrum Hlinisko (P03). Verejno-prospešná stavba, navrhované biocentrum o veľkosti 11,7ha v súčasnosti plošne pomerne rozsiahly priestor s porastmi, vzniknutými samovoľným zarastaním ťažobnej jamy hliniska. Z drevín sa tu vyskytujú najmä viaceré druhy vŕb a topole, v znížených častiach sa uplatňujú aj vlhkomilné druhy – plošné porasty trste obyčajnej (*Phragmites australis*) s výskytom pálky širokolistej (Typ*ha latifolia*). Územie je vhodné rekultivovať, ponechať vzrastlú vegetáciu, odstrániť odpad a navážky materiálu, naviesť humusovú vrstvu, realizovať dosadenie vlhkomilných druhov drevín. Vhodné je aj vytvorenie trvalej mokrade (vodnej plochy).

Biocentrum Kopanice (P04). Verejno-prospešná stavba, novonavrhované biocentrum o veľkosti 1,0ha v pahorkatinnom území. Navrhujeme založiť trávnatý porast, ktorý je potrebné niekoľko rokov kosiť a potom ponechať samovývoju. Na ploche realizovať výsadbu niekoľkých skupiniek pôvodných drevín (stromov s krovitým podrastom). Do tohto biocentra je zahrnutý aj existujúci mohutný jedinec duba cerového (*Quercus cerris*), ktorý je vyhlásený za chránený strom.

Biocentrum Na plošine (P05). Verejno-prospešná stavba, navrhované biocentrum o veľkosti 0,5ha v katastri obce Hrušovany s presahom do susedného katastra, na mieste súčasného agátového lesíka a pozdĺž priľahlej medze. Vhodná je dosadba pôvodných druhov drevín a postupná zmena druhového zloženia lesíka.

Oponický kanál – Dolné Lúky (P06).

Verejno-prospešná stavba, existujúci hydrický biokoridor, tvorený kanálom s vlhkomilnou vegetáciou a roztrúseným porastom drevín na brehoch. Dĺžka biokoridoru v katastri obce Hrušovany a bezprostrednom okolí je 1,0 km. Vhodná je realizácia renaturačných zásahov, doplnenie a rozšírenie porastov.

Biokoridor Úpätie pahorkatiny (P07). Verejno-prospešná stavba, navrhovaný terestrický biokoridor na rozhraní pahorkatiny a nízkej terasy rieky Nitry. Hlavným účelom je prepojenie biocentier Vinohrady a Hlinisko a biokoridorov Kopanice – Vinohrady a V údolí. Navrhujeme založiť pás trvalých trávnych porastov minimálnej šírky 10-15 m s výsadbou línie drevín a krovinného plášťa pôvodného druhového zloženia. Dĺžka biokoridoru je 1,0 km.

Biokoridor Chrbát pahorkatiny (P08). Verejno-prospešná stavba, navrvaný terestrický biokoridor situovaný na okraji katastra v plošinovej polohe. Hlavným účelom je prepojenie biocentra Na plošine s biokoridormi Kopanice-Vinohrady a V údolí. Navrhujeme rozšíriť existujúcu medzu popri poľnej ceste (založiť pás TTP v šírke 10-15 m a vysadiť pôvodné dreviny). Dĺžka biokoridoru v k.ú. obce je cca 600 m.

Predĺženie biokoridoru V údolí (P09). Verejno-prospešná stavba, existujúci hydrický biokoridor popri melioračnom kanáli v údolí. Okrem vysadených kultivarov euroamerických topoľov sa tu vyskytujú viaceré pôvodné druhy drevín. Potrebné je západnú časť biokoridoru zatrávniť na šírku min. 10-15 m a po niekoľkých rokoch kosenia ponechať samovývoju resp. rozšíriť, doplniť a predĺžiť porast až po západnú hranicu katastrálneho územia. Jestvujúce topole postupne nahrádzať pôvodnými druhmi drevín, najmä vŕb a topoľov. Dĺžka biokoridoru je 1,3 km.

Predĺženie a rozšírenie biokoridoru Kopanice – Vinohrady (P10). Verejno-prospešná stavba, čiastočne existujúci terestrický biokoridor – medza popri poľnej ceste. Hlavným účelom je prepojenie biocentier Vinohrady, Kopanice, Na plošine. Navrhujeme založiť pás TTP popri poľnej ceste (šírka 10-15 m), vysadiť pás pôvodných druhov drevín až k západnej hranici katastra, v existujúcich častiach postupne nahradiť agát pôvodnými drevinami. Dĺžka biokoridoru je 1,2 km.

3.1.7 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Znečistenie ovzdušia

Charakteristika súčasného stavu

V obci Hrušovany sa nachádzajú dvaja evidovaný znečisťovatelia ovzdušia:

- Tehelňa Preseľany s.r.o. Zdrojom znečistenia je tehliarska pec na zemný plyn o výkone 3 MW. V roku 2001 bola celková spotreba vykurovacieho média takmer 700000 m^3, čím sa do ovzdušia dostali nasledujúce znečisťujúce látky (TZL = 211,5 kg; SO_2 = 7,05 kg; NO_x = 1480,5 kg; CO = 235 kg; EC = 73,3 kg; Fluór = 7,41 kg).
- Poľnohospodárske družstvo Ponitrie vyprodukovalo v roku 2006 1,79t amoniaku a jeho plynných zlúčenín vyjadrených ako NH_3. Ide o amoniakálne produkty z chovu ošípaných.

Samotná obec je plynofikovaná (zdrojom tepla pre vykurovanie sú kotolničky s médiom zemný plyn), čím sa do ovzdušia dostáva minimálne množstvo nebezpečných znečisťujúcich látok.

Opatrenia a návrhy

V súlade s nariadeniami a smernicami Európskej únie bude v najbližších rokoch potrebné sa zaoberať znižovaním emisných stropov znečisťujúcich látok a prioritne riešiť budovanie novej a kvalitnejšej infraštruktúry na ochranu ovzdušia a perspektívne využívať obnoviteľných zdrojov energie.

Z pohľadu obce je potrebné najmä zabezpečiť udržiavanie stavu ovzdušia a obmedzovať najmä lokálne zdroje znečisťovania ovzdušia – najmä spaľovanie odpadov na záhradách a pod.

V rámci navrhovaných areálov priemyselnej výroby povoľovať iba prevádzky s malým zdrojom znečistenia, v odôvodnených prípadoch ako stredný zdroj znečistenia.

Vo všeobecnosti podporovať alternatívne zdroje energií a venovať zvýšenú pozornosť nízkoenergetickým konceptom objektov.

Znečistenie vôd

Charakteristika súčasného stavu

Riešené územie patrí do povodia rieky Nitry. V danom úseku je kvalita vody v rieke Nitre zaradená do 3. triedy kvality v sledovaní kyslíkového režimu, základných fyzikálno – chemických ukazovateľov a biologických ukazovateľov a do 4. triedy kvality v sledovaní nutrienov, mikrobiologických ukazovateľov a mikropulantov. Najväčším zdrojom znečistenia rieky Nitry v tomto úseku je verejná kanalizácia Topoľčany. (lit. 2).

Klasifikácia kvality povrchových vôd podľa STN 75 72221- najbližšie miesto odberu Nitrianska Streda (rkm 91,10), r. 2001:

A – kyslíkový režim - IV. trieda kvality
B – základné fyzikálno-chemické ukazovatele – IV. trieda kvality
C – nutrienty – IV. trieda kvality
D – biologické ukazovatele – IV. trieda kvality
E – mikrobiologické ukazovatele – IV. trieda kvality
F – mikropolutanty – V. trieda kvality

Kvalita podzemných vôd je zatriedená do 5 – tich tried, kde limitná hodnota stupňa kontaminácie je 0. Kataster obce Hrušovany patrí do 3. triedy kvality podľa stupňa kontaminácie (C_d).

Miera ohrozenia zásob podzemných vôd v riešenom území znečisťujúcimi látkami je nízka (lit. 2).

Systematické sledovanie kvality podzemných vôd v rámci národného monitorovacieho programu prebieha od roku 1982. V súčasnosti je monitorovaných 26 vodohospodársky významných oblastí. Jednou z nich je oblasť č. 8 – riečne náplavy Nitry od Prievidze po Nové Zámky, do ktorej spadá riešené územie. V strednej časti oblasti sa kvalita podzemných vôd mení k horšiemu, pretože je výraznejšie ovplyvňovaná ľudskou činnosťou, vplyvom poľnohospodárskej a priemyselnej činnosti dochádza k výraznému chemickému znečisteniu podzemných vôd, prejavuje sa to zvýšeným obsahom NH_4+, Cl^-, As, NEL_{uv}, síranov a zlúčenín dusíka.

Najbližší vrt k riešenému územiu je vrt základnej siete SHMÚ č. 028890 v lokalite Preseľany.

tab. 11: Hodnoty prekročení limitných hodnôt STN 75 7111 v lokalite č. 028890 Preseľany (zdroj: kvalita podzemných vôd na Slovensku 2002, 2004 SHMÚ)

Ukazovateľ	**Limit (mgl^{-1})**	**Meranie (mgl^{-1})** 28.10. 2002	**Meranie (mgl^{-1}), 25.11.2004**
Amónne ióny	0,500	1,310	-
Mangán	0,050	0,786	1,200
celkový obsah železa	0,200	1,341	1,380
(železo dvojmocné)	0,200	-	1,380
Chloridy	100,0	144,0	184,0
Dusitany	0,100	0,110	-
Sírany	250,0	314,0	369,0
Hliník	0,200	-	0,260

Opatrenia a návrhy

V zásade všetky zdroje pitnej vody je potrebné chrániť a minimalizovať využívanie podzemných vôd pre hospodárske účely. Odstrániť poľné hnojiská z dôvodu ohrozenia podzemných vôd resp. pri jestvujúcom vybudovanom hnojisku zabezpečiť také opatrenia, ktoré zabránia kontaminácii podzemných vôd.

V čo najkratšom čase zabezpečiť výstavbu splaškovej obecnej kanalizácie – do času vybudovania previesť kontrolu jestvujúcich žúmp a v prípade nutnosti zabezpečiť ich opravu. Pri objektoch kde nie sú zrealizované žumpy nariadiť ich okamžitú realizáciu. Sledovať a kontrolovať vyvážanie jednotlivých žúmp na stanovené miesta.

Likvidovať zdroje potenciálneho znečistenia (živelné skládky TKO).

Znečistenie pôd

Charakteristika súčasného stavu

Všetky druhy pôd v rámci PP v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatkovej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Popisované katastrálne územie obce Hrušovany sa z hľadiska kontaminácie pôd Slovenskej republiky nachádzajú v oblasti s relatívne najnižším obsahom rizikových látok, ktoré sú sledované v celoštátnom monitoringu pôd. Obsah rizikových látok:

Kadmium. Obsah tohto prvku v humusovom horizonte pôd je nízky a to ako celkový obsah, tak aj potenciálne uvoľniteľný (v 2M HNO_3): 0,1 až 0,2 mg/kg (hygienický limit je 0,3 mg/kg), aj obsah jeho foriem prístupných pre rastliny okolo 0,09 mg/kg (pod primeranou hodnotou pre SR).

Olovo. Celkový aj potenciálne uvoľniteľný obsah (v 2M HNO_3) je nízky hlboko pod hygienickým limitom: 10 až 20 mg/kg (hygienický limit je 30 mg/kg). Rovnako veľmi nízky je aj obsah jeho foriem, ktoré sú potenciálne prístupné pre rastliny, okolo 2,31 mg/kg (pod priemernou hodnotou pre SR). Relatívne zvýšenie obsahu tohto prvku v bezprostrednej blízkosti frekventovaných ciest existuje, ale neprekračuje hygienický limit.

Chróm. Celkový aj potenciálne uvoľniteľný obsah je na veľmi nízkej úrovni v rámci SR. Uvoľniteľný je pod 4 mg/kg pôdy (hygienický limit je 10 mg/kg). Obsah potenciálne prístupný pre rastliny je zanedbateľne nízky.

Nikel. Celkový aj potenciálny uvoľniteľný obsah tohto prvku v pôdach je pod hygienickým limitom 10 mg/kg, na úrovni na akej sa vyskytuje väčšinou vo všetkých nížinách a kotlinách Slovenska: uvoľniteľný (v 2M HNO_3) od 6 do 10 mg/kg.

Ortuť, meď, zinok. Obsah týchto prvkov v pôdach je hlboko pod hygienickými limitmi. Mierne zvýšenie obsahu medi v pôdach vinohradov sa dá predpokladať.

Arzén sa taktiež v prevažnej časti pôd vyskytuje pod hygienickým limitom (19 mg/kg celkového obsahu) alebo ho len mierne prekračuje (Ivanka pri Nitre, Kynek 21-22 mg/kg). Výraznejšie zvýšenie je len u pôd na tých častiach nivy rieky Nitry, ktoré boli v minulosti zasiahnuté záplavami po pretrhnutí hrádze depónia popolčekov v Zemianskych Kostoľanoch.

Organické polutanty. Z polutantov sledovaných v monitoringu pôd je obsah sumy polycyklických aromatických uhľovodíkov (PAU) hlboko pod hygienickým limitom. Obsah ostatných polutantov zo skupiny chlórovaných uhľovodíkov (PCB, HCH, DDT atď.) a ropného znečistenia (NEL) v plošne významnejšej miere nebol zaznamenaný (tzv. bodové znečistenia nie sú predmetom monitoringu pôd).

Opatrenia a návrhy

Znižovanie podielu vplyvu emisií na kontamináciu pôd je potrebné riešiť vhodným izolačným oddelením produkčných plôch a zdrojom týchto emisií (viac poschodová sprievodná zeleň ciest).

Je potrebné prirodzene znižovať aj podiel chemických hnojív zavádzaním napr. alternatívnych spôsobov pestovania a pod.

Zaťaženie prostredia pachom a hlukom

Charakteristika súčasného stavu

Závažným civilizačným faktorom, ktorý negatívne vplýva na životné prostredie je hluk. Sledovanie hluku v životnom prostredí sa zameriava hlavne na hluk z automobilovej dopravy resp. železničnej dopravy. Týmto problémom sa zaoberá Štátny zdravotný ústav - hygiena, ktorá nemá nové údaje, pre to sme mohli postupovať len podľa vlastného prieskumu. Vzhľadom k intenzite dopravy (cca. 5000 vozidiel za 24hod.) je možné predpokladať aj vysoké hodnoty hluku v kontakte s cestnou komunikáciou.

Areál poľnohospodárskej farmy je potencionálnym zdrojom pachu, ktorý môže znepríjemňovať pohodu bývania občanom obce.

Opatrenia a návrhy

Pred hlukom je potrebné osobitne chrániť objekty pre bývanie, školy a administratívne priestory. Nakoľko najväčším zdrojom hluku je prieťahová cestná komunikácia pozdĺž ktorej je potrebné dbať na realizáciu takých opatrení, ktoré by dokázali eliminovať vplyv hluku na funkciu (orientácia dispozície, plné oplotenie a pod.)

Potenciálnym zdrojom pachu je najmä areál PD. Nakoľko sa v najbližšej dobe predpokladá s ukončením činnosti PD v Hrušovanoch nie je potrebné vykonať opatrenia na elimináciu pachu vznikajúce z jeho prevádzky.

Žiarenie z prírodných zdrojov, radónové riziko

Charakteristika súčasného stavu

Problematiku obmedzenia žiarenia obyvateľstva z radónu a ďalších prírodných rádionuklidov rieši vyhláška Ministerstva zdravotníctva č. 406/1992. Radón je inertný plyn, ktorý vzniká ako jeden z dcérskych produktov pri premene uránu a tória, ktoré sa nachádzajú v horninách a meneráloch v zemskej kôre. Rozmiestnenie anomálneho obsahu hlavných rádioaktívnych prvkov v regióne je znázornené na Mape anomálnych obsahov K>2%, U >4ppm, Th >12 ppm.

Opatrenia a návrhy

Pre všetky novonavrhované stavby s trvalým pobytom osôb (objekty bývania, občianskej vybavenosti a pod.) zabezpečiť pred výstavbou radónový prieskum a podľa zisteného rizika vykonať opatrenia.

Produkcia odpadov a nakladanie s nimi

Charakteristika súčasného stavu

Zber komunálneho odpadu a separovaný zber obec Hrušovany zabezpečuje prostredníctvom firmy SCHWARZ – EKO, s.r.o. Topoľčany (veľké kontajnery) a zároveň cez Prevádzku Preseľany pri Obecnom úrade (malé kontajnery). V roku 2005 bolo v obci vyprodukovaných 239t komunálneho odpadu, využívaný komunálny odpad predstavoval 71t a zneškodňovaný komunálny odpad 168t.

Zneškodňovanie a ukladanie komunálneho odpadu je v súčasnosti riešené na riadenej skládke TKO v katastrálnom území obce Bojná. V rámci realizácie systému separovaného zberu je zabezpečená separácia papiera, plastov a skla.

Možnosti komplexného riešenia odpadového hospodárstva je cez Ponitrianske združenie pre separovaný zber so sídlom vo Výčapoch Opatovciach, ktorého je obec členom. V príprave je vytvorenie spoločného projektu zavedenia komplexného systému zneškodňovania odpadov vrátane zhodnocovania biologických odpadov, v prípade realizácie bude v obci v úplnej miere vyriešený systém zneškodňovania a zhodnocovania odpadov.

Opatrenia a návrhy

Likvidovať zdroje potenciálneho znečistenia a zamedzovať ich vznikaniu (živelné skládky TKO).

Poškodenie bioty

Vidiecka krajina je ovplyvnená intenzifikáciou hospodárenia - náhradou malovýroby veľkovýrobou, náhradnými rekultiváciami, realizovaním hydromeliorácií a chemizáciou v poľnohospodárstve boli likvidované významné krajinné segmenty ako remízky, medze, brehové porasty, mokrade a ďalšia rozptýlená krajinná zeleň. Týmto dochádza k unifikácii krajiny a k znižovaniu jej diverzity na všetkých úrovniach. K ďalšiemu poškodeniu vegetácie dochádza pri jej nesprávnom ošetrení ako aj pri stavebných zásahoch v krajine.

Nakoľko zeleň má viac funkcii: hygienickú, mikroklimatickú, estetickú, psychologickú, ochrannú, hospodársku a ekologickú vyžaduje si správne odborné ošetrenie so znalosťou zásad sadovníckej a krajinárskej tvorby.

Nelesná drevinná vegetácia je v riešenom území slabo zastúpená, zastúpenie brehových porastov je nízke, prirodzené spoločenstvá lúk a pasienkov sú zastúpené minimálne.

Najväčšie zásahy do krajiny boli vykonané v období zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Prirodzené spoločenstvá boli zredukované na minimum. V súčasnosti k hlavným zdrojom ohrozenia bioty patria: znečisťovanie pôdy, vody a ovzdušia hospodárskou činnosťou.

V katastri je potrebné vyčleniť pozemky na náhradnú výsadbu zelene.

V riešenom území sa nachádzajú bariérové prvky, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovedenia, cestné a železničné komunikácie.

Nadzemné elektrovedenia spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahom elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovedeniach resp. pri rekonštrukcii jestvujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná doprava spôsobuje zranenie resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (obojživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Verejná zeleň si vyžaduje pravidelnejšie a koncepčnejšie ošetrovanie a prehodnotenie stavu existujúcich stromov a kríkov.

Ochrana prírody a krajiny

Na celom riešenom území platí v zmysle §12 zákona prvý stupeň ochrany a vyžaduje sa súhlas príslušného orgánu ochrany prírody na činnosti uvedené v tomto ustanovení. V riešenom území sa nenachádza chránené územie s vyšším stupňom ochrany.

Chránený strom

Dub cerový v katastri obci Hrušovany bol vyhlásený v roku 1986 Nariadením Okresného národného výboru v Topoľčanoch z 13.2.86 č.22 G/4/1986 za chránený prírodný výtvor podľa §10 ods. 3 zákona č.1/1955 o štátnej ochrane prírody. Dub cerový rastie na parcele č. 1512, ktorá je v užívaní PD Ponitrie so sídlom v Preseľanoch. Nariadením ONV bolo vymedzené i ochranné pásmo stromu a to s celkovou výmerou 0,196 ha ornej pôdy (t.j. priemer d=50 m okolo kmeňa stromu). V zmysle §34 zákona o ochrane prírody a krajiny č.287/94 Z.z. bol Dub cerový - Hrušovany, vyhlásený Vyhláškou OÚŽP Topoľčany č.1/1996 z 8. januára 1996 za chránený, v kategórii chránený strom. Táto vyhláška nadobudla účinnosť dňa 29. marca 1996. Všetky podmienky ochrany stromu zostali nezmenené. V zmysle novely zákona platí v ochrannom pásme chráneného stromu tretí stupeň ochrany. Na činnosti uvedené v §14 ods. 2 (tretí stupeň ochrany) zákona č.287/94 je potrebný súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny. Napríklad na: rozorávanie a premiestňovanie pôdy a hliny, na úpravu pasienkov a preháňanie hospodárskych stád, budovanie zariadení na ich ochranu a iné. Chránený strom je zakázané poškodzovať a ničiť. Vlastník, alebo správca pozemku, na ktorom strom rastie je povinný zo zákona sa o strom starať, najmä ho ošetrovať a udržiavať.

Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu

Chránené ložiskové územie

V riešenom území sa nachádza chránené ložiskové územie a dobývací priestor - výhradné ložisko tehliarskych surovín s určeným dobývacím priestorom Preseľany (určený organizácii Tehelňa Preseľany s.r.o.). Toto územie je sčasti znehodnotené ťažbou a pohľadu environmentálneho je potrebné tomuto územiu venovať zvýšenú pozornosť – najmä v prípade, že príde k ukončeniu ťažby. Bude potrebná rekultivácia územia v zmysle návrhov v tomto územnom pláne.

Záplavové územie

Nakoľko ochrana pred povodňami zastavaného územia obce nie je v súčasnosti zrealizovaná v dostatočnej miere (ochranné hrádze sú vybudované na ochranu pred povodňami do prietoku Q_5 až Q_{10}) je potrebné urýchlene realizovať zvýšenie ochrany.

3.2 URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA

3.2.1 ZASTAVANÉ ÚZEMIE

Súčasný stav

Popis vymedzenia

Obec Hrušovany má síce jedno spojité zastavané územie, avšak je zrejmé jeho rozdelenie na dve samostatné časti, ktoré sú predelené areálom poľnohospodárskeho družstva. Takto je možné prakticky hovoriť o dvoch samostatných častiach tvorené na južnej strane pôvodnou obcou tzv. Stará dedina (tvoria ju PFČasti: ulica M. R. Štefánika, Hlboká ulica, Gederská ulica, Topoľčianska ulica 1 a 2, ulica Na záhumní, Obecná ulica, Vinohradnícka ulica) a na severnej strane novšia povojnová zástavba tzv. Domovina (tvoria ju PFČasti: Topoľčianska ulica 4, Tríbečská ulica, ulica Pri tehelni, Tehelňa, Školská ulica, Železničiarska ulica 1 a 2, Hrušovianska ulica, Nitrianska ulica, Domovina, ulica Pri obrázku). Predeľujúcou PFČasťou je Topoľčianska ulica 3). Zastavaná plocha obce spolu predstavuje 79,4ha.

Návrh rozšírenia zastavaného územia

Rozšírenie zastavaného územia v prvom poradí

Rozšírenie zastavaného územia je rozdelené na dve etapy. Tie sú zamerané na doplnenie nových PFČastí s prihliadnutím najmä na funkčné plochy bývania. V prvej etape sú vymedzené štyri lokality:

- Lokalita č.1 a 1b predstavuje rozšírenie PFČasti 116 (Ulica pri obrázku) v jej južnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami bývania o celkovej rozlohe 3,2ha;
- Lokalita č.2 predstavuje rozšírenie PFČasti 112 (Topoľčianska ulica 3) v jej juhovýchodnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami športovo-rekreačnej vybavenosti o celkovej rozlohe 1,3ha;
- Lokalita č.3 predstavuje rozšírenie PFČasti 118 (Vinohradnícka ulica) v jej západnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami základnej vybavenosti (cintorín) vrátane cestnej prístupovej komunikácie o celkovej rozlohe 1,5ha;
- Lokalita č. 3b predstavuje rozšírenie PFČasti 126 (ulica E) v jej juhozápadnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami bývania o celkovej rozlohe 0,8ha
- Lokalita č.4 predstavuje vytvorenie troch nových PFČastí: 122 (ulica A), 123 (ulica B), 124 (ulica C). Sú umiestnené západne od jestvujúcej PFČasti 112 (Topoľčianska ulica 3). Lokalita predstavuje realizáciu prípravy budúcich plôch určených pre rozvoj obytnej výstavby. Spolu sa jedná o plochu 7,5ha;
- Lokalita č.6 predstavuje rozšírenie PFČasti 120 (Železničiarska ulica 2) v jej južnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami bývania o celkovej rozlohe 0,9ha;

Celková plocha určená pre rozšírenie zastavaného územia v prvom poradí v obci je o veľkosti 15,2ha, čím by sa jestvujúce zastavané územie zväčšilo na plochu 94,6ha (nárast o cca. 19%).

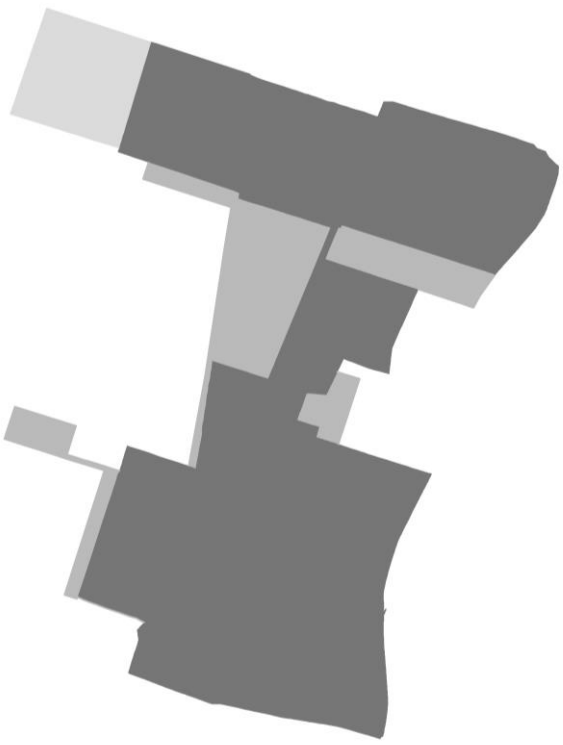
Rozšírenie zastavaného územia v druhom poradí (výhľad)

Rozšírenie zastavaného územia v druhej etape predstavuje plochy plánované z dlhodobého hľadiska pre rozvoj priemyselnej výroby:

- Lokalita č.5 predstavuje rozšírenie PFČasti 109 v jej západnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plocha priemyselnej výroby o celkovej rozlohe 7,0ha. (rozšírenie zastavaného územia o túto lokalitu je podmienené ukončením ťažby hliny pre potreby tehelne a zrušenie vyhradeného ložiska).

Celková plocha určená pre rozšírenie zastavaného územia v druhom poradí je 7,0ha, čím zastavané územie obce mohlo dosiahnuť celkovú plochu 101,6ha (nárast voči súčasnému stavu o cca. 28%).

obr. 12: Schéma rozširovania zastavaného územia obce (tmavá šedá – súčasný stav, stredná šedá – návrh na rozšírenie v 1. etape, svetlá šedá – návrh na rozšírenie v 2. etape)

3.2.2 ZÁSTAVBA

Historické súvislosti

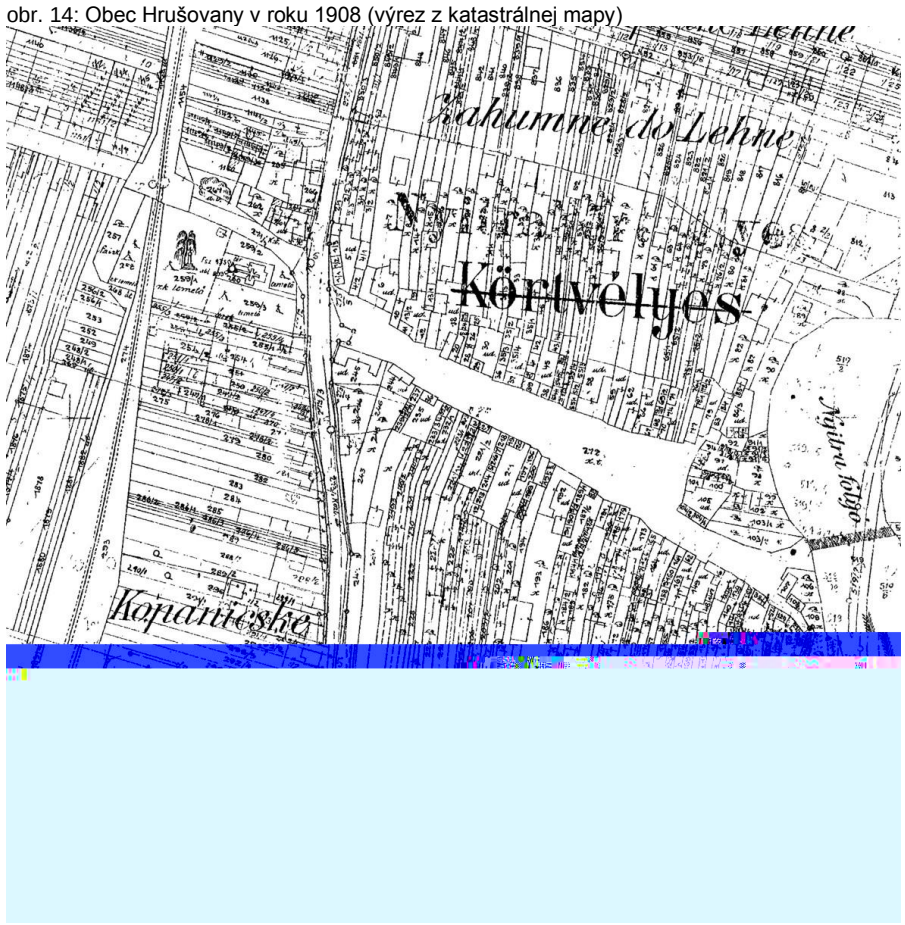
Z predhistorických čias sú známe len jednotlivé obdobia, ktoré boli dosiaľ objavené v katastrálnom území Hrušovany: uvádza sa osídlenie v eneolite bez uvedenia stavebných prvkov, osídlenie v dobe veľkomoravskej (sídlisko). Jedná sa o minimálne množstvo archeologických nálezov, a tak súhrnne možno povedať, že nie je možné predhistorickú stavebnú štruktúru nijako hodnotiť alebo skúmať s možnou interpretáciou významu pre obdobia historických čias.

obr. 13: Najstaršie známe mapové zobrazenie obce Hrušovany. Unikátom je chybné označenie obce resp. zámena pomenovania obcí Preseľany a Hrušovany.

Obec sa prvý krát spomína 1257 (je možné teda predpokladať, že minimálne od tohto obdobia je toto miesto trvalo osídlené). Z roku 1332 pochádza prvá zmienka o stavebnom objekte na území obce – kostola. Je veľmi pravdepodobné, že sa nachádzal na mieste dnešného kostola, je to však iba domnienka. Prvý známy údaj o počte stavebných objektov (domov) je z roku 1787 keď sa uvádza počet 43 domov. V roku 1828 sa uvádza už 69 domov. Z historických čias sa ako prvá stavba (ktorá dodnes existuje) spomína kostol sv. Martina z polovice 17. storočia, prestavaný 1736 a v 19. storočí. Okrem toho sa spomína zvonica z polovice 19. storočia, ktorá už v súčasnosti neexistuje (nachádzala sa na mieste dnešnej materskej škôlky). V roku 1889 bol postavený obecný dom, ktorý slúžil svojmu účelu do roku 1967, kedy bol zbúraný. V obecnom dome bol umiestnený obecný úrad, neskoršie pekáreň a prvá materská škola (úvodka). V roku 1901 bola postavená (parná) tehelňa. V roku 1912 bola postavená budova štátnej školy. Najstaršia dochovaná časť stavebných objektov sa nachádza v rámci PFČasti ulica M. R. Štefánika, ktorá pochádza zo začiatku 20. storočia a možno predpokladať, že zástavba na tomto mieste v štruktúre ako ju poznáme dnes sa vyvinula už v 19. storočí. Novšia zástavba vzniká až v období po II. svetovej vojne. V roku 1946 sa zahájila výstavba novej časti obce (Domovina), na severnej strane katastra obce pri hranici s katastrom obce Preseľany – celkovo tu vzniklo 94 stavebných parciel. Približne v tomto istom čase sa pomaly začala zastavovať aj PFČasť Vinohradnícka ulica. Koncom 50-tych rokov sa začína budovať poľnohospodárske družstvo. V roku 1965 bol postavený dnešný kultúrny dom. V roku 1975 bola postavané materská škôlka a futbalová tribúna. V roku 1977 bol postavený dom smútku.

obr. 14: Obec Hrušovany v roku 1908 (výrez z katastrálnej mapy)

V závere možno konštatovať, že z hľadiska štruktúry stavebných objektov sa najcennejšia časť nachádza práve v rámci PFČasti ulica M. R. Štefánika, ktorá tvorí jadrovú štruktúru obce, ktorá je pomerne vzácne málo narušená novými obdobiami (stavebné objekty aj novšieho obdobia si zachovávajú pôvodný výraz), a preto je potrebné túto štruktúru chrániť.

Súčasná stavebná štruktúra

Súčasná štruktúra zástavby

Súčasná stavebná štruktúra z hľadiska priestorového využitia predstavuje najmä zástavbu, ktorá je typická pre vidiek – samostatné stavebné objekty (voľne stojace v rámci svojej parcely – alebo tiež izolované) v podlažnosti do 2NP (najmä však 1NP). Tento druh zástavby predstavuje 564 objektov spolu zo zastavanou plochou 56891 m^2 (čo predstavuje takmer 83% všetkej zástavby). Prevažujúcim

druhom zastrešenia tejto zástavby je najmä spádová strecha, najmä dvojspádová (sedlová) a štvorspádová (valbová a jej varianty). Druhým prevažujúcim druhom zástavby sú haly (halové stavby), ktoré predstavujú 13 objektov spolu zo zastavanou plochou 11910 m^2 (čo predstavuje vyše 17% všetkej zástavby). Ostatný typ zástavby (technické a dopravné objekty) tvoria len nepatrný podiel zástavby s podielom menej ako 1%. Celková zastavaná plocha v rámci PFCelku Hrušovany obec predstavuje 68932 m^2. Z uvedené ho prehľadu vyplýva, že v rámci tohto PFCelku sa dosahuje celková zastavanosť 9% (kz = 0,09), pri čom najvyššie hodnoty sú dosahované v PFČasti Tehelňa (17%), ulica Pri tehelni (13%) a Tríbečská ulica (11%). Je však nutné podotknúť, že prvé dve spomenuté PFČasti dosahujú vysoký stupeň zastavanosti najmä z dôvodu, že prístupové komunikácie k jednotlivým objektom patria do katastrálneho územia Preseľany, a tak zvyšujú uvedené štatistické hodnoty (nie sú započítané do ukazovateľa). Ukazovateľ podlažnosti (index podlažných plôch I_{pp}) dosahuje hodnotu 10% (I_{pp} = 0,10), čo vzhľadom k hodnote zastavanosti 9% predstavuje pomerne bohaté zastúpenie najmä jednopodlažnými objektmi, priemerná podlažnosť je 1,14 podlaží.

Stavebno-technický stav zástavby nebol hodnotený na podrobnosť objektov. Pre potreby spracovateľa je postačujúce jeho súhrnné opisné hodnotenie. Celkový stavebno-technický stav objektov možno hodnotiť ako dobrý, väčšina objektov je udržiavaná a nevykazujúca deštrukčné alebo iné opotrebenie. Iba pre minimálne množstvo objektov možno stavebno-technický stav hodnotiť ako nízky, vykazujú aj statické poruchy z dôsledku aj ich celkovej neudržiavanosti.

Z funkčného hľadiska je najrozšírenejšou formou obytná zástavba (stavebné objekty, ktoré slúžia pre potreby bývania: rodinné domy, garáže pre osobné automobily pri rodinných domoch), ktorá je sústredená v rámci 538 objektov spolu s podlažnou plochou 59764 m^2 (čo predstavuje takmer 76% všetkých podlažných plôch zástavby). Tento druh funkcie je sústredený prakticky bez výnimky v samostatne stojacich stavebných objektoch. Druhou najvýznamnejšou funkčnou zložkou je priemyselná výroba, ktorá je sústredená v rámci 13 objektov spolu s podlažnou plochou 10226 m^2 (vyše 13% všetkých podlažných plôch zástavby). Treťou najvýznamnejšou funkčnou zložkou je vybavenosť, ktorá je sústredená v rámci 12 objektov spolu s podlažnou plochou 4182 m^2 (vyše 5% všetkých podlažných plôch zástavby). Štvrtou významnou funkčnou zložkou je poľnohospodárska výroba, ktorá je sústredená v rámci 12 objektov spolu s podlažnou plochou 4100 m^2 (vyše 5% všetkých podlažných plôch zástavby). Poľnohospodárska a priemyselná výroba je sústredená najmä v halových objektoch, zástavba vybavenosti je sústredená v halových objektoch a v samostatne stojacich domoch.

Problémy štruktúry stavebných objektov

Pri celkovom hodnotení zástavby je možné konštatovať, že obec Hrušovany dosahuje priemernú zastavanosť územia v tomto regióne t.j. 10 % (vzhľadom k zastavanému územiu – nie katastru!). Vyplýva z toho, že v území je pomerne slušné priestorové využitie zástavbou ako aj fakt, že v území sa nachádzajú mierne rezervy a je sem možné umiestniť ďalšiu zástavbu, pričom by ale tento index nemal prekročiť úroveň 15%. Pri pohľade na kvalitu zástavby je však nutné hodnotiť ju ako mierne podpriemernú až podpriemernú. Na túto skutočnosť vplýva technický stav objektov, celková architektúra objektov, urbanistické začlenenie. Pri objektoch rodinných domov sa miestami vyskytujú objekty s výrazne inou tektonikou hmôt, výplňami otvorov a plochým zastrešením, ktoré svojím začlenením do prostredia ho výrazne narúšajú. I keď nie je možné „novú“ architektúru označiť za škodlivý jav – na týchto objektoch je zrejmý najmä insitný vplyv jednotlivých majiteľov a chýbajúca architektonická myšlienka. Objekty vybavenosti sú v tomto smere snáď najhoršími príkladmi od objektu materskej škôlky, ktorej okrem architektúry úplne chýba urbanistický kontext, cez objekty pohostinstva a obchodu v PFČasti Topoľčianska ulica až najnovšiu prístavbu obecného domu.

Návrh rozvoja stavebnej štruktúry

Princíp návrhu

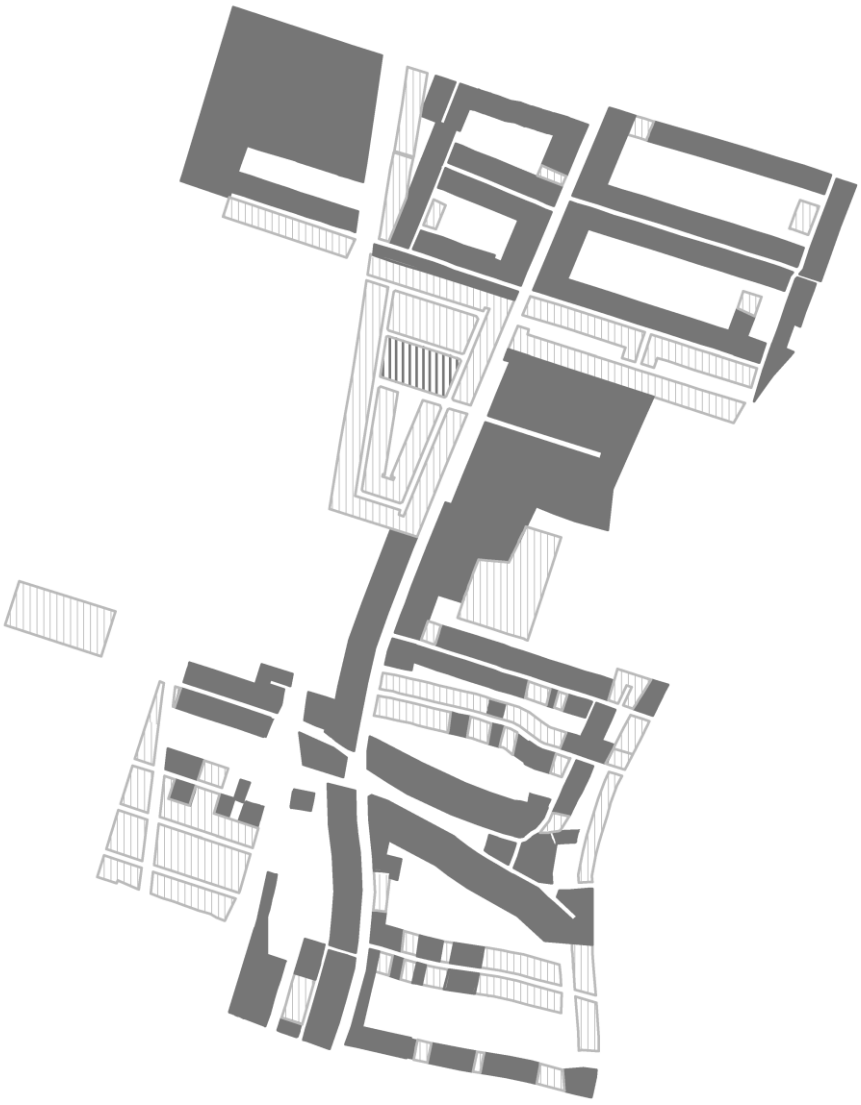
Návrh rozvoja stavebnej štruktúry je podriadený filozofii stratégie rozvoja obce – hlavný urbanistický rozvoj obce sústrediť v polohe medzi riekou Nitra a železničnou traťou. Na základe takéhoto predpokladu návrh plne rešpektuje jestvujúcu urbanistickú situáciu a hlavným cieľom je jeho „urbanistické dopovedanie“ – doplnenie štruktúry v pauze medzi Starou obcou a Domovinou.

V rámci väčšiny územia obce sa predpokladá a požaduje zachovanie jestvujúcej uličnej zástavby do 2NP a v polohách nového rozvoja sa navrhuje štruktúra založená na podobných princípoch – voľná uličná zástavba do maximálnej podlažnosti 2NP. V centrálnom priestore obce sa však už bude uplatňovať (umožňovať) kompaktná zástavba s podlažnosťou tiež maximálne do 2NP a je potrebné aj rešpektovať existujúcu urbanistickú dominantu vežu kostola, pričom nevylučujeme aj výstavbu novej urbanistickej dominanty v novonavrhovanej polohe obecného úradu.

V polohách výrobných areálov sa umožní uplatnenie areálovej zástavby tiež však s podlažnosťou max. 2NP.

V cieľovom navrhovanom zastavanom území predpokladáme maximálnu celkovú zastavanosť 26,2%. Pri jednotlivých PFČastiach táto zastavanosť kolíše od 15 do 47%.

obr. 15: Schéma rozšírenia zástavby (tmavá šedá – jestvujúca zástavba, svetlá šedá – plochy novej zástavby)

tab. 12: Návrh stavebnej štruktúry – plochy definované v rámci UPNO s prevažujúcou funkciou a priestorovým využitím pre stavebnú štruktúru

PFČasť (označ.)	**plocha** (ha)	**funkčná plocha, priestorová charakteristika** (popis)	**plocha určená pre zástavbu** (m^2)	**stanovený koeficient zastavanosti**	**využiteľná plocha pre zástavbu** (m^2)	**počet funkčných jednotiek** (ks)	**celková plocha pre zástavbu / celkový počet domov**	**teoretická zastavanosť v rámci PFČasti** (%)
101 Domovina	4,37	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	18453	0,5	9227	31	9227 / 31	21,1
102 Hlboká ulica	3,18	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	5608	0,5	2804	12	8287 / 30	26,1
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	10966	0,5	5483	18		
103 Obecná ulica	3,51	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	15245	0,5	7623	30	10079 / 39	28,7
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	3775	0,5	1888	8		
		rekreácia hromadná, - stav	1421	0,4	568	1		
104 Nitrianska ulica	2,73	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	9296	0,5	4148	18	5789 / 22	21,2
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	2136	0,5	1068	3		
		rekreácia hromadná, - stav	1433	0,4	573	1		
105 Gederská ulica	3,26	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	8909	0,5	4455	18	5518 / 22	16,9
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	2126	0,5	1063	4		
106 Hrušovianska ulica	2,32	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	8268	0,5	4134	13	4572 / 14	19,7
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	875	0,5	438	1		
107 Školská ulica	1,03	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	5650	0,5	2825	13	3221 / 15	31,2
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	791	0,5	396	2		
107b	0,97	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	7180	0,5	3590	16	3590 / 16	37,0
108 Ulica M. R. Štefánika	8,66	vybavenosť základná, zástavba uličná kompaktná do 2NP - stav	5275	0,6	3165	3	24944 / 56	28,8
		bývanie a vybavenosť základná, zástavba uličná kompaktná do 2NP - stav	26151	0,6	15691	33		
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	12176	0,5	6088	20		
109 Tehelňa	11,99	vybavenosť a priemysel, zástavba areálová do 2NP - stav	52647	0,4	21059	1	21059 / 1	17,6
		Ťažobná plocha, bez zástavby - stav	68778			-		
110 Topoľčianska	5,41	vybavenosť základná, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	2873	0,6	1724	3	13246 / 35	24,4

PFČasť (označ.)	**plocha** (ha)	**funkčná plocha, priestorová charakteristika** (popis)	**plocha určená pre zástavbu** (m^2)	**stanovený koeficient zastavanosti**	**využiteľná plocha pre zástavbu** (m^2)	**počet funkčných jednotiek** (ks)	**celková plocha pre zástavbu / celkový počet domov**	**teoretická zastavanosť v rámci PFČasti** (%)
ulica 1		vybavenosť základná, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	1069	0,6	641	1		
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	19569	0,5	9785	27		
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	2192	0,5	1096	4		
111 Topoľčianska ulica 2	3,81	vybavenosť základná, zástavba uličná kompaktná do 2NP - stav	1506	0,6	904	2	8389 / 24	22,0
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	14969	0,5	7485	22		
112 Topoľčianska ulica 3	8,83	vybavenosť základná, zástavba uličná voľná alebo areálová do 2NP - stav	12158	0,6	7295	2	41628 / 10	47,1
		vybavenosť základná, zástavba uličná voľná alebo areálová do 2NP - návrh	14284	0,6	8570	1		
		vybavenosť a priemysel, zástavba areálová do 2NP - stav	42938	0,6	25763	7		
113 Topoľčianska ulica 4	3,40	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	19800	0,5	9900	27	10214 / 28	30,0
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	627	0,5	314	1		
114 Tríbečská ulica	1,67	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	7790	0,5	3895	17	3895 / 17	23,3
115 Na záhumní	3,66	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	8807	0,5	4404	15	10786 / 38	29,5
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	12764	0,5	6382	23		
116 Pri obrázku	5,27	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	8495	0,5	4248	14	15376 / 51	29,2
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	22256	0,5	11128	37		
117 Pri tehelni	1,20	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	7455	0,5	3728	16	3728 / 16	31,1
118 Vinohradnícka ulica	3,58	vybavenosť základná, zástavba malou architektúrou do 2NP - návrh	10457			1	5404 / 18	15,1
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	10060	0,5	5030	16		
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	747	0,5	374	1		
119 Železničiarska	1,30	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	8044	0,5	4022	15	4022 / 15	30,9
120 Železničiarska ulica 2	2,86	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	5738	0,5	2869	10	5805 / 20	20,3
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	5871	0,5	2936	10		
121 Železničná trať	4,59	železničná trať-tranzit					3070 / 1	6,7
		vybavenosť a priemysel, zástavba areálová do 2NP - stav	7675	0,4	3070	1		
122 Ulica A	3,13	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	24366	0,5	12183	40	12183 / 40	43,4
123 Ulica B	2,81	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	22718	0,5	11359	37	11359 / 37	40,4
124 Ulica C	0,86	bývanie a vybavenosť základná, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	6653	0,5	3327	3	3327 / 3	38,7
126 Ulica E	5,25	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	4725	0,5	2363	8	16270 / 52	30,9
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	27813	0,5	13907	44		
128 ulica G	2,28	bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	10274	0,5	5137	20	5137 / 20	22,5
spolu	**101,70**	**vybavenosť základná, zástavba uličná voľná do 2NP - stav**	**2873**	**0,6**	**1724**	**3**	**270125 / 671**	**26,6**
		vybavenosť základná, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	**1069**	**0,6**	**641**	**1**		
		vybavenosť základná, zástavba uličná kompaktná do 2NP – stav	**6781**	**0,6**	**4069**	**5**		
		vybavenosť základná, zástavba uličná voľná alebo areálová do 2NP - stav	**12158**	**0,6**	**7295**	**2**		
		vybavenosť základná, zástavba uličná voľná alebo areálová do 2NP - návrh	**14284**	**0,6**	**8570**	**1**		
		vybavenosť základná, zástavba malou architektúrou do 2NP - návrh	**10457**		**0**	**1**		
		bývanie a vybavenosť základná, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	**6653**	**0,5**	**3327**	**3**		
		bývanie a vybavenosť základná, zástavba uličná kompaktná do 2NP - stav	**26151**	**0,6**	**15691**	**33**		
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - stav	**199057**	**0,5**	**99033**	**342**		
		bývanie, zástavba uličná voľná do 2NP - návrh	**157477**	**0,5**	**78742**	**269**		
		vybavenosť a priemysel, zástavba areálová do 2NP - stav	**103260**	**0,4**	**49892**	**9**		
		rekreácia hromadná, - stav	**2854**	**0,4**	**1141**	**2**		

Podrobný návrh priestorovej štruktúry a funkčných plôch zástavby

Centrum obce

V rámci centra obce (PFČasť 108 ulica M.R. Štefánika) sa v súčasnej dobe nenachádzajú voľné pozemky. Regulatívy stavebnej štruktúry preto stanovujú zásady prípadnej prestavby alebo zmeny funkcie jestvujúcich stavieb.

V centre obce dochádza k miernej premene priestorovej formy zástavby. Voľnú uličnú zástavbu do 2NP umožníme na väčšine plochy návestia postupne transformovať na kompaktnú uličnú zástavbu prisadenú do 2NP, čo umožní vytvorenie väčšej uzavretosti návestia. Pre zástavbu je vymedzená hĺbka zástavby 50m a zastavanosť vymedzených plôch je oproti ostatnému územiu obce zvýšená na 60% a bude umožnená výstavba až na hranicu pozemku (nebude potrebné dodržať odstup 2m od hranice pozemku) s podmienkou vytvorenia štítu stavby bez okien. Minimálny podiel nezastavaných plôch je 20% (environmentálna prípadne vybavenostná vegetácia).

Veľmi výrazným návrhovým priestorovým prvkom je umiestnenie novej dominanty obce – tzv. obecnej veže, ktorá by sa mala stať súčasťou obecného úradu (obec v súčasnej dobe uvažuje o dvoch možných alternatívach premiestnenia obecného úradu, do dnešnej základnej školy alebo do dnešnej materskej škôlky. Z pohľadu urbanistickej situácie obce je vhodnejšia poloha areál dnešnej škôlky, kde by mohla vzniknúť budova obecného úradu na opačnej strane návestia ako sa nachádza budova kostola, čím by vzniklo akési vymedzenie začiatku a konca návestia výškovými dominantami). Dôležité je pritom prirodzene zachovať dominantné pôsobenie veže kostola, a preto je potrebné citlivo pristupovať k výstavbe v bezprostrednej blízkosti kostola ako aj výsadby vzrastlej verejnej a súkromnej zelene.

Z pohľadu funkčného usporiadania sa v rámci tejto PFČasti preferuje umiestňovanie vybavenostnej zástavby (najmä základná vybavenosti, výnimočne vyššia alebo špecifická vybavenosť) či už samostatne alebo integrovane s funkciou bývania. V osobitných polohách sa musí rezervovať plocha pre najdôležitejšie obecné vybavenostné funkcie (obecný úrad, kostol, škola):

- funkcia obecného úradu jedna z najvýznamnejších v rámci obce musí mať aj adekvátnu polohu, ktorú vidíme v dnešnej budove materskej škôlky, ktorá má v pôdoryse námestia „ideálnu“ pozíciu;
- funkcia kostola a jeho poloha je historický artefakt, a preto jeho umiestnenie je nemenné. V okolí kostola (v jeho areály) sa nachádza cintorín, čo už v súčasnej dobe nie vhodná poloha, a preto je potrebné túto funkciu premiestniť – je potrebná nová poloha cintorína, čím by na jeho dnešnom mieste mohol vzniknúť pietny park (vzhľadom dobe potrebnej na uzavretie cintorína tento návrh ďaleko presahuje návrhové obdobie územného plánu);
- funkcia školy má v obci už dlhú historickú tradíciu (budova školy bola postavená v roku 1912), a preto by bolo symbolické túto funkciu ponechať v jej pôvodnej budove. Vzhľadom na demografický vývoj je však vhodné vytvoriť tzv. združenú školu (materská škola a základná škola prvého stupňa) a zabezpečiť stavebno-technické zveľadenie areálu.

V rámci návestia je možné pripusť umiestňovanie aj funkcií súvisiacich s hromadnou rekreáciou (penzióny alebo iné formy ubytovania, informačné kancelárie, reštaurácie a pod.).

Časti obce súčasťou tzv. Ponitrianskej osi (regionálna urbanistická os)

Túto časť obce tvoria PFČasti, ktoré tvoria tzv. Ponitriansku os a je možné ich rozdeliť:

- PFČasti určené pre podnikateľské a športovo-rekreačné funkcie – PFČasť 112;
- PFČasti určené najmä pre bývanie – PFČasti 110, 111 a 113.

Všetky tieto časti sú existujúce a nachádza sa tu len niekoľko nových nezastavaných pozemkov.

Priestorová regulácia PFČastí určených pre podnikanie a športovo-rekreačné funkcie je založená na princípe vzniku relatívne dvoch samostatných areálov so vznikom areálovej zástavby do 2NP.

Priestorová regulácia PFČastí určených pre bývanie je stanovená ako voľná uličná zástavba, pričom je potrebné rešpektovať vyformovanú stavebnú čiaru. Pre zástavbu je vymedzená hĺbka zástavby 40m a zastavanosť je stanovená na 50%. Minimálny podiel nezastavaných plôch je 20% (environmentálna prípadne vybavenostná vegetácia). V rámci týchto PFČastí sa v niektorých vyznačených polohách ponecháva funkcia vybavenostná.

Regulácia funkčného usporiadania PFČasti určených pre podnikanie a športovo-rekreačné funkcie je daná pomenovanými funkciami. V rámci športovo-rekreačných funkcií by mal vzniknúť areál športu a sčasti aj kultúry – existujúci obecný úrad s kultúrnym domom by mohol tvoriť akúsi „vstupnú“ bránu.

Regulácia funkčného usporiadania PFČastí určených pre bývanie je rovnako daná pomenovaním funkcie. Nakoľko sa však toto bývanie nachádza na tzv. Ponitrianskej osi je možné pripustiť aj umiestnenie vybavenosti či už základnej alebo vyššej resp. špecifickej.

Periférne časti obce

Perifériu časť obce tvoria prakticky všetky ostané PFČasti (okrem podnikateľskej časti obce v priestoroch tehelne), ktoré sú určené takmer výlučne pre bývanie. Tieto je možné rozdeliť na:

- PFČasti existujúce s ukončeným stavebným vývojom (existuje verejné priestranstvo a k nemu priľahlá zástavba; môžu sa tu však nachádzať ešte niektoré nezastavané parcely - preluky) – PFČasť 101, 103, 104, 105, 106, 107, 110, 111, 113, 114, 117, 118, 119, 120;
- PFČasti existujúce s prevahou nezastavaných pozemkov (existuje verejné priestranstvo alebo je aspoň vymedzené a výstavba sa už postupne realizuje) – PFČasť 102, 115, 116;
- PFČasti novonavrhované – PFČasti 122, 123, 124, 126, 128.

Z pohľadu priestorovej a funkčnej regulácie sa však jedná o relatívne homogénne územie s jednotnými regulačnými prvkami pre priestorové usporiadanie a funkčné využívanie.

Priestorová regulácia prípadnej prestavby existujúcej zástavby alebo novonavrhovanej výstavby určuje voľnú uličnú zástavbu odsadenú 6m v podlažnosti do 2NP. Priestor pre obytnú výstavbu je vždy stanovený v priestore 30m do hĺbky parcely, pričom je potrebné dodržať existujúcu stavebnú čiaru a na nových plochách sa stavebná čiara stanovuje na 6m do hĺbky parcely (s možnou výnimkou – garáž sa môže umiestniť na hranicu parcely) a súčasne je nevyhnutné dodržať odstupy od susediacich parciel v zmysle zákona a to aj v prípade, že susediaca stavba ešte nie je postavená, t.j. 2m od hranice pozemku v prípade, že sa na tejto strane stavby nenachádzajú okná z obytných miestností a 5m od hranice pozemku v prípade, že sa na tejto strane okná z obytných miestností. Šírka stavebných parciel pri nových územiach a všade tam, kde to umožní situácia, by sa mala pohybovať v hodnotách min. 20m. Zastavanosť takto vymedzenej plochy je stanovená na hodnotu max. 50% a minimálny podiel nespevnených plôch je 20% (environmentálna vegetácia).

Funkčná regulácia týchto území je jednoznačná a určuje sa pre funkcie bývania. V rámci týchto PFČastí by sa nemala pripúšťať ani žiadna iná doplnková funkcia (základná vybavenosť, poľnohospodárska výroba a pod.).

V PFČasti 118 (Vinohradnícka ulica) sú navrhované dve nové lokality pre umiestnenie funkcie cintorína. Preferujeme však lokalitu, ktorá sa nachádza na západnom okraji s určitým odsadením od zastavaného územia obce. V rámci areálu sa jedná o zástavbu malou architektúrou bez bližšieho regulovania, čo by malo byť predmetom samostatnej štúdie alebo aspoň v správneho poriadku. V rámci areálu je potrebné vybudovať dom smútku a parkovisko.

V PFČasti 103 a 104 sa nachádzajú malé univerzálne športovo-rekreačné plochy určené pre loptové hry príp. v zimnom období aj ako možné ľadové plochy. Tieto ihriská v návrhu zachovávame.

Časť obce s priemyselnou výrobou

PFČasť 109 (Tehelňa) je ponechávané pre svoju jestvujúcu funkciu, v prípade ukončenia ťažby hliny a premeny areálu na podnikateľskú zónu sa uvažuje s jeho rozšírením do priestoru ťažiska.

Z pohľadu priestorového usporiadania sa umožňuje areálová zástavba do 2NP, v odôvodnených prípadoch pri výstavbe technických objektov aj vyššia zástavba.

Funkčné využívanie bude umožnené ako priemyselná výroba extenzívna (ochranné pásmo nesmie presiahnuť hranicu areálu). Areál by mal nadväzovať na obslužno-výrobný park v obci Preseľany.

Návrh verejno-prospešných stavieb a stavieb obecného záujmu

Obecný úrad – dominanta obce (U01). Stavba obecného záujmu – jedná sa o stavbu obecného významu - prestavbu budovy jestvujúcej MŠ na Obecný úrad tak, aby bola priestorovo orientovaná do navrhovaného návestia a najmä tvorila vhodný urbanistický záver urbanistickej osi návestia. V návrhu sa uvažuje s novou dominantou obce (obecná veža) s pridruženými funkciami (napr. vyhliadková veža, informačné stredisko, múzeum a pod.). Umiestnenie musí preveriť samostatná urbanistická štúdia, ktorá preverí polohu z vonkajších pohľadov na obce ako aj z vnútornej urbanistickej štruktúry, preto vo výkresovej časti je jej lokalizácia orientačná.

Prestavba jestvujúcej MŠ (U02). Stavba obecného záujmu – prestavba a dostavba jestvujúceho objektu bývalej ZŠ na Topoľčianskej ulici (PFČasť 108 - ulica M.R.Štefánika). V návrhu je nutné prihliadnuť na urbanistický kontext a vhodný architektonický výraz dotvárajúci kolorit obce.

Rekreačno-športový areál (U03). Stavba obecného záujmu –prestavba a dostavba rekreačno-športového areálu v PFČasti 112 – Topoľčianska ulica 3. Plocha určená pre investíciu, ktorá by mala vytvoriť podmienky najmä pre rekreačno-športové aktivity obyvateľov obce (mini futbal, tenis, basketbal) s možnosťou pridruženia ďalších príbuzných a doplnkových funkcií. Súčasťou stavby je aj výstavba parkoviska pre 10 osobných automobilov a 1 autobus.

Návrh nového cintorína (U04). Verejno-prospešná stavba, ktorá vytvára nové pietne plochy pre cintorín s možnosťou vytvorenia aj urnového hája. V rámci areálu je umožnený vznik výstavby domu smútku a súčasťou areálu musí byť aj výstavba parkoviska pre 30 osobných automobilov. Navrhovaný cintorín je odstúpený od obytných objektov západne (PFČasť 118 – Vinohradnícka ulica). Navrhovaná plocha cintorína (vrátane parkoviska) je 0,84ha.

Návrh nového objektu požiarnej zbrojnice (U19). Verejno-prospešná stavba, ktorá vytvára rieši materiálno-technické zabezpečenie prostriedkov požiarnej ochrany. Napriek skutočnosti, že sa jedná skôr o objekt technického charakteru navrhujeme ho integrovať do objektu obecného úradu – súčasť stavby obecného záujmu (U01).

Vytvorené chránené územia a objekty, ochranné pásma

Chránené územia a archeologické náleziská

V katastrálnom území obce Hrušovany nie sú evidované pamiatkové územia. V obci sú evidované viaceré archeologické nálezy:

- tehelňa - mamutí kel
- RD na terase – sídlisko eneolit
- Domovina

Národné kultúrne pamiatky

Kostol r.k. sv. Martina (č. ÚZPF 168/0). Kostol renesančný z pol. 17. stor. v r. 1736 a v 19. stor. prestavaný a obohnaný múrom. V pôdoryse má tvar kríža. Svätyňa má rovný uzáver a pristavané sakristie. Veža predstavaná. Loď je zaklenutá krížovou hrebienkovou klenbou. Okolo kostola je areál cintorína. Kultúrna pamiatka nemá vyhlásené ochranné pásmo.

Ochranné pásma zariadení vybavenosti, poľnohospodárskej výroby a zariadení technickej vybavenosti areálového charakteru

Etické ochranné pásmo miestneho cintorína. V okruhu 10m od obvodu cintorína je vymedzené etické ochranné pásmo existujúceho miestneho cintorína, ktoré slúži pre vytvorenie pietnosti a dôstojnosti tohto priestoru. Toto ochranné pásmo bude pri uzatvorení cintorína zrušené, avšak z dôvodu dlhého prechodného obdobia ochranné pásmo ostáva zatiaľ v platnosti.

V okruhu nového cintorína sa zriadi v okruhu 50m od obvodu areálu etické ochranné pásmo.

Ochranné pásmo poľnohospodárskej živočíšnej výroby. Na základe takto špecifikovaného chovu a použitej technológie a miestnych podmienok je stanovené ochranné pásmo na 100m.

Poľnohospodárske družstvo v súčasnej dobe ukončuje výrobu, areál sa zmení na podnikateľskú zónu so zameraním na priemyselnú výrobu extenzívnu (bez ochranného pásma). Z tohto dôvodu sa ochranné pásmo vo výkresovej časti nevyznačuje.

Ochranné pásmo poľného hnojiska. V západnej časti katastra obce sa nachádza poľné hnojisko, navrhované na zrušenie. Pôvodné ochranné pásmo 100m je preto navrhované na zrušenie. Z tohto dôvodu sa ochranné pásmo vo výkresovej časti nevyznačuje.

Ochranné pásmo ČOV. ČOV má stanovené ochranné pásmo 50m.

3.2.3 VEREJNÉ PRIESTRANSTVÁ

Súčasná štruktúra verejných priestranstiev

Súčasná štruktúra verejných priestranstiev

Najbežnejšou a najrozšírenejšou formou verejných priestranstiev je ulica, ktorá je takmer výlučne tvorená prvkami malej architektúry (plotmi) pri jednotlivých nehnuteľnostiach – ulica s odsadenou zástavbou. Funkčne sú v obci dva typy ulíc:

- ulice slúžiace kombinovane pre tranzitujúcu dopravu a prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam (PFČasť 110 - Topoľčianska ulica 1, 111 - Topoľčianska ulica 2, 112 - Topoľčianska ulica 3 a113 - Topoľčianska ulica 4 a v PFČasti 108 – ulica M.R. Štefánika je včlenený úsek tranzitujúcej dopravy z Topoľčianskej ulice 1)
- ulice slúžiace výlučne ako prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam (ostatné verejné priestory).

Do podobnej kategórie ako ulice je možné zaradiť aj centrálny priestor obce - návestie, ktorý je však nie je dostatočne vyformovaný a skôr je vnímateľný ako cestná križovatka a sčasti ako parčík, ktorý je však oddelený bariérou (plotom) od ostanej časti priestoru.

Problémy štruktúry verejných priestranstiev

V obci nemožno charakterizovať z pohľadu formovania verejných priestranstiev závažné nedostatky. Z hľadiska funkčného využívania je ale negatívna vždy kombinácia tranzitujúcej dopravy a jednotlivých prístupov k nehnuteľnostiam a pokiaľ nie je riešená samostatným spôsobom pešia doprava (chodníky) je predpoklad pre vznik konfliktov medzi automobilovou a pešou, prípadne cyklistickou dopravou.

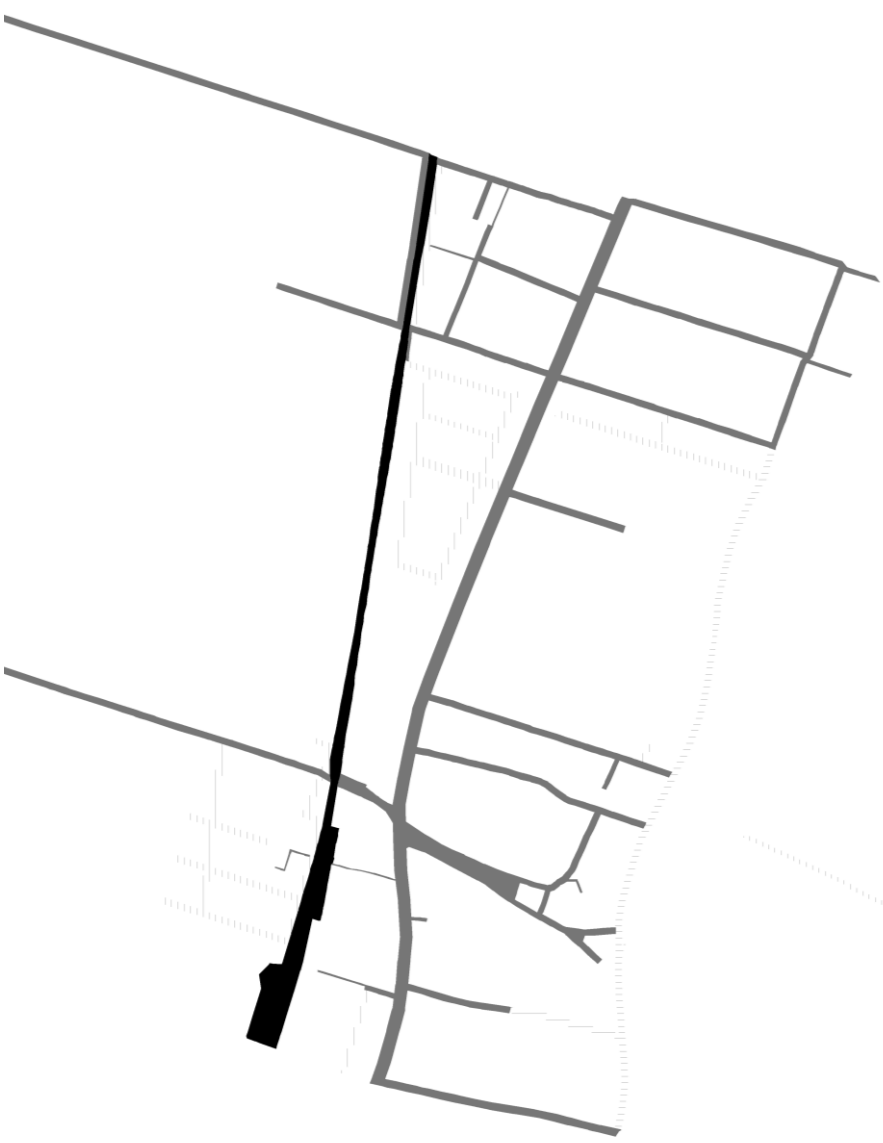
Návrh rozvoja verejných priestranstiev

Princíp návrhu

S budúcim rozvojom stavebnej štruktúry súvisí aj rozvoj štruktúry verejných priestranstiev, ktoré budú založené na identických princípoch ako je tomu doteraz – rozvoj verejných priestranstiev v uličnej forme s vymedzením malou architektúrou – plotmi pri jednotlivých nehnuteľnostiach, z nášho pohľadu primeraný vidiecky urbanistický ráz.

K tomuto všeobecnému princípu stanovujeme v centrálnom priestore obce výnimku, kde sa navrhuje kompaktná uličná zástavba – vymedzenie priestoru bude priamo jednotlivými objektmi čím sledujeme vytvorenie hlavného obecného priestoru - návestia.

obr. 15: Schéma rozšírenia štruktúry verejných priestranstiev (tmavá šedá – jestvujúce priestranstvá, svetlá šedá – navrhované priestranstvá, čierna – priestranstvo železničnej trate)

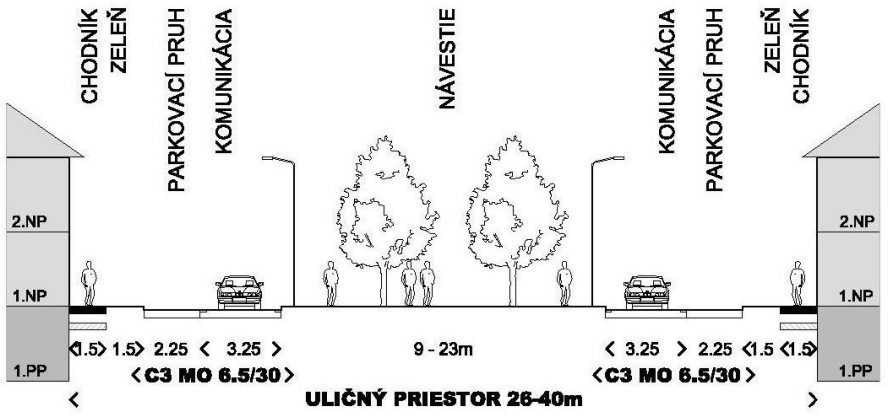
Podrobný návrh štruktúry verejných priestranstiev

Centrum obce

Ako najdôležitejší priestor obce návrh stanovuje, že ním bude návestie (PFČasť 108 – ulica M.R. Štefánika). Tento priestor obsahuje mnoho funkcií, z ktorých v súčasnosti je adekvátne riešená len cestná doprava. Navrhujeme prebudovanie tohto priestoru na spoločenské centrum obce s možnosťou konania rôznych akcií a podujatí (1. máj, Vianoce, hody a pod.) v rámci univerzálneho priestoru – spevnenej plochy, ku ktorej musia byť zorientované najdôležitejšie budovy (obecný úrad, kostol, škola...), ktoré budú tvoriť vymedzenie návestia. Šírka návestia sa pohybuje od 26 – 40m, pričom najužší priestor je približne uprostred a na západnom ako aj východnom konci sa priestor rozširuje. Takto vyformovaný uličný priestor považujeme za urbanisticky cenný čo je potrebné premietnuť aj do stvárnenia verejného priestranstva ale aj do jeho premenovania – z označenia ulica na označenie návestie (aj samotné pomenovanie po M. R. Štefánikovi sa javí pomerne nevhodné, navrhujeme pomenovanie Hlavné návestie).

V súčasnosti sa problematicky javí väzba návestia s kostolom, kde je cenné mestské priestranstvo preťaté tranzitnou komunikáciou. V tomto bode je potrebné umožniť priečny prechod cez komunikáciu bezpečnejším spôsobom, prechod pre chodcov s ostrovčekom.

obr. 166: Profil priestoru ulice M.R. Štefánika (PFČasť 108) od západného vstupu cez návestie k jestvujúcej materskej škole

Minimálny podiel nespevnených plôch návestia nesmie klesnúť pod 20% (environmentálna estetizujúca vegetácia).

Ponitrianska os – cestná vetva (regionálna urbanistická os)

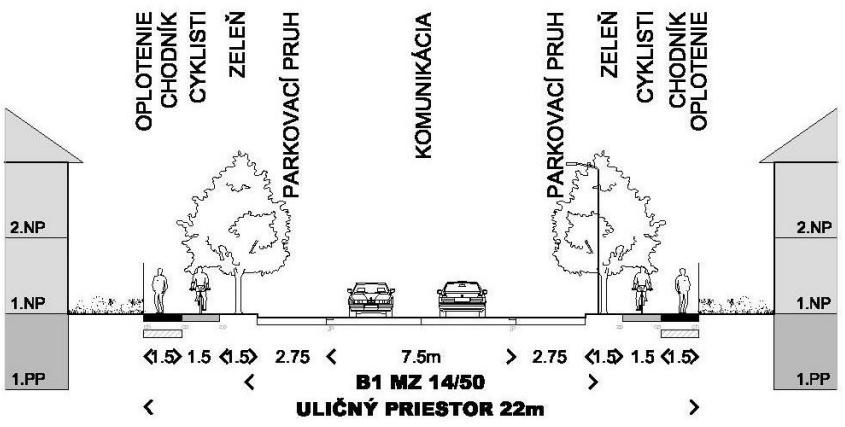
Obec Hrušovany pretína ponitrianska os v polohe PFČastí 108, 110, 111, 112, 113. V súčasnej dobe jej dominujúca funkcia z pohľadu regionálnych až nadregionálnych je tranzitná cestná doprava (cesta I/64). Z pohľadu obce sa jedná o funkciu prístupu k jednotlivým nehnuteľnostiam bývania.

Nakoľko dve hlavné funkcie tohto verejného priestoru sú diametrálne odlišné je potrebné ich kvalitne a bezpečne oddeliť, je potrebné jestvujúci uličný priestor, ktorý je v šírke 12 až 18m rozšíriť (najmä na úkor záhrad) na celkovú šírku 22m. Priestranstvo bude vybavené cestnou komunikáciou s parkovacími resp. odbočovacími pruhmi, obojstrannými cyklistickými chodníkmi a chodníkmi pre chodcov, ktoré budú oddelené zeleným pásom.

Minimálny podiel nespevnených plôch nesmie klesnúť pod 10% (environmentálna vegetácia).

Z dôvodu rozšírenia tohto verejného priestranstva bude potrebné pristúpiť aj asanácii jedného objektu – v PFČasti 108 na dotyku priestoru návestia s Ponitrianskou osou.

obr. 177: Profil uličného priestoru s tranzitnou a prístupovou komunikáciou typu B1 v PFČastiach: 108, 110, 111, 112, 113.

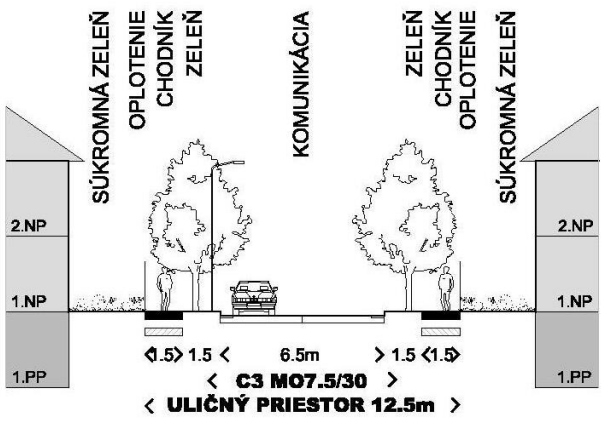
Periférne časti obce

Verejné priestranstvá, ktoré sa nachádzajú v ostatných častiach obce možno rozdeliť na tri druhy:

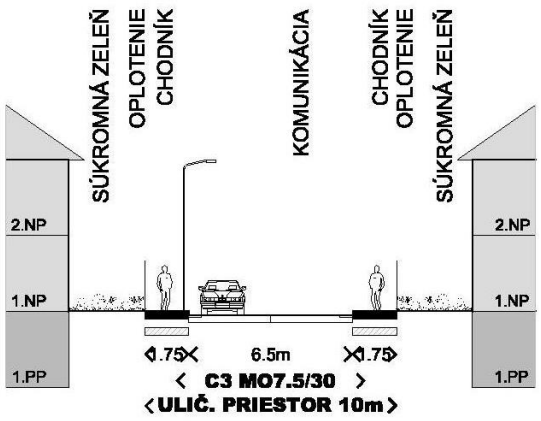
- verejné priestranstvá umožňujúce prístup do extravilánu alebo k vybavenostným alebo výrobným zariadeniam a súčasne slúžiace pre prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam. PFČasť 109, 112, 117, 118, 120;
- verejné priestranstvá slúžiace najmä ako prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam a sekundárne umožňujúce vhodnú obsluhu územia v prípade potreby (obchádzka, stavebné práce, záchranné práce a pod.). PFČasť 103, 105, 128; 104, 106, 116, 124 a sčasti aj 108;
- verejné priestranstvá slúžiace výlučne ako prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam. PFČasť 101, 102, 107, 107b, 114, 115, 119, 110, 122, 123, 126.

Verejné priestranstvá umožňujúce prístup do extravilánu alebo k vybavenostným alebo výrobným zariadeniam a verejné priestranstvá slúžiace najmä ako prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam a sekundárne umožňujúce vhodnú obsluhu územia v prípade potreby budú riešené identicky. Pri existujúcich priestoroch je potrebné všade tam, kde umožnia podmienky rozšíriť šírku uličného priestranstva na 12,5m; v niektorých prípadoch len 10m. V uličnom priestore sa umiestni cestná komunikácia v kategórii MO 7,5/30 a vybudujú sa obojstranné chodníky. Minimálny podiel nespevnených plôch nesmie klesnúť pod 10% (environmentálna vegetácia) pri priestranstvách šírky 12,5m, pri priestranstvách šírky 10m táto podmienka nie je záväzná. Všetky novonavrhované priestranstvá sú navrhnuté v šírke 12,5m.

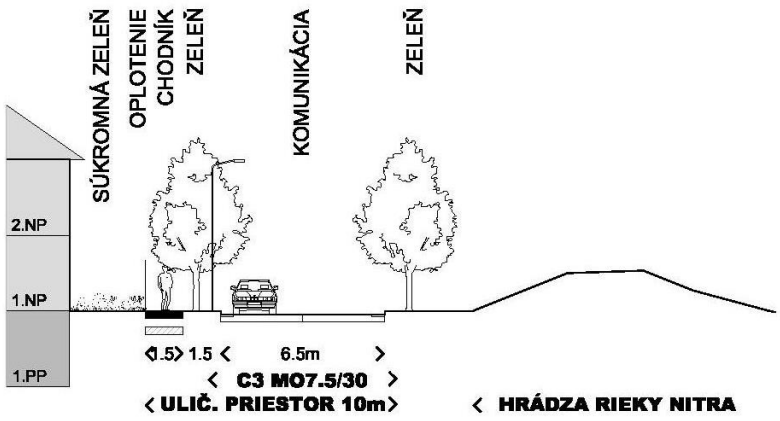
obr. 188: Profil uličného priestoru s prístupovou komunikáciou typu C3 v PFČastiach: 104, 105, 106, 107b, 108, 109, 112, 116, 117, 118, 124

obr. 199: Profil uličného priestoru s prístupovou komunikáciou typu C3 v PFČasti 103, 110, 120 :

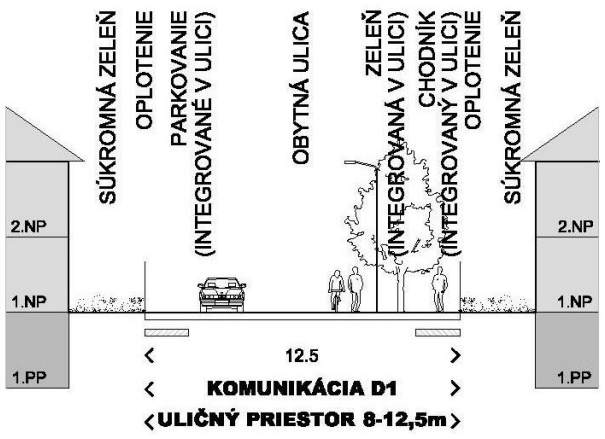

obr. 20: Profil uličného priestoru s prístupovou komunikáciou typu C3 v PFČasti 128 – ulica G, pri rieke Nitra

Verejné priestranstvá slúžiace výlučne ako prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam sú navrhované v priečnej šírke 12,5m pri nových uliciach, pri existujúcich uliciach môže byť táto hodnota znížená na 8m. Usporiadanie uličného priestoru navrhujeme vzhľadom na funkciu univerzálne s kategorizáciou obytnej ulice s možnosťou umiestňovania aj funkcií typu malé univerzálne ihrisko, lavičkové sedenie a pod.

obr. 21: Profil uličného priestoru pre všetky novonavrhované a existujúce ulice, kde je navrhovaná funkcia obytnej ulice. Jedná sa o tieto PFČasti: 101, 102, 103, 107, 107b, 114, 115, 117, 119, 122, 123, 126, s prístupovou komunikáciou typu D1

Verejnoprospešné stavby a stavby obecného záujmu

Návestie a pešia zóna PFČasť 108 - ulica M.R.Štefánika (U05). Verejno-prospešná stavba pre vytvorenie spoločensko-oddychového priestoru pre potreby obyvateľov obce s možnosťou univerzálneho využívania (napr. hody, májové oslavy, vianočné oslavy a pod.). Celková plocha určená na úpravu je 0,78ha.

Rozšírenie Topoľčianskej ulice - PFČasť 110, 111, 112, 113 a časť 108 (U06). Verejno-prospešná stavba, ktorá umožňuje rozšírenie uličného priestranstva na celkovú šírku 22m s umiestnením cesty I/64 v kategórii MZ 14/50 (s parkovacími resp. odbočujúcimi pruhmi) a umiestnením cyklistických chodníkov a chodníkov pre chodcov. Z dôvodu rozšírenia priestranstva bude potrebné vykonať asanáciu jedného objektu v PFČasti 108 a zmeniť polohu súčasných uličných čiar (zabratie záhrad v prospech verejného priestoru). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 3,23ha.

Hlboká ulica – PFČasť 102 (U07). Verejno-prospešná stavba, ktorá umožňuje rozšírenie verejného priestranstva na šírku 10m, vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,33ha.

Ulica na záhumní – PFČasť 115 (U08). Verejno-prospešná stavba, ktorá umožňuje rozšírenie verejného priestranstva na šírku 10m, vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,38ha.

Ulica A - PFČasť 122 (U09). Verejno-prospešná stavba navrhovaná v rámci 1.etapy rozšírenia zastavaného územia obce (Lokalita č.4), vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,39ha.

Ulica B - PFČasť 123 (U10). Verejno-prospešná stavba navrhovaná v rámci 1.etapy rozšírenia zastavaného územia obce (Lokalita č.4), vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,54ha.

Ulica C - PFČasť 124 (U11). Verejno-prospešná stavba navrhovaná v rámci 1.etapy rozšírenia zastavaného územia obce (Lokalita č.4), vytvorenie uličného priestoru určeného na hlavný prístup do novej obytnej lokality. Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,20ha.

Ulica Pri obrázku - PFČasť 116 (U12). Verejno-prospešná stavba navrhovaná v rámci 1.etapy rozšírenia zastavaného územia obce (Lokalita č.1b), vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup do novej obytnej lokality. Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,22ha.

Ulica E - PFČasť 126 (U13). Verejno-prospešná stavba navrhovaná v zastavanom území obce orientovaná juhozápadne, vľavo od železničnej trate. Jedná sa o vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam (už aj jestvujúcim), ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 1,0ha.

Ulica G - PFČasť 128 (U15). Verejno-prospešná stavba navrhovaná v zastavanom území obce orientovaná juhovýchodne, pri ramene rieky Nitra ohraničená pravobrežnou hrádzou rieky. Jedná sa o vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.) s prevážbou na pravobrežnú hrádzu rieky, kde je v návrhu regionálne cyklotrasa. Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,57ha.

Ulica F – PFČasť 107b (U19). Verejno-prospešná stavba navrhovaná v zastavanom území obce orientovaná vpravo od železničnej trate. Jedná sa o vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,24ha.

Ulica H – PFČasť 110 (U20). Verejno-prospešná stavba, ktorá umožňuje rozšírenie verejného priestranstva na šírku 8m, vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,11ha.

3.2.4 SÍDELNÁ VEGETÁCIA

Súčasná sídelná vegetácia

Priestorová a funkčná štruktúra sídelnej vegetácie

Z hľadiska funkčného využitia je najviac zastúpená vegetácia so zameraním na individuálnu poľnohospodársku výrobu v kombinácii s obytnou funkciou, ktorá je tvorená najmä bylinným porastom, čiastočne aj kombináciou strednej drevinnej vegetácie s bylinnou. Tento druh vegetácie tvorí cca. 80% všetkej vegetácie. Environmentálna vegetácia tvorí cca. 6% všetkej vegetácie. Pomerne značné zastúpenie má v obci aj zeleň s nejasnými funkciami, resp. sporného využitia, prípadne ako úhor, ktorá tvorí vyše 11% vegetácie. Najmenšiu mieru zelene tvorí vegetácia, ktorá sa priamo využíva pre potreby základnej vybavenosti (najmä športové a rekreačné plochy), ktorá tvorí takmer 3%.

Celkové zastúpenie zelene v obci predstavuje 70% (koeficient zelene k_z = 0,70 alebo tiež mezoštrukturálny pasportizačný index zelene) zastavaného územia obce. Pri sledovaní makroštrukturálneho pasportizačného indexu zelene (tu sa započítavajú do plôch zelene len plochy väčšie ako 5000m^2) je jeho hodnota 0,02 čo je pre obec veľmi nízka hodnota. Pasportizačný index trávnatých plôch je v obci veľmi vysoký – pomer trávnatých plôch k plochám so vzrastlou zeleňou je v Hrušovanoch 0,97. Priemerná významnosť hodnotených plôch zelene je veľmi nízka až minimálna. Najhodnotnejšou plochou je cintorín, tu sa nachádzajú najvýznamnejšie dreviny z hľadiska estetického i hygienického, tieto dreviny je však potrebné ošetriť. Druhou pomerne významnou plochou je plocha pred pohostinstvom (krčmou), kde sa nachádzajú vzrastlé stromy. Táto plocha je však silne atakovaná a je značne malá, takže i plnenie požadovaných funkcií na ploche je obmedzené. Centrum obce a ihrisko sa blížia k priemernému významu, avšak ide o plochy zväčša trávnikové, resp. jestvujúca skladba drevín nie je vyhovujúca a nie je zabezpečená kontinuita trvalej udržateľnosti zelene na plochách.

Problémy sídelnej vegetácie

Vyššie popísaný stav nasvedčuje tomu, že v zastavanom území nie je vybudovaný funkčný systém sídelnej zelene, pritom sídelná zeleň je významným faktorom pri zlepšovaní kvality životného prostredia. Najvýznamnejšou plochou z hľadiska systému zelene patrí cintorín a časť s historickou štruktúrou zástavby – pôvodné centrum obce. Tieto plochy tvorili jadro systému zelene, ktoré bolo prepojené s krajinou prostredníctvom brehových porastov rieky Nitry. Na nešťastie toto jadro bolo preťaté jednak štátnou cestou, ktorej význam stále vzrastá a je stále viac zaťažená, a jednak železničnou traťou. Tiež umiestnenie objektu materskej škôlky v tomto priestore znížilo environmentálnu a estetickú hodnotu danej lokality a oslabilo systém sídelnej zelene. Dreviny vysadené v súčasnosti v danom priestore nezodpovedajú významu predmetnej plochy v urbanistickej štruktúre. Ide zväčša o dreviny krátkoveké (breza, vŕba). Plochy v uliciach sú prakticky nevyužité na budovanie systému zelene. Vzrastlé stromy sa nachádzajú v uliciach ojedinele. Najdominantnejším líniovým prvkom je stromoradie topoľov popri štátnej ceste v areály družstva a futbalového ihriska. Topole sú veľmi cenné dreviny, pretože výborne znášajú zaťažené prostredie. Sú to však dreviny krátkoveké až strednoveké, ich význam potrvá len do doby, kedy bude vzrastlá zeleň vybudovaná na iných plochách obce (to predstavuje dobu cca. 20 rokov). Z tohto pohľadu je ich ochrana až do doby dožitia potrebná. Na všetkých plochách sídelnej zelene je prejavuje vysoký stupeň synantropizácie. Systém zelene v obci prakticky absentuje, chýbajú tiež kontaktné zóny s krajinou. Prakticky tiež absentujú vysoké dreviny na plochách verejnej zelene, nízka je fytodiverzita porastov. Najviac jestvujúcich stromov bolo zaznamenaných v centre obce, ide však o dreviny zväčša krátkoveké, nevytvárajúce kostru systému zelene. V zastavanom území zo vzrastlých drevín boli najviac zastúpené druhy topoľ biely *(Populus alba),* topoľ čierny *(Populus nigra)* – obidva vo vyhradených areáloch, breza bradavičnatá *(Betula verrucosa),* borovica lesná *(Pinus sylvestris*), borovica čierna *(Pinus nigra*), ovocné druhy – všetky na verejných plochách. Mladé dreviny boli zaznamenané na verejných plochách pred predzáhradkami rodinných domov, prevládali ihličnaté druhy, a to borovice, smreky

a tujovité druhy. Na plochách verejnej zelene v obci prevládajú trávnaté pásy zelene popri štátnej ceste a komunikáciách. Trávnikové plochy znižujú prašnosť v porovnaní s plochami spevnenými 3x, takže je výhodnejšie budovať plochy zatrávnené než plochy spevnené. Trávniky však neprodukujú dostatok kyslíka a nezabezpečujú ani iné funkcie. Záhrady v zastavanom území obce sú charakteristické významným podielom produkčných plôch typu sadov, vinohradov, úžitkových záhrad ale tiež ornej pôdy. Záhrady sú prevažne nadrozmerné. Predzáhradky sú tiež väčšinou využívané ako produkčná plocha, upravených a okrasných záhrad a predzáhrady je v zastavanom území minimum, tiež plochy v predzáhradkách i záhradách sa spevňujú. V produkčných častiach záhrad prevládajú vo výsadbách ovocné stromy, v upravených predzáhradkách sú značne zastúpené dreviny introdukované a z iných vegetačných pásiem. Poľnohospodárske družstvo je výrazným negatívnym prvkom v zastavanom území obce, a to hlavne z hľadiska jeho lokalizácie, ale tiež z hľadiska absencie vysokej zelene okrem topoľov vysadených popri štátnej ceste. Plochy družstva sú zatrávnené, ale nedostatočne udržiavané. Nadväzujú na ornú pôdu, ktorá sa síce nachádza už mimo zastavaného územia, avšak nevhodne rozdeľuje obec na dve časti.

Návrh vytvorenia kostry sídelnej zelene

Princíp návrhu

Najvýznamnejšiu zložku sídelnej vegetácie aj do budúcna bude predstavovať sprievodná vegetácia rieky Nitra, aj napriek skutočnosti, že sa nachádza mimo zastavaného územia. Jej bezprostredný kontakt s obcou však poskytuje využitie aj na športovo-rekreačné účely, pričom však prirodzene bude prevažovať jej využitie v prospech ekostabilizačných funkcií. Predpokladá sa aj vybudovanie – rozšírenie sprievodnej zelene v miestach pôvodného ramena rieky.

Skutočné jadro sídelnej vegetácie tak bude predstavovať navrhovaný park v okolí kostola a v priestore hlavného návestia sa predpokladá významný podiel environmentálnej vegetácie a vegetácie s vybavenostnou funkciou (parčík).

Podrobný návrh priestorovej a funkčnej štruktúry sídelnej vegetácie

Centrum obce

Hlavný podiel sídelnej vegetácie je sústredený do priestoru centra obce. V okolí kostola sa vytvorí park, ktorý vznikne z pôvodného cintorína a bude slúžiť ako skutočné miesto oddychu (a meditácie) pre obyvateľov obce. Z dôvodu dlhého obdobia, počas ktorého bude funkcia cintorína ponechaná je návrh takéhoto parku až mimo návrhové obdobie dokumentácie. Avšak už v tomto období je potrebné pripraviť kvalitný plán výsadby vegetácie, ktorá „neschová“ budovu kostola.

Mierne odlišným priestorom sa stane plocha návestia kde sa vytvoria plochy vegetácie v rozsahu min. 20% čo umožňuje jej využitie vegetácie ako vhodného doplnku aktívneho spoločenského priestoru. Táto vegetácia bude tvoriť akési prepojenie medzi sprievodnou vegetáciou rieky Nitra a parkom v okolí kostola.

V rámci centrálnej časti obce je vhodné použiť kultivary dubov, javorov, brestov, navrhujeme tiež použiť lipy *(Tilia cordata, Tilia platyphylla)*, prípadne druhy introdukované, avšak do daného klimatického pásma vhodné, napr. Sofora japonská *(Sophora japonica),* platan západný *(Platanus occidentalis),* brestovec západný *(Celtis occidentalis),* celtis hladký *(Celtis leavigata)* apod. Ihličnaté dreviny odporúčame obmedziť, nie sú jednak vhodné do daného vegetačného pásma a jednak narúšajú obraz krajiny.

Ponitrianska os – cestná vetva (regionálna urbanistická os)

Jedná sa o uličný verejný priestor, v rámci ktorého sa nachádza výrazná cestná komunikácia s vysokou intenzitou dopravy (viac ako 5000 vozidiel za deň pri ktorej sa nachádzajú jestvujúce objekty bývania. Preto dôležitým faktorom návrhu bude v rámci uličného priestoru vytvorenie environmentálnej vegetácie, ktorá by čiastočne mohla eliminovať vplyvy dopravy na bývanie.

Druhovo je vhodné uprednostniť najmä javor poľný (*Acer campestre*), javor mliečny (*Acer platanoides*), dub letný (*Quercus robur*), dub sivastý (*Quercus pedunculiflora*), dub cerový (*Quercus cerris*), dub mnohoplodý (*Quercus polycarpa*), dub zimný (*Quercus petraea*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), brest väzový (*Ulmus laevis*) – **ako druhy kostrové**, ďalej je vhodné použiť jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), hrab obyčajný (*Carpinus butulus*). Z krovín je možné použiť druhy slivka trnková (*Prunus spinosa*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), druhy rodu hloh (*Crataegus monogyna* agg., *C. laevigata* agg.), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus cathartica*), krušina jelšová (*Frangula alnus*) a i..

Periférne časti obce

Verejné priestranstvá v periférnych častiach obcí budú využité pre výsadbu verejnej zelene všade tam, kde to umožní priečne usporiadanie ulice, pričom sa pre dotváranie verejného priestranstva prirodzene budú využívať aj predzáhradky jednotlivých domov, kde by sa mohli pri výsadbe využiť spoločné rámcové postupy.

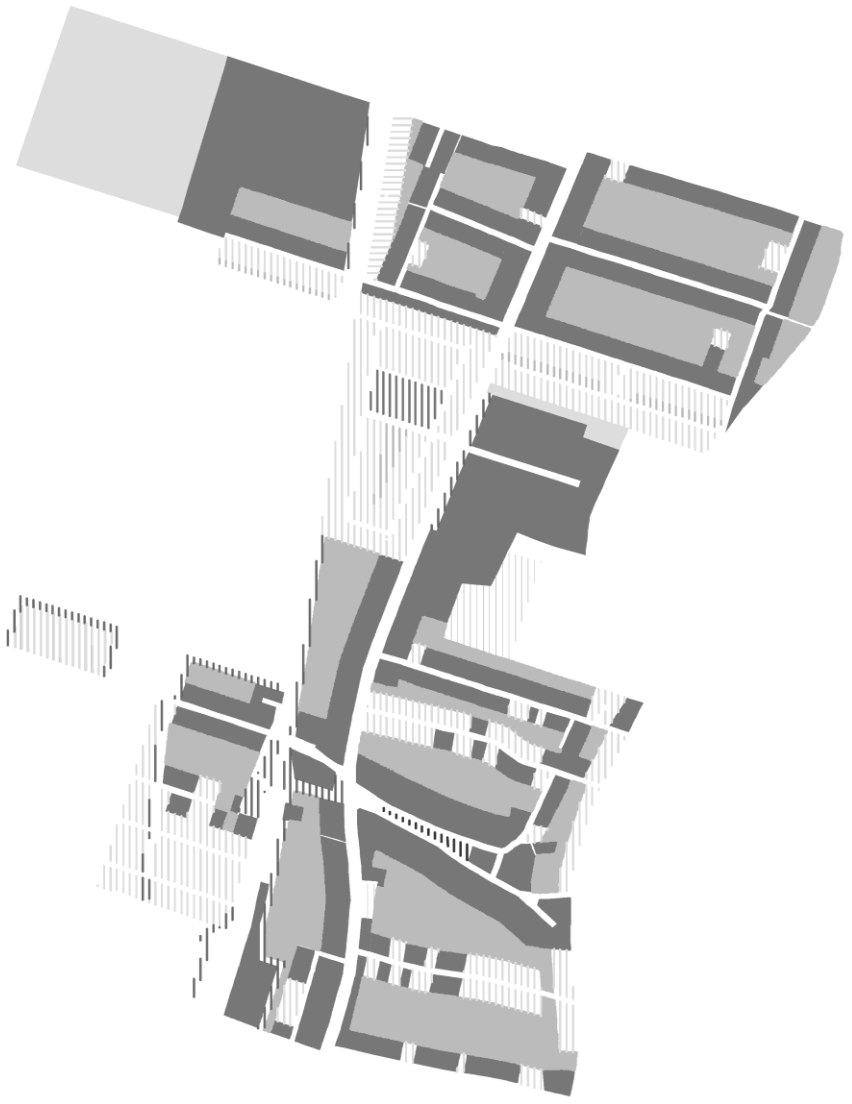
Druhová skladba drevín by mohla byť identická ako v predchádzajúcom prípade, pre vlhšie stanovištia, hlavne v kontaktnej zóne s riekou Nitrou odporúčame použiť najmä tieto druhy: brest hrabolistý (*Ulmus minor*), javor poľný (*Acer campestre*), dub letný *(Quercus robur*) **– ako druhy kostrové***,* ďalej odporúčame použiť druhy topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny *(Populus nigra*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) – **ako druhy doplnkové** a vŕba krehká (*Salix fragilis*), vŕba biela (*Salix alba*), vŕba rakytová (*Salix caprea*), jelša lepkavá (A*lnus glutinosa*, topoľ sivý (*Populus x canescens)*, topoľ osikový (*Populus tremula*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*)*,* z krovín svíb krvavý (*Swida sanguinea*), vŕba trojtyčinková (S*alix triandra*), vŕba purpurová (*Salix purpurea*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), druhy rodu hloh (*Crataegus monogyna* agg., *C. laevigata* agg.), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*) **– ako druhy výplňové a plášťové.**

Osobitné časti obce

Vzhľadom na existenciu železničnej trate, ktorá prechádza zastavaným územím obce, je potrebné vybudovať izolačnú zeleň (environmentálna vegetácia), ktorá by mohla vytvoriť vizuálnu ako aj priestorovú bariéru koľajiska. Hĺbka tohto pásu by mala byť cca. 15m. V miestach existujúcich záhrad je vhodné presadiť spoločný postup pre výsadbu.

V kontaktných polohách zastavaného územia obce a krajiny v PFČastiach 118, 126 je potrebné pre zmiernenie vplyvov otvorenej krajiny na zastavané územie a naopak vytvoriť zelený izolačný pás v šírke 10m.

obr. 22: Schéma vytvorenia kostry sídelnej zelene (najtmavšia šedá – plochy jestvujúcej zelene s vybavenostnou a/alebo rekreačnou funkciou, najtmavšia šedá / šrafa – plochy navrhovanej zelene s vybavenostnou a/alebo rekreačnou funkciou, tmavá šedá / šrafa – plochy navrhovanej zelene s environmentálnou funkciou, svetlá šedá – plochy jestvujúcej zelene s individuálnou produkčnou vegetáciou a/alebo obytnou funkciou, svetlá šedá / šrafa – plochy navrhovanej zelene s individuálnou produkčnou vegetáciou a/alebo obytnou funkciou, najsvetlejšia šedá – plochy jestvujúcej zelene v zástavbe, najsvetlejšia šedá / šrafa – plochy jestvujúcej zelene v zástavbe.

Vegetácia v rámci stavebnej štruktúry

Dôležitými priestormi sídelnej vegetácie sa musí stať aj areál školy. Vegetácia bude plniť jednak environmentálne funkcie ale najmä bude plniť funkcie vybavenostné v súvislosti s funkciou školy.

Veľmi dôležitým prvkom, ktorý je potrebné budovať súčasne s výstavbou najmä vybavenostných a priemyselných areálov, je výsadba izolačnej zelene (urbánna environmentálna zeleň ochranná) na hranici takýchto areálov.

Návrh verejno-prospešných stavieb a stavieb obecného záujmu

Park pri kostole (U04). Stavba obecného záujmu, ktorej cieľom je vytvorenie spoločensko-meditačného priestoru v rámci zelene. Pre realizáciu je potrebné vypracovať kvalitný architektonický a sadovnícky plán. Celková plocha je 0,3ha.

3.2.5 VEREJNÉ DOPRAVNÉ VYBAVENIE

3.2.5.1 Cestná doprava

Historické súvislosti

Cestná doprava na území Slovenska ako aj v regióne má najstaršiu históriu spomedzi všetkých druhov dopráv. Na Slovensku sa na dopravovanie v 19. storočí používali vláčivé (sane) a kolesové (vozy) dopravné prostriedky s využitím ťažnej sily hospodárskych zvierat. Funkcia dopravných prostriedkov sa spájala s roľníckou prácou, s povozníctvom a s obchodom. Do zavedenia železničnej a potom aj autobusovej dopravy zabezpečovali vozy ťahané zvieratami styk obyvateľstva s blízkym i vzdialeným okolím.

Cestná sieť sa na Slovensku vyvíjala najmä na závislosti administratívnych a trhových centier. Hlavná orientácia ciest bola najmä v severo-južnom smere – v Uhorsku bola sídlom Budapešť. Ďalší vývoj ciest ovplyvnilo najmä budovanie železnice, ktorá vyvolala budovanie ciest k významným železničným staniciam odkiaľ bolo umožnené dopravné napojenie po železničnej trati. Významným medzník vo vývoji dopravy na území Slovenska bol vznik Československého štátu resp. neskôr Slovenskej republiky čím prišlo k postupnej zmene hlavnej orientácie ciest na smer západo-východný, čo súviselo s povýšením Bratislavy na hlavné mesto.

Cestná doprava na riešenom území

Obec Hrušovany v širšom kontexte cestnej dopravy

Obec Hrušovany z hľadiska cestnej dopravy leží na trase cesty I/64, prostredníctvom, ktorej je napojená aj na svoje administratívne centrá Topoľčany a Nitra. Z pohľadu budúceho vývoja bude mať pre obec jednoznačný vplyv výstavba rýchlostnej komunikácie Nitra – Topoľčany a najmä poloha zriadenia najbližšej mimoúrovňovej križovatky. Nakoľko je táto plánovaná cestná komunikácia vo výhľade, nie je možné jednoznačne konkretizovať presnú trasu, ktorá je vedená na území katastra obce Hrušovany na západnom okraji katastra, mimo zastavaného územia obce. Budúce napojenie obce Hrušovany na túto rýchlostnú komunikáciu by mal byť medzi obcami Jelšovce a Ľudovítová resp. pri meste Topoľčany. Vzdialenosť od obce Hrušovany je cca. 4,6 resp. 8,1km.

Charakteristika cestnej siete

Cez katastrálne územie obce Hrušovany prechádza cesta I/64 prepájajúca smery Komárno – Nové Zámky – Nitra – Hrušovany – Topoľčany – Partizánske – Prievidza – Žilina, cesta prechádza cez zastavané územie obce v severo-južnom smere, celková dĺžka 1,55 km. V cieľovom návrhu sa dĺžka komunikácie nemení avšak sa rozširuje na parameter (B1) MZ 14/50. Bezprostredné prepojenie touto komunikáciou je na susediace obce Preseľany (zo severu) a Koniarovce (z juhu).

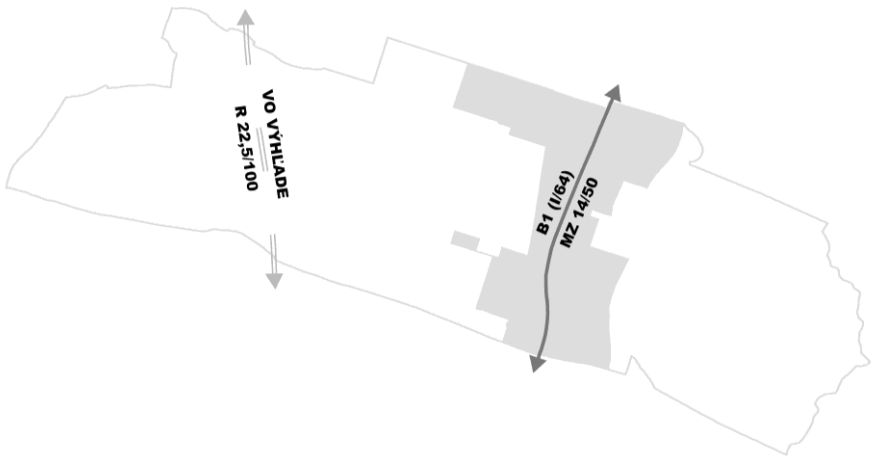
Táto komunikácia tvorí nadradený cestný a zároveň základný komunikačný systém v obci z pohľadu súčasného ako aj navrhovaného stavu. Na západnom okraji katastrálneho územia obce sa v budúcnosti navrhuje výstavba rýchlostnej komunikácie prepájajúcu okrem iného mestá Nitra a Topoľčany. Presná trasa zatiaľ nie je známa a z pohľadu tohto územného plánu nie je možné túto trasu bližšie špecifikovať či dokonca usmerniť, nakoľko sa jedná o verejno-prospešnú stavbu nadradenej územno-plánovacej dokumentácie. Základné zásady pre trasovanie, ktoré bude obec podporovať sú:

- pri krížení s biokoridormi resp. interakčnými prírodnými prvkami zabezpečiť „podchody“ pre možnú migráciu živočíchov;

tab. 13: Cestná sieť na území katastra obce Hrušovany

PFCelok (označenie)	**Kategória (funkčná trieda) stav/návrh**	**Dĺžka stav/návrh** (km)	**celková dĺžka stav/návrh** (km)
Hrušovany	MZ 9,5/50 (B1) / MZ 14/50 (B1)	1,55 / 1,55	7,70 / 11,99
	MO 3-7,5/30 (C3) / MO 7,5/30 (C3)	3,47 / 4,49	
	(D1)	2,68 / 5,95	
Extravilán	-/R 22,5	0 / 1,40	0 / 1,40
spolu	**MZ / MZ 14/50 (B1)**	**1,55 / 1,55**	**7,70 / 13,39**
	MO / MO 7,5/30 (C3)	**3,47 / 4,49**	
	(D1)	**2,68 / 5,95**	
	- / R 22,5	**0 / 1,40**	

obr. 23: Nadradený cestný komunikačný systém

V súčasnosti je celková dĺžka všetkých spevnených komunikácií v katastri obce Hrušovany 7,70 km, všetky sa nachádzajú v zastavanom území. Cieľový návrh uvažuje s nárastom spevnených komunikácií v zastavanom území až na 13,39 km. Šírkové usporiadanie jestvujúcich a navrhovaných komunikácií:

- prieťah cesty I. triedy intravilánom obce – navrhuje sa zmena šírkového usporiadania z MZ 9,5/50 na MZ 14/50;
- jestvujúce miestne komunikácie majú šírkové usporiadanie v rozpätí MO 3-7,5/30, ktoré navrhujeme zjednotiť na dva typy komunikácií MO 7,5/30 a D1 (obytná ulica) – takéto usporiadanie sa bude týkať aj všetkých novonavrhovaných komunikácií.

Stavebno-technický stav cesty I/64 z hľadiska pozdĺžnych nerovností a z hľadiska vyjazdenosti koľají je na území katastra zväčša dobrý, miestami len vyhovujúci.

Automobilová doprava

Intenzita automobilovej dopravy v obci postupne narastá a v roku 2015 bolo na sčítacích úsekoch v blízkych obciach na ceste I/64 nameraných 5824 voz./24 hod., čo predstavuje cca. 45% nárast oproti roku 2000.

tab. 14 Sčítanie dopravy na ceste I/64

	nákladné automobily	osobné automobily	motorky	spolu
2015	1452	4352	20	**5824**
2010	1102	4212	10	**5324**
2005	1489	3647	20	**5156**
2000	1216	2789	19	**4024**

Hromadná autobusová doprava

Spoje prímestskej autobusovej dopravy tvoria jeden z dvoch druhov verejnej hromadnej dopravy osôb pre obec Hrušovany, ktorá vytvára vhodné dynamické podmienky pre prepravu osôb. Využívajú ich občania dochádzajúci do mesta za prácou, do škôl, na úrady a inštitúcie štátnej správy, za zdravotníckymi službami a obchodnou vybavenosťou. Prímestskú HD zabezpečuje najmä SAD Topoľčany. Celková frekvencia autobusových spojov v smere na Topoľčany činí cca 20 spojov počas pracovných dní a 10 spojov počas soboty a 7 spojov počas nedele. V smere na Nitru 4 spoje počas pracovných dní a cez víkend žiadny priamy spoj.

Súčasťou systému hromadnej dopravy sú zariadenia a prevádzkové plochy autobusových zastávok. Na území obce sa nachádzajú dve autobusové zastávky:

- Hrušovany, kostol sv. Martina;
- Hrušovany, Topoľčianska ulica.

Dostupnosť zastávok možno považovať vzhľadom k charakteru obce za postačujúci, všetky zastávky je potrebné vybaviť výbočiskom a prístreškom.

Vzhľadom na vznik nových obytných zón v rámci obce a transformácii poľnohospodárskeho družstva na vybavenostno-výrobnú zónu navrhujeme zriadenie novej zastávky v mieste vstupu do areálu podnikateľskej zóny v PFČasti 112 napr. s označením:

- Hrušovany, podnikateľská zóna

Statická doprava

V rámci obce sa nenachádza žiadna parkovacia plocha k takémuto účelu vybudovaná resp. dopravne takto organizovaná. V obci sa však nachádzajú spevnené plochy, ktoré sú využívané pre potreby statickej dopravy, tieto plochy sa využívajú pre potreby parkovania bez vyznačených státí, organizácie a smerovania pohybu vozidiel. Dochádza tak ku živelnému parkovaniu vozidiel na týchto plochách, čím je zvýšené nebezpečenstvo pre automobilovú dopravu. Jedná sa o plochy v blízkosti miestneho cintorína, obchodu a obecného úradu (futbalového štadióna).

V rámci návrhu sa predpokladá vybudovanie riadnych parkovísk:

- v areály futbalového štadióna (navrhované parkovisko pre 10 osobných áut a jedno miesto pre autobus),
- pri kostole (navrhované parkovisko pre 15 osobných áut);
- v areály navrhovaného cintorína parkovisko pre 30 osobných áut

Okrem riadnych parkovísk sa pre potreby parkovania budú využívať parkovacie pruhy:

- na návesti sa vytvorí parkovací pruh pri komunikácií s možnosťou parkovania cca. 30 áut, toto parkovanie bude poskytnuté pre potreby parkovania návštevníkov vybavenostných funkcií, ktoré sa budú nachádzať na návesti, nebude však nahrádzať potreby parkovania v súvislosti s trvalým bývaním;
- pozdĺž prieťahu cesty I/64 sa vytvoria obojstranné parkovacie pruhy s možnosťou parkovania – tieto parkovacie pruhy budú nahradzovať potreby krátkodobého parkovania pri objektoch vybavenosti, ktoré sa nachádzajú pri tejto ceste, nebudú však nahrádzať potreby parkovania v súvislosti s trvalým bývaním a dlhodobého parkovania pre potreby vybavenosti;

Pri posudzovaní v budúcnosti každej realizovanej stavby je potrebné preukázať riešenie potreby statickej dopravy na vlastnom pozemku, pričom sa bude uvažovať pre potreby návštevníkov danej funkcie umožniť 3 státia na verejných priestranstvách (v rámci parkovacích pruhov pri komunikácii) – súčasťou každej projektovej dokumentácie musí byť normový prepočet parkovacích miest (STN 73 6110).

Dopravné zariadenia cestnej automobilovej dopravy

V obci sa nachádza štandardné zvislé dopravné značenie, ale len na prieťahu cesty I/64. Pri ostatných križovatkách a na ostatných cestách značenie chýba. Obdobná situácia je pri vodorovnom dopravnom značení, ktoré sa v obmedzenej miere nachádza len na ceste I/64. Je nevyhnutné čo najskôr zabezpečiť zrealizovanie vodorovného dopravného značenia vrátane kvalitného označenia krajníc komunikácie a jeho udržovanie vo vyhovujúcom stave.

Osobitnú pozornosť treba venovať zriadeniu a následne udržiavaniu prechodov pre chodcov a cyklistov podľa návrhu pre pešiu a cyklistickú dopravu – najmä v miestach polohy autobusových zastávok.

Návrh verejno-prospešných stavieb a stavieb obecného záujmu

Rýchlostná cesta Nitra – Topoľčany – hranica kraja (U16). Verejno-prospešná stavba, ktorá vyplýva s nadradenej dokumentácie. Rýchlostná komunikácia v kategórii R22,5/100 západne od existujúcej trasy I/64 s mimoúrovňovými križovatkami s ostatnými cestami. Presná trasa nie je definovaná, preto vykreslenie v grafickej časti je len orientačné. Predpokladaná dĺžka v rámci katastra obce Hrušovany je cca. 1,1km.

V súvislosti s výstavbou tejto komunikácie je potrebné pri krížení s biokoridormi resp. interakčnými prírodnými prvkami zabezpečiť „podchody“ pre možnú migráciu živočíchov;

Vybudovanie parkoviska pri kostole (U17). Stavba obecného záujmu, ktorý rieši problém pri existujúcom kostole a cintoríne. Jedná sa o parkovisko pre 15 osobný automobilov.

Ochranné pásma cestných komunikácií a zariadení

K ochrane ciest a prevádzky na nich mimo zastavaného územia alebo v území určenému k trvalému zastavaniu slúžia cestné ochranné pásma. V týchto pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohroziť cesty alebo prevádzku na nich. Pre cesty I. triedy od osi priľahlej vozovky 50m. V zastavanom území platí pre všetky miestne komunikácie ochranné pásmo 6m od okraja vozovky. V okolí úrovňových križovatiek ciest s inými pozemnými komunikáciami a s železnicami sú hranice cestných ochranných pásiem určené zvislými plochami, ktorých poloha je daná rozhľadovými trojuholníkmi (podľa príslušnej normy).

3.2.5.2 Pešia a cyklistická doprava

Návrh riešenia pešej a cyklistickej dopravy

Na území obce sa v súčasnej dobe nachádza len jeden vybudovaný chodník v PFČasti 112, ktorý prepája Starú obec s Domovinou. Pre potreby pešej a cyklistickej dopravy sa využívajú plochy krajníc cestných komunikácii, často však aj samotné plochy komunikácií.

Pešiu dopravu v súbehu s cestou I. triedy (B1) MZ 14/50 je nevyhnutné riešiť obojstrannými chodníkmi v priečnej šírke 3,0m (pruh 1,5m pre peších a 1,5m pre cyklistov). Na území obce je potrebné takto vybudovať 2,9km nových chodníkov. Na miestnych komunikáciách sa uvažuje vybudovanie chodníkov pre chodcov iba v polohách ciest funkčnej triedy C3, pričom cyklisti tu budú používať samotnú komunikáciu. Pešia a cyklistická doprava pri ostatných miestnych komunikáciách nebude budovaná na samostatných plochách, ale bude integrálnou súčasťou navrhovaných komunikácií obytná ulica s podmienkami využívania po celej ploche rovnocenne.

Z pohľadu rekreačných aktivít je pre cyklistickú dopravu dôležité podporovať regionálnu cyklistickú trasu pri rieke Nitra, ktorá bude prepájať Topoľčany a Nitru tzv. ponitrianska cyklotrasa, ktorá v katastri obce Hrušovany je navrhovaná v súbehu s cestou I/64. Navrhujeme aby táto regionálna cyklotrasa mala pozmenené trasovanie, aby neprechádzala priamo obcou ale ponechalo sa jej umiestnenie na pravom. V mieste vyústenia návestia k rieke je nevyhnutné vytvoriť napojenie na túto trasu (zjazd).

V polohách autobusových zastávok je potrebné vybudovanie prechodov pre chodcov a cyklistov aj s prvkami spomaľovania automobilovej dopravy (cestné ostrovčeky a zúženie jazdného pruhu).

Návrh verejno-prospešných stavieb a stavieb obecného záujmu

Cyklotrasa Topoľčany – Nitra, cez Hrušovany (U18). Verejno-prospešná stavba, ktorá podporí rekreačné aktivity v rámci obce a umožní rozvoj regionálnej cyklotrasy pri rieke Nitra. Na území obce Hrušovany v celom úseku táto cyklotrasa je situovaná mimo zastavaného územia obce a nie je integrovaná spoločne s pešími chodníkmi. Šírkové usporiadanie určí podrobný stupeň projektovej dokumentácie. Celková dĺžka navrhovanej trasy je 1,5km.

3.2.5.3 Železničná doprava

Historické súvislosti

Železničná trať prechádzajúca katastrom obce bola otvorená 16. septembra 1881, ale v obci nebola a ani nie je zriadená zastávka alebo železničná stanica. V roku 1912 bola postavená úzkokoľajná železnička z Oponíc do Somorovej (dnes časť obce Koniarovce), ktorá viedla cez katastrálne územie Hrušovian popri rieke Nitra a slúžila poľnohospodárom a lesníkom. Zrušená bola v roku 1929 v dôsledku parcelizácie veľkostatku Heinricha Appónyiho.

Súčasný stav

Katastrálnym územím obce Hrušovany prechádza jednokoľajná železničná trať č. 140 (Šurany – Nitra – Topoľčany – Veľké Bielice) v celkovej dĺžke 1,4km. V obci nie je zriadená železničná zastávka ani železničná stanica, ale v primeranom dosahu sú železničná stanica v obci Koniarovce a železničná zastávka v obci Preseľany. Takto je možné povedať, že obec je napojená na svoje administratívne centrá aj prostredníctvom železnice. Celkovo sa v pracovné dni realizuje cca 10 vlakových spojení smerom na Nitru a rovnako smerom na Topoľčany, cez víkendy cca 6 vlakových spojení.

Na južnom okraji katastra obce sa nachádza koľajisko, ktoré súvisí s prekladiskom a železničnou stanicou, ktorá sa nachádza v katastri Koniarovce.

Návrh rozvoja a budúce zámery železničnej dopravy

Spracovateľovi v súčasnosti nie sú známe žiadne reálne budúce zámery, ktoré by sa týkali katastrálneho územia Hrušovany. Z hľadiska železničnej dopravy sa nepredpokladá žiadny budúci zámer, spracovateľovi nie sú známe ani zámery elektrifikácie trate.

Pre zvýšenie bezpečnosti cestných priecestí s železnicou (v PFČasti 117 a 118) je potrebné ich prebudovať na súčasné štandardy. Priecestie v PFČasti 117 je vhodné aj posúdiť z hľadiska možnosti vybudovania podjazdu.

Ochranné pásmo železnice.

Ochranné pásmo dráh tvorí priestor po obidvoch stranách dráhy, ktoré je tvorené vnútornou a vonkajšou hranicou. Pre akúkoľvek stavebnú činnosť v rámci ochranných pásiem je nutné žiadať súhlas riaditeľstva železníc Slovenskej republiky. Vnútorné ochranné pásmo tvorí zvislá plocha prechádzajúca hranicami obvodu dráhy. Tieto sú totožné s pozemkom dráh. Hranica vonkajšieho ochranného pásma je vymedzená zvislou plochou vedenou u celoštátnych dráh 60m od osi krajnej koľaje najmenej však 30m od vzdialenosti hranice obvodu dráh, u vlečiek a železníc zvláštneho určenia 30m od osi krajnej koľaje.

V rámci ochranného pásma železnice sa v súčasnosti nachádza niekoľko rodinných domov v PFČasti 107 (Školská ulica), 108 (ulica M. R. Štefánika), 118 (Vinohradnícka ulica), 120 Železničiarska ulica 2.

3.2.5.4 Letecká doprava

Letecká doprava na riešenom území

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadne zariadenie leteckej dopravy a v území sa ani neuvažuje s rozvojom takejto dopravy.

Z hľadiska dostupnosti je najbližšie letisko pre osobnú prepravu v Bratislave, na letisku v Nitra – Janíkovce, ktoré má štatút dopravného letiska pre malý medzinárodný letecký styk, je v súčasnej dobe využívaného najmä pre súkromnú osobnú leteckú dopravu (4-6 osôb).

Ochranné pásma zariadení leteckej dopravy

Do územia nezasahuje žiadne ochranné pásmo zariadení leteckej dopravy, je však potrebný súhlas Leteckého úradu na stavby (lit. 60):

- vysoké 100m a viac nad terénom,
- stavby a zariadenia vysoké 30m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100m a viac nad okolitú krajinu,
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice,
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje

3.2.5.5 Vodná doprava

Katastrálnym územím obce preteká rieka Nitra v severojužnom smere. Je významným krajinným prvkom. Vodný tok poskytuje iba rekreačný spôsob využitia, z hľadiska lodnej dopravy sa nevyužíva. Rieka svojimi šírkovými a vodnými pomermi neumožňuje využitie pre hospodársku plavbu.

3.2.6 VEREJNÉ TECHNICKÉ VYBAVENIE

3.2.6.1 Zásobovanie vodou

Tendencie v oblasti zásobovania pitnou vodou z celoslovenského pohľadu

Dostupnosť a kvalita vody určuje podmienky existencie na Zemi. Z hľadiska biologického a spoločenského života je nenahraditeľnou zložkou prírodného a životného prostredia. Od dostatku a kvality vody závisí nielen úroveň hospodárskych aktivít štátu, ale aj úroveň života ľudí. Princípom vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky je preto komplexná starostlivosť o zachovanie a využívanie domáceho vodného bohatstva.

Z hodnotenia súčasného stavu zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že nie je dostačujúci. Z celkového počtu obyvateľstva bolo k 1. 1. 2013 zásobovaných pitnou vodou 87,0%. Ak porovnáme zásobovanosť obyvateľstva na Slovensku s úrovňou zásobovania v štátoch EÚ, musíme konštatovať, že za väčšinou štátov zaostávame.

Z hľadiska jednotlivých krajov je najpriaznivejšia situácia v Bratislavskom kraji, kde zásobovanosť obyvateľov dosahuje 96,8%. Zásobovanosť vyššiu ako celoslovenský priemer vykazujú aj Trenčiansky kraj (89,8%), Žilinský kraj (89,6%) a Nitriansky kraj (90,2%). Na úrovni priemeru je Trnavský kraj (87,8%). Za celoslovenským priemerom zaostávajú kraje banskobystrický (86,2%), košický (80,9%) a prešovský so 78,8% podielom obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov.

V roku 2015 špecifická spotreba pitnej vody dodanej domácnostiam v správe V**o**dárenských spoločností dosiahla hodnotu 77,3 l.obyv^{-1}.deň$^{-1}$, čo je alarmujúci stav. Kým v roku 1990 predstavovala celková špecifická potreba vody (na zásob. obyv.) 425 l.ob^{-1}.deň$^{-1}$, v roku 2015 bola len 164,96 l.ob^{-1}.deň$^{-1}$.

Pokles odberov pitnej vody sa prejavil vo všetkých zásobovaných mestách a obciach Slovenska. V niektorých obciach klesli priemerné špecifické spotreby vody pre domácnosť až pod dolnú hranicu hygienického minima (t.j. pod 70 l.ob^{-1}.deň$^{-1}$). Zníženie dodávky vody pre domácnosti ovplyvnila predovšetkým úprava cien vodného a stočného. Prvé výrazné zvýšenie cien prebehlo v roku 1993, kedy stúpla cena vody o 130%. Zvyšovanie ceny vody malo za následok znižovanie odberov vody, snahu o racionálnejšie hospodárenie pitnou vodou šetrením, adresnejším meraním spotreby, inštalovaním spotrebičov s nižšou spotrebou pitnej vody.

Zásobovanie obce pitnou a úžitkovou vodou, vodné zdroje

Historické súvislosti

História zásobovania obce je pomerne jednoduchá, prakticky až do rokov 1995-97 bola obec zásobovaná z vlastných zdrojov obyvateľov, teda zo studní pri jednotlivých nehnuteľnostiach. V spomínaných rokoch bol zrealizovaná výstavba verejného vodovodu.

Súčasný stav

Katastrálnym územím obce Hrušovany prechádza Ponitriansky skupinový vodovod o dimenzii 600 mm, ktorý slúži pre prívod vody najmä pre mesto Nitra a pre obce, ktoré sa nachádzajú na trase tohto vodovodu.

Obec Hrušovany má v súčasnosti vybudovaný verejný vodovod pre potreby zásobovania obyvateľstva pre celú obec. Voda je akumulovaná vo vodojeme o kapacite 2x 650m^3 (205,00/210,7 m.n.m.), s prívodom práve zo skupinového vodovodu. Samotný vodojem je umiestnený mimo katastrálneho územia obce Hrušovany (v katastri obce Preseľany) a slúži viacerým obciam (Preseľany, Hrušovany, Koniarovce, Belince a Kamanová) a pripravuje sa napojenie aj ďalších obcí (Lefantovce). Vodovodná sieť pozostáva v princípe z troch hlavných úsekov:

- vetva A v celkovej dĺžke 1,61km o dimenzii PVC 200 mm tvorí hlavné prívodné potrubie pre obec (z veľkej časti sa nachádza mimo katastrálne územie obce) a sú z nej napojené aj niektoré nehnuteľnosti v rámci PFČasti 117;
- vetva D v celkovej dĺžke 0,87km o dimenzii PVC 200 mm slúži pre zásobovanie PFČastí 101, 103, 104, 106, 107, 112, 113, 114, 116, 119 a časť 111;
- vetva E v celkovej dĺžke 0,97km o dimenzii PVC 150 mm slúži pre zásobovanie PFČastí 108, 110, 115, 118 a časť 111 a súčasne tvorí prepojenie do obce Koniarovce.

Z tejto vodovodnej siete hlavného distribučného rozvodu sú realizované sekundárne distribučné rády v celkovej dĺžke 4,258km o dimenzii PVC 100mm. Tieto sekundárne vodovodné rozvody nie sú v grafickej časti vykreslené. Na tomto vodovode sú taktiež zrealizované požiarne hydranty. Technicky neznáme je napojenie PFČasti 120, ktorá podľa ústneho vyjadrenia starostu obce priamo napojená na Ponitriansky skupinový vodovod (?).

Zásobovanie poľnohospodárskeho družstva je zabezpečované z vlastných zdrojov. Kapacitné údaje nie sú spracovateľovi známe. Zásobovanie tehelní je takisto z vlastných zdrojov (vŕtaná studňa), kapacitné údaje sú spracovateľovi takisto nedostupné.

Potreba vody pri napojení všetkých domácností a súčasného počtu obyvateľov 1135 (lit. 50) je nasledovná:

Q_p = 164575 l/deň

Q_{rok} = 60000 m^3/rok

Charakteristika problémov v oblasti zásobovania obce vodou

Napriek skutočnosti, že v obci je zrealizovaný verejný rozvod pitnej vody, niektoré domácnosti nie sú napojené a využívajú vlastné studne, čo je zraniteľné z pohľadu možného kolísania jej kvality a znečistenia či už z vlastných alebo susedských lokálnych bodov znečistenia, v tomto prípade najmä vypúšťanie splaškových vôd formou trativodov do podzemných vôd, skládky hnojísk a pod.

Návrh

Stavebný rozvoj v obci je plánovaný v rámci dvoch etáp, predpokladá sa však realizácia postupnej výstavby v rámci novonavrhovaných plôch určených pre obytnú zástavbu ako aj realizáciu plôch pre priemyselnú a vybavenostnú zástavbu. V zásade je možné hovoriť o nasledovných polohách kde sa očakáva nový stavebný rozvoj s orientačným nárastom odberných miest:

- Stará obec (PFČasti 102, 103, 105, 108, 110, 111, 115, 118, 126, 128) – nárast cca. 124 odberných miest určených ako rodinné domy + vybavenosť;
- Domovina (PFČasti 101, 104, 106, 107, 107b, 113, 114, 116, 117, 119, 120) – nárast cca. 70 odberných miest určených ako rodinné domy;
- nová zástavba medzi starou obcou a Domovinou (PFČasti 122, 123, 124,) – nárast cca. 80 odberných miest určených ako rodinné domy;
- športovo-rekreačná zóna a podnikateľská zóna (PFČasť 112) – nárast o odberné mieste v súvislosti so zmenou areálu poľnohospodárskeho družstva na podnikateľskú zónu a rozvoja priestoru v okolí futbalového štadiónu na športovú rekreačnú zónu;
- podnikateľská zóna (PFČasť 109) – nárast o odberné mieste v súvislosti so z rozvojom areálu Tehelne o nové priestory alebo výstavba nových areálov;

Všetky spomínané lokality sa nachádzajú v rámci dosahu existujúcej vodovodnej distribučnej siete, a preto ich napojenie bude realizované postupne s napojením priamo na existujúce rozvody alebo s vybudovaním sekundárnych distribučných rozvodov v rámci novonavrhovaných ulíc.

Predpokladaný nárast potreby vody pre potreby bývania pri napojení plánovaných odberných miest stúpne o (lit. 50):

Q_p = 95700 l/deň

Q_{rok} =34930 m^3/rok

V prípade ak príde k navýšeniu odberov výstavbou priemyselnej zóny alebo rodinných domov je potrebné kapacitne prerátať dimenziu vodovodu a jestvujúceho vodojemov spolu s ostatnými obcami, ktoré sú súčasťou vodohospodárskeho diela.

Ochranné pásma vodárenských zariadení

Ochranné pásmo vodovodu PsNV je 7m od vonkajšieho okraja potrubia na obe strany.

3.2.6.2 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd, odvádzanie povrchových vôd

Tendencie v oblasti odvádzania a čistenia odpadových vôd z celoslovenského pohľadu

Základnou funkciou kanalizačnej infraštruktúry je ochrana obyvateľstva a životného prostredia pred nepriaznivými vplyvmi vyprodukovaného znečistenia v komunálnych odpadových vodách. Proces odvádzania a čistenia odpadových vôd musí rešpektovať zásady trvalo udržateľného rozvoja, ochrany životného prostredia a uplatnenie zákonných a koncepčných požiadaviek hospodárenia s vodami. Tento proces musí rešpektovať integrované prístupy k ochrane a využívaniu vodných zdrojov a komplexného riešenia ekologických a vodohospodárskych záujmov pri dodržaní rovnováhy, spravodlivosti a ekonomickej efektívnosti.

Ku koncu roku 2012 podľa štatistických údajov bol počet obyvateľov v SR bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu 3376919 (62,25% z celkového počtu obyvateľov), z čoho kanalizácie v správe vodárenských spoločností

(VS) zabezpečovali odvádzanie odpadových vôd od 3057497 obyvateľov (90,54%) a kanalizácie v správe obecných úradov (OÚ) od 319442 obyvateľov (9,46%). Počet obyvateľov napojených na kanalizáciu s ČOV bol 3301678 (60,02% z celkového počtu obyvateľov).

Podľa aktuálnych zistení z VS a OÚ (všetky údaje o VK a ČOV ešte neboli štatisticky evidované) je verejná kanalizácia/stoková sieť je v prevádzke v 997 obciach čo je 34,49% z celkového počtu obcí v SR. Budovanie a uvádzanie stokových sietí do prevádzky má stúpajúci trend je bližšie charakterizovaný počtom pripojených obyvateľov na stokovú sieť. Stoková sieť je rozostavaná v 192 obciach. V SR je 988 obcí, ktoré sú napojené na ČOV (vlastná ČOV alebo ČOV v inej obci) a 100 rozostavaných ČOV.

V roku 2012 bolo podľa štatistických údajov vypúšťaných cez verejnú kanalizáciu do vodných tokov 388 920 tis. m^3, z čoho splaškové vody predstavovali 29,60 %, priemyselné odpadové vody 22,34%, zrážkové odpadové vody 11,81% a cudzie (balastné) vody 36,25%. Na komunálnych ČOV bolo v roku 2012 vyčistených 380977 tis. m^3 odpadových vôd z celkového množstva 388920 tis. m^3 vypúšťaných odpadových vôd. Celková dĺžka stokovej siete bola 11655km, z čoho v správe vodárenských spoločností bolo 9 742 km a obecných úradov 1 913km. Celkový počet kanalizačných prípojok bol v SR 422239 s ich celkovou dĺžkou 3084km.

Splašková kanalizačná sieť obce, čistenie odpadových vôd

Súčasný stav a návrh

Obec Hrušovany má zrealizovanú verejnú kanalizačnú sieť ako tlakovú, systém Presskan a biologickú ČOV. Jedná sa o ČOV TURBO 2 x 300 KS, podzemná mechanicko biologická zdvojená jednotka s aktiváciou, predenitrifikáciou a dlhodobou aeróbnou stabilizáciou kalu, tzv. komôrkový systém. ČOV je určená k čisteniu splaškových vôd s počtom pripojených obyvateľov do 4000. Táto ČOV slúži aj pre obec Preseľany a Belince. Vyčistené vody sú odvádzané do recipienta – rieky Nitra.

Stavebný rozvoj v obci je plánovaný v rámci dvoch etáp, predpokladá sa však realizácia postupnej výstavby v rámci novonavrhovaných plôch určených pre obytnú zástavbu ako aj realizáciu plôch pre priemyselnú a vybavenostnú zástavbu. V zásade je možné hovoriť o nasledovných polohách kde sa očakáva nový stavebný rozvoj s orientačným nárastom odberných miest:

- Stará obec (PFČasti 102, 103, 105, 108, 110, 111, 115, 118, 126, 128) – nárast cca. 124 odberných miest určených ako rodinné domy + vybavenosť;
- Domovina (PFČasti 101, 104, 106, 107, 107b, 113, 114, 116, 117, 119, 120) – nárast cca. 70 odberných miest určených ako rodinné domy;
- nová zástavba medzi starou obcou a Domovinou (PFČasti 122, 123, 124,) – nárast cca. 80 odberných miest určených ako rodinné domy;
- športovo-rekreačná zóna a podnikateľská zóna (PFČasť 112) – nárast o odberné mieste v súvislosti so zmenou areálu poľnohospodárskeho družstva na podnikateľskú zónu a rozvoja priestoru v okolí futbalového štadiónu na športovú rekreačnú zónu;
- podnikateľská zóna (PFČasť 109) – nárast o odberné mieste v súvislosti so z rozvojom areálu Tehelne o nové priestory alebo výstavba nových areálov;

Dažďová kanalizačná sieť obce

Súčasný stav a návrh

Odvádzanie dažďových vôd je v celej obci riešené povrchovými rigolmi zväčša po obidvoch stranách komunikácie, v niektorých miestach iba jednostranne a len niektoré ulice nemajú riešený odvod dažďových vôd. Sieť povrchových rigolov je prirodzene spádovaná od západného okraja obce k jej východnému okraju – teda prirodzene v smere spádu reliéfu územia, kde sú zaústené do rieky Nitra. V niektorých obdobiach so zvýšenou zrážkovosťou je obec atakovaná nadmerným množstvom dažďovej vody, ktorá prichádza z vyššie položených oblastí o ploche cca. 210ha. Akúsi prirodzenú ochranu pred týmito vodami tvorí železničný násyp, ktorý má vytvorený niekoľko priepustí, prostredníctvom ktorých sa vody z vyššie položených oblastí dostavajú do obce v „koncentrovanej“ podobe a nakoľko tieto povrchové rigoly nie sú vždy udržiavané, resp. v niektorých úsekoch sa strácajú prichádza k malým povodniam.

Pre potreby odvádzania povrchových dažďových vôd z vyššie položených oblastí sú navrhované technické riešenia:

- zástavba západne od železnice (PFČasti 118, 126) bude po obvode odvodnená povrchovými rigolmi, ktoré budú vyústené do dvoch povrchových retenčných zdrží, ktoré budú následne odvodnené dažďovou kanalizáciou smerom do rieky Nitra. V trase týchto dažďových kanalizácií bude odvodnené aj priľahlé verejné priestranstvá;
- zástavba v časti Domovina bude odvodené hlavným dažďovým kanalizačným zberačom vedeným v rámci PFČasti 119 a 116 so zaústením do rieky Nitra a s odvodnením aj priľahlých verejných priestranstiev;
- v rámci kapitoly Vegetácia a živočíšstvo (biosféra, biologické podmienky) na strane 19 v rámci opatrení a návrhov predpokladá zrealizovanie prvkov ÚSES, ktoré vytvoria viaceré prírodné koridory vzrastlej vegetácie, ktoré svojim trasovaním a usporiadaním budú eliminovať hrobu takýchto záplav zadržiavaním povrchových vôd a ich postupným vsakovaním.

V súvislosti s využívaním verejných priestranstiev na ďalšie účely (chodníky, vybudovanie obrubníkov pri prieťahoch štátnych ciest) bude potrebné na väčšine úsekov postupne skanalizovať povrchové rigoly do formy dažďovej kanalizácie v identických trasách ako sú vedené v súčasnej dobe a riešiť ich napojenie na hlavné dažďové kanalizačné zberače.

Ochranné pásma kanalizačných zariadení.

Ochranné pásmo ČOV v zmysle projektu je určené oplotením areálu. V rámci tejto územnoplánovacej dokumentácie sme však stanovili ochranné pásmo určené oblasťou 50m od hranice areálu v rámci, ktorej sa nesmie umiestňovať najmä obytná výstavba.

3.2.6.3 Melioračné zariadenia

Vo východnej časti katastra obce sú vybudované melioračné zariadenia v celkovej dĺžke 3,192 km, ktoré na území katastra obce Hrušovany zavlažujú plochu 148,6 ha ornej pôdy.

3.2.6.4 Zásobovanie elektrickou energiou

Tendencie v elektroenergetike z celoslovenského pohľadu

V súčasnom období, keď prebiehajúca transformácia slovenského hospodárstva nepredstavuje stabilné a štandardné prostredie, je ťažké prognózovanie ďalšieho vývoja rozvoja energetiky a tým aj elektroenergetiky. Rozvoj energetických systémov na úrovni regiónov bude v značnej miere závislý od celkovej revitalizácie ekonomiky štátu. Energetiku v najbližšom období čaká liberalizácia trhu s elektrinou a harmonizácia legislatívy SR v oblasti energetiky s legislatívou EÚ. Navyše SR sa zaviazala plniť viaceré medzinárodné dohody v oblasti životného prostredia, jadrovej bezpečnosti, investícií a obchodu v energetike. Vo väzbe na podmienky európskeho trhu s energiou bude potrebné vytvoriť účinné mechanizmy pre podporu úspor energie a intenzívnejšie využitie obnoviteľných zdrojov.

Na základe posledného vývoja spotreby elektrickej energie možno očakávať len mierny rast spotreby elektrickej energie alebo možno očakávať dokonca jej poklesu. Podľa existujúcich scenárov sa predpokladaný priemerný ročný rast spotreby elektriny do roku 2020 bude pohybovať medzi 1,2 až 2,4%. V domácnostiach sa predpokladá výraznejší rast spotreby elektrickej energie (vzhľadom na zvyšujúce sa vybavenie slovenských domácností elektrickými spotrebičmi), ktorý môže byť čiastočne spomalený rastom cien za elektrickú energiu. Možnosti budúcej štruktúry výroby elektrickej energie úzko súvisia so závažnými rozhodnutiami a dlhodobej perspektíve jadrovej energie, tepelných zdrojov na fosílne palivá a tiež o obnoviteľných zdrojoch energie. Nevyhnutným sa stane zdokonalenie pravidiel riadenia elektroenergetiky. Zatiaľ absentuje potrebný transparentný regulačný a inštitucionálny rámec. Jasne definované pravidlá pre sektor elektroenergetiky sú dôležité pre vstup nezávislých investorov a zahraničného kapitálu a tým aj vytvorenia konkurencieschopného modelu energetiky.

Zásobovanie obce elektrickou energiou, rozvod a spotreba energie v obci

Historické súvislosti

História zásobovania obce elektrickou energiou je pomerne neznáma. Dochovaný je záznam o elektrifikácii obce z roku 1949.

Súčasný stav

V súčasnosti je obec Hrušovany zásobovaná elektrickou energiou z nadradenej transformovne 110kV/22kV Nitra – Chrenová z jednej strany a 110kV/22kV Topoľčany z druhej strany prostredníctvom 22kV vonkajšieho vedenia č. 243. Z vedenia sú urobené 22kV vonkajšie prípojky ku transformovniam. Jedna TS 0076-003 je spoločná pre obec Preseľany a Hrušovany, druhá TS 0076-001 slúži pre obec a podnikateľské subjekty v bývalom areáli poľnohospodárskeho družstva. V obci sa nachádza ešte jedna TS 0027-002, ktorá slúži pre potreby budúcej ČOV, resp. sa uvažuje, že bude slúžiť aj pre podnikateľské subjekty v rámci areálu družstva ako aj pre samotné družstvo, čím sa preťažená TS 0076-001 odľahčí. Hlavný popis jednotlivých transformovní je uvedený v tab. 15. Rozvody NN sú vedené prevažne vzdušným vedením na železobetónových stĺpoch. Čiastočne je vybudovaný rozvod NN zemným káblom v časti IBV za železnicou a ojedinele sú vybudované káblové domové prípojky. Celkovo je v obci evidovaných 380 odberných miest elektrickej energie.

tab. 15: Zoznam transformačných staníc zásobujúcich obec Hrušovany

trafostanica (označenie a číslo)	typ (kVA)	výkon (kVA)	sekundárny rozvod	prevedenie (typ)	vlastník
TS 0076-001	22/0,4	250	vzdušný	stožiarová	ZSE
TS 0076-003	22/0,4	250	vzdušný	stožiarová	
TS 0027-002	22/0,4	250	vzdušný	stožiarová	ZSE

Sekundárny rozvod NN je vybudovaný výlučne z vodičov AlFe na železobetónových stĺpoch.

Charakteristika problémov v oblasti zásobovania elektrickou energiou

Z hľadiska hodnotenia stavu zásobovania elektrickou energiou je celkový stav z pohľadu napojenia jednotlivých domácností a nehnuteľností 100%. Pre hodnotenie kvality nie sú dostupné relevantné podklady – z ústneho vyjadrenia obyvateľov obce je však možné predpokladať, že najmä v PFČastiach 102, 105, 110 (Hlboká ulica, Gederská ulica a Topoľčianska ulica 1) je nespokojnosť so stavom napätia – pre súčasný stav v odbere elektrickej energie chýba v tejto časti transformovňa.

Opatrenia a návrhy v oblasti zásobovania elektrickou energiou

Zásobovanie elektrickou energiou bude naďalej koncepčne identické a dlhodobo nemenné (zásobovanie z trasy č. 243). Najzávažnejšou koncepčnou zmenou je potreba postupnej náhrady jestvujúcich vonkajších rozvodov NN za rozvody izolované, prípadne káblové v zmysle zákona o energetike (lit. 65).

Stavebný rozvoj v obci je plánovaný v rámci jednej etapy, predpokladá sa však realizácia postupnej výstavby v rámci novonavrhovaných plôch určených pre obytnú zástavbu ako aj realizáciu plôch pre priemyselnú a vybavenostnú zástavbu. V zásade je možné hovoriť o nasledovných polohách kde sa očakáva nový stavebný rozvoj s orientačným nárastom odberných miest:

- Stará obec (PFČasti 102, 103, 105, 108, 110, 115, 126, 128) – nárast cca. 124 odberných miest určených ako rodinné domy + vybavenosť;
- Domovina (PFČasti 101, 104, 106, 107, 107b, 113, 116, 117, 119) – nárast cca. 70 odberných miest určených ako rodinné domy;
- nová zástavba medzi starou obcou a Domovinou (PFČasti 122, 123, 124) – nárast cca. 80 odberných miest určených ako rodinné domy;
- športovo-rekreačná zóna a podnikateľská zóna (PFČasť 112) – nárast o odberné mieste v súvislosti so zmenou areálu poľnohospodárskeho družstva na podnikateľskú zónu a rozvoja priestoru v okolí futbalového štadiónu na športovú rekreačnú zónu;
- podnikateľská zóna (PFČasť 109) – nárast o odberné mieste v súvislosti so z rozvojom areálu Tehelne o nové priestory alebo výstavba nových areálov;

Pre stavebný rozvoj obytnej zástavby v časti Domovina a pre novú zástavbu medzi starou obcou a Domovinou (nárast o cca. 80 odberných miest, čo predstavuje súdobý elektrický príkon 165kW) bude potrebné už v najbližšej budúcnosti vybudovať novú kioskovú transformačnú stanicu (označenie vo výkrese: TS-N1) 1x630kVA s káblovou prípojkou VN priamo z linky č.243. Umiestnenie samotnej TS-N1 v obci musí rešpektovať stratégiu Západoslovenskej energetiky, ako aj stratégiu rozvoja obce. Po vybudovaní stanice (TS-N1) sa predpokladá presmerovanie jestvujúcich sietí NN zásobovaných elektrickou energiou zo strany TS 003, ktorá zásobuje aj obec Preseľany. Tým sa odstránia nežiaduce problémy s odstávkami elektrickej energie a optimalizuje sa prevádzka stávajúcich častí siete NN v celej časti Domovina. V rámci budovania tejto novej transformačnej stanice sa predpokladá aj s postupnou rekonštrukciu všetkých jestvujúcich vonkajších vedení za vedenia izolované resp. káblové, čo taktiež výrazne zvýši spoľahlivosť dodávky elektrickej energie.

Pre stavebný rozvoj športovo-rekreačnej a podnikateľskej zóny (areál družstva a futbalové ihrisko) sa predpokladá nahradením jestvujúcej stožiarovej stanice (TS 001) za kioskovú, dimenzovanú na maximálnu kapacitu, teda 630kVA. V tejto súvislosti bude nevyhnutná aj rekonštrukcia prípojky VN, ktorá spočívať v náhrade vonkajších vedení VN za káblové a v zaokruhovaní VN rozvodov na ďalšie TS v obci. V rámci tejto stavby sa predpokladá zosilnením vonkajších rozvodov NN, prípadne úplnou výmenou za káblové.

Pre stavebný rozvoj obytnej zástavby v rámci starej obce, kde je situácia toho času najhoršia, (nárast o cca. 108 odberných miest, čo predstavuje 300kW) bude potrebné vybudovať novú transformačnú stanicu (označenie vo výkrese: TS-N2) v kioskovom vyhotovení dimenzovanú na 1x630kVA s káblovou prípojkou VN priamo z linky č.243 resp. napojením sa na jestvujúcu TS 001. Po vybudovaní tejto stanice (TS-N2) dôjde k presmerovanie časti jestvujúcich sietí NN starej obce zásobovaných elektrickou energiou zo strany TS 001 a taktiež sa predpokladá aj s postupnou rekonštrukciou všetkých jestvujúcich vonkajších vedení za vedenia izolované resp. káblové. Tým sa odstránia nežiaduce problémy s kvalitou dodávanej elektrickej energie a optimalizuje sa prevádzka stávajúcich častí siete NN v celej časti starej obce.

Pre prípadný stavebný rozvoj priemyselnej zástavby v lokalite starej tehelne sa uvažuje s využitím stávajúcich rozvodov VN, ako aj transformačnej stanice, resp. s jej rekonštrukciou. Dimenzovať sa bude na maximálnu kapacitu teda 630kVA, príkon samotného transformátora sa stanoví podľa potrieb jednotlivých odberných miest v lokalite.

Ochranné pásma elektrických zariadení

Ochranným pásmom je priestor v bezprostrednej blízkosti energetického diela, ktorý je určený k zabezpečeniu plynulej prevádzky a zabezpečeniu bezpečnosti osôb a majetku. Pre akúkoľvek činnosť vo vymedzených ochranných pásmach a pre udelenie výnimky z ochranného pásma je potrebné vyžiadať súhlas kompetentného elektrorozvodného závodu, resp. energetického podniku. Ochranné pásmo elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami vedenými po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie:

- u vonkajšieho (vzdušného) vedenia veľmi vysokého napätia od 60kV do 110kV vrátane 15m, nad 110kV do 220kV vrátane 20m a nad 220kV do 380kV vrátane 25m;
- u vonkajšieho vedenia vysokého napätia od krajného vodiča 10m na každú stranu, v lesných priesekoch 7m;
- u káblového vedenia všetkých druhoch napätia (vrátane vedení ovládacích, signálnych a oznamovacích) od krajného kábla 1m na každú stranu;
- u rozvodných staníc 30m a pri transformovniach 10m po obvode kolmo od hranice objektov stanice,

Z hľadiska mierky výkresovej dokumentácie nie sú všetky ochranné pásma graficky znázornené.

Križovania a súbeh iných sietí s elektrickými zariadeniami a s elektrickými vzdušnými a zemnými káblovými vedeniami je potrebné riešiť v súlade so zákonom (lit. 65) a s STN 73 6005 a STN 33 3300.

3.2.6.5 Zásobovanie plynom

Tendencie v oblasti zásobovania plynom v rámci kraja

V okrese Topoľčany je vybudovaná VTL plynovodná sústava DN 300 PN 2,5MPa Šaľa – Nitra – Topoľčany – Prievidza. Táto plynovodná sústava je hlavným zdrojom dodávky zemného plynu do celého okresu. Jej prepravná kapacita je postačujúca pre spoľahlivé zásobovanie všetkých odberateľov plynu. Zvýšením kapacity prepúšťacej stanice pri obci Jelšová sa zvýši objem dodaného plynu do tejto VTL distribučnej plynovodnej sústavy. Problémom je vek uvedenej podriadenej VTL distribučnej sústavy, pretože je už na hranici svojej životnosti. V okrese Topoľčany nie je možné uvažovať so zvýšením spotreby zemného plynu oproti terajšej spotrebe. Z dôsledku recesie alebo zmeny technologických procesov v posledných rokoch došlo ku zníženiu spotreby plynu (likvidácia výrobných kapacít, likvidácia sušičiek obilia v poľnohospodárskych družstvách atď.). Rekonštrukcia VTL plynovodnej sústavy PN 25 si vyžaduje zabezpečenie obrovských investičných prostriedkov u SPP-distribúcia a.s. Pri rekonštrukcii plynovodnej sústavy sú obmedzené územné možnosti pre zabezpečenie ochranného a bezpečnostného pásma pôvodného VTL plynovodu. V mnohých úsekoch pri VTL plynovodnej sústave PN 25 nie je zachované ochranné a bezpečnostné pásmo. Počas jej prevádzkovania sa vybudovali nové objekty v tesnej blízkosti plynovodu. Pri rekonštrukcii by malo dôjsť ku zvýšeniu menovitého pretlaku z PN 25 na PN 40. Preto pri rekonštrukcii bude potrebné v mnohých úsekoch zmeniť trasu VTL plynovodu oproti pôvodnej trase tak, aby boli dodržané minimálne vzdialenosti medzi plynovodom a okolitými objektmi. V okrese Topoľčany už nie je reálne rozšírenie miestnej (obecnej) distribučnej plynovodnej siete. V obciach, v ktorých doposiaľ nebola vybudovaná miestna distribučná plynovodná sieť už nie je reálna ich výstavba zo zdrojov hlavného distribútora zemného plynu, ktorým je SPP-distribúcia a.s. Pri platných cenách za dodávku plynu pre domácnosť nie je rentabilná výstavba nových distribučných obecných plynovodov. Preto SPP-distribúcia a.s. často súhlasí s výstavbou distribučných plynovodov z cudzích investičných prostriedkov, ale pri ich uvádzaní do prevádzky vyhodnocuje rentabilitu ich odkúpenia. V mnohých prípadoch plynovody ostanú v majetku cudzieho investora s tým že SPP-distribúcia a.s. ich prenajíma bezodplatne za podmienky, že majiteľovi plynovodov nebude účtovať prevádzkové náklady.

Zásobovanie obce plynom a rozvod plynu

Súčasný stav

Obcou Hrušovany prechádza tranzitný vysokotlakový plynovod DN 300mm. Prípojné miesto na vysokotlakový plynovod (2,5 MPa) sa nachádza v obci Preseľany, kde sa nachádza regulačná stanica, odkiaľ je realizovaná rozvodná sieť pre obce VTL/STL s kapacitou 1200 m^3/hod, odkiaľ je realizovaná rozvodná sieť pre obce Preseľany, Hrušovany a ďalšie obce.

V obci je zrealizovaný verejný plynovod s tlakovou hladinou STL. Miestnu plynovodnú sieť tvorí sústava STL plynovodov, ktoré sú v určitých miestach vzájomne prepojené. Tlaková hladina STL plynovodov je do 100 kPa, pričom pomery v STL plynovodnej sieti sú priaznivé. Po materiálovej stránke sú prevedené z oceľových a plastových rúr. Rozvod plynu je určený predovšetkým pre potreby vykurovania a varenia pre jednotlivé nehnuteľnosti.

Pre potreby prevádzky tehelne je z vysokotlakého plynovodu zrealizovaná VTL prípojka ukončená v areály tehelne s regulačnou stanicou VTL/STL.

Návrh

Stavebný rozvoj v obci je plánovaný v rámci jednej etapy, predpokladá sa však realizácia postupnej výstavby v rámci novonavrhovaných plôch určených pre obytnú zástavbu ako aj realizáciu plôch pre priemyselnú a vybavenostnú zástavbu. V zásade je možné hovoriť o nasledovných polohách kde sa očakáva nový stavebný rozvoj s orientačným nárastom odberných miest:

- Stará obec (PFČasti 102, 103, 105, 108, 110, 111, 115, 118, 126, 128) – nárast cca. 124 odberných miest určených ako rodinné domy + vybavenosť;
- Domovina (PFČasti 101, 104, 106, 107, 107b, 113, 114, 116, 117, 119, 120) – nárast cca. 70 odberných miest určených ako rodinné domy;
- nová zástavba medzi starou obcou a Domovinou (PFČasti 122, 123, 124,) – nárast cca. 80 odberných miest určených ako rodinné domy;
- športovo-rekreačná zóna a podnikateľská zóna (PFČasť 112) – nárast o odberné mieste v súvislosti so zmenou areálu poľnohospodárskeho družstva na podnikateľskú zónu a rozvoja priestoru v okolí futbalového štadiónu na športovú rekreačnú zónu;
- podnikateľská zóna (PFČasť 109) – nárast o odberné mieste v súvislosti so z rozvojom areálu Tehelne o nové priestory alebo výstavba nových areálov;

V prípade ak príde k navýšeniu odberov výstavbou priemyselnej zóny alebo rodinných domov je potrebné predložiť SPP koncepčný plán navýšenia budúcich odberov. Na základe týchto koncepčných plánov SPP posúdi možnosť pripojenia na jestvujúci STL plynovod a v prípade väčších odberov by pripadalo v úvahu vybudovanie vlastnej regulačnej stanice pre obec Hrušovany. V súčasnosti je ťažké odhadnúť jestvujúci odber pre obec Hrušovany nakoľko regulačná stanica plynu zásobuje viaceré obce.

Ochranné pásma plynárenských zariadení

V návrhu plánovanej zástavby je nutné rešpektovať príslušné STN a ochranné a bezpečnostné pásma jestvujúcich plynovodov, predovšetkým VTL plynovodov tak ako ich ustanovujú §56 a§57 zákona č.656/2004 Z.z.. V návrhu trás nových plynovodných sietí je nutné rešpektovať platné záväzné STN a súvisiace zákony a vyhlášky.

Ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov v zmysle zákona č. 70/1998 Zb. o energetike a zák.č.656/2004 Z.z.:

Ochranné pásma plynovodných sietí (od osi na každú stranu plynovodu), z dôvodu mierky výkresovej časti sa všetky ochranné pásma neznačia:

- 8 m pre technologické objekty - RS plynu;
- 4 m pre plynovody a plynové prípojky do DN 200;
- 12 m pre plynovody a plynové prípojky do DN 700;
- 1 m pre NTL a STL plynovody a plynovodné prípojky v zastavanom území obce.

Bezpečnostné pásma plynovodných sietí: (od osi na každú stranu plynovodu):

- 20 m pri VTL plynovodoch a prípojkách do DN 350;
- 50 m pri plynovodoch a prípojkách s vysokým tlakom nad 4 MPa do DN 150;
- 200 m pri plynovodoch a prípojkách s vysokým tlakom nad 4 MPa nad DN 500.

3.2.6.6 Zásobovanie teplom

Tendencie v oblasti zásobovania teplom z celoslovenského hľadiska

V súčasnom období, keď prebiehajúca transformácia slovenského hospodárstva nepredstavuje stabilné a štandardné prostredie, je ťažké prognózovanie ďalšieho vývoja rozvoja energetiky a tým aj tepelnej energetiky. Vo väzbe na podmienky európskeho trhu s energiou bude potrebné vytvoriť účinné mechanizmy pre podporu úspor energie a intenzívnejšie využitie obnoviteľných zdrojov.

Na Slovensku je v zásobovaní teplom dominantný centralizovaný spôsob (CZT), 44,7% bytov je teplom zásobovaná z externých zdrojov. V roku 2000 bola v bytovo-komunálnom sektore spotreba tepla 103,0 PJ a v roku 2010 sa predpokladá mierny vzrast na hodnotu 104,0 PJ, pričom podiel individuálneho vykurovania a centrálneho vykurovania má zostať prakticky nezmenený: 60,0 PJ individuálne vykurovanie a 44,0 systém CZT. V priemyselných podnikoch sa na výrobu tepla spotrebovalo v roku 2000 153,1 PJ a v roku 2010 sa predpokladá pokles na hodnotu 147,3 PJ.

Vážnym problémom v oblasti zásobovania teplom je regulácia cien za dodávky tepla a vývoj v dotáciách do cien tepla pre obyvateľov v posledných rokoch. Ceny za teplo zo systémov CZT za takýchto podmienok nie sú schopné konkurovať cenám za individuálne vykurovanie plynom, čo v poslednom období viedlo k odpájaniu od sústav CZT. Pri deformovaných cenách plynu a elektriny bola takáto reakcia prirodzená, je to však v protiklade s cieľmi stanovenými v Energetickej politike.

Medzi zámery štátnej politiky pre oblasť zásobovania teplom patrí dosiahnutie transparentnej regulácie cien tepla, ukončenie plošného poskytovania štátnych dotácií spolu s riešením sociálnych problémov adresnými príspevkami, širšie využívanie obnoviteľných zdrojov a budovanie zdrojov so združenou výrobou elektriny a tepla (umožňuje to dosahovanie vysokej efektívnosti pri konverzii primárnej energie paliva na elektrinu a teplo).

Zásobovanie teplom v obci

Historické súvislosti.

Vykurovanie príbytkov je jeden z najstarších druhov energie, ktorá bola potrebná od nepamäti pre prekonanie zimných období, dokonca zdroj tepla bol prakticky typologickým tvorcom dispozície objektov – pec tvorila ústredný a veľmi dôležitý prvok domov. Ako vykurovacie médium sa v minulosti používali najmä ľahko dostupné materiály a to drevo, neskôr sa začalo používať uhlie alebo dokonca aj nafta. V súvislosti s plynofikáciou sa postupne prechádza na súčasný „ekologický“ druh vykurovania plynom. Súhrne však možno povedať, že princíp vykurovania je od nepamäti jednotný, založený na vlastnom lokálnom vykurovaní, mení sa len druh vykurovacieho média a účinnosť vykurovacích zariadení.

Stav a opatrenia zásobovania teplom

Zásobovanie teplom je riešené pri jednotlivých nehnuteľnostiach z vlastných zdrojov (domové kotolne) s palivom zemný plyn (v ojedinelých prípadoch tuhé palivo, najmä drevo) s vykurovacím médiom teplá voda.

Aj v budúcnosti predpokladáme zachovanie výroby tepla individuálnym spôsobom s prevažujúcim médiom zemný plyn. Postupne však bude narastať podiel obnoviteľných energií – slnečné kolektory prípadne výstavba nízkoenergetických alebo pasívnych domov.

Kotolne patria medzi malé zdroje znečisťovania ovzdušia, je preto nutné dodržovať limity koncentrácie emisií v spalinách podľa zákona (lit. 63).

Charakteristika problémov v oblasti zásobovania teplom

Nakoľko je zásobovanie v obci riešené individuálne z vlastných tepelných zdrojov s palivom zemný plyn nie je možné definovať aktuálne kvalitatívne alebo výrazné ekologické problémy. Napriek tomuto konštatovaniu je potrebné uviesť, že získavanie tepla prostredníctvom klasických palív je nutné eliminovať a je potrebné dosiahnuť významný podiel aj na alternatívnych zdrojoch (slnečná energia, tepelné čerpadlá a pod.).

3.2.6.7 Telekomunikácie a diaľkové káble

Napojenie obce na telekomunikačné rozvody

Obcou prechádzajú diaľkové telekomunikačné káble, digitálna prekryvná sieť (DON), ktorá umožňuje aj aplikáciu integrovaných služieb digitálnej siete (ISDN). Hrušovany sú z hľadiska rozčlenenia územia Slovenska na systém primárnych oblastí zaradené do PO Topoľčany. V katastrálnom území obce Hrušovany nenachádzajú podzemné inžinierske siete vojenskej správy.

Miestna telefónna sieť je v obci zabezpečovaná zo zriadenej digitálnej ústredne, ktorá sa však nachádza v obci Preseľany. Rozvod je zabezpečovaný zväčša vzdušným vedením. Kapacitné údaje ako aj budúce zámery sú spracovateľovi neznáme.

Ochranné pásma telekomunikačných zariadení a rozvodov

Ochranné pásmo pre telekomunikačné podzemné vedenia sú 1 m na obe strany od osi káblovej trasy.

3.2.6.8 Produktovody

Katastrálnym územím obce nie je vedený žiadny podzemný produktovod.

3.3 SOCIO-EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA

3.3.1 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA

Bývanie z pohľadu celoslovenských súvislostí

Bývanie je jedna zo základných ľudských potrieb, ktorá by mala byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti. Deklarovanie bývania ako jedného zo základných ľudských práv vytvára záväzok pre verejné subjekty (štát, obce), aby sa angažovali pri jeho riešení. Taktiež sociálna diferenciácia spoločnosti vytvára požiadavku na zapojenie verejných subjektov do oblasti bývania. Sú vrstvy obyvateľstva, ktoré vzhľadom na charakter bytu ako tovaru nie sú schopné si samy obstarať adekvátne bývanie. Zasahovanie štátu do bývania, jeho štruktúrovaná podpora jednotlivým skupinám populácie sa rieši prijatím a uplatňovaním bytovej politiky. Ako ukazuje dlhoročná prax vyspelých európskych krajín s trhovo orientovanou ekonomikou, najlepším prostriedkom riešenia problému bývania je vytvorenie trhu s bytmi. Riešenie takých problémov ako prístupnosť k primeranému bývaniu, cenová dostupnosť bývania a kvalita bývania, nie je možné zabezpečiť bez určitých intervencií štátu a iných verejných subjektov na trhu s bytmi.

V súčasnosti je rozvoj bývania definovaný na štátnej úrovni koncepčným materiálom (lit. 37), ktorý definuje aj ciele rozvoja bytovej výstavby: Základným a dlhodobým cieľom v rozvoji bývania je saturovanie potrieb bývania, a to vytvorením efektívneho nástroja, ktorým je fungujúci trh s bytmi. Tento musí umožňovať maximálne efektívne uspokojovanie potreby bývania v daných ekonomických, spoločenských a sociálnych podmienkach. Vytvorenie trhu s bytmi, na ktorom by boli v rovnováhe dopyt a ponuka bytov, ako ukazujú poznatky z európskych krajín, je dlhodobým neustále prebiehajúcim procesom. Formulovanie základného cieľa v oblasti bývania vychádza z prijímania čiastkových cieľov, ktoré reagujú na existujúcu aktuálnu situáciu v oblasti bývania, s ich prepojením na ekonomické a spoločenské podmienky v spoločnosti a ich konkretizovania do postupových krokov na dosiahnutie stanoveného cieľa. Formulovanie čiastkových cieľov koncepcie rozvoja bytovej výstavby musí preto v súčasnej etape vychádzať :

A) v oblasti bývania z:
- efektívnosti využívania existujúceho bytového fondu,
- potrieb novej bytovej výstavby,
- prípravy územia pre bytovú výstavbu,

B) v oblasti ekonomických, spoločenských a sociálnych podmienok z vytvárania:
- priaznivých makroekonomických podmienok, ktoré umožnia ekonomický rozvoj národného hospodárstva, rast príjmov domácností,
- efektívnych systémov financovania bytovej výstavby založeného na štruktúrovanom systéme ekonomických nástrojov podpory pre všetky vrstvy obyvateľstva,
- zodpovedajúcej úrovne právnych predpisov.

Historické súvislosti.

História bývania je históriou ľudstva samého, spôsob ako jednotlivé ľudské generácie riešili svoje „bývanie“ je spôsobom ich pohľadu na „žitie“. V dlhom období počas ktorého vznikali rôzne formy bývania menili sa aj priestorové formy bytových domov. V obci bolo dlhodobo pretrvávajúcou formou určenou pre bývanie dom s jednou bytovou jednotkou. Aditívne radené miestnosti za sebou boli ukončené zvyčajne hospodárskymi stavbami, ktoré súviseli s prevažujúcou formou obživy obyvateľstva – poľnohospodárstvom. Neskôr sa v rámci jedného spoločného dvora – domu umiestňovalo viacero bytových jednotiek najskôr to boli rodiny v príbuzenskom vzťahu a postupne sa do jedného dvora dostávali rôzne rodiny. Obložnosť bytu bola v minulosti oveľa väčšia a mohla dosahovať hodnoty okolo 5 osôb na jeden byt (30-roky) a rovnako aj počet m^2 obytnej plochy bytu na jednu osobu bol veľmi nízky, pričom jeden byt niekedy obývalo aj viacero cenzových domácností.

Po roku 1960 sa v obci začína presadzovať výstavba rodinných domov, ktoré majú opäť iba jednu bytovú jednotku a najmä postupne sa funkcia bývania osamostatňuje a poľnohospodárska výroba sa presúva do samostatných priestorov (družstvá). Obložnosť bytu sa postupne znižuje a súčasne sa zvyšuje počet m^2 obytnej plochy bytu na jednu osobu, čo úzko súvisí najmä s rastom životnej úrovne.

Súčasný stav a zámer rozvoja bývania v obci

Súčasný stav v oblasti bývania

V obci Hrušovany bolo ku dňu sčítania obyvateľov, domov a bytov 2001 evidovaných 359 domov a 375 bytov (všetko v rodinných domoch). Z tohto počtu je obývaných len 315 domov (84%) a 328 bytov (87,5%). Pri počte obyvateľov 1135 predstavuje priemerná obložnosť jednej bytovej jednotky 3,03 obyvateľa ak však započítame len trvalo obývané bytové jednotky predstavuje priemerná obložnosť jednej bytovej jednotky 3,46 obyvateľa.

Ku dňu sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 bolo evidovaných 348 domov a 362 bytov (všetko v rodinných domoch). Z tohto počtu je obývaných 309 domov (89%) a 322 bytov (89%). Pri počte obyvateľov 1124 predstavuje priemerná obložnosť jednej bytovej jednotky 3,10 obyvateľa ak však započítame len trvalo obývané bytové jednotky predstavuje priemerná obložnosť jednej bytovej jednotky 3,49 obyvateľa.

Už z tohto štatistického prehľadu je zrejmé, že domový fond v obci tvoria prevažne objekty rodinných domov, ktoré sú reprezentované prakticky bez výnimky objektmi voľnej uličnej zástavby v podlažnosti 1-2.NP, výnimočne 3.NP.

Charakteristika problémov v oblasti bývania

Bytová výstavba je v posledných rokoch výrazne stagnujúca a prírastok bytového fondu je nízky, nepostačujúci ani nie tak demografickému vývoju ako znižovaniu obložnosti bytových jednotiek ako prirodzene zvyšujúcej sa kvalite bývania.

Záujem o nové pozemky, resp. staré domy je na miestnej samospráve evidovaný, z čoho vyplýva potreba riešenia bytovej otázky ako aj je prezentovaná výrazná snaha správy obce zabrániť odchodu mladých obyvateľov z obce a snaha o získanie nových obyvateľov obce ponúknutím pozemkov pre výstavbu.

Zámer rozvoja bývania

Obec Hrušovany rozhodla, že v nasledujúcom období svojou aktívnou politikou chce výrazne zvrátiť demografický vývoj – najmä prípravou nových plôch pre bytovú výstavbu a využitím existujúceho potenciálu voľných v súčasnej dobe nezastavaných alebo nevyužívaných pozemkov. Takýmto cieľom obec sleduje zvýšenie počtu obyvateľov obce o cca. 235 obyvateľov oproti súčasnému stavu v období do roku 2040.

V tejto súvislosti je potrebné predpokladať potrebu bytových jednotiek pre jestvujúci počet obyvateľov v súvislosti zo znižovaním obložnosti bytových jednotiek na úroveň 2,75 obyvateľa na jeden byt. Toto predpokladá okamžitú potrebu cca. 46 bytových jednotiek / domov. Ostatné voľné plochy určené pre výstavbu budú určené pre získanie nových obyvateľov v obci.

Plánovanie nových plôch určených pre bývanie je rozvrhnuté len v jednej etape nakoľko jestvujúca štruktúra osídlenia umožňuje získať len obmedzené nové plochy určené pre výstavbu, ktoré sa nachádzajú mimo zastavaného územia obce. Nová bytová výstavba sa plánuje na nasledovných plochách:
- na plochách v zastavanom území, ktoré sú v súčasnej dobe ako voľné prieluky medzi jestvujúcou zástavbou alebo sú súčasťou nadrozmerných záhrad bez potreby budovania novej miestnej komunikácie a technickej infraštruktúry (PFČasť 102, 103, 104, 105, 106, 107, 113, 115) – možný prírastok 48 domov;
- na plochách v zastavanom území, ktoré sú v súčasnej dobe súčasťou jestvujúcich nadrozmerných záhrad s potrebou budovania novej miestnej komunikácie a technickej infraštruktúry (PFČasť ulica 102, 107b, 110, 126, 128) – možný prírastok 96 domov;
- na plochách mimo zastavaného územia, ktoré sú najmä v súčasnej dobe využívané ako orná pôda bez potreby budovania novej prístupovej komunikácie a technickej infraštruktúry (PFČasť 116, 118, 120) – možný prírastok 28 domov;
- na plochách mimo zastavaného územia, ktoré sú najmä v súčasnej dobe využívané ako orná pôda s potrebou budovania novej miestnej komunikácie a technickej infraštruktúry (PFČasť 116, 122, 123, 124) – možný prírastok 100 domov;

Pre okamžitú realizáciu aktívnej obecnej politiky je z pohľadu majetkoprávnych vzťahov možné využiť len plochy, ktoré nie sú v súčasnej dobe jestvujúcimi záhradami (tretia a štvrtá odrážka) čiže len 128 domov. Pri predpokladanej úspešnosti obsadenia územia domami cca. 75% môžeme reálne predpokladať 96 domov.

Ostatné plochy sú na prípravu zložitejšie (prvá a druhá odrážka), a preto ich príprava bude prebiehať postupne (najzložitejšie sú plochy jestvujúcich prieluk) a nemožno ani predpokladať, že percento úspešnosti realizácie týchto plôch bude cca 45%-tná. takto možno predpokladať, že k roku 2040 bude na týchto plochách cca. 64 domov.

Celkovo je takto umožnená teoretická výstavba nových 272 domov. Ak však zohľadníme aj percentá úspešnosti obsadenia týchto území môžeme predpokladať, že v obci vznikne 160 nových domov.

Pre potrebu kompenzácie znižovania obložnosti bytov na úroveň 2,75 obyvateľa na byt je potrebných cca. 46 bytov, pre potrebu očakávaného nárastu obyvateľov k roku 2040 o 235 je potrebných cca. 85 bytov. Spolu je potrebných k roku 2040 potrebných cca. 131 bytov. Tento počet je o cca. 30 bytov nižší ako je predpokladaná potreba.

3.3.2 NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU

Obec prijala dokument (lit. 83), v ktorom sa priamo zaviazala k podpore trvalo udržateľného ekonomického a sociálneho rozvoja obce pomocou obnovy a ďalšieho rozvoja kvality školstva, sociálnych služieb, kultúry a športu, resp. kvality infraštruktúry podporujúcej tieto špecifické oblasti.

3.3.2.1 Školstvo

Súčasný stav školstva z pohľadu celoslovenských súvislostí

Podľa Zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (školského zákona) sústavu škôl tvoria tieto druhy škôl:
- materská škola (predprimárne vzdelanie pre 3-5 ročné deti),
- základná škola (primárne vzdelanie pre 1.stupeň, nižšie stredné vzdelanie pre 2.stupeň),
- gymnázium (úplné stredné všeobecné vzdelanie),
- stredná odborná škola (nižšie stredné odborné vzdelanie, stredné odborné vzdelanie a úplné stredné odborné vzdelanie),
- konzervatórium (komplexné umelecké a umelecko-pedagogické vzdelanie),
- školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- základná umelecká škola (primárne alebo nižšie sekundárne umelecké vzdelanie),
- jazyková škola (primárne, sekundárne a postsekundárne jazykové vzdelanie.

Druhy škôl (okrem materskej školy) sa členia na typy. Typ školy bližšie určuje, na aký odbor vzdelávania je škola zameraná, organizáciu školy alebo akým deťom, žiakom vzdelávanie zabezpečuje.

Sústavu školských zariadení tvoria:
- školské výchovno-vzdelávacie zariadenia (školský klub detí, školské stredisko záujmovej činnosti, centrum voľného času, školský internát, školské hospodárstvo, stredisko odbornej praxe),
- špeciálne výchovné zariadenia (diagnostické centrum, reedukačné centrum, liečebno-výchovné sanatórium),
- školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, centrum špeciálno-pedagogického poradenstva),
- školské účelové zariadenia (škola v prírode, zariadenia školského stravovania, stredisko služieb škole).

Súčasný stav a zámer rozvoja školských zariadení v obci

Sieť školských zariadení v obci je zastúpená materskou školou, ktorej zriaďovateľom je obec Hrušovany. Na území obce do roku 2015 pôsobila aj základná škola, ktorá bola k uvedenému roku vyradená zo siete škôl a školských zariadení.

Materská škola (základná vybavenosť). Zariadenia materských škôlok sa v poslednom období vo všeobecnosti redukujú a v súčasnosti dochádza k stabilizácii. Tento druh vybavenosti bol vyňatí spod pôsobnosti školskej správy a v súčasnej dobe spadá pod správu obce. V obci sa nachádza jedna materská škôlka.

Samotný objekt materskej školy je po prestavbe z roku 2008. Obec predpokladá zachovanie tohto zariadenia aj do budúcnosti najmä v súvislosti s udržaním atraktívnosti obce pre mladé rodiny.

Základná škola (základná vybavenosť) je dostupná v obci Preseľany resp. v okresných mestách Topoľčany prípadne Nitra.

Školské zariadenia charakteru vyššej alebo špecifickej vybavenosti: **gymnázium** (vyššia vybavenosť), **stredná odborná škola** (vyššia vybavenosť), **stredné odborné učilište** (vyššia vybavenosť), **základná umelecká škola** (vyššia vybavenosť), **jazyková škola** (vyššia vybavenosť), **materská škola pre zdravotne postihnuté deti** (vyššia vybavenosť), **základná škola pre zdravotne postihnuté deti** (vyššia vybavenosť), **stredná odborná škola, učilište pre zdravotne postihnuté deti** (vyššia vybavenosť), **dom mládeže** (vyššia vybavenosť), **univerzita** (špecifická vybavenosť) sú dostupné v meste Nitra (najmä vyššia vybavenosť), ale aj v mestách Topoľčany, Bratislava a pod. (vyššia a špecifická vybavenosť).

3.3.2.2 Cirkev

Súčasný stav a zámer rozvoja cirkevných zariadení v obci

V súčasnej dobe nie je spracovaná žiadna spracovateľovi známa koncepcia rozvoja cirkevných zariadení. V rámci obce je dominantná kresťanská rímsko-katolícka cirkev, iná cirkev má v obci minimálne (až zanedbateľné) zastúpenie. Na území obce pôsobí Farnosť sv. Alžbety, ktorá združuje obce Preseľany, Belince, Hrušovany a Koniarovce. Farnosť patrí do Nitrianskej diecézy a dekanátu Topoľčany.

Kostol rímsko-katolíckeho vierovyznania (základná vybavenosť). V obci sa nachádza kostol sv. Martina. Poloha budovy kostola je daná silnými historickými a cirkevnými tradíciami, a preto táto budova zväčša definuje významnosť určitého priestoru, resp. je impulzom pre vytvorenie takéhoto priestoru. V obci Hrušovany sa budova kostola dodnes nachádza v rámci areálu cintorína, čo už v súčasnej dobe je skôr nevhodné.

Rímsko-katolícky farský úrad (základná vybavenosť). V obci sa nenachádza budova farského úradu. Farnosť patrí pod správu farnosti v Preseľanoch.

Cirkevné zariadenia charakteru vyššej alebo špecifickej vybavenosti: **kostol iného vierovyznania** (vyššia vybavenosť), **cirkevný úrad iného vierovyznania** (vyššia vybavenosť) sú dostupné v meste Nitra (najmä vyššia vybavenosť), ale aj v mestách Topoľčany, Bratislava a pod. (vyššia a špecifická vybavenosť).

3.3.2.3 Zdravotníctvo

Súčasný stav zdravotníctva z pohľadu celoslovenských súvislostí

Veľmi citlivá oblasť zdravotníctva je v súčasnosti v rámci Slovenskej republiky uprostred reformy, ktorá má za cieľ stabilizovať a následne zvýšiť nielen kvalitatívnu úroveň zdravotnej starostlivosti. Princípy a ciele týchto reforiem sú definované Stratégii zdravotníckej starostlivosti.

Primárna zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná ambulanciami praktických lekárov pre dospelých, pre deti a dorast, stomatológov a gynekológov. Z tohto pohľadu je primárna zdravotnícka starostlivosť chápaná ako základná vybavenosť. Tieto ambulancie sa umiestňujú často sústredene či už v rámci zdravotných stredísk alebo polikliník, v súčasnosti však už prichádza aj k zriaďovaniu takýchto ambulancií samostatne. Špecializovaná zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná odbornými ambulanciami, ktoré sa výlučne sústreďujú v rámci polikliník alebo ich nahrádzajú nemocnice v rámci svojich ambulancií.

Súčasný stav a zámer rozvoja zdravotníckych zariadení v obci

Zdravotné stredisko (základná vybavenosť). V obci sa v súčasnosti nenachádza žiadna samostatná ambulancia praktického lekára, ani lekárska stanica s občasnými ordinačnými hodinami. Obyvatelia obce pripadajú do lekárskeho obvodu Preseľany, kde sa nachádza všeobecný a detský lekár.

Zdravotnícke zariadenia charakteru základnej, vyššej alebo špecifickej vybavenosti: **samostatná ambulancia** (základná vybavenosť), **lekáreň** (vyššia vybavenosť), **poliklinika** (vyššia vybavenosť), **nemocnica** (vyššia až špecifická vybavenosť), **liečebný ústav** (špecifická vybavenosť) sú dostupné v meste Nitra (najmä základná a vyššia vybavenosť), ale aj v mestách Topoľčany, Bratislava a pod. (vyššia a špecifická vybavenosť). Lekáreň je k dispozícii v obci Preseľany.

3.3.2.4 Kultúra

Súčasný stav kultúry z pohľadu celoslovenských súvislostí

V súčasnej dobe nie je spracovaná žiadna koncepcia rozvoja kultúrnych zariadení či už na úrovni Slovenska ako aj obce Hrušovany. Na území obcí v oblasti kultúrnych zariadení sa sleduje potreba základného stupňa na pokrytie potreby v rámci jednotlivých obcí alebo ich častí a na vyšší stupeň zabezpečujúci vyššie potreby pre obec alebo skupinu obcí v okresnej pôsobnosti. Základný stupeň kultúrnych zariadení predstavuje kultúrny dom obsahujúci najmä univerzálnu spoločenskú sálu a miestnosti pre rozvoj klubových činností, prípadne miestnosti pre umiestnenie pobočky mestskej knižnice. Sekundárny stupeň kultúrnych zariadení predstavujú rôzne scény, sály, kiná, knižnice.

Súčasný stav a zámer rozvoja kultúrnych zariadení v obci

Obecný kultúrny dom (základná vybavenosť). V obci sa nachádza jedna spoločenská sála – kultúrny dom, ktorá je schopná zabezpečovať väčšinu slávnostných a kultúrnych akcií v obci. Jej kapacita je približne 150 ľudí, čo možno hodnotiť ako primerané – obec nepociťuje momentálne potrebu jej rozširovania.

Všeobecná knižnica (základná vybavenosť). V obci sa nachádza knižnica s knižničným fondom do 3500 zväzkov, čo možno charakterizovať ako priemernú až podpriemernú úroveň – vzhľadom k súčasnému stavu však je možné pozitívne hodnotiť vôbec fakt, že sa táto inštitúcia v obci zachovala. Knižnica je umiestnená v budove obecného domu, čo je vhodné umiestnenie, ale samotný obecný dom by si zaslúžil vhodnejšiu polohu.

Samostatná klubovňa (základná, vyššia vybavenosť). V obci je pomerne bohatá spolková činnosť. Nachádzajú sa tu: Dobrovoľný hasičský zbor, Slovenský zväz záhradkárov, Slovenský orol, Slovenský červený kríž, Jednota dôchodcov, Spolok sv. Vojtecha, Obecný futbalový klub, Spevácky zbor Večernica, Tenisový klub, Zdravý mikroregión Pre zlepšenie spolkovej činnosti je potrebné napr. v rámci obecného úradu alebo kultúrneho domu vyhradiť spoločnú klubovú miestnosť na stretnutia jednotlivých združení.

Kultúrne zariadenia charakteru vyššej alebo špecifickej vybavenosti: **kino** (vyššia vybavenosť), **letné kino** (vyššia vybavenosť), **mestský kultúrny dom** (vyššia vybavenosť), **múzeum** (špecifická vybavenosť), **vedecká knižnica** (špecifická vybavenosť), **divadelná hudobná scéna** (špecifická vybavenosť), **divadelná činoherná a malá scéna** (špecifická vybavenosť), **bábková scéna** (špecifická vybavenosť), **koncertná sála** (špecifická vybavenosť), **hvezdáreň** (špecifická vybavenosť), **planetárium** (špecifická vybavenosť), **galéria** (vyššia vybavenosť) sú dostupné v meste Nitra (najmä vyššia vybavenosť), ale aj v mestách Topoľčany, Bratislava a pod. (vyššia a špecifická vybavenosť).

3.3.2.5 Šport

Súčasný stav športu z pohľadu celoslovenských súvislostí

V súčasnej dobe nie je spracovaná žiadna koncepcia rozvoja športových a rekreačných zariadení. Základná vybavenosť je tvorená najmä telocvičňou a ihriskom, vyšší stupeň predstavujú plaváreň, kúpalisko, zimný štadión, športová hala a špecifická až regionálne golf.

Súčasný stav a zámer rozvoja športových zariadení v obci

Telocvičňa (základná vybavenosť). V obci sa nenachádza v súčasnosti žiadna telocvičňa, ani telocvičňa pri škole. V zimnom období preto chýbajú možnosti telesnej aktivity pre obyvateľov obce v krytých priestoroch pre športy letného typu.

Ihrisko a plochy pre konkrétny šport (základná vybavenosť). V obci sa nachádza jedno trávnaté ihrisko, ktoré je prístupné pre možné aktivity celej obci len veľmi obmedzene. Dominantne sa toto ihrisko využíva pre potreby miestneho futbalového klubu TJ Hrušovany (počet členov klubu je 60). Okrem toho sa tu nachádza od roku 2008 multifunkčné ihrisko, ktoré poskytuje možnosti pre všetkých obyvateľov.

Športové zariadenia charakteru vyššej alebo špecifickej vybavenosti: **športový štadión** (vyššia vybavenosť), **športová hala** (vyššia vybavenosť), **krytá plaváreň, kúpalisko – otvorená plaváreň** (vyššia vybavenosť), **zimný štadión** (vyššia vybavenosť), **jazdiareň** (vyššia vybavenosť), **kynologické cvičisko** (vyššia vybavenosť), **športové letisko** (špecifická vybavenosť), **lodenica** (špecifická vybavenosť), **golfové ihrisko, mini-golf** (špecifická vybavenosť) sú dostupné v meste Nitra (najmä vyššia vybavenosť), ale aj v mestách Topoľčany, Bratislava a pod. (vyššia a špecifická vybavenosť).

3.3.2.6 Sociálna starostlivosť

Súčasný stav a zámer rozvoja sociálnej vybavenosti v obci

Poskytovanie sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb je v rámci obce zabezpečované prostredníctvom opatrovateľskej služby, ktorú obec prevádzkuje od 1. 1. 2004. V súčasnosti jej služby využíva 1 obyvateľ obce, o ktorého sa stará jeden opatrovateľ. Vzhľadom na tendenciu starnutia obyvateľstva do budúcnosti potrebné stanoviť možnosti a formy starostlivosti o starých občanov, resp. obyvateľov v sociálnej núdzi.

Súčasný stav a charakteristika sociálnych zariadení v obci

Zariadenia charakteru vyššej alebo špecifickej vybavenosti: **Domov dôchodcov, Penzión pre dôchodcov, Dom sociálnych služieb** (vyššia vybavenosť), **Stredisko (dom) opatrovateľskej služby** (vyššia vybavenosť), **Azylové centrum pre bezdomovcov, útulok** (vyššia vybavenosť), **Sociálne byty** (vyššia vybavenosť), **Stacionár (domov) pre osamelých rodičov s deťmi** (vyššia vybavenosť), **Detský domov** (vyššia vybavenosť), **Ústav (domov) sociálnej starostlivosti pre deti a mládež** (vyššia vybavenosť), **Klub dôchodcov, klub zdravotne postihnutých** (vyššia vybavenosť), **Krízové stredisko** (špecifická vybavenosť), **Resocializačné stredisko** (špecifická vybavenosť), **Chránené bývanie pre mládež** (špecifická vybavenosť), **Hospic** (špecifická vybavenosť) sú dostupné v meste Nitra (najmä vyššia vybavenosť), ale aj v mestách Topoľčany, Bratislava a pod. (vyššia a špecifická vybavenosť).

3.3.2.7 Obchod a služby

Súčasný stav a zámer rozvoja obchodných zariadení a služieb

V súčasnej dobe je obchodná sieť plne organizovaná do súkromného sektoru riadená výlučne trhovými podmienka a regulovaná štátom prostredníctvom legislatívy. Nemožno preto hovoriť o univerzálnej koncepcii v tomto druhu vybavenosti, túto si vytvárajú jednotlivé spoločnosti resp. fyzické osoby podľa vlastnej stratégie. Základnú vybavenosť tvorí prevažne potravinový obchod dopĺňaný drogistickým alebo aj priemyselným tovarom, vyššiu vybavenosť tvoria špecializované maloobchodné jednotky a veľkoobchodné prevádzky.

Predajňa základných potravín a zmiešaného tovaru (základná vybavenosť). V obci Hrušovany sa nachádzajú tri maloobchodné jednotky. Jedná sa najmä o potravinové obchody, ktoré sú dopĺňané doplnkovým rozličným tovarom a jedna maloobchodná jednotka je zameraná výlučne na rozličný a textilný tovar

Prevádzka stravovacích služieb základného štandardu (základná vybavenosť). V obci sa nachádzajú dve takéto prevádzky:

- pohostinstvo v centre obce
- bar v budove obecného domu

Pohostinstvo pri predajni Jednota poskytuje len základné služby bez stravovania.

Bar v budove obecného úradu poskytuje obdobné služby na mierne vyššej úrovni rovnako bez služieb stravovania.

Prevádzka stravovacích služieb vyššieho štandardu (vyššia vybavenosť). V obci sa nachádza jedna takáto prevádzka – motorest Corgoň, ktorý využíva stanovisko na ceste I/64 (Nitra – Topoľčany – Partizánske) a poskytuje reštauračné kapacity.

Poštový operátor (základná vybavenosť). V obci sa nenachádza pošta. Organizačná štruktúra poštového operátora bola v minulosti pevnejšie viazaná na územnosprávne členenie, tento princíp sa v súčasnosti opúšťa a prikláňa sa k organizačnej štruktúre, ktorá vychádza z princípu technológie poštovej prepravnej siete s cieľom transformácie na vyššiu efektívnosť a na zákaznícku orientáciu podniku v konkurenčnom prostredí. Spracovateľovi nie sú v súčasnosti známe konkrétne zámery poštového operátora v tomto regióne.

Z pohľadu rozvoja poštový operátor (Slovenská pošta) nepredpokladá zriadenie poštového úradu v obci. V prípade zriadenia pobočky (vytvorenie tzv. Pošty – partner, projektu, ktorý rieši poštové služby v obciach bez pošty) je ju potrebné lokalizovať len v priestore návestia PFČasti 108 (ulica M.R. Štefánika).

Prevádzka nevýrobných služieb základného charakteru (základná vybavenosť). V obci sa nachádza jedna takáto prevádzka. Jedná sa o prevádzku kaderníctva, ktorá sa nachádza v rámci budovy obecného úradu.

Zriadenie novej prevádzky nevýrobnej služby základného charakteru je prakticky možné v rámci celej obce ak sa bude jednať o prevádzku v rámci rodinného domu (oprava obuvi, zákazkové šitie a pod.), ale je potrebné preferovať zriadenie takejto prevádzky najmä v priestore návestia PFČasti 108 (ulica M.R.

Štefánika) v rámci obecného úradu umiestnenie takýchto prevádzok s možnosťou prepojenia napr. na dom sociálnych služieb.

Prevádzka nevýrobných služieb špecifického charakteru (špecifická vybavenosť). Nachádza sa tu prevádzka firmy DMG s.r.o. (PFČasť Železničná trať 1), ktorá sa zaoberá čiastkovými a kompletnými generálnymi opravami koľajovej techniky, opravy drobnej mechanizácie pre traťové hospodárstvo, opravy osobných vagónov, opravy historických vagónov, montáž hydraulických rúk a príslušenstva na koľajové a cestné vozidlá, generálne opravy nadstavieb cestných viacúčelových sypačov vozoviek, opravy ostatných motorových dopravných prostriedkov. Vo firme pracuje priemerne 40 zamestnancov.

Špecifikom tejto prevádzky je, že jediný možný prístup do areálu je možný len z katastrálneho územia obce Koniarovce, takže dopravný prístup prakticky vôbec nezaťažuje obec Hrušovany.

Prevádzka cintorína (základná vybavenosť). V obci sa nachádza plocha miestneho cintorína, ktorý sa nachádza bezprostredne v centre obce pri budove kostola.

Táto plocha začína byť postupne zaplnená a preto je potrebné zabezpečiť územnú rezervu pre rozširovanie plochy cintorína. Tento existujúci cintorín so vznikom nového sa uzavrie a postupne sa transformuje na obecný park. Nevyhnutné je však už v súčasnej dobe zabezpečenie statickej dopravy pre prevádzku a zlepšenie intimity priestoru.

Nový cintorín sa navrhuje mimo dnešného zastaveného územia obce (PFČasť 118), kde mal vzniknúť ucelený pietny areál vrátane domu smútku a urnového hája.

Predajňa špecifického sortimentu (vyššia alebo špecifická vybavenosť). Okrem obchodných jednotiek základného charakteru sa tu nachádzajú aj predajne mimo rámec základnej vybavenosti: predajňa Aklima, predajňa Hasil.

Obchodné zariadenia a zariadenia služieb charakteru vyššej alebo špecifickej vybavenosti: **prevádzka stravovacích služieb vyššieho štandardu** (vyššia vybavenosť), **predajne a plochy charakteru tržnica, trhovisko** (vyššia vybavenosť), **predajňa špecifického sortimentu** (vyššia vybavenosť), **obchodné domy a komplexy** (vyššia vybavenosť), **prevádzky ubytovacích zariadení** (vyššia alebo špecifická vybavenosť), **prevádzka finančných služieb** (vyššia vybavenosť), **prevádzka nevýrobných služieb vyššieho charakteru** (vyššia vybavenosť) sú dostupné v meste Nitra (najmä vyššia vybavenosť), ale aj v mestách Topoľčany, Bratislava a pod. (vyššia a špecifická vybavenosť).

3.3.3 SPRÁVNE ZARIADENIA

Súčasný stav a zámer rozvoja zariadení samosprávy a štátnej správy

Samospráva obce zastáva svoj úrad v obecnom úrade. Pozostáva zo starostu obce a 9 poslancov.

Obecný úrad (základná vybavenosť). Samospráva obce zastáva svoj úrad v obecnom úrade. Pozostáva zo starostu obce a 12 poslancov. Súčasný rozpočet obce sa pohybuje na hranici 400 tis. €, pričom hlavný zdroj príjmov sú podiely daní právnických a fyzických osôb, cestná daň a daň z nehnuteľností, najväčšie výdaje predstavuje verejné osvetlenie, odvoz komunálneho odpadu a sporenie na budúce výdaje.

Obecný úrad ako najdôležitejšia obecná inštitúcia musí túto skutočnosť reprezentovať funkčnou obsažnosťou (oficiálne povinnosti vyplývajúce z titulu úradu ako aj neoficiálne povinnosti vytvárajúce súdržnosť komunity obce hody, 1. máj, vianočné sviatky), ako aj svojím výsostným priestorovým pôsobením v rámci ústredného návestia obce.

Matričný úrad (základná vybavenosť). V obci sa nenachádza, je zriadený spoločný matričný úrad pre viaceré obce, ktorý sídli v Preseľanoch.

Stavebný úrad (základná vybavenosť). V obci sa nenachádza, je zriadený spoločný stavebný úrad pre viaceré obce, ktorý sídli v Preseľanoch.

Samosprávne zariadenia a zariadenia štátnej správy charakteru vyššej alebo špecifickej vybavenosti sú dostupné v meste Topoľčany a Nitra (najmä vyššia vybavenosť) a Bratislava a pod. (vyššia a špecifická vybavenosť).

3.3.4 HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA

Obec Hrušovany vzhľadom k povahe rurálneho prostredia má najmä poľnohospodársky charakter, ktorý prezentujú najmä rozsiahle plochy poľnohospodársky obrábanej pôdy mimo zastavaného územia obce. V obci má však pomerne významné zastúpenie priemyselná výroba najmä v areály miestnej tehelne.

3.3.4.1 Priemyselná výroba a stavebníctvo, skladové hospodárstvo

Súčasný stav a zámer rozvoja priemyselnej výroby a zariadení priemyselnej výroby v obci

V obci Hrušovany ma podiel priemyselnej výroby pomerne významné zastúpenie, ktoré je zastúpené jedinou prevádzkou Tehelňa Preseľany, s.r.o. (PFČasť Tehelňa). Vyrábajú sa tu najmä výrobky pre stavebníctvo (tehly a tehlová drť). Prevádzka obsahuje dve vypaľovacie pece, pričom sa využíva iba jedna z nich, druhá je nefunkčná a určená na likvidáciu. Objem výroby predstavuje v súčasnosti približne 8500 m^3/rok. Výroba je závislá od svojej základnej suroviny – hliny, ktorú ťaží z priľahlého ložiska (viď. aj Ťažba nerastných surovín). Počet zamestnancov sa vo výrobe kolíše od 15 pracovníkov v zime a 35 až 40 pracovníkov v letnom období.

Sčasti možno medzi výrobné prevádzky zaradiť aj prevádzku firmy DMG, s.r.o., ktorá sa okrajovo zaoberá aj kovovýrobou a zámočníckych výrobkov a výrobkov ostatných motorových dopravných prostriedkov (viď. aj Zariadenia nevýrobných služieb).

3.3.4.2 Ťažba nerastných surovín

V súvislosti s výrobnou prevádzkou Tehelňa Preseľany, s.r.o. sa v obci Hrušovany nachádza ťažisko hliny. Ročne sa vyťaží asi 10000 m^3 hliny za rok. Po vyťažení predpokladaných zásob sa zatiaľ neuvažuje s rozšírením ťažby.

3.3.4.3 Poľnohospodárska výroba

Súčasný stav a charakteristika poľnohospodárskej výroby v rámci celoslovenských súvislostí

Rozhodujúcim strategickým rámcom agrárnej a potravinovej politiky SR je európsky model multifunkčného poľnohospodárstva. Národným záujmom SR je udržanie produkčne výkonného poľnohospodárstva, zabezpečujúce celoplošné obhospodarovanie pôdneho bohatstva krajiny. K tomu je potrebná poľnohospodárska a potravinárska politika zameraná na zmiernenie nevýhod, ktoré vyplývajú z osobitostí poľnohospodárskej výroby voči ostatným odvetviam, ako aj z nevýhod daných menej priaznivými podmienkami pre výrobu v konkurencii s výrobcami z iných krajín.

V štruktúre ekonomických odvetví sa poľnohospodárstvo svojím tempom znižovania zamestnanosti stále drží na prvom mieste. V ďalšom období bude pokles zamestnanosti v poľnohospodárstve pokračovať, avšak miernejším tempom ako v období rokov 1990 – 98. V rámci priority Plánu rozvoja vidieka budú podporované projekty na vytvorenie nových zdrojov príjmov a pracovných miest rozvojom doplnkových výrob, služieb cestovného ruchu a služieb miestnym obyvateľom. Zamestnanosť by mali podporiť aj ďalšie opatrenia zamerané na využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj ekologického poľnohospodárstva, obnovu meliorácií atď.

Súčasný stav a charakteristika poľnohospodárskej výroby a zariadení poľnohospodárskej výroby v obci

Poľnohospodárska farma.

V obci sa nachádza jedno poľnohospodárske družstvo, ktoré zamestnáva 14 zamestnancov v živočíšnej výrobe. Rastlinná výroba sa tu nenachádza, ornú pôdu v katastrálnom území Hrušovany obhospodaruje PD Preseľany. V živočíšnej výrobe dominuje chov ošípaných, pričom sa tu realizuje len chov (prasnice a odstavčatá), pričom aj krmoviny sú dovážané z vlastnej miešarne mimo územia obce. V najbližšom období sa uvažuje s ukončením prevádzky.

Plochy poľnohospodárskej výroby – polia.

V rámci prieskumov a rozborov bolo na území katastra obce identifikovaných cca. 422,4ha ornej pôdy, ktoré obhospodaruje. PD Preseľany. V rámci štatistiky sa uvádza údaj 436,0ha ornej pôdy.

Z pohľadu návrhu územného plánu príde k zníženiu rozsahu týchto plôch jednak na úkor nových rozvojových plôch určených pre rozvoj zástavby a jednak na úkor ekostabilizačných a environmentálnych opatrení. Predpokladáme, že pre poľnohospodársku prvovýrobu bude k dispozícii cca. 380,2ha ornej pôdy (zníženie o 42,2ha t.j. o vyše 11%).

Pre potreby poľnohospodárskej výroby sú na pozemkoch na ľavej strane rieky Nitra zabudované podzemné závlahové systémy.

Pre potreby poľnohospodárskej výroby je v katastri obce (PFCelok Pahorkatina nad dedinou) zriadené poľné hnojisko. Do budúcnosti je potrebné ukončiť prevádzku tohto poľného hnojiska.

Ovocný sad.

V obci sa nenachádza.

Chov včiel.

V obci sa nenachádza.

Ochranné pásma zariadení poľnohospodárskej výroby

Ochranné pásmo možného znečistenia.

Tieto ochranné pásma sa stanovujú na základe posúdenia stavu a podmienok charakteru jednotlivých poľnohospodárskych prevádzok, podľa toho sa potom aj stanovuje konkrétna hodnota ochranného pásma v rámci, ktorého sa potom nesmie nachádza bytová výstavba.

Pre areál poľnohospodárskej farmy je stanovené ochranné pásmo, z charakteru prevádzky vyplýva ochranné pásmo od obvodu areálu 100m. Nakoľko však prevádzka sa uzatvára toto ochranné pásmo nie je vyznačené vo výkresovej časti.

Pre poľné hnojisko je stanovené ochranné pásmo 100m.

3.3.4.4 Lesné hospodárstvo

V obci sa nenachádza žiadny lesný porast evidovaný v LPF.

3.3.4.5 Poľovníctvo

Katastrálne územie obce Hrušovany je v zmysle legislatívy (lit. 42) zaradené do poľovnej oblasti Horná Nitra, poľovnícka podoblasť Veľké Ripňany pre malú zver (napr. zajac poľný, bažant, jarabica).

3.3.5 REKREÁCIA, REKREAČNÝ ŠPORT A CESTOVNÝ RUCH

Súčasný stav a charakteristika rekreácie a cestovného ruchu v rámci celoslovenských súvislostí a širšieho okolia obce

Cestovný ruch sa v dvadsiatom storočí stal významným spoločenským a ekonomickým fenoménom. V roku 1999 sa podieľal na tvorbe HDP vo svete takmer 13%, v štátoch EÚ 14%. Koncom 20. storočia cestovný ruch vo svete vytvára 11% pracovných miest, vo vyspelých krajinách s rozvinutým cestovným ruchom až 15%. Objemom tržieb sa cestovný ruch zaraďuje na tretie miesto medzi hospodárskymi odvetviami hneď po obchode s ropou a automobilovom priemysle.

Potenciál CR je premenlivá a zložitá veličina, s viacerými druhmi aktivít:

- potenciál viazaný na prírodné - pôvodné prostredie (pešia turistika, vodné športy, lyžiarska turistika);
- potenciál viazaný na vytvorené prostredie – objekty stavebnej a investičnej činnosti (kultúrnohistorické pamiatky, objekty a zariadenia poskytujúce služby CR);
- potenciál viazaný na organizačné predpoklady a trvalé činnosti (účasť na konferenciách, kongresoch, veľtrhoch, výstavách, kultúrnych a športových podujatiach).

Základná regionalizácia Slovenska pre potreby CR je založená na kritériách ako sú vnútorné väzby, homogenita turistickej ponuky a identifikácia miestnych (regionálnych) subjektov s takto vymedzenými regiónmi, pričom bol vymedzený počet 21 regiónov.

Súčasný stav a zámer rozvoja rekreácie a cestovného ruchu v rámci obce

Charakteristika problémov v oblasti rekreácie a cestovného ruchu v obci

Obec Hrušovany nevlastní významné kultúrne alebo prírodné pamiatky, rekreačné zóny, čo odráža aj skutočnosť, že rozvoj cestovného ruchu a rekreácie je prakticky zanedbateľný. Nie ani možné vzhľadom jestvujúce prírodné a urbanistické pomery, že sa z niektorých druhov rekreácie alebo turizmu mohol výraznejšie rozvíjať.

Jediný významný potenciál tvorí rieka Nitra, ale vzhľadom na jej súčasné podmienky – znečistenie a chýbajúca infraštruktúra je táto skutočnosť taktiež úplne zanedbateľná. Obec však do budúcnosti plánuje s rozvojom cestovného ruchu aspoň na miestnej úrovni a pripravuje zámery pre rekreačnú zónu avšak len miestneho významu.

Druhým významným potenciálom sa môže stať tzv. vidiecky turizmus resp. jeho forma agroturistika. Avšak obdobne aj pre túto formu rekreácie chýbajú pre obec Hrušovany nielen krajinné podmienky ale predovšetkým vybudovaná infraštruktúra a služby.

Stav a zámer rozvoja rekreácie v obci

Informačné stredisko (vyššia až špecifická rekreácia). Obec Hrušovany nemá v súčasnej dobe žiadne informačné stredisko a nie je do budúcna uvažované s jeho zriadením. V prípade vzniku takejto požiadavky ideálnym umiestnením by mohol byť objekt budúceho obecného úradu alebo navrhovaná stavba urbanistickej dominanty. Je však potrebné doplniť takúto funkciu aj vytvorením na to uspôsobenej www stránky, osadením kvalitných informačných panelov v obci a pod.

Univerzálne ihrisko (základná rekreácia). V obci nachádzajú dve trávnaté univerzálne ihriská, ktoré sú určené pre športovo-rekreačné aktivity obyvateľov obce Na jednom z nich sa počas zimy buduje provizórna ľadová plocha.

Univerzálny športovo-rekreačný areál malého charakteru (základná rekreácia). V obci sa nachádza jedno multifunkčné ihrisko vo väzbe na existujúci areál futbalového štadiónu.

Rekreačné cyklistické alebo pešie trasy (vyššia až špecifická rekreácia). V súčasnej dobe sa v obci nenachádzajú žiadne značkované cyklistické alebo turistické chodníky. Kým pešia turistika nemá reálne predpoklady na vytvorenie turisticky zaujímavých trás, cyklistika však takéto predpoklady má a preto vytvorenie cyklotrasy popri rieke Nitra (rieka Nitra – regionálna cyklotrasa) je vyslovene žiaducim faktorom. Nakoľko sa však jedná o regionálny charakter je potrebná koordinácia v rámci okresov Topoľčany a Nitra.

Záhradná chata, záhrada (individuálna rekreácia). Napriek rozporuplnosti už v termíne takéhoto rekreačného objektu je záhradná chatka najbežnejší druh rekreácie preferovanej obyvateľstvom – najmä však mestského obyvateľstva. Napriek veľkej populárnosti tohto typu rekreačného zariadenie pre obyvateľov miest, v obci sa prakticky takéto objekty nenachádzajú, využívajú sa najmä niektoré nevyužívané staré domy, pričom je tendencia ich skôr predať ako trvalo využívať pre potreby rekreácie.

Rekreačné a športovo-rekreačné areály charakteru vyššej alebo špecifickej rekreácie: **športovo-rekreačné areály stredného a väčšieho charakteru** (vyššia až špecifická rekreácia), **kúpeľný areál** (špecifická rekreácia) sú dostupné podľa druhu rekreácie v rámci územia kraja až územia celého Slovenska.

3.3.6 HISTORICKÉ A KULTÚRNE HODNOTY

3.3.6.1 História obce

Hrušovany sú starou obcou, nachádzajúcou sa v lokalite, ktorá bola osídlená už v mladšej dobe kamennej. Stredoveké Hrušovany nadväzujú na veľkomoravské hrušovianske sídlisko, i keď zatiaľ prvá písomná zmienka je až z roku 1318. V tomto roku sa o ne delil panovník s nitrianskym biskupom. Že však už v tom čase boli Hrušovany rozvinutou obcou, o tom svedčí aj existencia kostola, doloženého len o niečo neskôr v roku 1332 zápisom vo veľkom registri pápežských kolektorov o zaplatených desiatkach, ktoré predpísala pápežská kúria užívateľom cirkevných benefícií v Uhorsku. Dnešný kostol je už renesančný a zachoval sa z poslednej prestavby z prvej polovice 17. storočia.

Obec Hrušovany používa svoje symboly (erb, pečať a vlajku) od roku 1994. Erbom obce je v modrom štíte zlatá hruška na striebornej halúzke, s jedným listom. Vlajka pozostáva z piatich pozdĺžnych pruhov (modrý, biely, modrý, žltý, modrý), ukončená tromi cípmi.

Názov obce je odvodený od slova hruška a hruškové sady opisuje i kronikár Jozef Podolaj, v školskej kronike, zápisom v decembri 1924. Doslova píše: „Meno Hrušovany vzniklo bezpochyby zo sadov hruškových, bo nakoľko starí ľudia vyprávajú, že na tomto mieste bol takmer celý les pozostávajúci z plánok hruškových“. Toľko citát zo školskej kroniky. Je to síce iba jeho domnienka, ale vychádza z ústneho podania, ktorým si naši predkovia odovzdávali dôležité udalosti a informácie. Táto informácia sa radí medzi miestne povesti, ale jej dokumentačný charakter jej nemožno upierať, pretože názov obce to čiastočne potvrdzuje.

Historický kalendár obce Hrušovany

1318 zachovaný názov obce Kürtveles, o obec sa delil panovník s nitrianskym biskupom;
1332 najstaršia písomná zmienka o kostole, zachovala sa svätenička v zádverí kostola;
1530 obec vyplienená Turkmi, vypálených 20 usadlostí;
1736 renesančná prestavba rímsko-katolíckeho kostola
1825 dňa 3.5. o 10.00 hod. v obci veľký požiar, ktorý došli hasiť hasiči z Výčap, Bojnej, Topoľčian, Ludaníc a ďalších obcí. Dňa 27.5. postihol obec ďalší požiar;
1835 obec znovu vyhorela;
1889 postavený obecný dom, ktorý slúžil svojmu účelu do roku 1967, kedy bol zbúraný. V obecnom dome bol umiestnený obecný úrad, pekáreň a prvá materská škola;
1912 obec na náklady štátu postavila a odovzdala do prevádzky budovu štátnej školy, ktorú navštevovalo 116 žiakov;
1949 elektrifikácia obce;
1958 založenie JRD predsedom sa stal Ľudovít Varga;
1963 začalo sa s výstavbou kultúrneho domu;
1965 ukončená výstavba KD;
1970 vyrúbané vinohrady, obec má podľa sčítania 1274 obyvateľov, 12 áut a 24 motoriek;
1971 výstavba lanového mosta cez rieku, obec mala 1300 obyvateľov, narodilo sa 35 detí;
1972 zahájenie výstavby MŠ, obec má 1307 obyvateľov, narodilo sa 47 detí;
1974 výstavba šatní a tribúny futbalového ihriska pre 300 divákov a oplotenia;
1975 založenie Ovocinárskeho a záhradkárskeho zväzu;
1976 zlúčenie obce Hrušovany s obcou Preseľany, bolo vytvorené spoločné MNV piatich obcí, zlúčenie poľnohospodárskych družstiev, vzniká PD Ponitrie so sídlo v Preseľanoch;
1990 osamostatnenie sa obce na základe petície obyvateľov;
1991 ukončenie plynofikácie obce;
1992 plynofikácia KD a športového areálu;
1996 zahájenie stavby vodovodu;
1998 kolaudácia vodovodnej siete.

3.3.7 OBRANA ŠTÁTU, POŽIARNA OCHRANA, OCHRANA PRED POVODŇAMI

3.3.7.1 Obrana štátu

V rámci katastra obce Hrušovany sa priamo nenachádzajú žiadne objekty, zariadenia alebo inžinierske siete slúžiace pre potreby obrany štátu a ani sem nezasahujú žiadne ochranné pásma takýchto objektov alebo zariadení.

3.3.7.2 Civilná obrana

Zásady, potreby a požiadavky civilnej obrany sú legislatívne špecifikované v zákone (lit. 44, lit. 56). Z uvedených legislatívnych podkladov, nevyplývajú priamo požiadavky na riešenie vymedzených problematík na úrovni územného plánu obce. Podstatný rozsah požiadaviek sledujúcich aj zásady a potreby civilnej obrany je určovaný jednotlivými rezertno-odvetvovými zložkami (napr. VaK, Spoje, ZSE,...). Územie obce nespadá do ochranných pásiem jadrových elektrární Jaslovské Bohunice (30 km) a Mochoviec (20 km).

Osobitné požiadavky vyplývajúce z hľadiska potrieb civilnej ochrany budú formulované na podklade konzultácie s útvarom civilnej obrany pri Obvodnom úrade v Nitre a vyplývajú z poznania pomerov, podmienok a potrieb územia obce.

Požiadavky na rešpektovanie potrieb z hľadiska civilnej obrany na území obce Hrušovany:

- samostatné doložky CO vypracovať v stupni územných plánov (a projektov) zón;
- ukrytie obyvateľstva riešiť a zabezpečovať v dvojúčelových zariadeniach s mierovým používaním a s havarijným resp. vojnovým využitím
- hlavné rozvody a rády technických sietí riešiť zaokruhovaním (vzájomným prepojením) pre možnosť privádzania energií a médií k objektom z viacerých smerov
- šírkové parametre hlavnej komunikácie riešiť v parametroch s rezervou pre prípad evakuácie obyvateľstva z územia mesta (nevyužívať limit minimálneho parametra komunikácie v prepočítaní na súčasnú dopravnú záťaž)
- formu zástavby neorganizovať do tesne uzavretých blokov, mať na zreteli hľadisko optimálneho prístupu pri záchranných prácach pri závaloch (možnosť využitia mechanizmov)
- výrobné objekty a areály s prevádzkou nebezpečnou a rizikovou umiestňovať na okraji zastavaného územia (nie v obytnom a pri obytnom území) prevádzky oddeliť izolačným pásmom s prirodzenou zábranou (zeleň, val, voľný priestor a pod.)
- plánovať a zabezpečiť systém prostriedkov varovania a vyrozumenia obyvateľstva s možnosťou lokálneho i centrálneho ovládania na princípe najmodernejšej technológie automatického diaľkového ovládania prvkov systému.

3.3.7.3 Požiarna ochrana

V obci je organizovaný dobrovoľný zbor hasičov so základným technickým vybavením, ktoré sa však nachádza v nevyhovujúcich priestoroch. Do budúcnosti je potrebné vybudovať riadnu požiarnu zbrojnicu.

Z hľadiska riešenia základných zásad požiarnej ochrany nehnuteľného a hnuteľného majetku ako ochrany osôb je nutné dodržiavať príslušné legislatívne ustanovenia a to najmä:

- každý stavebný objekt (objekty) resp. parcely na ktorých tieto objekty stoja musia byť prístupné z verejných priestorov;
- pri realizácii jednotlivých stavebných objektov musia byť dodržané odstupové vzdialenosti objektov, prípadne musia byť riešené protipožiarne opatrenia.

Návrh verejno-prospešných stavieb a stavieb obecného záujmu

Návrh nového objektu požiarnej zbrojnice (U19). Verejno-prospešná stavba, ktorá vytvára rieši materiálno-technické zabezpečenie prostriedkov požiarnej ochrany. Napriek skutočnosti, že sa jedná skôr o objekt technického charakteru navrhujeme ho integrovať do objektu obecného úradu – súčasť stavby obecného záujmu (U01).

3.3.7.4 Ochrana pred povodňami

Ochrana pred plošnými záplavami

Súčasný stav

Rieka Nitra predstavuje pre obec Hrušovany pri maximálnych prietokoch reálnu hrozbu plošnej záplavy územia. Zastavané územie obce sa nachádza na pravej strane rieky a v súčasnej dobe je chránená ochrannou hrádzou, ktorá bola zrealizovaná v roku 1995 a navyšovaná v roku 2008. Úroveň koruny hrádze je zabezpečuje ochranu do prietoku Q_{50}, čo zodpovedá prietoku 345m^3/s. Povrch jestvujúcej hrádze je zatrávnený so šírkou koruny 3,0m.

Opatrenia a návrhy

Vzhľadom na vybudovanú ochranu obce pred plošnými záplavami na úrovni Q_{50} neevidujeme potrebu zásadných nových opatrení.

Ochrana pred dažďovými prívalovými vodami

Súčasný stav

Okrem plošnej záplavy územia je zastavané územie obce ohrozované aj dažďovými prívalovými vodami zo západnej strany katastrálneho územia, ktoré sú zhromažďované na úrovni železničnej trate (železničného násypu) a územie obce je potom ohrozované zvýšenou intenzitou vody, ktoré prechádza dvomi dažďovými rigolmi, avšak iba jeden týchto dvoch rigolov odvádza vodu do rieky Nitra cez hrádzovú vpusť.

Opatrenia a návrhy

V tejto súvislosti sú špecifikované opatrenia ochrany obce pred prívalovými dažďami z vyššie položených polôh (viď. Odvádzanie a čistenie odpadových vôd, odvádzanie povrchových vôd na strane 32).

4 NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI

Oddiel Návrh záväznej časti je záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie ÚPNO Hrušovany. Je rozčlenený na štyri základné kapitoly, ktoré súhrnne tvoria záväzné regulatívy územného rozvoja obce:

- záväzné regulatívy pre stratégiu rozvoja obce;
- záväzné regulatívy pre prírodnú štruktúru;
- záväzné regulatívy pre urbanistickú štruktúru;
- verejno-prospešné stavby, stavby obecného záujmu a chránené územia.

Neoddeliteľnou súčasťou tohto oddielu je výkres č. 4 Komplexný návrh, v rámci ktorého sú vyznačené všetky záväzné regulatívy popísané v texte.

4.1 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE KONCEPCIU ROZVOJA OBCE

4.1.1 ZÁKLADNÁ STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

1) Budúci rozvoj obce Hrušovany je založený na kontinuálnom pokračovaní historického vývoja, tak ako je zachovaný do súčasnosti. Prírodné neurbanizované územie sa bude naďalej obopínať okolo urbanizovanej časti, ktoré bude naďalej formované najmä medzi riekou Nitra a železničnou traťou.
2) Z pohľadu budúceho formovania prírodných prvkov je dôležité zvýšiť dôležitosť zapojenia regionálneho biokoridoru rieky Nitra do organizmu obce.
3) Určujúcim rozvojovým faktorom urbanizovaného územia bude naďalej urbanistická Ponitrianska os regionálneho charakteru.

4.1.2 PRÍRODNÁ STRATÉGIA OBCE

4) Formovať prírodnú štruktúra obce v zmysle územného systému ekologickej stability a kritérií špecifikovaných v rámci územného plánu pomocou nasledovných prvkov:
- prírodné celky;
- biocentrá;
- biokoridory

5) Formovať a podporovať PFCelky prírodného typu usporiadané do hierarchickej štruktúry, ktorá tvorí základné usporiadanie obce podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
- prírodné celky regionálneho charakteru (PFCelok Niva rieky Nitra ako biokoridoru rieky Nitra regionálneho významu);
- prírodné celky miestneho typu (PFCelok Pahorkatina nad dedinou).

6) Formovať a podporovať biocentrá podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
- biocentrá miestneho významu (Pri rieke, Hlinisko, Vinohrady, Kopanice, Na plošine).

7) Formovať a podporovať biokoridory podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
- biokoridory regionálneho významu (rieka Nitra);
- biokoridory miestneho významu (Oponický kanál – Dolné Lúky, Úpätie pahorkatiny, Chrbát pahorkatiny, V údolí, Kopanice-Vinohrady).

4.1.3 URBANISTICKÁ STRATÉGIA OBCE

8) Formovať urbanistickú štruktúra obce pomocou koncepčných prvkov:
- urbanistické celky;
- urbanistické centrá;
- urbanistické osi;
- urbanistické dominanty
- urbanistická periféria.

9) Formovať a podporovať miestny PFCelok urbanistického typu Hrušovany podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
10) Formovať a podporovať miestne urbanistické centrum Hrušovianske centrum podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
11) Formovať a podporovať urbanistické osi a urbanistické dopravné osi usporiadané do hierarchickej štruktúry podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
- nadregionálna dopravná urbanistická os vo výhľade (Ponitrianska os – cestná vetva);
- regionálne (Ponitrianska os, Ponitrianska os – železničná vetva);

12) Formovať a podporovať miestne urbanistické dominanty podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

4.2 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE OCHRANU PRÍRODY A TVORBU KRAJINY, VYTVÁRANIA A UDRŽIAVANIA EKOLOGICKEJ STABILITY

13) Rešpektovať návrh miestneho územného systému ekologickej stability územia, zachovať, chrániť a vytvoriť podmienky pre realizáciu návrhu dobudovania miestnej kostry územného systému ekologickej stability územia mesta.
14) Rešpektovať chránené prírodné prvky a územie prírody:
- chránený strom

15) V zmysle prírodnej stratégie obce podporovať renaturačné opatrenia v rámci regionálneho biokoridoru Rieka Nitra. V rámci tohto biokoridoru vytvoriť na pravom brehu rieky v mieste pôvodného meandru obecný lesopark.
16) V zmysle prírodnej stratégie obce podporovať realizáciu resp. rozširovanie miestnych biocentier.
17) V zmysle prírodnej stratégie obce podporovať realizáciu resp. rozširovanie miestnych biokoridorov.
18) V rámci realizácie prírodných plôch zabezpečiť odbornú projektovú dokumentáciu pre navrhovanú výsadbu.

4.3 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE URBANISTICKÚ ŠTRUKTÚRU

4.3.1 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

19) Stavebný rozvoj obce realizovať prednostne v hranici súčasného zastavaného územia prestavbou stavebnej štruktúry, dostavbou v prelukách a na voľných plochách.
20) Stavebný rozvoj mimo hranicu zastavaného územia realizovať na nových plochách rozšírením zastavaného územia v rámci dvoch etáp podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh. Pre prvú etapu sa jedná o plochy (celková veľkosť 15,2ha):
- Lokalita č.1 a 1b predstavuje rozšírenie PFČasti 116 (Ulica pri obrázku) v jej južnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami bývania o celkovej rozlohe 3,2ha;
- Lokalita č.2 predstavuje rozšírenie PFČasti 112 (Topoľčianska ulica 3) v jej juhovýchodnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami športovo-rekreačnej vybavenosti o celkovej rozlohe 1,3ha;
- Lokalita č.3 predstavuje rozšírenie PFČasti 118 (Vinohradnícka ulica) v jej západnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami základnej vybavenosti (cintorín) vrátane cestnej prístupovej komunikácie o celkovej rozlohe 1,5ha;
- Lokalita č. 3b predstavuje rozšírenie PFČasti 126 (ulica E) v jej juhozápadnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami bývania o celkovej rozlohe 0,8ha
- Lokalita č.4 predstavuje vytvorenie troch nových PFČastí: 122 (ulica A), 123 (ulica B), 124 (ulica C). Sú umiestnené západne od jestvujúcej PFČasti 112 (Topoľčianska ulica 3). Lokalita predstavuje realizáciu prípravy budúcich plôch určených pre rozvoj obytnej výstavby. Spolu sa jedná o plochu 7,5ha;
- Lokalita č.6 predstavuje rozšírenie PFČasti 120 (Železničiarska ulica 2) v jej južnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plochami bývania o celkovej rozlohe 0,9ha;

21) Stavebný rozvoj pre druhú etapu výstavby sa jedná o plochu (celková veľkosť 7,0ha):
- Lokalita č.5 predstavuje rozšírenie PFČasti 109 v jej západnej časti, čím sa zastavané územie obce rozšíri funkčnými plocha priemyselnej výroby o celkovej rozlohe 7,0ha. (rozšírenie zastavaného územia o túto lokalitu je podmienené ukončením ťažby hliny pre potreby tehelne a zrušenie vyhradeného ložiska).

4.3.2 ZÁSADY A REGULATÍVY PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA; URČENIE PRÍPUSTNÝCH, OBMEDZUJÚCICH ALEBO VYLUČUJÚCICH PODMIENOK NA VYUŽITIE JEDNOTLIVÝCH PLÔCH URČENÝCH PRE ZÁSTAVBU

22) Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie jestvujúcej a novej stavebnej štruktúry formovať a regulovať výlučne na plochách určených pre zástavbu vymedzených vo výkrese Komplexný návrh:
23) **PFCelok Hrušovany, PFČasť 108**:
- Vymedzenie priestoru pre zástavbu: uličnú čiaru tvorí spojnica existujúcich fasád domov, odsadenie stavebnej čiary od uličnej čiary 0m, Hĺbka priestoru pre zástavbu max. 50m.
  Špecifické postavenie má budova kostola a materskej škôlky, pre ktoré sa určia osobitné podmienky pre vymedzenie zástavby podrobnejším stupňom územnoplánovacej dokumentácie.
- Priestorové využitie: kompaktná uličná zástavba v podlažnosti do 2NP, prípustná je aj voľná uličná zástavba v podlažnosti do 2NP so zastavanosťou max. 60% a ozelenením min. 20%. V bližšie nespresnenej polohe je možné realizovať urbanistickú výškovú dominantu vo väzbe na novú polohu obecného úradu s nutnosťou osobitného riešenia urbanistickou štúdiou pričom sa preferuje poloha v mieste dnešnej materskej škôlky. Iné priestorové využitie je neprípustné. Výnimku z uvedených zásad tvorí kostol sv. Martina, ktorý je pamiatkovo chránený, kde sa zachová jestvujúca stavebná štruktúra resp. podľa zásad pamiatkovej starostlivosti sa uplatní pamiatková obnova.
- Funkčné využitie: základná vybavenosť a/alebo bývanie, prípustná hromadná rekreácia. Osobitná funkcia môže byť použitá pri urbanistickej dominante podľa riešenia urbanistickej štúdie. Iné funkčné využitie je neprípustné.

24) **PFCelok Hrušovany, PFČasť 110, 111, 113**:
- Vymedzenie priestoru pre zástavbu: uličná čiara je 11m od osi jestvujúcej komunikácie, stavebnú čiaru odvodiť od existujúcich objektov, hĺbka priestoru pre zástavbu max. 40m.
- Priestorové využitie: voľná uličná zástavba v podlažnosti do 2NP so zastavanosťou max. 50% a ozelenením min. 20%. Iné priestorové využitie je neprípustné.
- Funkčné využitie: bývanie, prípustná aj základná a/alebo vyššia/špecifická vybavenosť; výnimočne prípustná individuálna rekreácia. Na časti PFČasti 110 a 111 je navrhovaná funkcia základná vybavenosť, prípustná aj vyššia a/alebo špecifická funkcia. Iné funkčné využitie je neprípustné.

25) **PFCelok Hrušovany, PFČasť 112**:
- Vymedzenie priestoru pre zástavbu: uličná čiara je 11m od osi jestvujúcej komunikácie, odsadenie stavebnej čiary od uličnej čiary 0m pre zástavbu určenú pre funkciu základná vybavenosť a 10m pre funkciu vybavenosť a/alebo priemysel; pre zástavbu je možné využiť celú hĺbku parcely.
- Priestorové využitie: areálová zástavba v podlažnosti do 2NP, prípustná voľná uličná zástavba v podlažnosti do 2NP so zastavanosťou max. 60% a ozelenením min. 10%. Iné priestorové využitie je neprípustné.
- Funkčné využitie: vybavenosť a/alebo priemyselná výroba extenzívna. Časť vybavenosť základná s konkrétnou funkciou futbalový štadión, kultúrny dom a športovo-rekreačný areál. Iné funkčné využitie je neprípustné.

26) **PFCelok Hrušovany, PFČasť 109**:
- Priestorové využitie: areálová zástavba v podlažnosti do 2NP, prípustná voľná uličná zástavba v podlažnosti do 2NP so zastavanosťou max. 60% a ozelenením min. 10%. Iné priestorové využitie je neprípustné.
- Funkčné využitie: vybavenosť a/alebo priemyselná výroba extenzívna, výnimočne aj priemyselná výroba intenzívna s ochranným pásmom max. 100m.

27) **PFCelok Hrušovany, PFČasť 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 107b, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 110, 120, 122, 123, 124, 126, 128**:
- Priestorové využitie: voľná uličná zástavba v podlažnosti do 2NP so zastavanosťou max. 50% a ozelenením min. 20%. Iné priestorové využitie je neprípustné.
  V PFČasti 118 v mieste navrhovaného cintorína areálová zástavba malou architektúrou bez bližšieho regulovania (nutnosť špecifikovať v správnom poriadku areálu cintorína). Výnimočne je možné v areály realizovať aj samostatné stavby súvisiace s prevádzkou areálu.
- Funkčné využitie: bývanie, výnimočne prípustná individuálna rekreácia. Iné funkčné využitie je neprípustné.
  V PFČasti 118 v mieste navrhovaného cintorína funkcia základná vybavenosť.
- PFČasti 122 až 124 je možné využiť až po zaplnení PFČasti 116;

28) Pri rozvoji zástavby resp. pri zásahu inou výstavbou do jestvujúcej zástavby je nevyhnutné rešpektovať všetky platné legislatívne limity (kultúrne pamiatky, ochranné pásma). Najmä sa jedná o:
- archeologické náleziská
- kostol sv. Martina.
- etické ochranné pásmo miestneho cintorína
- ochranné pásmo poľnohospodárskej živočíšnej výroby (do doby existencie)

4.3.3 ZÁSADY A REGULATÍVY PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA; URČENIE PRÍPUSTNÝCH, OBMEDZUJÚCICH ALEBO VYLUČUJÚCICH PODMIENOK NA VYUŽITIE JEDNOTLIVÝCH PLÔCH URČENÝCH PRE VEREJNÉ PRIESTRANSTVÁ

29) Vytvoriť resp. zachovať územné a priestorové podmienky pre sformovanie priestranstiev typu návestie, ulica, cesta nasledovne podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
30) **PFCelok Hrušovany, PFČasť 108**:

- Vymedzenie verejného priestranstva: uličnú čiaru tvorí spojnica existujúcich fasád domov.
- Priestorové využitie: priestranstvo návestie s cestnými komunikáciami a prvkami technickej infraštruktúry umiestňovanej najmä pod úroveň terénu v prípade nevyhnutnosti technického riešenia na terén, ozelenenie min. 20%.
- Funkčné využitie: funkcie verejného dopravného vybavenia (cestná komunikácia, cyklistická a pešia doprava), prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam a verejné technické vybavenie, spoločenské obecné funkcie. Iné funkčné využitie je neprípustné.

31) **PFCelok Hrušovany, PFČasť 110, 111, 112, 113**:
- Vymedzenie verejného priestranstva: uličná čiara je stanovená 11m od osi komunikácie na každú stranu.
- Priestorové využitie: priestranstvo ulica s cestnými komunikáciami a prvkami technickej infraštruktúry umiestňovanej najmä pod úroveň terénu v prípade nevyhnutnosti technického riešenia na terén, ozelenenie min. 2%.
- Funkčné využitie: funkcie verejného dopravného vybavenia (cestná komunikácia, cyklistická a pešia doprava), prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam a verejné technické vybavenie. Iné funkčné využitie je neprípustné.

32) **PFCelok Hrušovany, PFČasť 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 107b, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 126, 128**:
- Priestorové využitie: priestranstvo ulica v navrhovanej šírke min. 10m odporúčame však 12m (pri existujúcich uliciach podľa existujúcich možností s cieľom priblížiť sa k šírke min. 10m) s cestnými komunikáciami a prvkami technickej infraštruktúry umiestňovanej najmä pod úroveň terénu v prípade nevyhnutnosti technického riešenia na terén, ozelenenie min. 2%.
- Funkčné využitie: funkcie verejného dopravného vybavenia (integrovaná komunikácia pre cestnú, cyklistickú a pešiu dopravu), prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam a verejné technické vybavenie. Ak to priestorové podmienky umožnia umiestňovanie aj spoločensko-obytných funkcií (malé univerzálne ihrisko, oddychové sedenia, zeleň a pod.). Iné funkčné využitie je neprípustné.
- PFČasti 122 až 124 je možné využiť až po zaplnení PFČasti 116;

4.3.4 ZÁSADY A REGULATÍVY UMIESTNENIA SÍDELNEJ VEGETÁCIE

33) Vytvoriť resp. zachovať územné a priestorové podmienky pre sformovanie sídelnej zelene nasledovne podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh.
34) Osobitnú pozornosť venovať premene existujúceho cintorína na obecný park. V čase uzavretia cintorína vypracovať odborný projekt na vznik ústredného parku s kvalitným sadovníckym a architektonickým plánom.
35) Zvláštnu pozornosť venovať aj vytvoreniu lesoparku v priestore medzi riekou Nitra a PFČasťou 112. I keď sa jedná o krajinnú vegetáciu v kontaktných polohách so športovo-rekreačným areálom bude plniť aj významné sídelné funkcie.
36) Pozdĺž železničnej trate je nevyhnutné vybudovať ochranný environmentálny pás zelene v šírke min. 10m. Pre jeho vytvorenie je potrebné zabezpečiť osobitný projekt, ktorý by stanovil konkrétny sadovnícky plán v rámci nezastavaných plôch ako aj v rámci existujúcich záhrad rodinných domov.
37) V rámci plôch vyhradených v Komplexnom návrhu ako vegetácia obytná v kombinácii s individuálnou produkčnou vegetáciou (záhrady pri obytnej zástavbe) je nutné preferovať obytné funkcie vegetácie s postupným utlmovaním produkčnej funkcie. V rámci takýchto plôch je možné povoliť výstavbu prvkov drobnej architektúry (altánky a pod.) prípadne športovo-rekreačné plochy slúžiace výlučne pre potreby bývania (tenisový kurt, bazén a pod.).
38) V rámci plôch vyhradených v Komplexnom návrhu pre zástavbu je nutné dodržať min. podiel ozelenenia podľa funkčného využívania:
- v rámci plôch určených pre obytnú zástavbu je potrebné zabezpečiť minimálny podiel ozelenenia 20% obytnou prípadne environmentálnou vegetáciou,
- v rámci plôch určených pre zástavbu vybavenosť základnú je potrebné zabezpečiť minimálny podiel ozelenenia 20% vybavenostnou prípadne environmentálnou vegetáciou. Preferovať kvalitné sadovnícke riešenia vo väzbe na architektúru a funkciu areálu,
- v rámci plôch určených pre vybavenosť a priemyselnú výrobu extenzívnu je potrebné zabezpečiť minimálny podiel ozelenenia 10% vybavenostnou prípadne environmentálnou vegetáciou. Do tejto zelene nesmie byť započítaná environmentálna vegetácia po obvode mimo plochy areálu.

39) V rámci plôch vyhradených v Komplexnom návrhu ako verejné priestranstvá je nutné dodržať min. podiel ozelenenia podľa funkčného využívania:
- v rámci plochy návestia (PFČasť 108) je potrebné zabezpečiť minimálny podiel ozelenenia 20% vybavenostnou prípadne environmentálnou vegetáciou. Táto vegetácia by mala patriť medzi najkvalitnejšiu v rámci verejných priestranstiev v rámci obce a preto je potrebné preferovať kvalitné sadovnícke riešenie.
- v rámci plochy ulice tvoriacu prieťah cesty I/64 zastavaným územím obce (PFČasti 108, 110, 111, 112, 113) je potrebné zabezpečiť minimálny podiel ozelenenia 2% environmentálnou vegetáciou,
- v rámci plochy ulice v ostatných PFČastiach je potrebné zabezpečiť minimálny podiel ozelenenia 2%

40) Pri likvidácii plôch zelene je nutné realizovať náhradnú výsadbu. Plocha a druhová skladba pre náhradnú výsadbu bude stanovená osobitným nariadením obce.

4.3.5 ZÁSADY A REGULATÍVY UMIESTNENIA VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO VYBAVENIA

41) Nadradenú cestnú dopravu na území katastra obce Hrušovany organizovať nasledovne podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
- rešpektovať navrhovanú trasu rýchlostnej komunikácie v parametre R 22,5/100 na západnej strane katastrálneho územia obce;
- rešpektovať existujúcu trasu komunikácie I/64 a zabezpečiť jej prebudovanie na parameter MZ 14/50 v intraviláne obce. V mieste prieťahu obce realizovať opatrenia pre spomalenie dopravy najmä v miestach navrhovaných prechodov pre chodcov cez cestu (pri autobusových zastávkach);

42) Sieť miestnych cestných komunikácií organizovať a podriadiť systému nadradenej cestnej siete:
- komunikácie zabezpečujúce obsluhu obytného územia a súčasne plniace funkcie napojenia existujúcich priemyselných prevádzok alebo plniace funkcie náhradného prejazdu alebo zabezpečujúce prepojenie na extravilán (v PFČastiach 103, 104, 105, 106, 116, 117, 118, 120, 128), prebudovať resp. vybudovať v parametre MO 7,5/30 v kategórii C3;
- ostatné komunikácie zabezpečujúce obsluhu obytného územia prebudovať resp. vybudovať v kategórii D1 (obytná ulica);

43) Pri riešení statickej automobilovej dopravy dodržať nasledujúce zásady:
- pri každej novej výstavbe a podľa možností aj pri rekonštrukcii musí byť dodržaná podmienka riešenia normovej potreby parkovania na vlastnom pozemku resp. integrovanú v rámci objektu,
- dobudovať verejné parkovisko pre návštevníkov existujúceho cintorínu pre 15 osobných automobilov, pre návštevníkov futbalového štadióna pre 10 osobných automobilov a 1 autobus.

44) Pre umiestňovanie ČSPHM je potrebné dodržať nasledovné:
- na celom území katastrálneho územia nepovoliť zriadenie ČSPHM;

45) Pre rozvoj cyklistickej a pešej dopravy:
- podporiť v prvom rade vybudovanie cyklistickej trasy Topoľčany - Nitra, ktorá na území obce Hrušovany vedená v extraviláne obce na pravom brehu rieky Nitra;
- v intraviláne obce vybudovať združené chodníky pre cyklistov a chodcov obojstranne v trase prieťahu ciest I. triedy v šírkovom usporiadaní 3m (1,5m pre chodcov a 1,5m pre cyklistov)
- v trasách obytných ulíc sa vybudovaná cestná komunikácia bude univerzálne bez rozdelenia používať aj pre cyklistickú a pešiu dopravu;

46) Pri rozvoji verejného dopravného vybavenia resp. pri zásahu inou výstavbou do verejného dopravného vybavenia je nevyhnutné rešpektovať všetky platné legislatívne limity (ochranné pásma) jednotlivých zariadení.

4.3.6 ZÁSADY A REGULATÍVY UMIESTNENIA VEREJNÉHO TECHNICKÉHO VYBAVENIA

47) V oblasti zásobovania obce pitnou vodou zabezpečiť výstavbu vodovodnej siete a rozširovanie vodovodnej siete v náväznosti na nové rozvojové plochy.
48) V oblasti odkanalizovania územia obce zabezpečiť výstavbu a rozširovanie kanalizačnej siete v náväznosti na nové rozvojové plochy.
49) V oblasti zásobovania elektrickou energiou:
- podporovať a realizovať zásobovanie elektrickou energiou z vlastných zdrojov,
- kabelizáciu vzdušných 22 kV vedení v rámci zastavaného územia obce;
- v postupnosti realizácie novej zástavby budovať jednotlivé trafostanice a rozvody elektrickej energie v zmysle ÚPNO.

50) V oblasti zásobovania obce plynom podporovať a realizovať:
- podľa vzrastu spotreby plynu resp. realizácie novej zástavby postupne budovať rozvody plynovodu v zmysle ÚPNO.

51) V oblasti zásobovania obce teplom podporovať a realizovať nasledovné:
- utvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike;
- podporovať lepšiu energetickú hospodárnosť budov, berúc do úvahy vonkajšie klimatické a miestne podmienky ako aj požiadavky na teplotu vnútorného prostredia a na hospodárnosť.

52) V oblasti telekomunikácií a diaľkových káblov podporovať a realizovať nasledovné:
- podľa vzrastu potreby telefónnych napojení resp. podľa realizácie novej zástavby postupne budovať nové rozvody;

53) Pri rozvoji verejného technického vybavenia resp. pri zásahu inou výstavbou do verejného technického vybavenia je nevyhnutné rešpektovať všetky platné legislatívne limity (ochranné pásma) jednotlivých zariadení a to najmä:
- ochranné pásma vodovodov a vodárenských zariadení;
- ochranné pásma kanalizácie a kanalizačných zariadení;
- ochranné pásma rozvodov elektriny a elektrických zariadení;
- ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov a plynárenských zariadení;
- ochranné pásma teplovodov a teplárenských zariadení;
- ochranné pásma telekomunikačných vedení a zariadení;

4.3.7 ZÁSADY A REGULATÍVY UMIESTNENIA OBČIANSKEHO VYBAVENIA ÚZEMIA, VÝROBY A POD. (SOCIO-EKONOMICKONOMICKEJ ŠTRUKTÚRY)

54) V oblasti bývania, rozvoj novej bytovej výstavby realizovať na plochách vymedzených v návrhu ÚPNO s dodržaním etapizácie podľa rozširovania zastavaného územia.
55) V oblasti školstva zriadiť podporovať zachovanie materskej školy;
56) V oblasti cirkvi podporovať zriadenie samostatného farského úradu v obci.
57) V oblasti kultúry podporovať zachovanie jestvujúcej stavby kultúrneho doby a zabezpečiť jeho rekonštrukciu, prípadne podporiť rekonštrukciu s cieľom vytvorenia univerzálneho kultúrno-spoločenského priestoru s možnosťou športových aktivít;
58) V oblasti športu a rekreácie:
- rešpektovať a zachovať jestvujúci areál futbalového štadióna;
- podporiť rozšírenie športovo-rekreačného areálu s funkciou základnej vybavenosti pre obyvateľstvo s možnosťou aktivít aj pre potreby širšieho okolia;
- trvalé vylúčenie stavieb typu rekreačná a záhradná chata v rámci celého katastrálneho územia obce;
- zlepšiť podmienky pre krátkodobú rekreáciu obyvateľov - realizovať rekonštrukciu a výsadbu sídelnej zelene, vybudovať bezbariérovú sieť komunikácií pre peších a cyklistov, zlepšiť vybavenosť plôch zelene;
- vytvoriť a udržiavať plochy oddychu strednodobej a krátkodobej rekreácie v zastavanom území;
- previesť rekonštrukciu a výsadbu sídelnej vegetácie - realizovať výsadbu zelene v intraviláne na základe odborne spracovaných podkladov a podľa navrhnutej kostry vegetačného systému, pri tvorbe systému klásť dôraz na vysokú zeleň;

59) V oblasti obchodu a služieb:
- rozvoj a výstavbu stravovacích a ubytovacích zariadení usmerňovať a orientovať vo vyznačených polohách (základnej) vybavenosti v PFČasti 108, 110, 111;
- rozvoj a výstavbu obchodných zariadení typu vyššej a špecifickej vybavenosti umiestňovať vo vyznačenej polohe v rámci PFČasti 112.
- zabezpečiť plochu pre zriadenie nového cintorína v polohe vyznačenej v Komplexnom návrhu v PFČasti 118, vzápätí ukončiť prevádzku existujúceho cintorína.

  V rámci areálu nového cintorína zabezpečiť aj dom smútku a statickú dopravu.

60) V oblasti priemyselnej výroby, stavebníctva a skladového hospodárstva:
- podporiť lokalizáciu priemyselných areálov alebo skladov extenzívneho charakteru (s nízkymi energetickými, dopravnými nárokmi a ochranným pásmom nepresahujúcim hranicu areálu) v dvoch navrhovaných plochách.

61) V oblasti výstavby poľnohospodárskej výroby:
- v čo najkratšom čase zabezpečiť ukončenie poľnohospodárskej farmy, v jej priestoroch zabezpečiť zriadenie podnikateľskej zóny;

- nepovoľovať nové stavby typu záhradná chatka (resp. rekreačná chatka) v zastavanom území obce a v rámci katastra, obmedziť výstavbu hospodárskych stavieb pri jednotlivých hospodárskych plochách určených pre potrebu hospodárenia – prípadnú výstavbu hospodárskych fariem povoliť len výnimočne v závislosti od jej uvažovanej polohy a charakteru prevádzky, pre každú takúto stavbu určiť ochranné pásmo v zmysle legislatívnych predpisov;
- zvýšiť využitie mimoprodukčného (najmä ekologicky a environmentálne) potenciálu poľnohospodárstva – podporovať alternatívne spôsoby hospodárenia;
- eliminovať nepriaznivé procesy hospodárenia v poľnohospodárskej krajine a osobitným prieskumom overiť funkčnosť a prínos hospodárenia;
- zmenšovať veľkosti pôdnych celkov (honov) hlavne v prípade pozemkov využívaných ako orná pôda a zakladať pevné hranice medzi pozemkami (výsadba viacúčelových vegetačných pásov a medzí).

4.3.8 ZÁSADY A REGULATÍVY STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

62) V oblasti odpadového hospodárstva dodržiavať nasledovné zásady a regulatívy:
- znížiť celkovú produkciu odpadov v komunálnej sfére a vo výrobe, recyklovať a spracovávať odpady, rozvíjať a podporovať separovaný zber odpadu a problémových látok s cieľom výrazne znížiť celkové množstvo skládkovaného odpadu;
- zabezpečiť správne a bezpečné nakladanie s nebezpečným odpadom, najmä separovaným zberom problémových látok zabezpečiť, aby sa nedostali do komunálnych odpadov;
- rozšíriť separovaný zber odpadu a využívanie druhotných surovín - rozšírenie počtu kontajnerových stojísk, vybudovanie stáleho zberového miesta so zabezpečeným separovaným zberom vybraných druhov odpadov a druhotných surovín;
- vybudovať kompostovacie zariadenie na zhodnocovanie parkového a skladového odpadu - spracovávať biologické odpady na organické hnojivá, postupne zvyšovať zhodnocovanie biologických odpadov;
- realizovať sanáciu a rekultiváciu skládok odpadov (vrátane tzv. divokých skládok), ktoré sú priamymi zdrojmi šírenia nežiaducich druhov organizmov, zdrojmi hygienického ohrozenia okolia, kontaminácie pôdy a podzemnej vody - najmä staré záťaže prostredia.

63) V oblasti starostlivosti o ovzdušie dodržiavať nasledovné zásady a regulatívy:
- vylúčiť veľké zdroje znečistenia ovzdušia na území obce; stredné zdroje znečistenia povoľovať len výnimočne v odôvodnených prípadoch.
- realizovať dopravno – organizačné opatrenia pre útlm a skľudnenie dopravy v prieťahu ciest a v obytných zónach,
- zo zastavaného územia obce vylúčiť prevádzky zamerané na hospodárske chovné a chovateľské činnosti, nové prevádzky takéhoto charakteru nepovoľovať,

64) V oblasti starostlivosti o vodu a jej ochranu:
- znižovať množstvá vypúšťaných látok znečisťujúcich povrchové vody, následne znižovať znečistenie vodných tokov (realizovať kanalizáciu a zamedziť využívaniu trativodov existujúcich žúmp)

4.4 POŽIADAVKY NA ÚZEMNÉ PLÁNY ZÓNY, VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY A STAVBY OBECNÉHO ZÁUJMU

4.4.1 POŽIADAVKY NA ÚZEMNÉ PLÁNY ZÓNY

65) Na celé budúce zastavané územie (jestvujúce, 1. a 2. etapa) je potrebné obstarať a schváliť územný plán zóny:

4.4.2 ZOZNAM VEREJNOPROSPEŠNÝCH STAVIEB (VPS), PLOCHY NA VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

66) Verejno-prospešné stavby v oblasti zástavby:
- **Návrh nového cintorína (U04).** Verejno-prospešná stavba, ktorá vytvára nové pietne plochy pre cintorín s možnosťou vytvorenia aj urnového hája. V rámci areálu je umožnený vznik výstavby domu smútku a súčasťou areálu musí byť aj výstavba parkoviska pre 30 osobných automobilov. Navrhovaný cintorín je odstúpený od obytných objektov západne (PFČasť 118 – Vinohradnícka ulica). Navrhovaná plocha cintorína (vrátane parkoviska) je 0,84ha.
- **Návrh nového objektu požiarnej zbrojnice (U19).** Verejno-prospešná stavba, ktorá vytvára rieši materiálno-technické zabezpečenie prostriedkov požiarnej ochrany. Napriek skutočnosti, že sa jedná skôr o objekt technického charakteru navrhujeme ho integrovať do objektu obecného úradu – súčasť stavby obecného záujmu (U01).

67) Verejno-prospešné stavby v oblasti verejných priestranstiev a dopravy:
- **Návestie a pešia zóna PFČasť 108 - ulica M. R. Štefánika (U05).** Verejno-prospešná stavba pre vytvorenie spoločensko-oddychového priestoru pre potreby obyvateľov obce s možnosťou univerzálneho využívania (napr. hody, májové oslavy, vianočné oslavy a pod.). Celková plocha určená na úpravu je 0,78ha.
- **Rozšírenie Topoľčianskej ulice - PFČasť 110, 111, 112, 113 a časť 108 (U06).** Verejno-prospešná stavba, ktorá umožňuje rozšírenie uličného priestranstva na celkovú šírku 22m s umiestnením cesty I/64 v kategórii MZ 14/50 (s parkovacími resp. odbočujúcimi pruhmi) a umiestnením cyklistických chodníkov a chodníkov pre chodcov. Z dôvodu rozšírenia priestranstva bude potrebné vykonať asanáciu jedného objektu v PFČasti 108 a zmeniť polohu súčasných uličných čiar (zabratie záhrad v prospech verejného priestoru). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 3,23ha.
- **Hlboká ulica – PFČasť 102 (U07).** Verejno-prospešná stavba, ktorá umožňuje rozšírenie verejného priestranstva na šírku 10m, vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,33ha.
- **Ulica na záhumní – PFČasť 115 (U08).** Verejno-prospešná stavba, ktorá umožňuje rozšírenie verejného priestranstva na šírku 10m, vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,38ha.
- **Ulica A - PFČasť 122 (U09).** Verejno-prospešná stavba navrhovaná v rámci 1.etapy rozšírenia zastavaného územia obce (Lokalita č.4), vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,39ha.
- **Ulica B - PFČasť 123 (U10).** Verejno-prospešná stavba navrhovaná v rámci 1.etapy rozšírenia zastavaného územia obce (Lokalita č.4), vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,14ha.
- **Ulica C - PFČasť 124 (U11).** Verejno-prospešná stavba navrhovaná v rámci 1.etapy rozšírenia zastavaného územia obce (Lokalita č.4), vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,10ha.
- **Ulica Pri obrázku - PFČasť 116 (U12).** Verejno-prospešná stavba navrhovaná v rámci 1.etapy rozšírenia zastavaného územia obce (Lokalita č.1b), vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup do novej obytnej lokality. Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,22ha.
- **Ulica E - PFČasť 126 (U13).** Verejno-prospešná stavba navrhovaná v zastavanom území obce orientovaná juhozápadne, vľavo od železničnej trate. Jedná sa o vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam(už aj jestvujúcim), ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,3ha.
- **Ulica G - PFČasť 128 (U15).** Verejno-prospešná stavba navrhovaná v zastavanom území obce orientovaná juhovýchodne, pri ramene rieky Nitra ohraničená pravobrežnou hrádzou rieky. Jedná sa o vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.) s preväzbou na pravobrežnú hrádzu rieky, kde je v návrhu regionálne cyklotrasa. Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,57ha.
- **Rýchlostná cesta Nitra – Topoľčany – hranica kraja (U16).** Verejno-prospešná stavba, ktorá vyplýva s nadradenej dokumentácie. Rýchlostná komunikácia v kategórii R22,5/100 západne od existujúcej trasy I/64 s mimoúrovňovými križovatkami s ostatnými cestami. Presná trasa nie je definovaná, preto vykreslenie v grafickej časti je len orientačné. Predpokladaná dĺžka v rámci katastra obce Hrušovany je cca. 1,1km.
  V súvislosti s výstavbou tejto komunikácie je potrebné:
  - pri križení s biokoridormi resp. interakčnými prírodnými prvkami zabezpečiť „podchody“ pre možnú migráciu živočíchov;
- **Cyklotrasa Topoľčany – Nitra, cez Hrušovany (U18).** Verejno-prospešná stavba, ktorá podporí rekreačné aktivity v rámci obce a umožní rozvoj regionálnej cyklotrasy pri rieke Nitra. Na území obce Hrušovany v celom úseku táto cyklotrasa je situovaná mimo zastavaného územia obce a nie je integrovaná spoločne s pešími chodníkmi. Šírkové usporiadanie určí podrobný stupeň projektovej dokumentácie. Celková dĺžka navrhovanej trasy je 1,5km.
- **Ulica F – PFČasť 107b (U19).** Verejno-prospešná stavba navrhovaná v zastavanom území obce orientovaná vpravo od železničnej trate. Jedná sa o vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,24ha.
- **Ulica H – PFČasť 110 (U20).** Verejno-prospešná stavba, ktorá umožňuje rozšírenie verejného priestranstva na šírku 8m, vytvorenie uličného priestoru určeného na prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, ale veľmi výraznou funkciou by sa mala stať aj funkcia obytná – aktivity umiestnené priamo v priestore ulice (oddychová zóna, ihrisko, zeleň a pod.). Celková plocha navrhovaného uličného priestoru je 0,11ha.

4.4.3 STAVBY OBECNÉHO ZÁUJMU (SOZ)

68) Stavby obecného záujmu sú definované ako stavby významné z pohľadu záujmov obce ale nemožno ich považovať za stavby verejno-prospešné. Na tieto stavby nemožno uplatniť vyvlastnenie pozemkov podľa §108 až 116 stavebného zákona.

69) Stavby obecného záujmu v oblasti prírodnej štruktúry:
- **Lesopark v rámci biokoridoru Rieka Nitra (P01).** Stavba obecného záujmu, biokoridor s nadregionálnym dosahom prepája horské oblasti centrálnej časti západokarpatskej oblasti s panónskou nížinou, je zároveň významnou migračnou cestou vtáctva. Na pravom brehu rieky v mieste pôvodného meandru rieky vytvoriť plochu s ekostabilizačnými prvkami využívanými aj pre rekreačné účely (lesopark) o ploche 5,76 ha.
- **Biocentrum Pri rieke (P02).** Stavba obecného záujmu, navrhované biocentrum o veľkosti 1,2 ha na súčasne nevyužívanej ploche na ľavom brehu rieky Nitra v dotyku s medzihrádzovým priestorom. V súčasnosti nevyužívaný bylinný porast so zvyškami drevín. Územie je vhodné na výsadbu lužných drevín – vytvorenie lužného lesíka z pôvodných drevín (topoľ biely, topoľ čierny, jelša lepkavá, vŕba biela, vŕba krehká).
- **Biocentrum Hlinisko (P03).** Stavba obecného záujmu, navrhované biocentrum o veľkosti 11,7ha v súčasnosti plošne pomerne rozsiahly priestor s porastmi, vzniknutými samovoľným zarastaním ťažobnej jamy hliniska. Z drevín sa tu vyskytujú najmä viaceré druhy vŕb a topole, v znížených častiach sa uplatňujú aj vlhkomilné druhy – plošné porasty trste obyčajnej (Phragmites australis) s výskytom pálky širokolistej (Typha latifolia). Územie je vhodné rekultivovať, ponechať vzrastlú vegetáciu, odstrániť odpad a navážky materiálu, naviesť humusovú vrstvu, realizovať dosadenie vlhkomilných druhov drevín. Vhodné je aj vytvorenie trvalej mokrade (vodnej plochy).
- **Biocentrum Kopanice (P04).** Stavba obecného záujmu, novonavrhované biocentrum o veľkosti 1,0ha v pahorkatinnom území. Navrhujeme založiť trávnatý porast, ktorý je potrebné niekoľko rokov kosiť a potom ponechať samovývoju. Na ploche realizovať výsadbu niekoľkých skupiniek pôvodných drevín (stromov s krovitým podrastom). Do tohto biocentra je zahrnutý aj existujúci mohutný jedinec duba cerového (Quercus cerris), ktorý je vyhlásený za chránený strom.
- **Biocentrum Na plošine (P05).** Stavba obecného záujmu, navrhované biocentrum o veľkosti 0,5ha v katastri obce Hrušovany s presahom do susedného katastra, na mieste súčasného agátového lesíka a pozdĺž priľahlej

medze. Vhodná je dosadba pôvodných druhov drevín a postupná zmena druhového zloženia lesíka.

- **Oponický kanál – Dolné Lúky (P06).** Stavba obecného záujmu, existujúci hydrický biokoridor, tvorený kanálom s vlhkomilnou vegetáciou a roztrúseným porastom drevín na brehoch. Dĺžka biokoridoru v katastri obce Hrušovany a bezprostrednom okolí je 1,0 km. Vhodná je realizácia renaturačných zásahov, doplnenie a rozšírenie porastov.
- **Biokoridor Úpätie pahorkatiny (P07).** Stavba obecného záujmu, navrhovaný terestrický biokoridor na rozhraní pahorkatiny a nízkej terasy rieky Nitry. Hlavným účelom je prepojenie biocentier Vinohrady a Hlinisko a biokoridorov Kopanice – Vinohrady a V údolí. Navrhujeme založiť pás trvalých trávnych porastov minimálnej šírky 10-15 m s výsadbou línie drevín a krovinného plášťa pôvodného druhového zloženia. Dĺžka biokoridoru je 1,0 km.
- **Biokoridor Chrbát pahorkatiny (P08).** Stavba obecného záujmu, navrvaný terestrický biokoridor situovaný na okraji katastra v plošinovej polohe. Hlavným účelom je prepojenie biocentra Na plošine s biokoridormi Kopanice-Vinohrady a V údolí. Navrhujeme rozšíriť existujúcu medzu popri poľnej ceste (založiť pás TTP v šírke 10-15 m a vysadiť pôvodné dreviny). Dĺžka biokoridoru v k.ú. obce je cca 600 m.
- **Predĺženie biokoridoru V údolí (P09).** Stavba obecného záujmu, existujúci hydrický biokoridor popri melioračnom kanáli v údolí. Okrem vysadených kultivarov euroamerických topoľov sa tu vyskytujú viaceré pôvodné druhy drevín. Potrebné je západnú časť biokoridoru zatrávniť na šírku min. 10-15 m a po niekoľkých rokoch kosenia ponechať samovývoju resp. rozšíriť, doplniť a predĺžiť porast až po západnú hranicu katastrálneho územia. Jestvujúce topole postupne nahrádzať pôvodnými druhmi drevín, najmä vŕb a topoľov. Dĺžka biokoridoru je 1,3 km.
- **Predĺženie a rozšírenie biokoridoru Kopanice – Vinohrady (P10).** Stavba obecného záujmu, čiastočne existujúci terestrický biokoridor – medza popri poľnej ceste. Hlavným účelom je prepojenie biocentier Vinohrady, Kopanice, Na plošine. Navrhujeme založiť pás TTP popri poľnej ceste (šírka 10-15 m), vysadiť pás pôvodných druhov drevín až k západnej hranici katastra, v existujúcich častiach postupne nahradiť agát pôvodnými drevinami. Dĺžka biokoridoru je 1,2 km.

70) Stavby obecného záujmu v oblasti zástavby:

- **Obecný úrad – dominanta obce (U01).** Stavba obecného záujmu – jedná sa o stavbu obecného významu - prestavbu budovy jestvujúcej MŠ na Obecný úrad tak, aby bola priestorovo orientovaná do navrhovaného návestia a najmä tvorila vhodný urbanistický záver urbanistickej osi návestia. V návrhu sa uvažuje s novou dominantou obce (obecná veža) s pridruženými funkciami (napr. vyhliadková veža, informačné stredisko, múzeum a pod.). Umiestnenie musí preveriť samostatná urbanistická štúdia, ktorá preverí polohu z vonkajších pohľadov na obce ako aj z vnútornej urbanistickej štruktúry, preto vo výkresovej časti je jej lokalizácia orientačná.
- **Prestavba jestvujúcej MŠ (U02).** Stavba obecného záujmu – prestavba a dostavba jestvujúceho objektu bývalej ZŠ na Topoľčianskej ulici (PFČasť 108 - ulica M.R.Štefánika). V návrhu je nutné prihliadnuť na urbanistický kontext a vhodný architektonický výraz dotvárajúci kolorit obce.
- **Rekreačno-športový areál (U03).** Stavba obecného záujmu – prestavba a dostavba rekreačno-športového areálu v PFČasti 112 – Topoľčianska ulica 3. Plocha určená pre investíciu, ktorá by mala vytvoriť podmienky najmä pre rekreačno-športové aktivity obyvateľov obce (mini futbal, tenis, basketbal) s možnosťou pridruženia ďalších príbuzných a doplnkových funkcií. Súčasťou stavby je aj výstavba parkoviska pre 10 osobných automobilov a 1 autobus.
- **Park pri kostole (U04).** Stavba obecného záujmu, ktorej cieľom je vytvorenie spoločensko-meditačného priestoru v rámci zelene. Pre realizáciu je potrebné vypracovať kvalitný architektonický a sadovnícky plán. Celková plocha je 0,3ha.

71) Stavby obecného záujmu v oblasti verejných priestranstiev a dopravy:

- **Vybudovanie parkoviska pri kostole (U17).** Stavba obecného záujmu, ktorý rieši problém pri existujúcom kostole a cintoríne. Jedná sa o parkovisko pre 15 osobný automobilov.

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE: VÝKRESY

ZÁVER

HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA

UPNO Hrušovany prináša kontinuitu historického vývoja urbanizovaného priestoru s dôrazom na zvýšenie kvality sídelnej štruktúry vo forme prepojenia „rozdelených“ častí obce. Takto sa napĺňa potencionálne urbanizovateľný priestor vymedzený riekou Nitra, železnicou a susediacimi katastrami.

V oblasti krajinného prostredia UPNO Hrušovany okrem zvýšenia dôležitosti regionálneho biokoridoru rieka Nitra sa poľnohospodárskym rázom charakteristické časti extravilánu navrhujú na výraznú premenu charakteru so vznikom resp. doplnení viacerých biokoridorov, biocentier a interakčných prvkov.

V socio-ekonomickej oblasti je snaha o zvýšenie atraktivity obce Hrušovany do roku 2040 prostredníctvom rozvoja kvalitného podnikateľského prostredia, ktoré bude vytvárať adekvátnu ponuku pracovných príležitostí, služieb, možností bývania a aktívneho kultúrno-spoločenského života.

VYSVETLENIE POJMOV - METODIKA

Všeobecná charakteristika koncepčnej štruktúry

Základnou východiskovou jednotkou pri definovaní stratégie obce je riešené územie zvyčajne katastrálne územie obce alebo jeho časť. Túto správnu homogénnu jednotku je potrebné pre potreby definovania základných budúcich rozvojových možností členiť na menšie jednotky, ktoré budú vytvárať ucelené celky a časti a súčasne definovať vzťahovosť takýchto vymedzených území.

V súčasnosti najmä pre potreby štatistickej evidencie je územie katastra na základné sídelné jednotky (urbanistické obvody) vymedzené svojou hranicou. Charakter urbanistických obvodov je určený podľa prevažujúcej funkčnej plochy na vymedzenom území obvodu. Pre vymedzené územia na úrovni základných sídelných jednotiek je zabezpečená štatistická evidencia údajov o obyvateľoch, bytovom a domovom fonde a výmerách funkčných plôch.

Územnoplánovacia dokumentácia však je dokumentom, ktorý neslúži na dokumentovanie demografickej štruktúry územia, ale predstavuje materiál na cieľavedomé riadenie komplexného rozvoja mesta vo všetkých svojich oblastiach a aspektoch. Z tohto pohľadu je preto potrebné spôsobom rozčlenenia riešeného územia sledovať najmä reálnu funkčnosť a vzťahovosť vymedzovaných území. Keďže vymedzené riešené územie zahŕňa nielen zastavané územia alebo zóny ale širšie katastrálne územia alebo jeho časti, samostatne sa vymedzujú a popisujú vymedzené územia pre prírodnú a urbanistickú štruktúru.

Pre potreby definovania budúcej stratégie sídla je riešené územie členené nasledovne:

- Priestorovo-funkčné celky (skrátene PFCelok);
- Priestorovo-funkčné časti (skrátene PFČasť);
- Priestorovo-funkčné bloky (skrátene PFBloky);
- Priestorovo-funkčné parcely (skrátene PFParcely)

Priestorovo-funkčný celok (PFCelok)

Priestorovo-funkčné celky predstavujú skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), t.j. katastrálneho územia, tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť - centrum (zdroj tohoto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojená prostredníctvom osí (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelok podľa prevahy, významu a pôsobenia jednotlivých fenoménov môže byť:

- prírodný miestny, regionálny, nadregionálny PFCelok (pôsobenie a význam najmä prírodných fenoménov nepresahuje územie celku, regiónu, širšieho regiónu)
- urbanistický miestny, regionálny, nadregionálny PFCelok (pôsobenie a význam najmä urbanistických fenoménov nepresahuje územie celku, regiónu, širšieho regiónu)

Názov jednotlivých priestorovo-funkčných celkov preberá názov mestskej časti, prípadne názov bývalej mestskej časti, charakteristického miestneho pomenovania alebo významného prírodného alebo umelého prvku.

Priestorovo-funkčné časti (PFČasť)

Priestorovo-funkčná časť predstavuje základnú skladobnú časť priestorovo-funkčného celku. Tvorí základný stupeň charakteristiky (informácie) o území jednotne za celú priestorovo-funkčnú časť, vyjadruje najmä významové postavenie v rámci PFCelku. PFČasť je tvorená jednotlivými PFBlokmi, resp. PFParcelami a podľa prevahy, významu a pôsobenia jednotlivých fenoménov môže byť:

- periférna PFČasť (prírodná, urbanistická)
- jadrová PFČasť (biocentrum, urbanistické centrum)
- vzťahová PFČasť (biokoridor, urbanistická os)

Keďže jednotlivé PFČasti tvoria relatívne podrobnú štruktúru, pre potreby tejto územnoplánovacej dokumentácie sa jednotlivé príbuzné časti (územne pri sebe ležiace periférne, alebo vzťahové alebo jadrové) zlúčia do jednej PFČasti.

Všeobecná charakteristika prírodnej štruktúry

Súčasná koncepčná prírodná štruktúra predstavuje riešené územie vo svojej vyabstrahovanej krajinnej (prírodnej) forme. Nejedná sa len o ekologickú kvalitu, ale zahŕňame aj kvalitu estetického vnímania krajiny. Je preto zrejmé, že pod termínom krajinnej koncepcie myslíme aj aspekt krajinotvorby, ktorá rešpektuje a umocňuje faktor ekologický.

Krajinná koncepcia je definovaná pomocou koncepčných prvkov:

- prírodné celky;
- biocentrá;
- biokoridory;
- prírodné dominanty.

Priestorovo-funkčné celky prírodného typu predstavujú skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok prírodného typu je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – biocentrum (zdroj tohto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojená prostredníctvom biokoridorov (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelky prírodného typu sú v rámci prírodnej stratégie rozvoja mesta usporiadané do hierarchickej štruktúry:

- prírodné celky regionálneho charakteru
- prírodné celky miestneho charakteru

Biocentrum predstavuje ekosystém alebo skupinu ekosystémov, ktoré vytvárajú trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. Z priestorového aj funkčného hľadiska je jadrovou časťou územných systémov ekologickej stability (ÚSES). Tvoria ho ekologicky najstabilnejšie prvky krajinnej štruktúry. Svojou veľkosťou a stavom ekologických podmienok umožňuje trvalú existenciu druhov a spoločenstiev prirodzeného genofondu krajiny a zabezpečuje podmienky reprodukčného cyklu. Sieť biocentier by mala pokrývať všetky významnejšie typy spoločenstiev, ktoré sa v nej vyskytujú. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálne biocentrum;
- regionálne biocentrum;
- miestne biocentrum.

Minimálne nutné parametre biocentier na úrovni M-ÚSES: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 3-10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biocentra miestneho významu je pre: vodné spoločenstvá: 10 rokov, mokrade: 10 rokov, lúky: 20 rokov, les s prevahou duba: 400 rokov.

Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. Prvok krajinnej štruktúry, ktorý svojou štruktúrou a stavom ekologických podmienok umožňuje migráciu organizmov s cieľom výmeny genetických informácií a interakciu medzi rôznymi ekosystémami s rôznou ekostabilizačnou účinnosťou. Významnú úlohu tu majú najmä líniové spoločenstvá a ekotóny. Dôraz sa kladie predovšetkým na polohu prvku v rámci priestorovej štruktúry krajiny. Migračné trasy niektorých živočíchov, ktoré vyvoláva pravidelná zmena abiotických faktorov. Vznikli počas fylogenetického vývoja organizmov, a sú v nich geneticky zakódované. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálny biokoridor;
- regionálny biokoridor;
- miestny biokoridor.

Minimálne nutné parametre biokoridorov na úrovni M-ÚSES: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biokoridora miestneho významu je pre: vodné spoločenstvá: 10 rokov, mokrade: 10 rokov, lúky: 20 rokov, les s prevahou duba: 400 rokov.

Prírodné dominanty predstavujú podobne ako urbanistické dominanty základný skladobný prvok siluety mesta, predstavujú však skôr statický – nemenný prvok. Podobne je možné kategorizovať prírodné dominanty z hľadiska ich pôsobenia v rámci katastrálneho územia mesta na celomestské, mestské a miestne dominanty.

Všeobecná charakteristika urbanistickej štruktúry obce

Súčasná koncepčná urbanistická štruktúra predstavuje riešené územie vo svojej vyabstrahovanej urbanistickej forme. Táto abstraktná forma je definovaná pomocou nasledovných koncepčných prvkov:

- urbanistické celky;
- urbanistické centrá;
- urbanistické osi;
- urbanistické dominanty;
- urbanistická periféria

Priestorovo-funkčné celky urbanistického typu predstavujú, skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok urbanistického typu je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – urbanistické centrum (zdroj tohto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojené prostredníctvom urbanistických osí (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelky urbanistického typu sú v rámci urbanistickej stratégie rozvoja mesta usporiadané do hierarchickej štruktúry:

- urbanistické celky nadregionálneho charakteru;
- urbanistické celky regionálneho charakteru: regionálne urbanistické celky predstavujú tie oblasti, ktoré sú významné z miestneho až regionálneho hľadiska ako celok, teda že obsahujú dôležité vybavenostné alebo výrobné aktivity v rámci celého svojho územia alebo aspoň na podstatnej časti svojho územia;
- urbanistické celky miestneho charakteru: miestne urbanistické celky predstavujú tie oblasti, ktoré sú významné len z miestneho hľadiska, čiže sami o sebe obsahujú funkcie určené takmer výlučne pre potreby príslušného celku a funkcie nad rámec základného vybavenia sa nachádzajú mimo týchto celkov, v celkoch regionálneho alebo nadregionálneho charakteru;

Okrem klasických PFCelkov môžu z určitých okolností existovať alebo sa môžu navrhovať špecifické PFCelky, čo vyplýva či už z určitých daností územia alebo navrhovaného funkčného využívania:

- urbanistické celky výrobné: monofunkčné celky určené výhradne pre lokalizáciu výrobných funkcií, kde sa predpokladá vplyv výrobných funkcií nad rámec vymedzených areálov;
- urbanistické celky rekreačné: monofunkčné celky určené výhradne pre lokalizáciu rekreačných prípadne športových funkcií;

Urbanistické centrá sú priestorovo-funkčné časti alebo viacero priestorovo-funkčných častí, tvorené kvalitatívne a kvantitatívne najbohatšou stavebnou štruktúrou, ktoré tvoria jadrové územie priestorovo-funkčného celku. Táto časť urbanistického celku predstavuje jeho najvyššiu urbanistickú kvalitu, alebo takúto kvalitu môže potencionálne predstavovať. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálne urbanistické centrum;
- regionálne urbanistické centrum;
- miestne urbanistické centrum.

Urbanistické osi definujeme ako intenzívne urbanistické líniové útvary, prislúchajúcou dopravnou štruktúrou a technickou vybavenosťou. Sú charakterizované svojou cieľovou polohou v centre urbanistickej štruktúry a sú tvorené bohatým množstvom zariadení vybavenostného alebo vybavenostno – výrobného charakteru. Výnimku v tomto pohľade tvoria urbanistické osi rýdzo dopravného charakteru, ktoré sú založené predovšetkým na dopravnej štruktúre (je to dôsledok veľkého vzrastu dopravy, ktorú už nie je možné v niektorých polohách integrovať v rámci urbanistických osí). Z hľadiska významu ich delíme nasledovne:

- nadregionálne urbanistické osi;

- regionálne urbanistické osi;
- miestne urbanistické osi.

Štruktúra urbanistických osí tvorí základnú kvalitu mesta a s vhodným prepojením urbanistickými centrami vytvárajú základné piliere urbanistickej kostry. Tak ako budú založené tie dva významné prvky, tak sa bude hodnotiť kvalita štruktúry mesta. Pre takmer každý mestský útvar je charakteristická určitá hierarchia týchto jednotlivých osí, ktorá sa formuje na základe rôznych faktorov, ako sú najmä historická tradícia a súčasné komerčné centrum.

Urbanistické dominanty predstavujú základný skladobný prvok pre tvorbu vonkajšieho ako aj vnútorného obrazu sídla - siluetu. Siluetu spoluvytvárajú najmä prírodná a urbanistická štruktúra, ktoré svojimi dominantami vytvárajú vonkajšiu identitu sídla a jeho častí (zón). Táto pre svoje hodnoty a kvality je ako taká chránená, predstavujúca možnosť vnímania sídla zvonku s postrehnuteľnými zmenami štruktúry pri jednotlivých etapách rastu. V rámci súdobej koncepcie stavebného rozvoja je práve pre svoju dynamiku silueta vnímaná ako jedna zo základných prvkov navrhovania sídla s cieľom určitej formálnej stabilizácie ukončených štruktúr. Urbanistické dominanty tvoria najdôležitejší a jedinečný prvok siluety a svojím vzťahom k prírodnej štruktúre a takisto aj k urbanistickej (vytvorenej) štruktúre určujú základné kvality. V princípe rozlišujeme:

- celosídelná urbanistická dominanta: kategória objektov, pri ktorých možno povedať, že priamy vzťah so sídlom ako celkom (urbanistickou štruktúrou) je najpodstatnejší – rozhodujúci, existujú zámerné kompozičné princípy, ktorých sa stávajú estetickým vrcholom. Preto sa zvyčajne chápu ako najznámejšia a najvýstižnejšia charakteristika sídla. Prevažuje tu výrazný vzťah s okolitou krajinou, pre ktorú sa stávajú podstatným orientačným prvkom. Z tohto dôvodu sa jedná zväčša o urbanistické dominanty umiestnené na výrazných prírodných dominantách;
- sídelná urbanistická dominanta: kategória objektov, kde ako dominantný vystupuje vzťah s určitou konkrétnou urbanistickou oblasťou až celým sídlom a nie je nevyhnutné, aby samotný rámec sídla prekračovala, označujú podstatné priestory štruktúry (jadrá) a je vhodné ich zapojiť do kompozície priehľadov tak, aby tvorili nielen ideovo-vizuálne prepojenie, ale boli súčasne aj v tomto smere dosiahnuteľné – tvoria orientačný prvok sídla;
- miestna urbanistická dominanta: miestne urbanistické dominanty predstavujú kategóriu objektov označujúcich menej podstatné, lokálne priestory sídelnej štruktúry (jadrá).

Okrem urbanistických dominánt sa v rámci priestorovej štruktúry sídla vyskytujú aj tzv. priestorové dominanty, ktoré síce svojím pôsobením (hmotou) sú vnímané podobne ako urbanistické dominanty – chýba im však primerané významné funkčné využívanie. Ako príklady možno uviesť vežové bytové domy, hydroglóbusy a pod.

Základná charakteristika krajinnej a sídelnej vegetácie

Súčasná resp. navrhovaná štruktúra vegetácie predstavuje parciálny pohľad na PFCelok v polohe celkovej priestorovej a funkčnej organizácie krajinnej a sídelnej vegetácie. Na rozdiel od koncepčnej prírodnej štruktúry podrobnejšie poskytuje predstavu predovšetkým o podrobnom (na úrovni ÚPNO alebo ÚPNZ) usporiadaní sídla z pohľadu krajinnej a sídelnej vegetácie.

Z hľadiska priestorového usporiadania rozlišujeme nasledovné priestorové formy usporiadania plôch vegetácie:

- **vegetácia vysoká drevinná;** plochy trvalej vegetácie s prevahou stromovej (vzrastlej) vegetácie;
- **vegetácia stredne vysoká drevinná;** plochy trvalej vegetácie prevažne s krovinnou vegetáciou alebo so slabším zastúpením stromovej vegetácie;
- **vegetácia bylinná;** plochy trvalej vegetácie prevažne s bylinnou vegetáciou (trvalé trávne porasty – lúky, pasienky a bylinné úhory);
- **vegetácia bylinná dočasná;** plochy dočasnej vegetácie prevažne s bylinnou vegetáciou (plochy poľnohospodárskych kultúr na ornej pôde);

Z hľadiska funkčného využívania rozlišujeme:

- **vegetácia ekostabilizujúca;** vegetácia s významnou ekologickou funkciou bez hospodárskeho využívania alebo len s obmedzeným hospodárskym využívaním a s možným malým podielom rekreačným využívaním bez budovania objektov a pod. – napr. lesná vegetácia, mimolesná vegetácia, mokrade, poľnohospodársky nevyužívané trávne porasty, hospodársky les, sprievodná vegetácia vodných tokov v extraviláne a pod);
- **vegetácia ekostabilizujúca doplnkovo s rekreačnou funkciou;** vegetácia s významnou ekologickou funkciou využívaná aj pre potreby rekreácie s obmedzeným budovaním objektov a prvkov slúžiacich pre rekreačné účely (ihrisko, detské ihrisko, cyklistické a pešie spevnené chodníky a pod.) – napr. lesopark, arborétum, golfový areál a pod.);
- **vegetácia s environmentálnou funkciou;** vegetácia s prevahou funkcií tlmenia pôsobenia nepriaznivých vplyvov socio-ekonomických aktivít človeka (výroba, doprava a pod.) – napr. plochy zelene v rámci technických objektov, sprievodná zeleň ulíc a ciest a pod.;
- **vegetácia s vybavenostnou a/alebo rekreačnou funkciou;** plochy vegetácie priamo tvoriacej funkciu občianskej vybavenosti a/alebo funkcie rekreácie, ktoré súčasne môžu mať významný ekostabilizujúci alebo environmentálny aspekt. Tento druh vegetácie musí vykazovať určitý kvalitatívny ako aj estetický sadovnícky zámer – napr. vegetácia ako športová plocha, park, ucelené plochy verejnej zelene na námestiach a pod.;
- **vegetácia s obytnou funkciou;** plochy vegetácie tvoriace „rozšírenie“ obytných funkcií do exteriéru: vegetácia pri objektoch bývania s úpravou pre pobyt v exteriéry – napr. obytná záhrada a pod.;
- **vegetácia produkčná s významnou ekostabilizujúcou a/alebo environmentálnou funkciou;** vegetácia využívaná pre poľnohospodársku produkciu s významnejšou ekostabilizačnou a/alebo environmentálnou funkciou – napr. vegetácia záhrad pri rodinných domoch, záhradkárske osady, ovocné sady, vinohrady, poľnohospodársky využívané trávnaté porasty;
- **vegetácia produkčná;** plochy vegetácie poľnohospodárskych kultúr – orná pôda;
- **bez funkcie**, resp. neurčená funkcia – ruderálne plochy a plochy s prevažne negatívnym pôsobením na životné prostredie.

Základná charakteristika stavebnej štruktúry

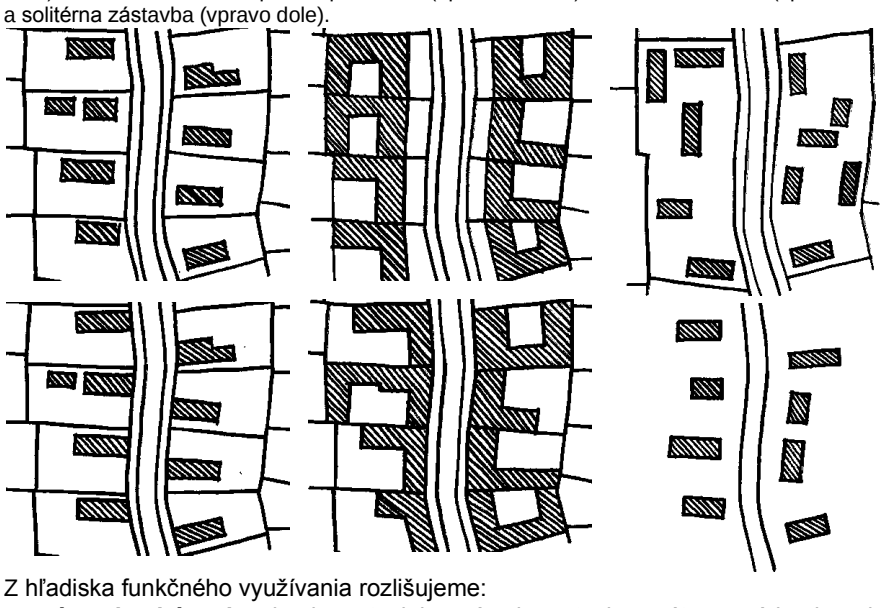
Súčasná resp. navrhovaná stavebná štruktúra predstavuje parciálny pohľad na PFCelok v polohe celkovej priestorovej a funkčnej organizácie stavebnej štruktúry (jednotlivé stavebné objekty vrátane nádvorí). Na rozdiel od koncepčnej urbanistickej štruktúry podrobnejšie poskytuje predstavu predovšetkým o podrobnom (na úrovni ÚPNO alebo ÚPNZ) stavebnom usporiadaní sídla.

Z hľadiska priestorového usporiadania rozlišujeme nasledovné priestorové formy usporiadania stavebných objektov:

- **urbanistická dominanta**; špecifický stavebný objekt s výrazným priestorovým pôsobením. Umiestnenie v rámci PFParcely, výška (podlažnosť) objektu a jeho funkcia musí byť predmetom osobitnej architektonicko-urbanistickej štúdie s preverením do zákresov siluety sídla. Takáto štúdia musí byť vypracovaná v min. dvoch alternatívach, odporúča sa vypísať pre realizáciu takéhoto objektu architektonickú súťaž;
- **zástavba uličná kompaktná;** stavba, výnimočne skupina stavieb tvoriaca však jeden samostatný prevádzkový celok vrátane nádvoria alebo inej príslušiacej plochy, ktorá musí byť realizovaná na vymedzenej PFParcele v polohe uličnej (prisadená zástavba) alebo stavebnej čiary (odsadená zástavba) po jej celej dĺžke, pričom v prípade odsadenej zástavby tvorí uličnú čiaru oplotenie alebo iné vymedzenie uličnej čiary prvkom drobnej architektúry alebo vegetácie. Na vymedzenej PFParcele je stanovená maximálna alebo aj minimálna podlažnosť zástavby, maximálna zastavanosť a minimálne ozelenenie.
  Každá samostatne prevádzkovateľná stavba musí mať priamy prístup na verejné priestranstvo. Umiestnenie stavby na pozemku musí zohľadňovať susediace stavby (ak existujú) a môže byť bez odstupu na hranici pozemku v prípade, že na fasáde nie sú umiestnené žiadne okná alebo iné prvky, ktoré by bránili umiestneniu stavby na susediacom pozemku. Ak sa jedná o hraničnú polohu v dotyku s iným navrhovaný druhom zástavby v tejto polohe sa uplatňujú podmienky umiestnenia stavby podľa tejto susediacej zástavby.
- **zástavba uličná voľná;** stavba, výnimočne skupina stavieb tvoriaca jeden samostatný prevádzkový celok vrátane nádvoria alebo inej príslušiacej plochy, ktorá musí byť realizovaná na vymedzenej PFParcele v polohe uličnej (prisadená zástavba) alebo stavebnej čiary (odsadená zástavba so stanoveným odsadením v m) len na jej časti, pričom v prípade prisadenej zástavby časť nezastavanej uličnej čiary a v prípade odsadenej zástavby tvorí uličnú čiaru oplotenie alebo iné vymedzenie uličnej čiary prvkom drobnej architektúry alebo vegetácie. Na vymedzenej PFParcele je stanovená maximálna alebo aj minimálna podlažnosť zástavby, maximálna zastavanosť a minimálne ozelenenie.
  Každá samostatne prevádzkovateľná stavba musí mať priamy prístup na verejné priestranstvo. Umiestnenie stavby na pozemku musí zohľadňovať susediace stavby (ak existujú) a vždy musí spĺňať nasledovné odstupy od:
  - min. 2m od hranice pozemku v prípade, že na fasáde sú umiestnené okná len miestností príslušenstva,
  - min. 5m od hranice pozemku v prípade, že na fasáde sú umiestnené okná aj hlavných miestností.

  Zastavanosť vymedzenej plochy nesmie presiahnuť 50%, ozelenenie musí dosiahnuť min. 20% vymedzenej plochy;
- **zástavba areálová alebo uličná voľná;** skupina stavieb alebo stavba tvoriaca jeden samostatný prevádzkový celok vrátane nádvoria alebo inej príslušiacej plochy v priestorovej forme areálovej alebo uličnej zástavby voľnej realizovaných v rámci rozsiahlejšej PFParcely. Na vymedzenej PFParcele je stanovená maximálna alebo aj minimálna podlažnosť zástavby, maximálna zastavanosť a minimálne ozelenenie.
  Jednotlivé stavby umiestnené na ploche môžu tvoriť samostatné prevádzkové celky napojené na areálové priestranstvo. Umiestnenie stavby na pozemku musí zohľadňovať susediace stavby (ak existujú) a vždy musí spĺňať nasledovné odstupy:
  - min. 2m od hranice pozemku v prípade, že na fasáde sú umiestnené okná len miestností príslušenstva,
  - min. 5m od hranice pozemku v prípade, že na fasáde sú umiestnené okná aj hlavných miestností.
- **zástavba malou architektúrou**: táto zástavba predstavuje špecifické plochy, kde sa dominantne umiestňujú prvky malej architektúry, v súčasnosti jedinú formu takejto zástavby predstavujú cintoríny;

obr.24: Základné priestorové formy zástavby. Uličná zástavba voľná odsadená (vľavo hore), uličná zástavba voľná prisadená (vľavo dole), uličná zástavba kompaktná odsadená (uprostred hore), uličná zástavba kompaktná prisadená (uprostred dole), areálová zástavba (vpravo hore) a solitérna zástavba (vpravo dole).

Z hľadiska funkčného využívania rozlišujeme:

- **zástavba bývania** skupina stavieb, prípadne stavba vrátane nádvoria a iné funkčné plochy slúžiacu pre trvalé bývanie na vymedzenej PFParcele.
  V rámci jednej samostatne prevádzkovateľnej stavby na vymedzenej PFParcele musia byť umiestnené všetky funkcie súvisiace s funkciou bývanie, najmä funkcia odstavnej statickej dopravy slúžiacej pre stavbu vypočítanej v zmysle príslušnej STN pre stupeň automobilizácie 1:2. Parkovacie státia slúžiace pre návštevy v počte max. do 3 státí môžu byť započítané aj na verejných priestranstvách.
  Vylučuje sa umiestnenie funkcie verejného dopravného a technického vybavenia.
- **zástavba bývania a/alebo základná vybavenostná** skupina stavieb, prípadne stavba vrátane nádvoria a iné funkčné plochy slúžiace pre bývanie a/alebo

základnú vybavenosť. Na PFParcelu je možné umiestňovať jednotlivý funkčné zložky samostatne alebo zmiešane (polyfunkčne).
V rámci jednej samostatne prevádzkovateľnej stavby na vymedzenej PFParcele musia byť umiestnené všetky funkcie súvisiace s funkciou bývania a/alebo vybavenosti, najmä funkcia odstavnej statickej dopravy slúžiacej pre stavbu vypočítanej v zmysle príslušnej STN pre stupeň automobilizácie 1:2. Parkovacie státia slúžiace pre návštevy v počte max. do 3 státí môžu byť započítané aj na verejných priestranstvách.
Vylučuje sa umiestnenie funkcie verejného dopravného a technického vybavenia.
Na PFParcelu je možné umiestňovať len takú základnú vybavenostnú zástavbu, ktorú je možné integrovať v obytnom území a žiadnou svojou činnosť neovplyvňuje funkciu bývania. V odôvodnených prípadoch je možné tu umiestniť aj vybavenosť vyššiu. Vylučuje sa umiestňovanie špecifickej vybavenosti.

- **zástavba vybavenostná a/alebo obytná** skupina stavieb, prípadne stavba vrátane nádvoria a iné funkčné plochy slúžiacu pre vybavenosť a/alebo bývanie. Na vymedzenej PFParcele je možné umiestniť jednotlivé funkčné zložky samostatne alebo zmiešane (polyfunkčne).
  V rámci jednej samostatne prevádzkovateľnej stavby na vymedzenej PFParcele musia byť umiestnené všetky funkcie súvisiace s funkciou vybavenosti a/alebo bývania, najmä funkcia odstavnej statickej dopravy slúžiacej pre stavbu vypočítanej v zmysle príslušnej STN pre stupeň automobilizácie 1:2. Parkovacie státia slúžiace pre návštevy v počte max. do 3 státí môžu byť započítané aj na verejných priestranstvách.
  Vylučuje sa umiestnenie funkcie verejného dopravného a technického vybavenia.
  Na PFPparcele je možné umiestniť vybavenostnú zástavbu základnú a vyššiu bez obmedzenia aj v prípade, že sa nachádza v kontakte s obytnou zástavbou. Umiestnenie špecifickej vybavenosti len v odôvodnených prípadoch.
- **zástavba vybavenostná** skupina stavieb, prípadne stavba vrátane nádvoria a iné funkčné plochy slúžiace pre sociálnu infraštruktúru na vymedzenej PFParcele.
  V rámci jednej samostatne prevádzkovateľnej stavby na vymedzenej PFParcele musia byť umiestnené všetky funkcie súvisiace s funkciou vybavenosti, najmä funkcia odstavnej statickej dopravy slúžiacej pre stavbu vypočítanej v zmysle príslušnej STN pre stupeň automobilizácie 1:2. Parkovacie státia slúžiace pre návštevy v počte max. do 3 státí môžu byť započítané aj na verejných priestranstvách.
  Vylučuje sa umiestnenie funkcie verejného dopravného a technického vybavenia.
  Rozlišuje sa pri tom vybavenosť:
  - ***vybavenostná zástavba základná*** zabezpečujúca nevyhnutné základné ľudské potreby, určená pre obsluhu územia v pešej dostupnosti zvyčajne do 400m podľa miestnych podmienok.
  - ***vybavenostná zástavba vyššia*** zabezpečujúca základné ľudské potreby, určená pre obsluhu bližšieho aj širšieho okolia v dostupnosti individuálnou alebo hromadnou dopravou zvyčajne do 30km (okresu).
  - ***vybavenostná zástavba špecifická*** zabezpečujúca menej štandardné a neštandardné ľudské potreby bez potreby špecifikovania pôsobnosti a dostupnosti.

  Umiestnenie konkrétneho druhu vybavenostnej zástavby musí naplniť aj doplňujúcu podmienku pre jej umiestnenie, ktorá je stanovená pre každý typologický druh (viď. textová časť).
- **zástavba vybavenostná a/alebo výrobná** skupina stavieb, prípadne stavba vrátane nádvoria a iné funkčné plochy slúžiace pre vybavenosť a/alebo extenzívnu priemyselnú výrobu (extenzívny priemysel s priemernými a malými plošnými a energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nepresahujúcim vymedzený areál – hodnoty hluku na okraji ochranného pásma musia byť nižšie ako sú prípustné hodnoty pre obytné územie).
  V rámci jednej samostatne prevádzkovateľnej stavby na vymedzenej PFParcele musia byť umiestnené všetky funkcie súvisiace s funkciou vybavenosti a/alebo extenzívnej priemyselnej výroby, najmä funkcia odstavnej statickej dopravy slúžiacej pre stavbu vypočítanej v zmysle príslušnej STN pre stupeň automobilizácie 1:2. Parkovacie státia slúžiace pre návštevy v počte max. do 3 státí môžu byť započítané aj na verejných priestranstvách.
  Vylučuje sa umiestnenie funkcie verejného dopravného a technického vybavenia.
- **zástavba rekreácie** skupina stavieb, prípadne stavba vrátane nádvoria a iné funkčné plochy slúžiace pre rekreačné využívanie.
  V rámci jednej samostatne prevádzkovateľnej stavby na vymedzenej PFParcele musia byť umiestnené všetky funkcie súvisiace s funkciou rekreácie, najmä funkcia odstavnej statickej dopravy slúžiacej pre stavbu vypočítanej v zmysle príslušnej STN pre stupeň automobilizácie 1:2. Parkovacie státia slúžiace pre návštevy v počte max. do 3 státí môžu byť započítané aj na verejných priestranstvách.
  Vylučuje sa umiestnenie funkcie verejného dopravného a technického vybavenia.
  Rozlišuje sa pri tom rekreácia:
  - ***rekreačná zástavba individuálna*** zabezpečujúca výlučne individuálne rekreačné potreby vlastníka neslúžiaca pre hromadné využívanie. Neslúži na trvalé bývanie.
  - ***rekreačná zástavba základná*** slúžiaca pre hromadné využívanie so zameraním na každodennú rekreáciu pre obmedzený blízky okruh bývajúceho obyvateľstva (zvyčajne do 400m).
  - ***rekreačná zástavba vyššia*** slúžiaca pre hromadné využívanie so zameraním na každodennú a najmä víkendovú rekreáciu.
    mestský park, športové plochy pre neorganizovaný šport
  - ***rekreačná zástavba špecifická*** slúžiaca pre hromadné využívanie so špecifickým umiestnením na cieľ rekreácie (prírodné prostredie, kúpele a pod.).
- **zástavba verejného technického vybavenia** skupina stavieb, prípadne stavba vrátane nádvoria a iné funkčné plochy slúžiace pre zariadenia technického vybavenia. Rozlišuje sa:
  - ***zástavba technickej vybavenosti distribučná*** technická vybavenosť priamo určená pre okolité územie s minimálnym alebo žiadnym podielom tranzitného charakteru. Ochranné pásmo je zvyčajne nulové alebo veľmi nízke. Takúto zástavbu technickej vybavenosti je možné prakticky umiestňovať na akýchkoľvek iných funkčných plochách v prípade, že slúžia pre ich priamu obsluhu pri dodržaní kritérií pre umiestenie podľa hlavnej funkcie. Patria sem:
    distribučná tlaková stanica vodovodu, prečerpávacia stanica kanalizácie, distribučná trafostanica, distribučná regulačná stanica plynu, zariadenia na úpravu a iné zhodnocovanie odpadov miestneho významu a pod.
  - ***zástavba technickej vybavenosti nadradeného významu*** technická vybavenosť určená pre celé sídlo alebo jeho značnú časť alebo pre tranzit. Ochranné pásmo je zvyčajne väčšieho charakteru. Patria sem:
    vodojem, čistiareň odpadových vôd (ČOV), elektrorozvodňa, tranzitná regulačná stanica plynu, zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu, zariadenia na úpravu a iné zhodnocovanie odpadov,
- **zástavba verejného dopravného vybavenia** skupina stavieb, prípadne stavba, nádvoria a iné funkčné plochy slúžiace pre zariadenia dopravného vybavenia územia. Rozlišuje sa:
  - ***zástavba dopravnej vybavenosti miestneho významu*** dopravná vybavenosť slúžiaca pre individuálne potreby až potreby miestneho významu cca. do 400m. Patria sem:
    individuálne garáže alebo parkovacie státia miestneho významu, autobusová zastávka miestneho významu;
  - ***zástavba dopravnej vybavenosti mestského významu*** dopravná vybavenosť slúžiaca pre veľkú spádovú oblasť alebo tranzit. Patria sem:
    čerpacie stanice pohonných hmôt (ČSPHM), areály dopravných spoločností (SAD, ŽSR), autobusová stanica, železničná stanica, samostatne stojace parkovacie alebo garážovacie objekty, cestné odpočívadlá;

  Niektoré ostatné pojmy:
- **Podlažnosť** je definovaná ako suma všetkých nadzemných podlaží mimo strešnej konštrukcie alebo ustúpeného podlažia (podkrovné priestory alebo ustúpené podlažie sa nepovažujú za nadzemné podlažie).
  Za nadzemné podlažie sa považuje každé také podlažie, ktorého úroveň je max. 1200mm pod najnižšou úrovňou priľahlého upraveného terénu. Za najnižšiu úroveň priľahlého upraveného terénu sa nepočíta úroveň dopravnej prístupovej komunikácie ak táto slúži pre prístup do podzemnej garáže;
  Podlažnosť súčasne určuje max. výšku atiky, rímsy alebo iného obdobného prvku hlavného objektu (bez ustúpeného podlažia alebo strechy), ktorá sa vypočíta ako suma povolených podlaží x 3,6m. Výška sa počíta od podlahy najnižšieho nadzemného podlažia.
  Šikmá strecha objektu nesmie prevyšovať úroveň 7,2m rímsy hlavného objektu.
  Za ustúpené podlažie sa považuje iba jedno najvyššie podlažie, ktorého podlažná plocha dosahuje max. 75% podlažnej plochy predchádzajúceho podlažia a výška jeho atiky neprevyšuje 5,4m od podlahy tohto podlažia.
- **Zastavanosť** je percentuálny podiel zastavanej plochy objektu alebo objektov a vymedzenej PFParcely. Zastavaná plocha sa počíta ako pôdorysný priemet všetkých základových konštrukcií objektu (objektov) umiestnených na vymedzenej ploche;
- **Ozelenenie** je percentuálny podiel započítavaných plôch vegetácie a vymedzenej PFParcely. Započítavaná plocha vegetácie je stanovená rozsahom vegetácie na rastlom teréne a ostatnej vegetácie umiestnenej na umelom povrchu s príslušným vegetačným krytom.
  Zápočet plôch na rastlom teréne (musia tvoriť min. 75% všetkých započítavaných plôch):
  - vegetácia stromov, krov a trávnikov (min. 1 strom na 200m^2) 100%
  - trávnaté ihrisko 20%
  - Zápočet plôch na rastlom teréne v rámci spevnených plôch (môžu tvoriť max. 50% všetkých započítavaných plôch na rastlom teréne):
  - strom s malou korunou s vegetačnou plochou min. 2m^2 .....10m^2
  - strom so strednou korunou s vegetačnou plochou min. 4m^2 .....25m^2
  - strom s veľkou korunou s vegetačnou plochou min. 9m^2.....50m^2

  Zápočet plôch na umelom povrchu (môžu tvoriť max. 25% všetkých započítavaných plôch):
  - vegetačná vrstva 150 – 300mm (trávnik).....10%
  - vegetačná vrstva 300 – 900mm (trávnik, kry).....20%
  - vegetačná vrstva 900 - 1500mm (trávnik, kry, stromy malá koruna).....50%
  - vegetačná vrstva 1500 – 2000mm (trávnik, kry, stromy stredná koruna)..70%
  - vegetačná vrstva nad 2000mm (trávnik, kry, stromy veľká koruna).....90%
- **Parcelná čiara** stanovuje rozhranie medzi dvomi samostatnými (prevádzkovo autonómnymi) PFParcelami. Prevádzkové previazanie takýchto dvoch PFParciel sa vylučuje.
- **Uličná čiara** je špecificky druh parcelnej čiary, ktorý stanovuje rozhranie PFParcely určenej pre zástavbu a PFParcely určenej ako verejné priestranstvo. Uličná čiara súčasne stanovuje líniu, kde je možné vytvoriť prístup na pozemok.. Vytvorenie prístupu na pozemok v inej polohe je neprípustné.

Základná charakteristika verejných priestranstiev

Súčasná resp. navrhovaná štruktúra verejných priestranstiev mesta alebo zóny predstavuje parciálny pohľad na mesto alebo zóny v polohe celkovej priestorovej a funkčnej organizácie štruktúry verejných priestorov (námestí, ulíc a ciest).

Z hľadiska priestorového usporiadania rozlišujeme nasledovné priestorové formy verejných priestranstiev:

- **námestie** voľne prístupné priestranstvo plošne rozsiahlejšie pevne vymedzené prvkami zástavby. V rámci vymedzenej plochy sa nachádza najmä univerzálna spevnená plocha a môžu sa nachádzať aj cestná, cyklistická a pešia komunikácia, rôzne iné spevnené plochy s prvkami drobnej architektúry a nespevnené plochy drevinnej a/alebo bylinnej vegetácie.
  V rámci priestranstva môže byť stanovený minimálny podiel ozelenenia;
- **návestie**: identický termín ako námestie, používa sa však v obciach, ktoré nemajú štatút mesta;
- **ulica** voľne prístupné priestranstvo líniového charakteru pevne vymedzené prvkami zástavby. V rámci vymedzenej plochy sa nachádzajú zvyčajne cestná, cyklistická a pešia komunikácia. Ak to umožňujú priestorové podmienky môžu sa tu nachádzať aj rôzne iné spevnené plochy s prvkami drobnej architektúry a nespevnené plochy drevinnej a/alebo bylinnej vegetácie.
  V rámci priestranstva môže byť stanovený minimálny podiel ozelenenia;
- **cesta** priestranstvo líniového charakteru bez vymedzenia prvkami zástavby. V rámci vymedzenej plochy sa nachádzajú zvyčajne cestná komunikácia alebo železničná trať a pod.. Ak to umožňujú priestorové podmienky alebo funkčné

využívanie môžu sa tu nachádzať aj rôzne iné spevnené plochy s prvkami drobnej architektúry a nespevnené plochy drevinnej a/alebo bylinnej vegetácie.
V rámci priestranstva môže byť stanovený minimálny podiel ozelenenia

Z hľadiska funkčného využívania rozlišujeme:

- **priestranstvo pre spoločenské funkcie** plochy určené predovšetkým pre univerzálne využívanie spoločenského charakteru (zhromaždenia, trhy a pod.) so zachovaním pešieho prístupu a s osobitne regulovaným dopravným prístupom.;
- **priestranstvo pre prístup k zástavbe** plochy určené výlučne pre dopravný a peší prístup k zástavbe. Takéto priestranstvá je možné využívať aj pre niektoré iné funkcie najmä funkcie vegetácia s rekreačnou a/alebo environmentálnou funkciou, plochy rekreačnej zástavby určenej pre šport (ihriská integrované na plochách prístupových komunikácií) a pod. pri zachovaní hlavnej funkcie.
- **priestranstvo pre prístup k zástavbe a dopravný vnútrosídelný tranzit** plochy určené pre dopravný a peší prístup k zástavbe a súčasne pre dopravný tranzit, ktorý sa musí podriaďovať funkciám prístupu. Jedná sa o cesty II. a III. triedy v prieťahu intravilánom a hlavné vnútrosídelné komunikácie (mestské triedy) alebo iné prepájajúce komunikácie rôznych častí sídla;
- **priestranstvo dopravného tranzitu a pre prístup k zástavbe** plochy určené pre dopravný tranzit a súčasne pre dopravný a peší prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, pričom sa uprednostňujú potreby dopravného tranzitu. Jedná sa o cesty I. triedy a vybrané úseky ciest II. triedy v prieťahu intravilánom;
- **priestranstvo dopravného tranzitu** priestranstvo určené pre dopravný tranzit s vylúčením pešieho alebo cyklistického pohybu. Jedná sa o diaľničnú komunikáciu, rýchlostnú komunikáciu, železničnú trať a pod.

ZOZNAM POUŽITÝCH PODKLADOV, DOKUMENTÁCIÍ A ZDROJE POZNANIA A INFORMÁCIÍ O ÚZEMÍ A ZHODNOTENIE ICH VYUŽITEĽNOSTI

Literatúra a účelové dokumentácie

lit. 1 **- Atlas krajiny SR,** MŽP SR, Bratislava 2002;
lit. 2 **- Environmentálna regionalizácia SR,** SAŽP, 2002;
lit. 3 - **Generel ochrany a racionálneho využívania vôd - II. vydanie**, MŽP SR a MP SR, Bratislava, 2002
lit. 4 - **Geobotanická mapa ČSSR- SSR**, SAV Bratislava , 1986
lit. 5 - **Hydroekologický plán Dolného Váhu vrátane Nitry**, Žitavy a Parížskeho potoka, SVHP, B.Š.,OZ Povodie Dunaja, Bratislava 2000
lit. 6 - **Hydrologická ročenka**, Povrchové vody 2002, SHMÚ, Bratislava, 2003
lit. 7 - **Kvalita podzemných vôd na Slovensku 2004**, SHMÚ Bratislava, 2005
lit. 8 - **Kvalita povrchových vôd na Slovensku 2000-2001**, SHMÚ, Bratislava 2002
lit. 9 - **Kvantitatívna vodohospodárska bilancia za rok 2003**, SHMÚ, Bratislava, 2004
lit. 10 - Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov územného systému ekologickej stability, MŽP Bratislava, 1993
lit. 11 - Metodický postup spracovania KEP v rámci prieskumov a rozborov ÚP obce, MŽP Bratislava, 2001
lit. 12 - Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, VÚPÚ, Bratislava, 1996
lit. 13 - Regionálna stratégia trvalo udržateľného rozvoja Nitrianskeho kraja, SAŽP, 2003
lit. 14 - **Revitalizácia vodných tokov**, UK PvF Bratislava a SPU Nitra,1999
lit. 15 - Správa o stave životného prostredia Nitrianskeho kraja v roku 2002, MŽP SR, 2003
lit. 16 - **Vodohospodársky plán povodia Nitra**, SVP Banská Štiavnica, 2001
lit. 17 **- Koncepcia rozvoja cestnej siete,** Slovenská správa ciest, Bratislava 1998;
lit. 18 **- Mestá Nitrianskeho kraja 1996,** Krajská správa Štatistického úradu v Nitre, Nitra 1998;
lit. 19 **- Mestá Nitrianskeho kraja v číslach a grafoch 1997,** Krajská správa Štatistického úradu v Nitre, Nitra 1999;
lit. 20 **- Plynárenský autoatlas Slovenska**, 3. vydanie, Vojenský kartografický ústav, š.p. Harmanec 1997;
lit. 21 **- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001**, Slovenský štatistický úrad, Bratislava 2001;
lit. 22 **- Terminologický slovník ekológie a environmentalistiky,** Kabinet evolučnej a aplikovanej krajinnej ekológie SAV Banská Štiavnica a Príroda a.s. Bratislava 1993;
lit. 23 **- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku,** Veda, Bratislava 1977;
lit. 24 **Knopp, Alfred; Krampl, Bonaventúra – Zásady a pravidla územního plánování,** Koncepce fukčních složek, VÚVA, URBION, Brno 1983;
lit. 25 **Kolektív autorov SAV – Etnografický atlas Slovenska**, Veda a Slovenská kartografia, Bratislava 1990;
lit. 26 **Vass a kol. – Geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy**, SGÚ, GÚDŠ 1988;

Legislatívne podklady

lit. 27 Európska konvencia o ochrane archeologického dedičstva, Malta 1992;
lit. 28 Deklarácia **NR SR** o ochrane kultúrneho dedičstva zo dňa 28.2.2001;
lit. 29 **Medzinárodná charta na záchranu historických miest**, Washington 1987;
lit. 30 Medzinárodná charta o ochrane a obnove pamiatok a pamiatkových sídiel, Benátky 1964;
lit. 31 Nariadenie vlády SR č. **1/1994** Z.z. o sadzbách odvodov za vyňatie z lesných pozemkov z LPF v znení neskorších predpisov (nariadenia vlády SR č. 189/2000 a 298/2002 Z.z);
lit. 32 Nariadenie vlády SR č. **166/1994** Zb. o kategorizácii územia Slovenskej republiky;
lit. 33 Nariadenie vlády SR č. **19/1993** o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení nariadení vlády č. 278/1994 Z.z., 152/1996 Z.z., č.188/2000 Z.z.. a 299/2002 Z.z;
lit. 34 Nariadenie vlády SR č. **188/1998** z 28. apríla 1998, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Nitriansky kraj;
lit. 35 Nariadenie vlády SR č. **528/2002** zo 14. augusta 2002, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001;
lit. 36 Nariadenie vlády SR č. **617/2004** Z.z. zo 27. októbra 2004, ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti;
lit. 37 Uznesenie vlády SR č. **1026/1999**, ktorým sa schválila Koncepcia rozvoja bytovej výstavby;
lit. 38 Viedenská charta o plánovaní ľudského životného prostredia, Viedeň 1973;
lit. 39 Vyhláška **FMTIR č. 84/1976 Zb.** o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii v znení vyhlášky č. 377/1992;
lit. 40 Vyhláška **MK č. 21/1988 Zb**., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona SNR č. 27/1988 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti;
lit. 41 Vyhláška **MP SR č**. **5/1995** o hospodárskej úprave lesov v znení Vyhl. č. 119/2002 Z.z;
lit. 42 Vyhláška **MP SR č**. **91/1997** o poľovných oblastiach a o akostných triedach poľovných revírov;
lit. 43 Vyhláška **MV SR č**. **288/2000** z 14. augusta 2000, ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na požiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb;
lit. 44 Vyhláška **MV SR č. 297/1994** z 19. októbra 1994 v znení vyhlášky MV SR č. 202/2002 z 3. apríla 2002 o stavebno-technických požiadavkách na stavby a o technických podmienkach zariadení vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany;
lit. 45 Vyhláška **MŽP č. 24/2003**, ktorou sa vykonávajú ustanovenia zákona o ochrane prírody a krajiny;
lit. 46 Vyhláška **MŽP č. 55/2001** z 25. januára 2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii;
lit. 47 Vyhláška **MŽP SR č. 218/1998** z 30. júna 1998, ktorou sa ustanovujú niektoré podrobnosti o dokumentácii ochrany prírody a krajiny;
lit. 48 Vyhláška **MŽP SR č. 453/2000**, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona;
lit. 49 Vyhláška **MŽP SR č. 532/2002** z 8. júla 2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie;
lit. 50 Vyhláška **MŽP SR č. 684/2006** Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií;
lit. 51 Vyhláška **MŽP SR č. 705/2002** Z.z. z 29. novembra 2002 o kvalite ovzdušia;
lit. 52 Vyhláška **MŽP SR č. 706/2002** Z.z. z 29. novembra 2002 o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok;
lit. 53 Zákon **FZ ČSSR č. 44/1988** Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších doplnkov.
lit. 54 Zákon **FZ ČSSR č. 50/1976** Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších doplnkov.
lit. 55 Zákon **NR SR č. 24/2006** Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
lit. 56 Zákon **NR SR č. 42/1994** Zb. o civilnej ochrane obyvateľstva;
lit. 57 Zákon **NR SR č. 100/1997** Z.z. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva;
lit. 58 Zákon **NR SR č.127/1994** Zb. z 29. apríla 1994 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie;
lit. 59 Zákon **NR SR č. 162/1995** Z.z. v znení zákona č. 222/1996 Zb. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon);
lit. 60 Zákon **NR SR č. 143/1998** Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon);
lit. 61 Zákon **NR SR č. 220/2004** Z.z. z 10. marca 2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
lit. 62 Zákon **NR SR č. 364/2004** Z.z. o vodách a o zmene zákona SNR č.72/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon);
lit. 63 Zákon **NR SR č. 478/2002** Z.z. o ochrane ovzdušia a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších ovzduší (zákon o ovzduší);
lit. 64 Zákon **NR SR č. 543/2002** Z.z. o ochrane prírody a krajiny;
lit. 65 Zákon **NR SR č. 656/2004** Z.z. o energetike a o zmene niektorých zákonov;
lit. 66 Zákon **SNR č. 61/1977** Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov;
lit. 67 Zákon **SNR č. 27/1987** Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti;
lit. 68 Zákon **SNR č. 307/1992** o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení zákona č. 83/2000 Z.z.;
lit. 69 Zákon **SNR č. 330/1991** Zb. o pozemkových úpravách (v znení zákonov č. 256/2001 a 420/2002 Z.z.);

Internetovské stránky

lit. 70 www.build.gov.sk;
lit. 71 www.lazarus.elte.hu;
lit. 72 www.lifeenv.gov.sk;
lit. 73 www.statictics.sk;
lit. 74 www.zbierka.sk;
lit. 75 www.nitra.sk;

Mapové podklady

lit. 76 **Katastrálna mapa obce Hrušovany**, Geodetický a kartografický ústav, Bratislava;

Dokumentácie

lit. 77 **Aurex – Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) - v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001**, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Bratislava 2011;
lit. 78 **Aurex** – **R-ÚSES okresu Nitra**, Bratislava, 1993;
lit. 79 **Aurex - UPNR Nitrianskeho kraja** (spracovaný spoločnosťou AUREX s.r.o. Bratislava v r. 2012 a jeho zmeny a doplnky č. 1 z roku 2015), východiskový podklad pre regionálne súvislosti;
lit. 80 Borguľa, Michal – Prieskumy a rozbory k územnému plánu sídelného útvaru Preseľany, Stavoprojekt, Nitra 1981;
lit. 81 **Csanda, Milan – Prieskumy a rozbory obce Hrušovany** (AK Iná architektúra, Nitra 2002);

lit. 82 **Csanda, Milan – Zadanie k UPNO Hrušovany** (AK Csanda-Piterka, Nitra 2007);
lit. 83 **RRA – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrušovany 2015 - 2020**;
lit. 84 **Regionálna rozvojová agentúra Topoľčiansko – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hrušovany 2015 - 2020**;
lit. 85 **Halada, Mederly, Dobrucká – Krajinnoekoligický plán obce Hrušovany** (Regioplan, Nitra 2002);
lit. 86 **Chládek, Peter – Hrušovany – Pravostranná hrádza rieky Nitra** (Cabex s.r.o., Bratislava 2005);
lit. 87 **Šarafín, Michal – Zmeny a doplnky Územného plánu obce Preseľany** (Bratislava 2001);

OBSAH

ÚVOD – ZÁKLADNÉ ÚDAJE 1

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE: TEXTOVÁ ČASŤ 7

1 ŠIRŠIE VZŤAHY, ÚZEMNÉ SÚVISLOSTI A VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA 8

1.1 Vymedzenie riešeného územia 9

1.2 Prírodná štruktúra Nitrianskeho kraja 9

1.3 Urbanistická štruktúra Nitrianskeho kraja 9

2 STRATÉGIA ROZVOJA OBCE 10

2.1 Základná stratégia rozvoja obce 11

2.2 Územný systém ekologickej stability (prírodná stratégia rozvoja obce) 11

2.3 Urbanistická stratégia rozvoja obce 12

2.4 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce 13

2.4.1 Demografia 13
2.4.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva 14

3 PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽÍVANIE ÚZEMIA 15

3.1 Prírodná štruktúra územia a životné prostredie 16

3.1.1 Geologické pomery 16
3.1.2 Geomorfologické pomery 16
3.1.3 Klimatickogeografické pomery 16
3.1.4 Pedologické pomery 16
3.1.5 Hydrologické pomery 18
3.1.6 Vegetácia a živočíšstvo (biosféra, biologické podmienky) 19
3.1.7 Životné prostredie 21

3.2 Urbanistická štruktúra 23

3.2.1 Zastavané územie 23
3.2.2 Zástavba 23
3.2.3 Verejné priestranstvá 27
3.2.4 Sídelná vegetácia 29
3.2.5 Verejné dopravné vybavenie 30
3.2.5.1 Cestná doprava 30
3.2.5.2 Pešia a cyklistická doprava 31
3.2.5.3 Železničná doprava 31
3.2.5.4 Letecká doprava 32
3.2.5.5 Vodná doprava 32
3.2.6 Verejné technické vybavenie 32
3.2.6.1 Zásobovanie vodou 32
3.2.6.2 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd, odvádzanie povrchových vôd 32
3.2.6.3 Melioračné zariadenia 33
3.2.6.4 Zásobovanie elektrickou energiou 33
3.2.6.5 Zásobovanie plynom 34
3.2.6.6 Zásobovanie teplom 34
3.2.6.7 Telekomunikácie a diaľkové káble 35
3.2.6.8 Produktovody 35

3.3 Socio-ekonomická štruktúra 36

3.3.1 Návrh riešenia bývania 36
3.3.2 Návrh riešenia občianskej vybavenosti so Sociálnou infraštruktúrou 36
3.3.2.1 Školstvo 36
3.3.2.2 Cirkev 37
3.3.2.3 Zdravotníctvo 37
3.3.2.4 Kultúra 37
3.3.2.5 Šport 37
3.3.2.6 Sociálna starostlivosť 37
3.3.2.7 Obchod a služby 37
3.3.3 Správne zariadenia 38
3.3.4 Hospodárska základňa 38
3.3.4.1 Priemyselná výroba a stavebníctvo, skladové hospodárstvo 38
3.3.4.2 Ťažba nerastných surovín 38
3.3.4.3 Poľnohospodárska výroba 38
3.3.4.4 Lesné hospodárstvo 38
3.3.4.5 Poľovníctvo 38
3.3.5 Rekreácia, rekreačný šport a cestovný ruch 38
3.3.6 Historické a kultúrne hodnoty 39
3.3.6.1 História obce 39
3.3.7 Obrana štátu, požiarna ochrana, ochrana pred povodňami 39
3.3.7.1 Obrana štátu 39
3.3.7.2 Civilná obrana 39
3.3.7.3 Požiarna ochrana 39
3.3.7.4 Ochrana pred povodňami 39

4 NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI 40

4.1 Záväzné regulatívy pre koncepciu rozvoja obce 41

4.1.1 Základná stratégia rozvoja obce 41
4.1.2 Prírodná stratégia obce 41
4.1.3 Urbanistická stratégia obce 41

4.2 Záväzné regulatívy pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability 41

4.3 Záväzné regulatívy pre urbanistickú štruktúru 41

4.3.1 Vymedzenie zastavaného územia obce 41
4.3.2 Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia; určenie prípustných, obmedzujúcich alebo vylučujúcich podmienok na využitie jednotlivých plôch určených pre zástavbu 41
4.3.3 Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia; určenie prípustných, obmedzujúcich alebo vylučujúcich podmienok na využitie jednotlivých plôch určených pre Verejné priestranstvá 41
4.3.4 Zásady a regulatívy umiestnenia Sídelnej vegetácie 42
4.3.5 Zásady a regulatívy umiestnenia verejného dopravného vybavenia 42
4.3.6 Zásady a regulatívy umiestnenia verejného technického vybavenia 42
4.3.7 Zásady a regulatívy umiestnenia občianskeho vybavenia územia, výroby a pod. (Socio-ekonomickonomickej štruktúry) 42
4.3.8 Zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie 43

4.4 Požiadavky na územné plány zóny, Verejnoprospešné stavby a stavby obecného záujmu 43

4.4.1 Požiadavky na územné plány zóny 43
4.4.2 Zoznam verejnoprospešných stavieb (VPS), plochy na verejnoprospešné stavby 43
4.4.3 Stavby obecného záujmu (SOZ) 43

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE: VÝKRESY 45

1 Širšie vzťahy, územné súvislosti a vymedzenie riešeného územia 1:100000, 1:50000
2 Stratégia rozvoja obce 1:10000
3A Geológia, geomorfológia, pedológia 1:10000
3B Zábery poľnohospodárskej pôdy 1:5000
3C Ochrana prírody a tvorba krajiny 1:10000
3D Zástavba, verejné priestranstvá a sídelná vegetácia 1:5000
3E Verejné dopravné vybavenie 1:10000
3F Verejné technické vybavenie 1:10000
4 Komplexný návrh 1:10000
4 Komplexný návrh (detail) 1:5000

ZÁVER 56

Hodnotenie navrhovaného riešenia 57
Vysvetlenie pojmov - metodika 57
Zoznam použitých podkladov, dokumentácií a zdroje poznania a informácií o území a zhodnotenie ich využiteľnosti 60

OBSAH 62